

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Raporti Vjetor 2014

P R I S H T I N Ě , Q E R S H O R 2 0 1 5

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Raporti Vjetor 2014

PËRMBAJTJA

Fjala e Kryetarit të Bordit.....	11
Fjala hyrëse e Guvernatorit.....	13
Bordi i Bankës Qendrore, Bordi Ekzekutiv dhe Komiteti i Auditimit.....	15
Struktura organizative e BQK-së, 31 dhjetor 2014.....	19
1. Përmbledhje ekzekutive.....	21
2. Mjedisi i jashtëm ekonomik.....	23
2.1. Eurozona dhe Ballkani Perëndimor.....	23
3. Ekonomia e Kosovës.....	25
3.1. Sektori real.....	25
3.2. Sektori fiskal.....	27
3.3. Sektori i jashtëm.....	28
3.4. Sektori financiar.....	29
3.5. Projektionet makroekonomike për vitin 2015.....	43
4. Mbikëqyrja e Institucioneve Financiare.....	44
4.1. Korniza rregullative dhe procesi i licencimit.....	44
4.2. Licencimi.....	49
4.3. Mbikëqyrja bankare.....	55
4.4. Mbikëqyrja e institucioneve mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jobankare.....	58
4.5. Parandalimi i pastrimit të parave.....	59
4.6. Mbikëqyrja e sigurimeve.....	60
4.7. Mbikëqyrja e pensioneve.....	63
5. Shërbimet e siguruar për autoritetet, komunitetin financiar dhe publikun.....	65
5.1. Operacionet dhe menaxhimi i parave të gatshme.....	65
5.2. Mirëmbajtja dhe transaksionet e llogarive.....	68
5.3. Sistemi i Pagesave.....	71
5.4. Menaxhimi i Mjeteve.....	76
5.5. Regjistri i Kredive të Kosovës.....	80
5.6. Aktivitetet në fushën e analizave ekonomike dhe stabilitetit financiar.....	83
5.7. Aktivitetet në fushën e statistikave.....	83
6. Zhvillimet e Brendshme.....	86
6.1. Auditimi i Brendshëm.....	86
6.2. Burimet njerëzore.....	87
6.3. Aktiviteti ligjor.....	87
6.4. Teknologjia Informative.....	87
6.5. Funkzioni i Menaxhimit të Rrezikut.....	87

7. Bashkëpunimi rajonal dhe ndërkombëtar	89
7.1. Marrëveshjet, promovimi dhe përfaqësimi ndërkombëtar.....	89
7.2. Asistenca teknike	90
8. Pasqyrat financiare të BQK-së	92
9. Shtojca Statistikore.....	128
10. Referencat.....	145

LISTA E SHKURTESAVE

AJN	Asetet e Jashtme Neto
AKP	Agjencioni Kosovar i Privatizimit
ASK	Agjencia e Statistikave të Kosovës
ATK	Administrata Tatimore e Kosovës
ATM	Bankomat (angl. Automated Teller Machine)
ATP	Agjencionet për Transferimin e Parave
BB	Banka Botërore
BE	Bashkimi Evropian
BEC	Kategoritë Kryesore Ekonomike (angl. Broad Economic Categories)
BEEP	Projekti mbi Përmirësimin e Ambjentit Biznesor (angl. Business Environment Enhancement Project)
BERZH	Banka Evropiane për Zhvillim dhe Rindërtim
BIC	Business Identifier Code
BIS	Banka për Rregullimin Ndërkombëtar (angl. Bank for International Settlements)
BKS	Byroja Kosovare e Sigurimve
BKT	Banka Kombëtare Tregtare
BPB	Banka për Biznes
BQK	Banka Qendrore e Republikës së Kosovës
CAR	Treguesit e Mjaftueshmërisë së Kapitalit (angl. Capital Adequacy Ratio)
CEFTA	Marrëveshja e Tregtisë së Lirë e Vendeve të Evropës Qendrore (angl. Central European Free Trade Agreement)
CPI	Indeksi i Çmimeve të Konsumit (angl. Consumer Price Index)
DJI	Dow Jones Industrial Average
DPP	Departamenti i Punës dhe Punësimit
DSFAE	Departamenti për Stabilitet Financiar dhe Analiza Ekonomike
DST	Drejtat Speciale të Tërheqjes
ECB	Banka Qendrore Evropiane (angl. European Central Bank)
EFSE	Fondi Evropian për Evropën Juglindore (angl. European Fund for Southeastern Europe)
EJL	Evropa Juglindore
EULEX	Misioni i Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit
EUROSTAT	General Directorate of European Statistics
FMN	Fondi Monetar Ndërkombëtar
FSKP	Fondi Slloveno-Kosovar i Pensioneve
GBR	Great Britain Pound
HHI	Indeksi Herfindahl-Hirschman (angl. Herfindahl-Hirschman Index)
IAIS	Asociacioni Ndërkombëtar i Mbikëqyrësve të Sigurimeve (angl. International Association for Insurance Supervisors)
IHD	Investimet e Huaja Direkte
IMF	Institucionet Mikrofinanciare
IPI	Indeksi i Çmimeve të Importit (angl. Imports Price Index)
KEK	Korporata Elektroenergjetike e Kosovës

KKP	Këshilli Kombëtar i Pagesave
KMB	Komercijalna Banka
KTD	Korporatat Tjera Depozituese
MF	Ministria e Financave
MPMS	Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale
MTPL	Sigurimi i Auto-Përgjegjësisë
NLB	Nova Ljubljanska Banka
NPL	Kreditë Joperformuese (angl. Non Performing Loans)
OJSHEF	Organizata Jofitimprurëse në Shërbim të Ekonomive Familjare
PBB	Produkti i Brendshëm Bruto
PCB	Procredit Bank
PNI	Pozicioni Ndërkombëtare i Investimeve
POS	Pikë e Shitjes (angl. Point of Sale)
pp	Pikë Përçindje
PPI	Indeksi i Çmimeve të Prodhimit (angl. Producer Price Index)
PPP	Pariteti i Fuqisë Blerëse (angl. Purchasing Power Parity)
PTK	Posta dhe Telekomit i Kosovës
RBK	Raiffeisen Bank of Kosovo
REER	Norma Reale Efektive e Këmbimit (angl. Real Effective Exchange Rate)
RKK	Regjistri i Kredive të Kosovës
ROAA	Kthimi Mesatar në Asete (angl. Return on Average Assets)
ROAE	Kthimi Mesatar në Kapital (angl. Return on Average Equity)
RTGS	Shlyerja e Pagesave në Kohë Reale (angl. Real Time Gross Settlement)
RWA	Asetet e Peshuara ndaj Riskut (angl. Risk Weighted Assets)
SEBQ	Sistemi Evropian i Bankave Qendrore
SEKN	Sistemi Elektronik i Kliringut Ndërbankar
SEPA	Zona e Përdorimit të Euros si Njësi e Vetme Pagese (angl. Single Euro Payment Area)
SFR	Swiss Franc
SRK	Sistemi i Regjistrimit të Kontabilitetit
SWIFT	Society for Worldwide International Financial Telecommunication
TEB	Türk Ekonomi Bankasi
FKPK	Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës
TPL	Përgjegjësia ndaj Palës së Tretë (angl. Third Party Liability)
TVSH	Tatimi mbi Vlerën e Shtuar
UNMIK	Misioni i Kombeve të Bashkuara në Kosovë (angl. United Nations Mission in Kosovo)
USAID	Agjencia e Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar (angl. United States Agency for International Development)
USD	United States Dollar
VPN	Teknologjia e Enkriptimit dhe Lidhjeve Virtuale

LISTA E FIGURAVE

1.	Norma e kreditimit ndërbankar EURIBOR dhe norma e refinancimit të ECB-së -----	23
2.	Çmimi i naftës "brent crude"-----	24
3.	Rritja reale e PBB-së-----	25
4.	Norma e inflacionit-----	25
5.	Lëvizja e çmimeve sipas komponentëve -----	26
6.	Indekset e çmimeve të konsumit-----	26
7.	Regjistrimi i bizneseve-----	26
8.	Eksportet, importet dhe bilanci tregtar-----	28
9.	Remitancat -----	28
10.	Struktura e investimeve të huaja direkte-----	29
11.	Struktura e aseteve të sistemit financiar -----	29
12.	Asetet e jashtme neto sipas institucioneve-----	30
13.	HHI për asete kredi dhe depozita-----	31
14.	Struktura e aseteve të sektorit bankar-----	31
15.	Rritja vjetore e aseteve të sektorit bankar -----	31
16.	Struktura e detyrimeve ndaj sektorit të jashtëm-----	32
17.	Norma e rritjes së kredive sipas sektorëve-----	32
18.	Kreditë sipas sektorëve ekonomik-----	33
19.	Rritja vjetore e kredive sipas sektorëve ekonomik -----	33
20.	Struktura e maturimit të kredive-----	33
21.	Ndryshimi vjetor i depozitave në bankat komerciale -----	34
22.	Struktura e depozitave në bankat komerciale -----	34
23.	Struktura e depozitave sipas maturimit-----	35
24.	Struktura e depozitave të afatizuara -----	35
25.	Mesatarja e normave të interesit-----	36
26.	Normat mesatare të interesit në kredi për ndërmarrje dhe ekonomitë familjare -----	36
27.	Norma mesatare e interesit në depozita për ndërmarrje dhe ekonomitë familjare -----	36
28.	Bilanci i të hyrave dhe shpenzimeve-----	37
29.	Normat vjetore të rritjes së të hyrave dhe shpenzimeve-----	37
30.	Struktura e shpenzimeve -----	37
31.	Treguesit e profitabilitetit-----	38
32.	Kreditë joperformuese dhe provizionet për humbjet nga kreditë -----	38
33.	Treguesi i mjaftueshmërisë së kapitalit-----	38
34.	Asetet e kompanive të sigurimit-----	39
35.	Primet e kontraktuara dhe dëmet e paguara -----	39
36.	Asetet e institucioneve mikrofinanciare -----	39
37.	Struktura e aseteve të IMF-ve -----	40

38.	Normat e interesit në kreditë e IMF-ve -----	40
39.	Raporti shpenzime/të hyra-----	41
40.	Struktura e aseteve të FKPK-së -----	42
41.	Struktura e aseteve të FSKP-së -----	42
42.	Numri i ankesave ndaj institucioneve financiare -----	54
43.	Furnizimi me para të gatshme-----	65
44.	Pranimi i parave të gatshme -----	65
45.	Furnizimi me kartmonedha euro sipas denominimeve -----	65
46.	Furnizimi me monedha euro sipas denominimeve -----	65
47.	Kartëmonedha euro të pranuar sipas denominimeve-----	66
48.	Monedha euro të pranuar sipas denominimeve-----	66
49.	Eksporti i parave të gatshme -----	66
50.	Importi i parave të gatshme -----	66
51.	Numri i kartëmonedhave të vjetërsuara të tërhequra nga qarkullimi -----	67
52.	Proporcioni i kartëmonedhave të tërhequra nga qarkullimi -----	67
53.	Furnizimi me kartëmonedha euro-----	67
54.	Proporcioni i kartëmonedhave të reja të futura në qarkullim-----	67
55.	Paratë euro të falsifikuara të konfiskuara në nivel të Kosovës -----	67
56.	Vëllimi i transaksioneve vendore shkuarëse -----	69
57.	Vlera e transaksioneve vendore shkuarëse-----	69
58.	Vëllimi i transaksioneve ndërkombëtare ardhëse -----	69
59.	Vlera e transaksioneve ndërkombëtare ardhëse -----	69
60.	Evoluimi i depozitave të klientëve kryesorë të BQK-së -----	70
61.	Vëllimi i transaksioneve ndërkombëtare ardhëse -----	70
62.	Vlera e transaksioneve ndërkombëtare ardhëse -----	71
63.	Numri i transaksioneve në SEKN -----	71
64.	Vlera e transaksioneve në SEKN -----	72
65.	Mesatarja ditore e numrit të transaksioneve në SEKN -----	72
66.	Mesatarja ditore e vlerës së transaksioneve në SEKN -----	72
67.	Vëllimi vjetor i transaksioneve të SEKN-së sipas llojeve të tyre -----	72
68.	Vlera vjetore e transaksioneve të SEKN-së sipas llojeve të tyre -----	74
69.	Numri i kartelave të debitit sipas llojit të tyre -----	74
70.	Numri i kartelave të kreditit sipas llojit të tyre -----	75
71.	Numri i terminalëve ATM-----	75
72.	Numri i terminalëve POS-----	75
73.	Vëllimi vjetor i transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave -----	75
74.	Vlera vjetore e transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave -----	76
75.	Raporti i shpërndarjes së investimeve të portofolit të BQK-së -----	77
76.	Shuma e përgjithshme e mjeteve në portfolio e investimeve -----	77

77.	Shpërndarja e portfolios investuese në çdo fundvit	77
78.	Norma e kthimit të investimeve në portolio dhe rreziku gjatë vitit 2012	78
79.	Horizonti kohor mesatar i shprehur në ditë deri në maturim për dy kategoritë e plasmaneve	78
80.	Struktura e Letrave me Vlerë sipas afatit të maturimit	79
81.	Struktura e pjesmarrësve në ankande	79
82.	Normat mesatare vjetore të kthimit sipas afatit të maturimit	80
83.	Ankandet e bonove të Thesarit dhe obligacioneve qeveritare	80
84.	Numri i hulumtimeve në sistemin e RKK-së	80
85.	Numri i kredive të reja	81
86.	Struktura e kredive sipas klasifikimit	81
87.	Norma vjetore e rritjes së gjithsej kredive dhe NPL-ve	81
88.	Struktura e kredive joperformuese	82
89.	Numri i i kërkesave për raporte kreditore	82
90.	Struktura sipas edukimit	87

LISTA E TABELAVE

1.	Numri i institucioneve financiare	30
2.	Struktura e asetëve në sektorin bankar	32
3.	Struktura e detyrimeve të sistemit bankar	34
4.	Numri i ankesave sipas institucioneve	54
5.	Numri i ankesave sipas viteve	55
6.	Shuma e transaksioneve sipas llojeve kryesore të pagesave	68
7.	Niveli i depozitave sipas llojeve të llogarive	72
8.	Niveli i depozitave të klientëve kryesor	70
9.	Treguesit e përqendrimit për transaksionet e iniciuara dërguara në SEKN	73
10.	Treguesit e përqendrimit për transaksionet e pranuar/hyrëse në SEKN	73
11.	Numri i llogarive	76
12.	Tabela krahasuese e instrumenteve dhe terminaleve të pagesave	76
13.	Rangimi i vendeve të rajonit bazuar në indikatorin "Getting Card"	82

Fjala e Kryetarit të Bordit

Kam kënaqësinë e veçantë që në emër të Bordit të Bankës Qendrore të Republikës përmes Raportit Vjetor 2014 t'iu prezantoj tendencat e ecurive kryesore ekonomike gjatë vitit 2014 në sektorin real, fiskal, financiar, të jashtëm si dhe aktivitetet e BQK-së drejt nxitjes dhe ruajtjes së qëndrueshmërisë së sektorit financiar përmes funksionit të saj rregullativ dhe mbikqyrës. BQK e konsideron publikimin e Raportit të saj Vjetor më shumë se sa përmbushje të një detyrimi ligjor dhe institucional, si një element thelbësor të transparencës i cili kontribuon në avancimin e komunikimit me lexuesit, dhe i cili ndihmon në edukimin financiar të publikut. Raporti Vjetor i vitit 2014, për nga struktura përmbajtësore veqohet me spektër të gjerë të informacionit të prezantuar me një shtrirje të gjerë në sektorët ekonomik dhe financiar, që janë konsideruar se janë të rëndësishme për lexuesit e të gjitha profileve, si publik i gjerë, pjesëmarrës në tregun financiar, bartës i interesit në pronësi apo investitor potencial.

Në vitin 2014 u pasurua më tej sistemi qeverisës i institucionit me një qasje profesionale dhe gjithëpërfshirëse të të gjithë mekanizmave qeverisës dhe llogaridhënës, duke ruajtur rolin e integruar të licencimit, mbikqyrjes dhe rregullimit të mbarë sektorit financiar brenda ombrellës së BQK-së si dhe duke forcuar kapacitetet e saj kërkimore, analizuese dhe parashikuese.

Fokus i veçantë në angazhimet e Bordit të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës, në vitin 2014, ka qenë avancimi i kuadrit rregullativ, duke aprovuar 11 rregullore të reja, në fushën e rregullimit të sektorit financiar, atë të pagesave dhe të bankingut qendror. E gjithë kjo ka rezultuar në rritje të performancës së institucioneve financiare duke rritur cilësinë e menaxhimit të rreziqeve, ruajtur mjaftueshmërinë e kapitalit, likuiditetit, cilësinë e përgjithshme të portofolit kreditorë, të investimeve dhe mbi të gjitha duke racionalizuar koston e ndërmjetësimit financiar. Avancimi i kuadrit rregullativ ka pasur për synim mbështetjen e integritimit evropian dhe përafrimin ligjor e rregullativ me *acquis communautaire* të Bashkimit Evropian në domenin e bankingut qendrorë.

Bordi i BQK-së ka pasuruar edhe më tej kornizën e përgjithshme qeverisëse të BQK-së duke e mbështetur atë me një buxhet të përshtatshëm, duke mbikëqyruar vazhdueshëm ekzekutimin e tij, si dhe duke ruajtur pavarësinë financiare dhe operative të BQK-së. Avancimi i kuadrit rregullativ intern në BQK-së ka qenë i orientuar drejt krijimit të një mjedisi efektiv të kontrollit të brendshëm, në përmbushjen e përgjegjësive për sa i përket menaxhimit të rrezikut të institucionit, kontrolleve, qeverisjes, besueshmërisë së raportimit financiar të BQK-së, rritjes së analizave, statistikave, dhe publikimeve tjera në funksion të një transparence më gjithëpërfshirëse.

Ruajtja e stabilitetit financiar në vend, ka qenë dhe mbetet, pika më e rëndësishme në agjendën e aktiviteteve të BQK-së. Sektori financiar i Kosovës, në vitin 2014, ka reflektuar rritje dhe qëndrueshmëri. Qëndrueshmëria e sektorit financiar është e evidente në të gjithë komponentët përbërës të kapitalit, profitabilitetit, likuiditetit dhe cilësisë së menaxhimit të rreziqeve. Gjithësejt asetet arriten në nivel prej 4.54 miliardë euro, apo rritje vjetore prej 7.4 përqind. Kjo rritje reflekton kryesisht rritjen e asetëve të bankave komerciale që përkon me një rritje vjetore prej 4.2 përqind, përderisa gjithësejt asetet në sektorin pensional u rritën për 19.1 përqind. Sektori bankar ka vazhduar të zvogëlojë normat e interesit si në kredi ashtu edhe në depozita. Norma mesatare e interesit gjatë muajit dhjetor 2014 ishte 9.2 përqind, ndërsa mesatarja e interesit në depozita ishte 1.1 përqind. Sektori bankar vazhdon të ketë cilësi të mirë të portofolit kreditor me një normë të kredive joperformuese prej 8.3 përqind në dhjetor 2014, e cila ishte më e ultë se sa norma prej 8.7 përqind në dhjetor 2013.

Theksoj se tërë aktiviteti dinamik përgjatë vitit 2014, që shprehet përmes këtij raporti, është refleksion i përkushtimit të lartë të punonjësve të BQK-së dhe organeve të saja vendimmarrëse në drejtim të ngritjes së vazhdueshme të cilësisë së BQK-së.

Do të doja ta mbyllja fjalën time në këtë fjalë hyrëse të raportit vjetor të BQK-së për vitin 2014, duke shprehur mirënjohje të thellë, për të gjitha institucionet financiare për përkrahjen dhe kontributin e tyre të vazhdueshëm dhënë BQK-së, si Thesari Amerikan, Fondi Monetar Ndërkombëtar, Banka Botërore, Fondi Zhvillimor Gjerman, Banka Qendrore Evropiane dhe Bankat Qendrore të Rajonit.

Prof. Dr. Bedri Peci

Kryetar i Bordit të Bankës Qendrore
të Republikës së Kosovës

Fjala hyrëse e Guvernatorit

Ekonomia e Kosovës gjatë vitit 2014 shënoi normë pozitive të rritjes, përdersa vazhdoi të reflektojë nivel të kënaqshëm të stabilitetit në rrafshin fiskal, financiar dhe atë të çmimeve. Rritja e aktivitetit të përgjithshëm ekonomik gjatë këtij viti u bazua kryesisht në rritjen e konsumit privat, i cili është përkrahur nga rritja e pagave për shërbyesit civil, rrjedha e qëndrueshme e remitencave si dhe përsheptimi i rritjes së kreditimit nga sektori bankar. Kosova vazhdon të ketë nivel mjaft të ulët të deficitit buxhetor dhe borxhit publik, përdersa çmimet ndoqën zhvillimet e tregjeve globale duke u karakterizuar me normë mjaft të ulët të inflacionit. Sistemi financiar i Kosovës vazhdoi të zgjerojë aktivitetin dhe të ruaj nivelin e lartë të qëndrueshmërisë, duke i shërbyer kështu zhvillimit ekonomik dhe ruajtjes së stabilitetit të përgjithshëm makroekonomik të vendit. Kjo, mes tjerash, paraqet punën e suksesshme të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës (BQK) në përmbushjen e objektivave të saj që dalin nga Ligji për Bankën Qendrore.

Gjatë vitit 2014, për herë të parë në dy vitet e fundit, sektori bankar përsheptoi ritmin e rritjes së kredive duke rritur kështu financimin për ekonominë vendore. Përsheptimi i rritjes së kreditimit reflekton lehtësimin e standardeve dhe kushteve kreditore nga ana e bankave dhe, në të njëjtën kohë, rritjen e kërkesës për kredi. Sidoqoftë, në raport me madhësinë e ekonomisë, kreditimi bankar në Kosovë vazhdon të jetë më i ulët krahasuar me vendet tjera të rajonit, duke qëndruar në rreth 35 përqind të Produktit të Brendshëm Bruto. Ky tregues mund të shërbejë si indikacion se ka hapsirë të mëtutjeshme për zgjerimin e kreditimit bankar në vend, që do të nënkuptonte edhe përmirësim të mëtejshëm të mundësisë së individëve dhe bizneseve për të rritur qasjen në financa.

Përveç rritjes së vazhdueshme të kreditimit, sektori bankar i Kosovës ka vazhduar të përmirësojë edhe kushtet e financimit, duke zvogëluar kështu në masë të konsiderueshme normën e interesit në kredi. Në vitin 2014, norma e interesit në kredi për herë të parë që nga fillimi i funksionimit të sektorit bankar të Kosovës zbriti në nivel njëshifror, duke i'u ofruar kështu nivelit të normave të interesit të aplikuara në vendet tjera të rajonit. Sektori bankar i Kosovës ka vazhduar të ruaj nivel të lartë të qëndrueshmërisë, duke mbajtur shkallë të lartë të kapitalizimit, cilësi të mirë të portofolit të kredive dhe pozicion të fortë të likuiditetit.

Performancë të mirë gjatë kësaj periudhe kanë treguar edhe sektorët e tjerë të sistemit financiar të Kosovës. Për dallim nga vitet paraprake, kur kishim zvogëlim të kreditimit nga institucionet mikrofinanciare, në vitin 2014 ky sektor shënoi rritje të kreditimit, duke rikuperuar kështu rolin e tij në mbështetje të ekonomisë së vendit. Zhvillime të favorshme karakterizuan edhe sektorin e sigurimeve dhe sektorin pensional, të cilët regjistruan rritje të aktivitetit dhe përmirësim të performancës financiare.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës gjatë vitit 2014 ishte mjaft aktive në zhvillimin e mëtejshëm të infrastrukturës ligjore të sistemit financiar. Në këtë aspekt, vëmendje e veçantë i është kushtuar avancimit të legjislacionit sekondar përmes nxjerrjes së rregulloreve të reja dhe plotësimit të atyre ekzistuese. Përveç rregulloreve që nxisin zhvillimin dhe ruajtjen e stabilitetit financiar, BQK ka trajtuar për së afërmi edhe çështjen e mbrojtjes së të drejtave të shfrytëzuesve të shërbimeve financiare, duke avancuar kornizën rregullative si dhe duke trajtuar me efikasitet të lartë ankesat e konsumatorëve financiar. Avancime të rëndësishme janë bërë edhe në fushat tjera të operimit, përmes së cilave BQK në vazhdimësi po i ofrohet arritjes së standardeve të bankave qendrore të vendeve të zhvilluara. Për të projektuar sa më qartë shtegun e zhvillimit të mëtutjeshëm, në vitin 2014 BQK përpiloi Planin Strategjik për periudhën 2015-2019, i cili përcakton qartë objektivat zhvillimore dhe planin e detajuar për avancimin e mëtejshëm të çdo fushe të veprimtarisë së BQK-së gjatë periudhës pesëvjeçare që fillon në vitin 2015.

Për vitin 2015, BQK mbetet e përkushtuar të zbatojë planin e veprimit që rrjedhë nga plani strategjik dhe, në këtë mënyrë, të vazhdojë së avancuari kapacitetet e saj për realizimin e objektivave që dalin nga Ligji për Bankën Qendrore. Bazat e shëndosha të sistemit financiar dhe prospektet pozitive për zhvillimet në këtë sistem dhe në ekonominë në përgjithësi, na bëjnë që të presim se viti 2015 do të karakterizohet me aktivitet të shtuar ekonomik dhe me shkallë të kënaqshme të stabilitetit të përgjithshëm makroekonomik.

Bedri Hamza

Guvernator i Bankës Qendrore
të Republikës së Kosovës

Bordi i Bankës Qendrore, Bordi Ekzekutiv dhe Komiteti i Auditimit

Bordi i Bankës Qendrore

Aktivitetet e Bordit të Bankës Qendrore kanë qenë të orientuara në përmbushjen e suksesshme të kompetencave dhe detyrave të përcaktuara me Ligjin për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës. Për këtë qëllim Bordi i Bankës Qendrore ka mbajtur takime të vazhdueshme në të cilat është informuar dhe është diskutuar lidhur me ecuritë e përgjithshme të sistemit financiar në Kosovë. Bordi i Bankës Qendrore ka mbajtur gjithsej 14 mbledhje.

Bordi ka shqyrtuar dhe ka aprovuar nxjerrjen dhe plotësimin e rregulloreve nga fusha e sistemit financiar sipas kërkesave dhe propozimeve të cilat janë propozuar nga Bordi Ekzekutiv si në vazhdim:

- Rregulloren mbi raportet dhe informatat që kërkohen nga Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës
- Rregulloren për Licencimin e Ndërmjetësuesve në Sigurime
- Rregulloren për procesin e brendshëm të trajtimit të ankesave
- Rregulloren për Licencimin e Kompanive të Sigurimit dhe Degëve të huaja të Sigurimit
- Rregulloren mbi Statistikat e Instrumenteve të Pagesave
- Rregulloren mbi pagesën e pensioneve individuale të kursyera
- Rregulloren për licencimin e menaxhuesve të mjeteve për mjetet e Fondeve pensionale
- Rregulloren mbi Sistemin e Numrave Standard të Llogarive Bankare
- Rregulloren për Pagesat Ndërkombëtare
- Rregulloren për Licencimin e Fondeve Plotësuese Pensionale të Punëdhënësve
- Rregulloren për Licencimin e Ofruesve të Pensioneve Plotësuese Individuale

Bordi i Bankës Qendrore ka miratuar gjithashtu:

- Planin e punës për Departamentin e Auditimit të Brendshëm për vitin 2014
- Raportet dhe pasqyrat periodike të gjendjes financiare të BQK-së;
- Statutin e Auditimit të Brendshëm të BQK-së
- Kodin e Etikës të Auditorit të Brendshëm të BQK-së
- Raportin vjetor të BQK-së për vitin 2013
- Pasqyrat Financiare të BQK-së për vitin 2013 dhe Raportin e Auditorit të jashtëm
- Raportin vjetor të Auditimit të Brendshëm për vitin 2013
- Raportet periodike të Departamentit të Auditimit të Brendshëm
- Statutin e Komitetit të Auditimit

Buxhetin e BQK-së për vitin 2015

Me qëllim të përmbushjes së kompetencave të përcaktuara me ligj, Bordi i Bankës Qendrore me kohë ka kryer të gjitha detyrat lidhur me:

- Zbatimin e procesit të nominimeve dhe emërimeve në kuadër të kompetencave të përcaktuara me Ligjin për BQK-në;
- Shqyrtimin e të gjitha raporteve dhe rekomandimeve të Bordit Ekzekutiv dhe Guvernatorit, me qëllim të përmbushjes së stabilitetit financiar; dhe
- Çështje të tjera që janë në kompetencën e Bordit të Bankës Qendrore.

Bordi i Bankës Qendrore ka ushtruar edhe detyra tjera të cilat kanë qenë në harmonim me Ligjin për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës dhe legjislacionin tjetër në fuqi.

Më 31 dhjetor 2014 Bordi i Bankës Qendrore përbëhej nga anëtarët e mëposhtëm:

Bedri Peci, Kryetar i Bordit të Bankës Qendrore (nga 29 maj 2014)

Bedri Hamza, Guvernator dhe anëtar i Bordit të Bankës Qendrore

Fatmir Plakiqi, anëtar i Bordit të Bankës Qendrore (Drejtor i Thesarit të MF)

Më 31 dhjetor 2014, kanë qenë vakante dy pozita të anëtarit joekzekutiv të Bordit të Bankës Qendrore.

Bordi Ekzekutiv

Në pajtim me Ligjin nr. 03/L-209 për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës, përkatësisht nenin 34 pika 3 Bordi Ekzekutiv përbëhet nga Guvernatori (kryesues i Bordit Ekzekutiv) dhe zëvendësguvernatorët.

Gjatë vitit 2014, Bordi Ekzekutiv i Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës ka mbajtur 28 takime.

Më 31 dhjetor 2014, Bordi Ekzekutiv përbëhej nga Bedri Hamza (Guvernator/Kryesues i Bordit Ekzekutiv), Lulzim Ismajli (Zëvendësguvernator për Operacione Bankare), Fatmir Gashi (Zëvendësguvernator për Funksiione të Përgjithshme) dhe Fehmi Mehmeti (Zëvendësguvernator për Mbikëqyrje Financiare).

Komiteti i Auditimit

Në kuadër të qeverisjes transparente në strukturën organizative të BQK-së, në pajtim me nenin 62 të Ligjit nr. 03/L-209 mbi Bankën Qendrore të Kosovës dhe Statutin e Komitetit të Auditimit, vepron edhe Komiteti i Auditimit.

Objektivat e Komitetit të Auditimit janë që të asistojnë Bordin e Bankës Qendrore në lidhje me përmbushjen e përgjegjësisë në relacion me veprimin e auditimit të brendshëm, kontrollave të brendshme, etikën afariste dhe qeverisjen transparente si dhe për raportin financiar të BQK- së.

Komiteti Auditimit emërohet nga Bordi i Bankës Qendrore dhe përbëhet prej tre anëtarëve (dy anëtarë joekzekutiv të zgjedhur nga radhët e Bordit të Bankës Qendrore dhe një anëtar-ekspert i jashtëm nga fusha e kontabilitetit dhe auditimit).

Më 31 dhjetor të vitit 2014, Komiteti Auditimit përbëhej nga këta anëtarë:

Prof. Dr. Bedri Peci, Kryetar i Komitetit të Auditimit; dhe

Prof. Dr. Arben Dermaku, Anëtar i Jashtëm.

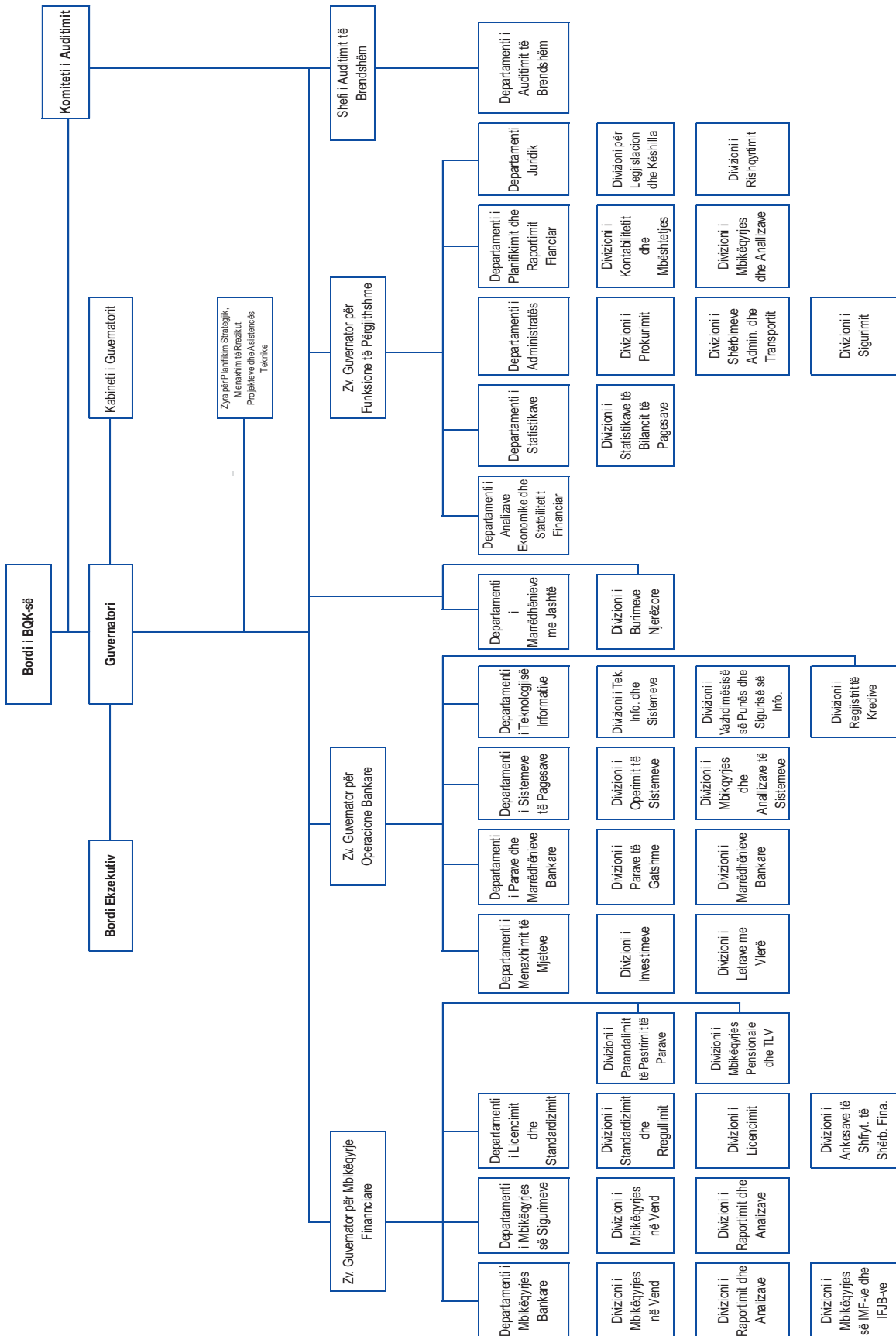
Pozita e një anëtari është e zbrazët për shkak të mungesës së dy anëtarëve joekzekutiv të Bordit të Bankës Qendrore.

Komiteti i Auditimit gjatë vitit 2014 ka mbajtur gjithësej 13 takime. Në takimet e Komitetit janë trajtuar çështje të ndryshme të cilat kanë të bëjnë me përgatitjen e Statutit të Komitetit, shqyrtimin dhe aprovimin e Statutit të Auditimit të Brendshëm dhe Kodin e Etikës, shqyrtimin dhe propozimin për Auditorin e Jashtëm për periudhën 2014-2016 si dhe shqyrtimin dhe aprovimin e Raportit të Auditorit të Jashtëm për 2013.

Komiteti ka trajtuar çështje të ndryshme që kanë të bëjnë me funksionimin e auditimit të brendshëm brenda BQK-së. Ndër çështjet kryesore me të cilat është marrë janë:

- Shqyrtimi dhe aprovimi i Planit Vjetor të Punës së Auditimit të Brendshëm për vitin 2014, i cili më pas është aprovuar nga Bordi i Bankës Qendrore; dhe
- Shqyrtimi dhe aprovimi i Raportit Vjetor për vitin 2013 dhe raporteve tremujore të Auditimit të Brendshëm për vitin 2014 të dërguar nga Shefi i Auditimit të Brendshëm, të cilat më pas janë aprovuar nga Bordi i Bankës Qendrore.

Struktura organizative e BQK-së, 31 dhjetor 2014

1. Përmbledhje ekzekutive

Aktiviteti ekonomik në eurozonë u rikuperua gjatë vitit 2014, kryesisht si rezultat i përmirësimit të besueshmërisë së konsumatorëve dhe përmirësimit gradual të kushteve në tregun e punës. Për dallim nga vendet e Eurozonës, vendet në Ballkanin Perëndimor u karakterizuan me ritëm më të ngadalshëm të aktivitetit ekonomik gjatë vitit 2014 kundrejt vitit paraprak.

Ekonomia e Kosovës gjatë vitit 2014, sipas vlerësimeve të BQK-së, u karakterizua me rritje prej 2.7 përqind. Rritja për vitin 2014 bazohet kryesisht në vlerësimet për rritjen e konsumit, ndërsa investimet dhe neto eksportet vlerësohet të kenë kontribuar negativisht. Konsumi i përgjithshëm ka pasur rritje të konsiderueshme që është nxitur nga remitencat, kreditë konsumuese të sektorit bankar, pagat e sektorit publik, etj. Në anën tjetër, investimet e përgjithshme janë karakterizuar me rënie për shkak të rënies së investimeve publike, ndërkohë që edhe investimet e huaja direkte kanë shënuar rënie. Po ashtu, bilanci tregtar gjatë vitit 2014 është karakterizuar me thellim të deficitit tregtar. Përkundër rritjes së eksportit të mallrave dhe shërbimeve gjatë vitit 2014, niveli shumë më i lartë i importit ka bërë që neto eksportet të kontribuojnë negativisht në rritjen ekonomike. Viti 2014 ishte i favorshëm edhe sa i përket çmimeve të produkteve të importuara të cilat çuan në një normë të ulët të inflacionit. Norma e inflacionit në vitin 2014 ishte 0.4 përqind krahasuar me normën prej 1.8 përqind të shënuar në vitin 2013. Me zhvillime pozitive u karakterizua edhe sektori fiskal, pasi që të hyrat primare buxhetore shënuan rritje, përderisa shpenzimet primare buxhetore shënuan nivel të ngjashëm me vitin paraprak.

Vlera e gjithsej aseteve të sistemit financiar të Kosovës arriti në 4.5 miliardë euro në vitin 2014, që paraqet një rritje vjetore prej 7.4 përqind. Rritja e aseteve të gjithsej sistemit financiar gjatë vitit 2014 kryesisht reflekton rritjen e aseteve të fondeve pensionale dhe bankave komerciale. Në vitin 2014, asetet e sektorit bankar shënuan rritje vjetore prej 4.2 përqind, duke arritur vlerën prej 3.2 miliardë euro. Në kuadër të aseteve të sektorit bankar, vlera e gjithsej kredive të lëshuara nga bankat komerciale në vend u karakterizua me një rritje vjetore prej 4.2 përqind, duke arritur në 1.9 miliardë euro. Në të njëjtën periudhë, vlera e gjithsej depozitave arriti në 2.5 miliardë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 3.6 përqind. Në vitin 2014, treguesit kryesor të profitabilitetit të sektorit bankar u përmirësuan si rezultat i rritjes së theksuar të profitit. Gjithashtu, gjatë vitit 2014, Treguesi i Mjaftueshmërisë së Kapitalit arriti nivelin prej 17.8 përqind (16.7 përqind në dhjetor 2013), përderisa ekspozimi i sektorit bankar ndaj rrezikut kreditor u zvogëluar, shprehur përmes rënies së pjesëmarrjes së kredive joperformuese ndaj gjithsej kredive në 8.3 përqind (8.7 përqind në vitin 2013). Edhe pozita e likuiditetit të sektorit bankar gjatë vitit 2014 mbeti në nivel të kënaqshëm.

Sa i përket tregut të sigurimeve, numri dhe struktura e kompanive të sigurimit mbetën të pandryshuara nga viti i kaluar. Në vitin 2014, gjithsej asetet e kompanive të sigurimit që operojnë në vend arritën vlerën prej 140.4 milionë euro, një rritje vjetore prej 5.8 përqind. Sektori i sigurimeve gjatë vitit 2014 u karakterizua me humbje neto prej 318.8 mijë euro, që është dukshëm më e ulët në krahasim me vitin paraprak kur ky sektor kishte regjistruar humbje në vlerë prej 754.6 mijë euro. Zvogëlimi i humbjeve u mundësua kryesisht nga menaxhimi më i mirë i shpenzimeve.

Sektori mikrofinanciar në vitin 2014 ndërpreu trendin e tkurrjes së aktivitetit të ndjekur gjatë viteve të fundit. Vlera e gjithsej aseteve të IMF-ve arriti në 112.9 milionë euro në vitin 2014, një nivel i ngjashëm me vitin paraprak, përderisa vlera e gjithsej kredive shënoi një rritje vjetore prej 2.9 përqind dhe arriti në 74.4 milionë euro. IMF-të mbyllën vitin 2014 me fitim prej 1.3 milionë euro, krahasuar me humbjen prej 324.4 mijë euro në vitin paraprak.

Fondet pensionale u karakterizuan me një performancë pozitive në vitin 2014, me ç'rast gjithsej asetet e sistemit pensional shënuan rritje vjetore prej 19.1 përqind dhe arritën vlerën prej 1.1 miliardë euro. Gjatë vitit 2014, TKPK u karakterizua me rritje të çmimit të aksionit dhe rritje të kthimit nga investimet. Fondi i Kursimeve Pensionale gjatë vitit 2014 ka realizuar kthim pozitiv nga investimi i mjeteve në vlerë prej 66.7 milionë euro, përderisa edhe çmimi i aksionit ka qenë më i lartë në vitin 2014 krahasuar me vitin paraprak prej 6.5 përqind.

Gjatë vitit 2014, janë finalizuar dhe proceduar për shqyrtim dhe miratim pranë institucioneve kompetente dy projektligje me rëndësi të veçantë për sektorin financiar në Kosovë, të cilat përfshijnë projektligjin për sigurimet e përgjithshme dhe projektligjin për institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jobankare.

Në funksion të një sistemi bankar stabil, gjatë vitit 2014 janë bërë ekzaminimet e bankave komerciale konform planit të paraparë. Konsistent me praktikën ndërkombëtare në fushën përkatëse, vëmendje e veçantë i është kushtuar rrezikut kreditor, likuiditetit, tregut dhe rreziqeve tjera, bazuar në qasjen e mbikëqyrjes së bazuar në rrezik. BQK-ja edhe gjatë vitit 2014 është angazhuar në adaptimin e praktikave më të mira të mbikëqyrjes së sigurimeve, duke u bazuar në parimet e Asociacionit Ndërkombëtar të Mbikëqyrësve të Sigurimeve dhe mbikëqyrjen e bazuar në rrezik, duke kontribuar kështu në rritjen e transparencës së operacioneve të siguruesve ndaj publikut. Në funksion të ruajtjes së qëndrueshmërisë së sektorit financiar, gjatë vitit 2014 janë bërë ekzaminimet e fondeve pensionale konform planit të paraparë.

Ngjashëm me vitet paraprake, edhe gjatë vitit 2014, BQK siguroi një ofertë kualitative dhe kuantitative të parave të gatshme për sektorin bankar për të mundësuar kryerjen e transaksioneve me para të gatshme në ekonomi. Në fund të vitit 2013 dhe në fillim të vitit 2014 u bë përmbyllja e të gjitha fazave të planifikuara të projektit të SWIFT-it dhe të gjitha pagesat ndërkombëtare u realizuan përmes rrjetit SWIFT duke shkurtuar kështu kohën dhe duke rritur efikasitetin e procesimit të pagesave. Gjatë vitit 2014, është shënuar rritje në vëllim dhe vlerë e transaksioneve në Sistemin Elektronik të Kliringut Ndërbankar (SEKN). Edhe Regjistri i Kredive të Kosovës (RKK) ka shënuar progres gjatë vitit 2014, ku janë regjistruar 314 përdorues të ri, si rrjedhojë e kërkesave të paraqitura nga institucionet anëtare, përderisa hulumtimi mbi obligimet dhe historitë kreditore të aplikantëve kreditor arriti në 639,100 hulumtime.

Gjatë vitit 2014, është funksionalizuar zhvillimi i tregut sekondar të letrave me vlerë të Qeverisë së Republikës së Kosovës. Në vitin 2014, të gjitha mjetet nën menaxhimin e BQK-së janë investuar në instrumente financiare që hyjnë në kategorinë e instrumenteve të sigurta dhe likuide. BQK realizoi kthime pozitive nga investimet, me ç'rast kthimet ishin më të favorshme nga investimet në letrat me vlerë krahasuar me investimet në depozita bankare.

BQK-ja ka vazhduar bashkëpunimin e ngushtë me institucione të rëndësishme ndërkombëtare duke përfshirë Fondin Monetar Ndërkombëtar (FMN), Bankën Botërore (BB) si dhe me institucione të tjera financiare ndërkombëtare si Banka Qendrore Evropiane (BQE), Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH), bankat qendrore të vendeve të rajonit dhe me institucione tjera me të cilat BQK-ja ka marrëveshje bashkëpunimi. Gjatë vitit 2014, ka nisur zyrtarisht programi i bashkëpunimit teknik të BQE-së me bankat qendrore të regjionit të Ballkanit Perëndimor, i cili ka për qëllim përgatitjen e bankave qendrore të vendeve të regjionit për inkuadrim në Sistemin Evropian të Bankave Qendrore (SEBQ). Programi pritet të forcojë kapacitetin institucional të BQK-së duke identifikuar kërkesat ligjore, organizative dhe të resurseve për të arritur përputhshmërinë me kornizën standarde institucionale dhe operacionale të SEBQ dhe BQE. Ngjarje tjetër e rëndësishme në fushën e marrëdhënieve me jashtë është edhe fillimi i programit të edukimit financiar dhe shënimi i Javës Ndërkombëtare të Parasë.

2. Mjedisi i jashtëm ekonomik

2.1. Eurozona dhe Ballkani Perëndimor

Aktiviteti ekonomik në eurozonë gjatë vitit 2014 është rikuperuar gradualisht, me përmirësimin e besueshmërisë së konsumatorëve dhe përmirësimin gradual të kushteve në tregun e punës. Megjithatë, rritja e aktivitetit ekonomik mbeti e koncentruar në ekonominë qendrore të eurozonës, gjegjësisht në Gjermani, përderisa pjesë të ndryshme të eurozonës vazhduan të karakterizohen me rritje të dobët gjegjësisht rënie ekonomike. Në vitin 2014, rritja ekonomike në eurozonë arriti në 0.9 përqind, kundrejt rënies ekonomike të shënuar në vitin paraprak prej 0.5 përqind. Megjithëse vazhdon të konsiderohet si një rritje ekonomike modeste, sinjalet për përforsim të mëtejme të aktivitetit në rajonin e eurozonës mbështeten kryesisht në rënien e mëtejme të çmimeve të naftës, gjë që pritet të reflektohet në rritje të besueshmërisë së konsumatorëve dhe rrjedhimisht në rritjen e shpenzimeve. Gjithashtu, rritja e aktivitetit ekonomik pritet të mbështetet nga rritja e vazhdueshme e eksporteve të eurozonës si rezultat i zhvlerësimit të euros si dhe nga fillimi i implementimit të programit të lehtësimit sasior nga Banka Qendrore Evropiane (BQE). Për vitin 2015, FMN parashikon një rritje ekonomike prej 1.5 përqind në eurozonë.

Sipas BQE-së, shkalla mesatare e inflacionit në eurozonë në vitin 2014 zbriti në 0.4 përqind, nga 1.4 përqind sa ishte në vitin 2013. Rënia e vazhdueshme e çmimeve në tregjet ndërkombëtare ka rezultuar në një deflacion prej 0.6 përqind përkatësisht 0.3 përqind në janar dhe shkurt të vitit 2015.

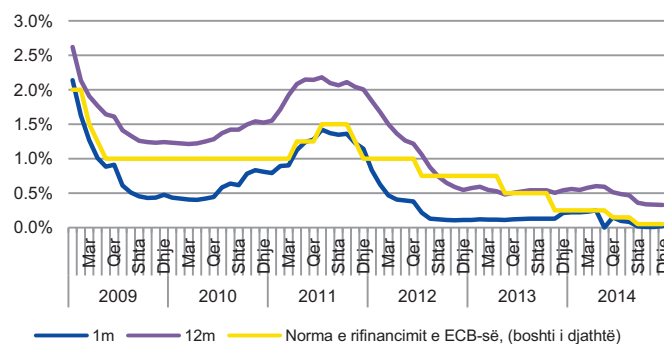
Për të ju kundërvënë rrezikut të ngritur të deflacionit në eurozonë dhe për të rimëkëmbur ekonominë ende të brishtë në rajon, BQE ka vendosur që të lansojë programin e lehtësimit sasior që nga muaji mars i vitit 2015. Përmes këtij programi, BQE pritet të realizojë blerjen e letrave me vlerë të qeverive evropiane dhe agjencive e institucioneve evropiane në tregjet dytësore. Blerja e letrave me vlerë në sektorin publik dhe privat, në kuadër të këtij programi, pritet të arrijë vlerën prej 60 miliard euro në muaj.

Programi i lehtësimit sasior në shkallë të gjerë pritet të zgjatë deri në shtator të vitit 2016.

Në vitin 2014, BQE mbajti të pandryshuar normën bazë të rifinancimit, gjë që ndikoi në një rritje të lehtë të normave 1 mujore të interesit të kreditimit ndërbankar Euribor. Në vitin 2014, norma mesatare 1 mujore e Euribor është ngritur në mesatarisht 0.023 përqind nga 0.018 përqind në shtator 2014 (figura 1). Në anën tjetër, norma Euribor për periudhën 12 mujore ka shënuar rënie në mesatarisht 0.33 përqind në vitin 2014, nga mesatarja prej 0.36 përqind në shtator 2014.

Performanca e aktivitetit ekonomik në Ballkanin Perëndimor gjatë vitit 2014 përgjithësisht vlerësohet të ketë qenë më e dobët krahasuar me vitin 2013. Rritja mesatare ekonomike në vendet e Ballkanit Perëndimor në vitin 2014 vlerësohet të ketë qenë rreth 1.6 përqind. Rritjen më të lartë ekonomike në rajon shënuan Maqedonia (3.8 përqind) dhe Kosova (2.7 përqind), përderisa Serbia ishte vendi i vetëm në rajon që u karakterizua me rënie ekonomike në vitin 2014.

Figura 1. Norma e kreditimit ndërbankar EURIBOR dhe norma e rifinancimit e ECB-së

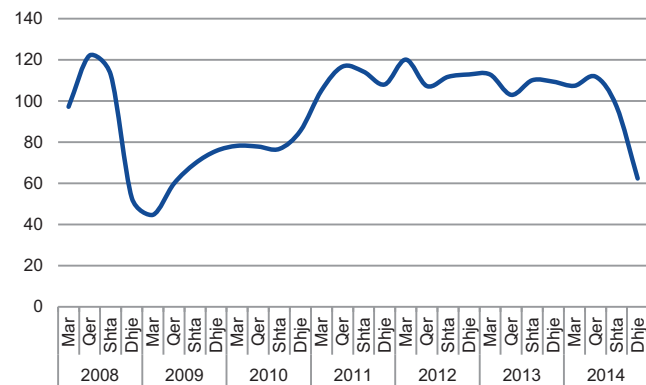
Burimi: Euribor (2014) dhe ECB (2014)

Ngjashëm me vendet e eurozonës, vendet e Ballkanit Perëndimor janë karakterizuar me shkallë më të ulët të inflacionit, gjegjësisht deflacion në vitin 2014 kundrejt vitit paraprak. Norma mesatare e inflacionit në vendet e rajonit në vitin 2014 ishte 1.6 përqind. Serbia dhe Shqipëria u karakterizuan me shkallë më të lartë të inflacionit prej 1.7 përkatësisht 1.6 përqind, përderisa Mali i Zi, Bosnja e Hercegovina dhe Maqedonia u karakterizuan me deflacion.

Çmimet e naftës (brentcrude)¹ në vitin 2014 shënuan rënie mesatare vjetore prej rreth 9.1 përqind. Me rënie të çmimit gjatë vitit 2014 u karakterizua edhe ari. Në vitin 2014, çmimi i arit ishte për rreth 10.3 përqind më i ulët krahasuar me vitin paraprak. Mallrat ushqimore në nivel global gjatë vitit 2014 janë karakterizuar me rënie të çmimeve krahasuar me vitin paraprak. Gjatë vitit 2014, krahasuar me vitin paraprak, mallrat ushqimore kishin një çmim më të ulët prej mesatarisht 3.7 përqind, përderisa drithërat kishin çmim më të ulët për mesatarisht 12.5 përqind.

Norma e këmbimit të euros kundrejt valutave kryesore është zhvlerësuar në vitin 2014. Ndaj sterlinës britanike dhe ndaj frankës zvicerane, euro ka shënuar rënie mesatare vjetore prej 5.0 përkatësisht 1.3 përqind, ndërsa ndaj dollarit amerikan vlera e euros është vlerësuar lehtësisht për 0.1 përqind. Sa i përket valutave të vendeve të rajonit, në vitin 2014, euro është vlerësuar kundrejt dinarit serb, kunës kroate dhe denarit maqedon për mesatarisht 3.7, 0.7 përkatësisht 0.1 përqind, përderisa është zhvlerësuar kundrejt lekut shqiptar për 0.2 përqind.

Figura 2. Çmimi i naftës 'brent crude', në USD

Burimi: World Bank, EIA (2014), dhe kalkulimet të BQK-së

¹ 'BrentCrude' paraqet klasifikim tregtar për naftën e prodhuar në detin e veriut si përfaqësues i nivelit të çmimit të naftës në nivel global.

3. Ekonomia e Kosovës

3.1. Sektori real

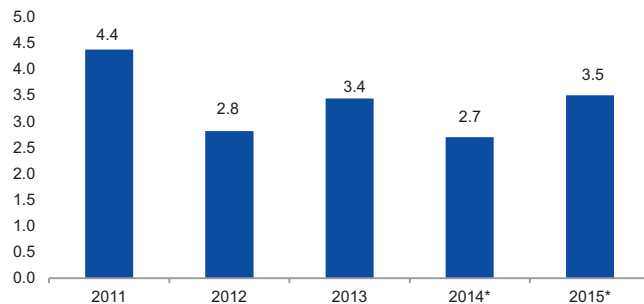
Norma e rritjes ekonomike për vitin 2014, sipas vlerësimeve të BQK-së ishte 2.7 përqind, që është më e ulët se sa parashikimi fillestar prej 3.0 përqind. Ky revidim ka rezultuar pas përfshirjes së efektit të migrimit që karakterizoi fundin e vitit 2014. Norma reale e rritjes ekonomike në Kosovë për vitin 2014 bazohet kryesisht në rritjen e konsumit, përderisa investimet dhe neto eksportet vlerësohet të kenë kontribuar negativisht.

Të dhënat për vitin 2014 paraqesin një rritje më të lartë të konsumit, i cili është ndikuar nga rritja e kredive konsumuese, rritja e pagave dhe mëditjeve të sektorit publik, pastaj subvencioneve dhe transfereve, etj. Gjithashtu, rritjen e konsumit e kanë përkrahur edhe remitencat, të cilat në vitin 2014 shënuan një rritje vjetore prej 11.7 përqind. Në anën tjetër, investimet publike në vitin 2014 kanë shënuar rënie prej 22.3 përqind, ndërkohë që edhe investimet e huaja direkte (IHD) janë karakterizuar me një rënie prej 46.0 përqind në të njëjtën periudhë. Rënia e investimeve publike ka bërë që rritja reale e PBB-së të jetë më e ulët krahasuar me vitin paraprak. Aktiviteti i sektorit privat është përkrahur edhe nga kreditë e sistemit bankar të cilat në fund të vitit 2014 kanë përshpejtuar ritmin e rritjes.

Inflacioni në Kosovë, shprehur nëpërmjet indeksit të çmimeve të konsumit (angl: ConsumerPriceIndex: CPI), gjatë vitit 2014 është karakterizuar me normë dukshëm më të ulët krahasuar me vitin paraprak. Norma mesatare vjetore e inflacionit në vitin 2014 ishte 0.4 përqind krahasuar me mesataren prej 1.8 përqind në vitin paraprak (figura 4).

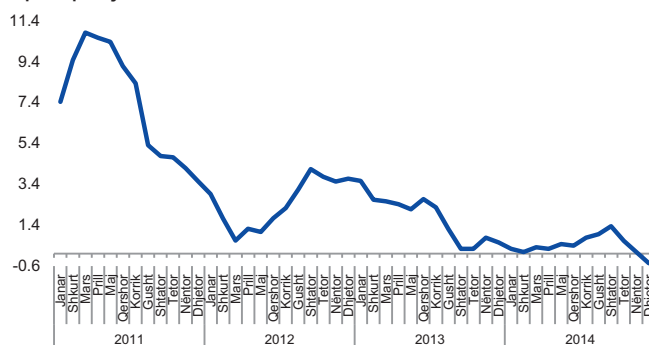
Gjatë vitit 2014, komponentët e CPI-së si pijet alkoolike dhe duhani shënuan rritje për 4.3 përqind, energjia 4.1 përqind dhe veshmbathja 2.8 përqind. Ndërsa, rënie me e theksuar e çmimeve u evidentua tek shërbimet e arsimit për 7.0 përqind dhe shërbimet e transportit për 2.2 përqind (figura 5). Rënia e çmimit të shërbimeve arsimore i atribuohet vendimit të qeverisë për zbritjen e pagesës për 50 përqind për studentët e universitetit publik, ndërsa rënia e çmimeve të shërbimeve të transportit i atribuohet rënies së çmimit të derivateve të naftës. Çmimet e produkteve të ushqimit dhe pijeve joalkoolike shënuan rënie prej 0.2 përqind. Pavarësisht që shënuan rënie të lehtë të çmimit, produktet e ushqimit paraqesin një rënie ndërkategoritë më me ndikim në zvogëlimin e inflacionit duke qenë se përfaqësojnë rreth 37.8 përqind të shportës së konsumatorit kosovar.

Figura 3. Rritja reale e PBB-së, në përqindje

* Të dhënat për vitin 2014 dhe 2015 paraqesin vlerësimet dhe parashikimet e BQK-së
Burimi: ASK (2015)

Figura 4. Norma e inflacionit, ndryshimi vjetor në përqindje

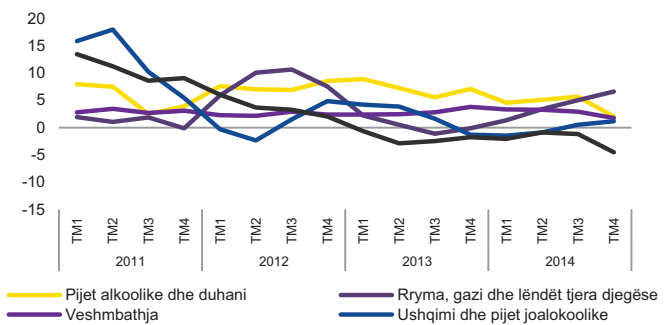
Burimi: ASK (2015)

Lëvizja e çmimeve në Kosovë është e ngjashme me lëvizjen e çmimeve në tregjet ndërkombëtare si pasojë e varësisë së lartë të ekonomisë së Kosovës nga importet. Kjo tregohet edhe nga sjellja e ngjashme e indeksit të çmimeve të importit me CPI-në (figura 6). Në vitin 2014, çmimet e importit u karakterizuan me rënie mesatare në 0.6 përqind, nga rritja e lehtë prej 0.2 përqind që shënuan në vitin paraprak. Në kuadër të çmimeve të importit, çmimet e produkteve bimore dhe këpucëve kanë shënuar rritjen më të lartë me 24.1 përkatësisht 17.0 përqind, pasuar nga metalet bazë me 12.1 përqind, ndërsa çmimet e tekstilit kanë shënuar rënien më të lartë me 24.0 përqind pasuar nga artikujt ushqimor me 7.2 përqind.

Indeksi i çmimeve të prodhimit në vitin 2014 shënoi rritje mesatare vjetore prej 1.6 përqind ndërkohë që në periudhën e njëjtë të vitit paraprak kishte shënuar rritje prej 2.4 përqind. Rritja e çmimeve ishte më e theksuar tek prodhimi i produkteve kimike me 39.9 përqind dhe prodhimi i drurit dhe i produkteve të tij me 12.9 përqind. Në anën tjetër, rënia e çmimeve të prodhimit më së shumti u shënuan te nxjerrja e xeheve me 15.2 përqind, pasuar nga rënia e çmimeve të prodhimit të pajisjeve elektrike me 17.1 përqind, prodhimt të letrës dhe produkteve prej letrës me 10.2 përqind, etj.

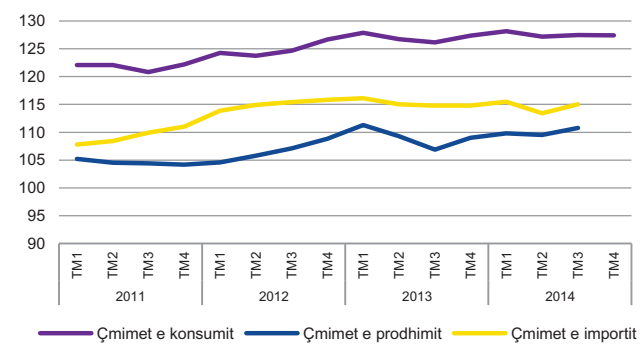
Gjatë vitit 2014 u regjistruan 9,404 ndërmarrje të reja apo 16 ndërmarrje më pak se sa në vitin paraprak, ndërsa u mbyllën 1,671 biznese apo 163 biznese më shumë se sa në vitin paraprak (figura 7). Struktura e ndërmarrjeve të reja të regjistruara është e ngjashme me vitin e kaluar ku dominojnë tregtia, hoteleria, prodhimi, ndërtimtaria dhe bujqësia. Krahasuar me vitin paraprak, është shënuar rënie e numrit të bizneseve të regjistruara në tregun e patundshmërive (198 ndërmarrje) dhe ndërtimtarisë (140 ndërmarrje), ndërsa hoteleria dhe prodhimi kanë shënuar rritje për 123 përkatësisht 106 ndërmarrje të regjistruara. Rritje kanë shënuar edhe ndërmarrjet e regjistruara në sektorin e tregtisë.

Figura 5. Lëvizja e çmimeve sipas komponentëve, ndryshimi vjetor në përqindje

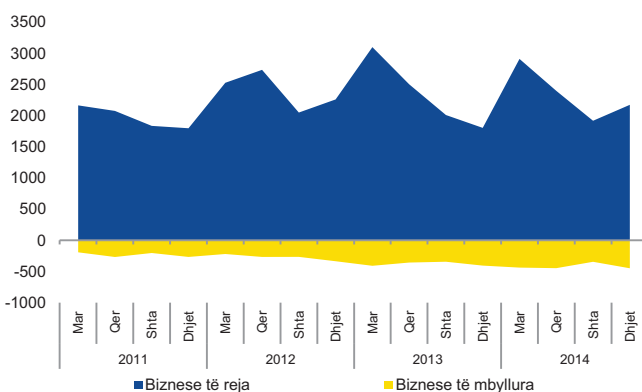
Burimi: ASK (2015)

Figura 6. Indekset e çmimeve të konsumit, prodhimit dhe importit

Burimi: ASK (2015)

Figura 7. Regjistrimi i bizneseve, jo kumulative

Burimi: ASK (2015)

3.2. Sektori fiskal

Të hyrat primare buxhetore² në vitin 2014 arritën vlerën bruto prej 1.37 miliardë euro. Nëse përjashtohen 33.5 milionë euro kthime të TVSH-së dhe tatimeve tjera nga Dogana e Kosovës dhe Administrata Tatimore e Kosovës, atëherë të hyrat primare buxhetore shënojnë vlerën neto prej 1.33 miliardë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 1.5 përqind. Ky nivel më i lartë i të hyrave është arritur përkundër faktit se në vitin 2014 janë arkëtuar vetëm 15.0 milionë euro të hyra në formë të dividendës nga ndërmarrjet publike, ndërkohë që në vitin e kaluar ishin realizuar 43.0 milionë euro të hyra nga dividenda. Nëse përjashtohen të hyrat nga dividenda, atëherë të hyrat buxhetore në vitin 2014 shënuan rritje prej 3.8 përqind. Shpenzimet primare buxhetore³ në vitin 2014 arritën vlerën prej 1.5 miliardë euro që paraqet nivel të ngjashëm me vitin paraprak. Rrjedhimisht, gjatë kësaj periudhe, buxheti i Kosovës regjistroi deficit primar prej rreth 131 milionë euro, krahasuar me deficitin primar prej rreth 150 milionë euro të shënuar në vitin 2013.

Ekzekutimi i shpenzimeve të planifikuara në vitin 2014 ishte pothuajse i njëjtë krahasuar me vitin paraprak (91 përqind e planit vjetor). Pagat dhe mëditjet si dhe subvencionet dhe transferet shënuan nivel më të mirë të realizimit krahasuar me planin, ndërsa shpenzimet kapitale u realizuan në masën prej 80.0 përqind të planit krahasuar me shkallën prej 84.4 përqind të realizimit në vitin paraprak. Në anën tjetër, realizimi i të hyrave buxhetore arriti nivelin prej 90.9 përqind të planit për vitin 2014, që është për 1.4 pikë përqindje më i ulët se sa shkalla e realizimit në vitin paraprak.

Sa i përket strukturës së të hyrave buxhetore, vërehet rritje e të hyrave të mbledhura në kufi të cilat shënuan rritje vjetore prej 4.0 përqind dhe arritën vlerën bruto prej 871.0 milionë euro. Të hyrat neto të cilat përjashtojnë kthimet e doganës prej 2.4 milionë euro arritën vlerën prej 868.6 milionë euro. Të hyrat e mbledhura nga tatimet vendore arritën vlerën bruto prej 303.7 milionë euro. Nëse përjashtohen kthimet e administratës tatimore prej 31.1 milionë euro atëherë të hyrat neto nga tatimet vendore shënuan rritje prej 0.7 përqind dhe arritën vlerën prej 272.6 milionë euro. Të hyrat jo-tatimore arritën vlerën prej 46.7 milionë euro që paraqet një rritje vjetore prej 8.0 përqind. Gjithashtu, të hyrat vetanake (niveli qendror dhe lokal) shënuan rritje për 3.4 përqind duke arritur vlerën prej 98.2 milionë euro.

Sa i përket shpenzimeve, pagat e mëditjet dhe subvencionet e transferet shënuan rritje krahasuar me vitin paraprak, ndërsa shpenzimet kapitale dhe mallrat e shërbimet shënuan rënie. Investimet kapitale, të cilat në vitin 2014 përfaqësuan rreth 28.1 përqind të gjithëj shpenzimeve, shënuan vlerën prej 411.4 milionë euro që paraqet rënie prej 22.3 përqind. Zvogëlimi i investimeve kapitale i adresohet përfundimit të projektit të autostradës R-7, e cila në vitin paraprak ka qenë në implementim e sipër. Përveç përfundimit të projektit të autostradës R-7, vonesa në krijimin e institucioneve pas zgjedhjeve të qershorit 2014 ndikuan në shtyrjen e realizimit të një pjese të projekteve kapitale. Shpenzimet qeveritare për mallra dhe shërbime kanë shënuar rënie për 3.6 përqind dhe kanë arritur vlerën prej 205.8 milionë euro. Në anën tjetër, shpenzimet qeveritare për paga dhe mëditje kanë shënuar rritje prej 17.3 përqind dhe kanë arritur vlerën prej 485.2 milionë euro, që është kryesisht rezultat i vendimit të qeverisë për ngritjen e pagave. Subvencionet dhe transferet po ashtu kanë shënuar rritje për 15.4 përqind dhe kanë arritur vlerën prej 361.2 milionë euro.

Borxhi publik, në fund të vitit 2014, ka arritur në 582.9 milionë euro nga 476.3 milionë euro sa ishte në vitin paraprak, ndërsa si përqindje e PBB-së ka arritur në 10.6 përqind nga 9.1 përqind sa ishte në vitin paraprak. Në vitin 2014, borxhi publik shënoi një rritje prej 22.4 përqind kundrejt borxhit në vitin paraprak. Në vitin 2014, borxhi i brendshëm i qeverisë arriti vlerën

² Në kuadër të të hyrave primare nuk janë përfshirë të hyrat nga huamarrjet, pranimet nga grantet e përgjithshme të donatorëve dhe pranimet e depozitave.

³ Në kuadër të shpenzimeve primare nuk përfshihen pagesat e borxhit, pagesat nga grantet e përcaktuara të donatorëve dhe kthimet nga fondet e depozitave.

256.5 milion euro, një rritje vjetore prej 62.2 përqind. Në të njëjtën periudhë, borxhi i jashtëm i qeverisë shënoi një rritje vjetore prej 0.8 përqind, duke arritur vlerën prej 326.4 milion euro.

3.3. Sektori i jashtëm

Pozicioni i bilancit të pagesave në Kosovë është përkeqësuar në vitin 2014 krahasuar me vitin paraprak. Deficiti i llogarisë rrjedhëse dhe kapitale ka shënuar vlerën prej 419.8 milionë euro në vitin 2014, krahasuar me vlerën prej 304.7 milionë euro sa ishte në vitin paraprak. Ky përkeqësim i deficitit të llogarisë rrjedhëse kryesisht i atribuohet rritjes së deficitit në mallra për 2.8 përqind, përderisa bilanci i llogarisë së tregtisë në shërbime u karakterizua me rritje prej 4.4 përqind. Në vitin 2014, llogaria e të ardhurave parësore dhe llogaria e të ardhurave dytësore u karakterizuan me zvogëlim të bilancit pozitiv (12.5 përkatësisht 4.4 përqind).

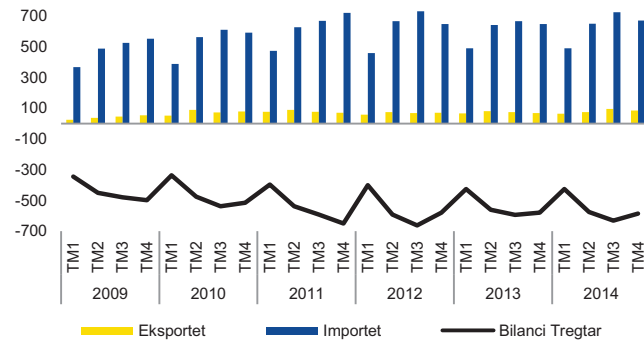
Deficiti i llogarisë së mallrave arriti vlerën prej 2.2 miliard euro deri në vitin 2014, që paraqet një rritje prej 2.7 përqind krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit paraprak (figura 8). Gjithsej eksportet në vitin 2014 arritën vlerën 324.6 milionë euro, që përkon me një rritje vjetore prej 10.5 përqind. Rritja e eksporteve gjatë kësaj periudhe kryesisht i atribuohet rritjes së vlerës së eksporteve të metaleve bazë, si kategoria me peshën më të lartë në kuadër të gjithsej eksporteve të vendit, rritjes së eksporteve të makinerive dhe pajisjeve elektrike si dhe eksporteve të produkteve ushqimore.

Vlera e gjithsej importeve në Kosovë, në vitin 2014, arriti në 2.5 miliard euro, që paraqet një rritje vjetore prej 3.6 përqind. Në kuadër të gjithsej importeve, me rritje u karakterizuan kategoria e makinerive dhe pajisjeve elektrike, kategoria e mjeteve të transportit, si dhe importet e produkteve bimore, përderisa me rënie të vlerës së importuar u karakterizuan produktet minerale dhe produktet ushqimore. Si rezultat i rritjes më të shpejtë të vlerës së eksporteve në vitin 2014, shkalla e mbulueshmërisë së importeve me eksporte u rrit në 12.8 përqind, nga 12.0 përqind sa ishte në vitin 2013.

Tregtia në shërbime u karakterizua me rritje të bilancit pozitiv në vitin 2014. Bilanci i shërbimeve arriti vlerën prej 336.1 milionë euro në vitin 2014 (312.2 milionë euro në vitin 2013), përderisa rritjen më të madhe në kuadër të bilancit të shërbimeve e shënoi kategoria kryesore, gjegjësisht kategoria e udhëtimit.

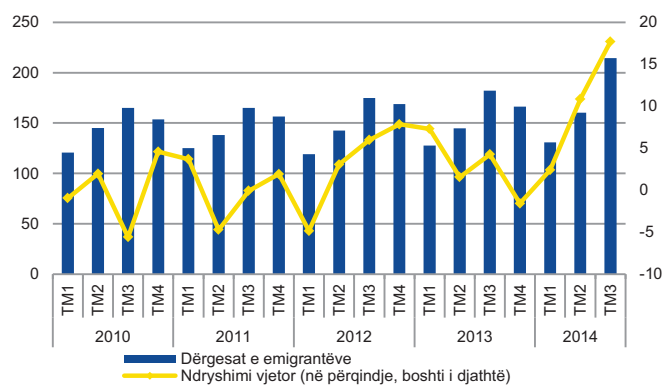
Kategoria më e madhe në kuadër të të hyrave të llogarisë së të ardhurave parësore mbeten të hyrat nga kompenzimi i punonjësve, gjegjësisht të hyrat nga të ardhurat e punonjësve Kosovar

Figura 8. Eksportet, importet dhe bilanci tregtar, në milionë euro

Burimi: ASK (2015)

Figura 9. Remitencat, në milionë euro

Burimi: BQK (2014)

jashtë vendit. Të hyrat nga kompenzimi i punonjësve shënuan rënie vjetore prej 7.4 përqind në vitin 2014, duke zbritur në 206.5 milionë euro.

Remitencat, që njëherësh paraqesin edhe kategorinë më të madhe në kuadër të llogarisë së të ardhurave dytësore, vazhdojnë të kontribuojë në ngushtimin e deficitit të llogarisë rrjedhëse. Vlera e gjithsej remitencave të pranuar në vend në vitin 2014 arriti në 693.7 milionë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 11.7 përqind (figura 9).

Komponentë tjetër e rëndësishme në kuadër të bilancit të pagesave është edhe kategoria e Investimeve të Huaja Direkte (IHD). Bilanci i IHD-ve në vitin 2014 ishte 123.9 milionë euro, që paraqet një rënie të konsiderueshme krahasuar me vlerën prej 250.2 milionë euro në vitin paraprak. Kjo rënie e IHD-ve mund t'i atribuohet kryesisht shitjes së aksioneve të disa prej kompanive të huaja që operojnë në Kosovë tek rezidentët kosovar si dhe shpërndarjes së superdividendës⁴ së disa prej kompanive të huaja që operojnë në Kosovë (figura 10).

3.4. Sektori financiar

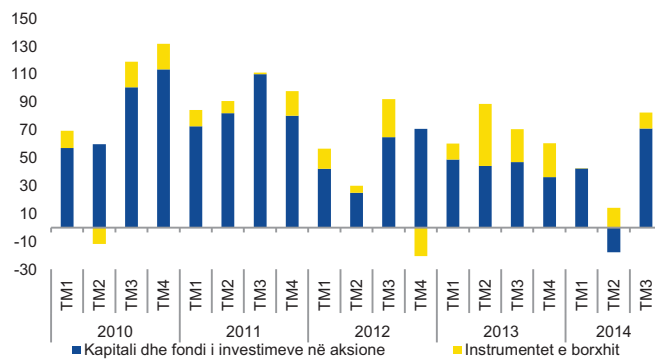
3.4.1 Karakteristikat e përgjithshme

Në vitin 2014, vlera e gjithsej asetëve të sistemit financiar të Kosovës arriti në 4.5 miliardë euro, duke shënuar rritje vjetore prej 7.4 përqind (10.5 përqind në vitin 2013).

Rritja e asetëve të sistemit financiar gjatë vitit 2014 i atribuohet kryesisht rritjes së asetëve të fondeve pensionale dhe bankave komerciale. Sektori i sigurimeve, pavarësisht zgjerimit të aktivitetit, kishte kontribut të vogël në rritjen e gjithsej asetëve të sistemit financiar. Ndërsa, asetet e sektorit mikrofinanciar dhe ndihmësve financiar kishin kontribut pothuajse neutral në rritjen e gjithsej asetëve.

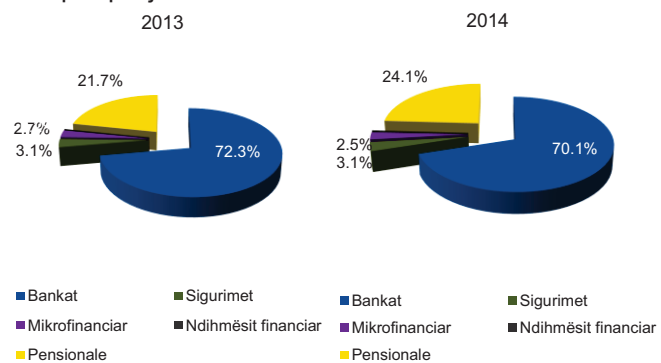
Struktura e asetëve të sistemit financiar në vitin 2014 mbetet e dominuar nga asetet e sektorit bankar, pasuar nga fondet pensionale (figura 11). Sa i përket numrit të institucioneve, gjatë vitit 2014, tregut financiar në vend i është shtuar një degë e bankës së huaj (të cilës i është dhënë licenca preliminare), një institucion mikrofinanciar i themeluar me kapital të huaj, si dhe një kompani e sigurimeve me kapital të huaj (të cilës i është dhënë licenca preliminare). Po ashtu, gjatë vitit 2014 numri i ndihmësve financiar u rrit në 42 (39 në vitin 2013) (tabela 1).

Figura 10. Strukturat e investimeve të huaja direkte sipas komponenteve, në milionë euro

Burimi: BQK (2015)

Figura 11. Struktura e asetëve të sistemit financiar, në përqindje

Burimi: BQK (2015)

⁴ Me superdividendënënkuptohetdividenda e cilështëmë e lartë se safitimet e kompanisëpërperiudhënpërkatëse. Shpërndarja e superdividendësndikonëzvogëlimin e kapitalitëhuajaksionar, gjë e cilaparaqetzvogëlimitë IHD-ve.

Tabela 1. Numri i institucioneve financiare⁵

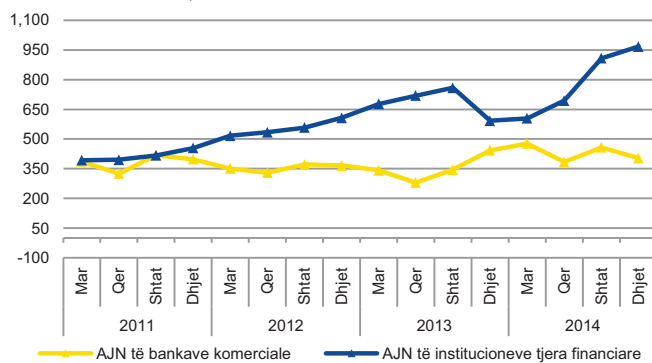
Përshkrimi	2011	2012	2013	2014
Bankat komerciale	8	9	9	10
Kompanitë e sigurimeve	13	13	13	14
Fondet pensionale	2	2	2	2
Ndihmësit financiar	34	38	39	42
Institucionet mikrofinanciare	20	17	17	18

Burimi: BQK (2015)

Një pjesë e konsiderueshme e aseteve të sistemit financiar vazhdon të investohet në tregjet e jashtme. Vlera e Aseteve të Jashtme Neto (AJN) në vitin 2014 arriti në 1.4 miliardë euro, që përkon me një rritje vjetore prej 32.4 përqind (6.4 përqind në vitin 2013) (figura 12).⁶ Pjesëmarrjen më të lartë në gjithsej AJN-të vazhdojnë ta kenë fondet pensionale (rreth 75 përqind të AJN-ve), ndërsa pjesa e mbetur përbëhet kryesisht nga AJN-të e sektorit bankar.

Kërkesat ndaj sektorit të jashtëm në vitin 2014 arritën vlerën 1.6 miliardë euro, duke shënuar rritje vjetore të konsiderueshme prej 26.8 përqind⁷ (7.9 përqind në vitin 2013). Në të njëjtën periudhë, detyrimet ndaj sektorit të jashtëm arritën vlerën prej 243.3 milionë euro, duke shënuar rritje vjetore prej 2.4 përqind (15.4 përqind në vitin 2013). Rritja për vetëm 2.4 përqind e detyrimeve ndaj sektorit të jashtëm erdhi si rezultat i ngadalësimit të rritjes së kredive të marra nga jashtë prej bankave komerciale, të cilat shënuan rritje vjetore prej 6.5 përqind në vitin 2014 (63.9 përqind në vitin 2013).

Figura 12. Asetet e jashtme neto sipas institucioneve, në milionë euro

Burimi: BQK (2015)

Ekspozimi i sistemit financiar ndaj sektorit të jashtëm vazhdon të mbetet më i theksuar në kuadër të aseteve, krahas ekspozimit më të ulët në kuadër të detyrimeve. Më konkretisht, asetet e jashtme ndaj gjithsej aseteve të sistemit financiar në vitin 2014 kishin një pjesëmarrje prej 35.5 përqind, ndërsa detyrimet e jashtme ndaj gjithsej detyrimeve të sistemit financiar kishin një pjesëmarrje prej 5.4 përqind. Sa i përket sektorit bankar, asetet e jashtme përfaqësojnë 18.3 përqind të gjithsej aseteve, përderisa vetëm 5.7 përqind e detyrimeve janë ndaj sektorit të jashtëm.

3.4.2 Sektori bankar

Struktura e sektorit bankar në Kosovë në vitin 2014 ishte e ngjashme me periudhat paraprake. Sipas pronësisë, struktura e sektorit bankar vazhdoi të dominohet nga bankat me kapital të huaj, asetet e të cilave përbëjnë 90.4 përqind të gjithsej aseteve të sektorit bankar, ndërsa pjesa e mbetur menaxhohet nga bankat me kapital vendor.

⁵ Numri i institucioneve financiare paraqet numrin e institucioneve që janë të licencuara të operojnë në tregun e Kosovës.

⁶ Në këtë kontekst, sektori financiar nuk përfshinë Bankën Qendrore.

⁷ Në kuadër të kërkesave të sistemit financiar të Kosovës ndaj sektorit të jashtëm nuk është përfshirë kategoria "paraja e gatshme". Kjo për faktin se euro në statistikën monetare dhe financiare konsiderohet si aset i jashtëm (kërkesa ndaj jorezidentëve), mirëpo këto mjete janë në Kosovë.

Shkalla e koncentrimin të tregut në sektorin bankar ka vazhduar trendin rënës në asete dhe kredi, kurse ka shënuar rritje të lehtë në depozita. Rënia e koncentrimin në asete ishte rezultat i rritjes më të shpejtë të aseteve të bankave më të vogla krahasuar me rritjen më të ngadalësuar të aseteve të tri bankave më të mëdha. Ndërkaq, rritja e koncentrimin në depozita erdhi si pasojë e rritjes më të lartë të depozitave në tri bankat më të mëdha krahasuar me rritjen më të ngadalësuar të nivelit të depozitave në bankat tjera (figura 12).

3.4.2.1 Bilanci i gjendjes i sistemit bankar

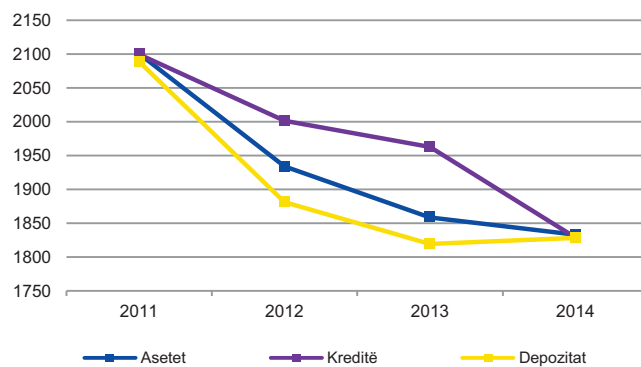
Asetet

Vlera e aseteve të sektorit bankar të Kosovës në vitin 2014 arriti në 3.2 miliardë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 4.2 përqind. Gjatë vitit 2014, ritmi i rritjes së aktivitetit bankar është ngadalësuar krahasuar me rritjen e përshpejtuar të shënuar në vitin e mëparshëm (figura 14). Kjo ishte rezultat i ngadalësimit të rritjes së depozitave të cilat edhe janë burimi kryesor i financimit të bankave.

Struktura e aseteve të sektorit bankar, në përgjithësi, mbetet e ngjashme me vitin paraprak. Në vitin 2014, vërehet të ketë pasur një rritje të lehtë të pjesëmarrjes së bilancit me bankat tjera, letrave me vlerë, dhe kredive, ndërsa paraja e gatshme dhe bilanci me BQK-në shënoi rënie të pjesëmarrjes në gjithsej asetet. Kjo lëvizje tregon për zhvendosje të mjeteve të bankave drejt kategorive që sjellin interes dhe përmirësojnë performancën financiare të bankave.

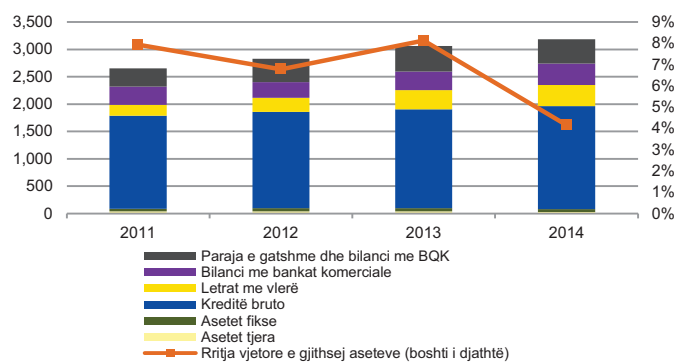
Investimet në letra me vlerë arritën shumën prej 383.8 milionë euro në vitin 2014, duke shënuar rritje vjetore prej 8.3 përqind, një rritje dukshëm më e ulët se sa rritja prej 38.2 përqind e vitit paraprak.

Figura 13. HHI për asete, kredi dhe depozita

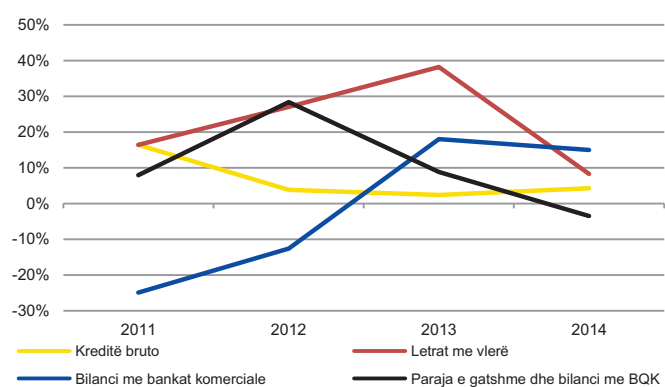
Burimi: BQK (2015)

Figura 14. Struktura e aseteve të sektorit bankar, në milion euro

Burimi: BQK (2015)

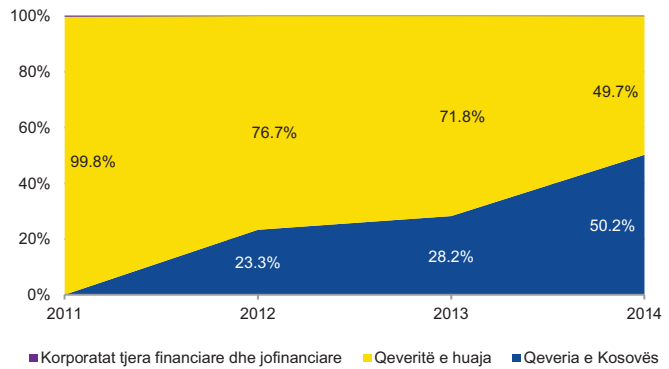
Figura 15. Rritja vjetore e aseteve të sektorit bankar

Burimi: BQK (2015)

Në kuadër të investimeve në letra me vlerë, bankat u orientuan më shumë në investime në letrat me vlerë të qeverisë së Kosovës, investime këto që rritën pjesëmarrjen e tyre në gjithsej portfolion e investimeve në 50.2 përqind (28.2 përqind në vitin 2013) (figura 16). Ndërsa, investimet në letrat me vlerë të qeverive të huaja kanë shënuar zvogëlim të pjesëmarrjes në gjithsej portfolion e investimeve, e cila në vitin 2014 qëndroi në 49.7 përqind. Kjo zhvendosje drejt investimeve në vend ishte kryesisht rezultat i normave më të larta të interesit në letrat me vlerë të qeverisë së Kosovës krahasuar me vitin paraprak, si dhe normave të ulëta të interesit që mbretëruan në tregjet e letrave me vlerë të qeverive të huaja.

Figura 16. Struktura e letrave me vlerë, në përqindje

Burimi: BQK (2015)

Tabela 2. Struktura e aseteve të sektorin bankar

Përshkrimi	Dhjetor 2011		Dhjetor 2012		Dhjetor 2013		Dhjetor 2014	
	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)
Paraja e gatshme dhe bilanci me BQK	331.5	12.5%	425.7	15.0%	463.3	15.1%	447.1	14.0%
Bilanci me bankat komerciale	329.5	12.4%	287.9	10.2%	339.9	11.1%	390.8	12.3%
Letrat me vlerë	202.0	7.6%	256.6	9.1%	354.5	11.6%	383.8	12.0%
Kreditë bruto	1,698.1	64.1%	1,763.4	62.3%	1,805.8	59.0%	1,882.3	59.1%
Asetet Fikse	47.4	1.8%	57.7	2.0%	55.5	1.8%	53.7	1.7%
Asetet Tjera	41.3	1.6%	38.1	1.7%	40.3	1.4%	28.8	0.9%
Gjithsej	2,649.7	100%	2,829.3	100%	3,059.3	100%	3,186.6	100%

Burimi: BQK (2015)

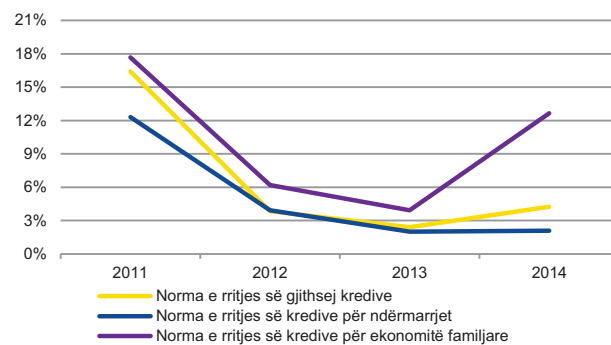
Kreditë

Pas dy viteve të ngadalësimit të rritjes së kredive, viti 2014 u karakterizua me përshpejtim të rritjes së kreditimit nga sektori bankar. Gjithsej kreditë arritën vlerën prej 1.88 miliardë euro në vitin 2014, që paraqet rritje vjetore prej 4.2 përqind (2.4 përqind në vitin 2013) (figura 17).

Në kuadër të gjithsej kredive aktive, kreditë për ekonomitë familjare shënuan rritje të përshpejtuar prej 12.7 përqind, krahasuar me rritjen prej 3.9 përqind në vitin 2013. Sidoqoftë, përshpejtimi i rritjes nuk vërehet edhe te kreditë për ndërmarrjet të cilat u karakterizuan me një normë të ngjashme të rritjes me vitin paraprak. Kreditë për ndërmarrje shënuan rritje prej 2.1 përqind në vitin 2014 (2.0 përqind në vitin 2013).

Përshpejtimi i rritjes së kredive për ekonomitë familjare mund të jetë nxitur nga rritja e pagave për shërbyesit civil, gjë e cila mund të ketë rritur kërkesën për kredi si dhe ka përforcuar kapacitetin e kthimit të kësaj kategorie të huamarrësve. Poashtu, gjatë kësaj periudhe bankat

Figura 17. Norma e rritjes së kredive sipas sektorëve, në përqindje

Burimi: BQK (2015)

raportuan edhe lehtësim të standardeve kreditore, të cilat u reflektuan pëshpejtimin e rritjes së kreditimit. Sa i përket ndërmarrjeve, bankat raportuan rritje të kërkesës për kredi, mirëpo jo dhe aq nga ndërmarrjet e mëdha.⁸ Kjo ndikoi që pavarësisht lehtësimit të standardeve kreditore për ndërmarrje, rritja e kreditimit për këtë kategori të mbetet e ngjashme me vitin e kaluar.

Struktura e kredive të ndërmarrjeve sipas veprimtarisë ekonomike vazhdon të dominohet nga kreditë e destinuar për tregti me pjesëmarrje prej 53.4 përqind, pasuar nga prodhimitaria me 12.0 përqind dhe ndërtimtarisë me 8.4 përqind. Sektori i bujqësisë vazhdon të ketë çasje më të ulët në financimin bankar, me pjesëmarrje prej 4.0 përqind në gjithsej kreditë për ndërmarrjet (figura 19).

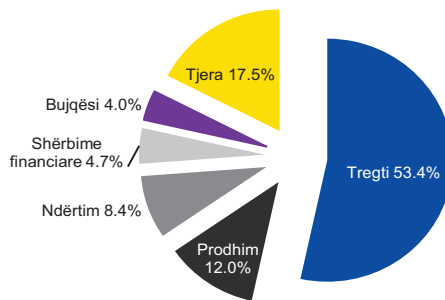
Në vitin 2014, rritjen e më të lartë prej 13.1 përqind e shënuan kreditë për sektorin e prodhimitarisë, pasuar nga kreditë për bujqësi dhe tregti që shënuan rritje prej 7.9 përqind përkatësisht 3.6 përqind. Ndërsa, kreditë për sektorin e ndërtimtarisë shënuan rënie vjetore prej 12.2 përqind (figura 19).

Sipas maturitetit, struktura e gjithsej kredive vazhdon të dominohet nga kreditë me afat maturimi 'mbi 1 deri në 5 vite' (figura 19). Krahasuar me vitin paraprak, në vitin 2014 vihet re një rritje e pjesëmarrjes së kredive afatgjata 'mbi 5 vite' dhe rënie e pjesëmarrjes së kredive me afat më të shkurtër maturimi 'deri në 1 vit'.

Detyrimet

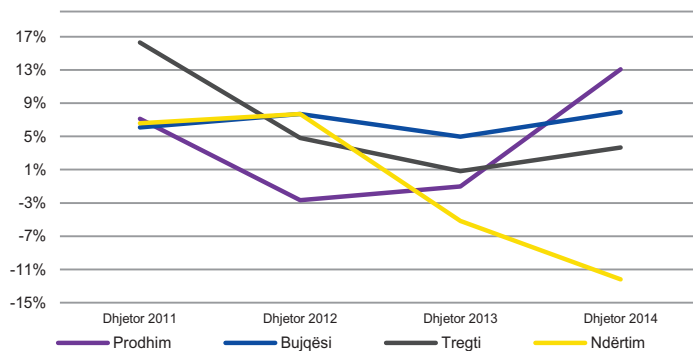
Në vitin 2014, struktura e detyrimeve të sektorit bankar vazhdoi të dominohet nga depozitat, që paraqesin burimin kryesor të financimit për bankat komerciale në Kosovë. Kategoria e dytë për nga pesha në strukturën e gjithsej detyrimeve mbetet ajo e mjeteve vetanake të cilat në vitin 2014 arritën vlerën 323.1 milionë euro, duke shënuar rritjen më të theksuar në kuadër të strukturës së detyrimeve prej 16.3 përqind (2.6 përqind në vitin 2013)

Figura 18. Kreditë sipas sektorëve ekonomik, në përqindje (dhjetor 2014)

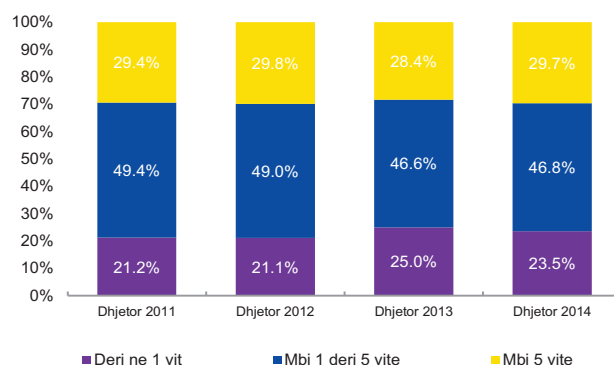
Burimi: BQK (2015)

Figura 19. Rritja vjetore e kredive sipas sektorëve ekonomik

Burimi: BQK (2015)

Figura 20. Struktura e maturimit të kredive

Burimi: BQK (2015)

⁸ Bazuar në rezultatet e anketës për kreditimin bankar për vitin 2014.

(tabela 3). Rritja më e theksuar e mjeteve vetanake gjatë kësaj periudhe kryesisht është rezultat i rritjes së profitit të sektorit bankar gjatë vitit 2014.

Tabela 3. Struktura e detyrimeve të sistemit bankar

Përshkrimi	Dhjetor 2011		Dhjetor 2012		Dhjetor 2013		Dhjetor 2014	
	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)
Bilanci nga bankat tjera	40.0	1.5%	6.0	0.2%	16.5	0.5%	31.8	1.0%
Depozitat	2,104.0	79.4%	2,279.1	80.6%	2,449.0	80.1%	2,537.0	79.6%
Huatë tjera	30.4	1.1%	18.9	0.7%	13.4	0.4%	14.9	0.5%
Detyrimet tjera	191.5	7.2%	223.6	7.9%	246.2	8.0%	232.7	7.3%
Borxhi i ndërvarur	31.0	1.2%	31.0	1.1%	56.3	1.8%	47.3	1.5%
Mjetet vetanake	252.8	9.5%	270.7	9.6%	277.8	9.1%	323.1	10.1%
Gjithsej detyrimet	2,649.7	100%	2,829.3	100%	3,059.3	100%	3,186.8	100%

Burimi: BQK (2014)

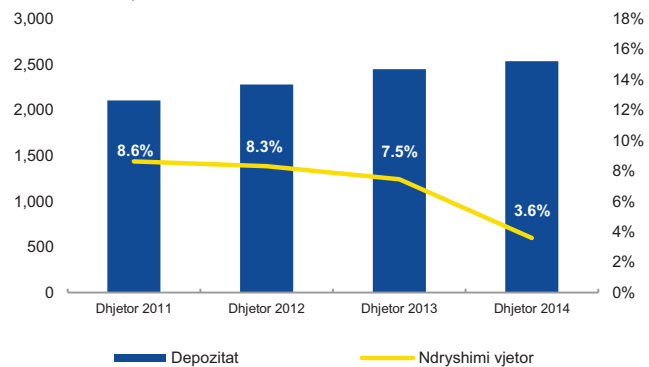
Në kuadër të strukturës së detyrimeve, borxhi i ndërvarur ka arritur vlerën 47.3 milionë në vitin 2014, duke shënuar rënie prej 16.0 përqind, krahasuar me rritjen e theksuar në vitin paraprak prej 81.5 përqind. Zvogëlimi i vlerës së borxhit të ndërvarur reflekton kryesisht përforsimin e nivelit të kapitalizimit të sektorit bankar në vitin 2014, përderisa rritja e theksuar borxhit të ndërvarur në vitin paraprak iu atribuua nevojës së bankave për të siguruar kapitalin e mjaftueshëm për të qenë në pajtueshmëri me ndryshimin e rregullores së BQK-së për mjaftueshmërinë e kapitalit.

Depozitat

Gjithsej depozitat në sektorin bankar në vitin 2014 arritën vlerën 2.53 miliardë euro, duke shënuar rritje vjetore prej 3.6 përqind (figura 22). Një faktor i rëndësishëm që mund të ketë ndikuar ngadalësimin e rritjes së depozitave është rënia e normës së interesit në depozita në vitin 2014. Poashtu, ndikim në ngadalësimin e rritjes së depozitave mund të ketë pasur edhe rritja e emigrimit nga Kosova në muajt e fundit të vitit 2014.

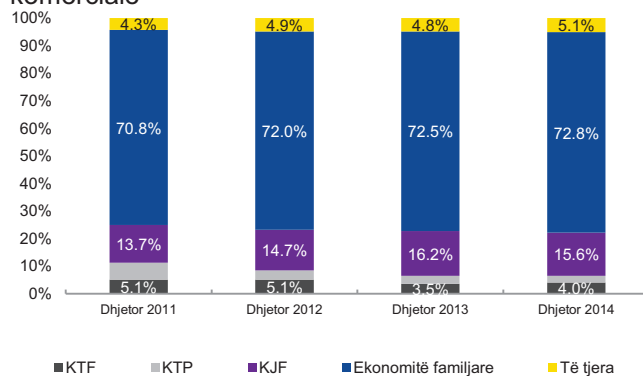
Struktura e depozitave në sektorin bankar vazhdon të dominohet nga depozitat e ekonomive familjare, të cilat përbëjnë 72.8 përqind të gjithsej depozitave. Kategoria e dytë për nga pesha në gjithsej depozitat është ajo e depozitave të ndërmarrjeve që kanë një pjesëmarrje prej 22.1 përqind (figura 22).

Figura 21. Ndryshimi vjetor i depozitave në bankat komerciale, në milionë euro

Burimi: BQK (2015)

Figura 22. Struktura e depozitave në bankat komerciale

Burimi: BQK (2015)

Në vitin 2014, depozitat e ekonomive familjare shënuan rritje vjetore prej 4.1 përqind (8.2 përqind në vitin 2013), ndërsa depozitat e ndërmarrjeve shënuan rritje vjetore prej vetëm 0.7 përqind (5.4 përqind në vitin 2013). Kategoria e depozitave tjera (depozitat e jo-rezidentëve, organizatave jo-qeveritare etj.) shënoi rritje vjetore prej 9.4 përqind në vitin 2014 (6.2 përqind në vitin 2013).

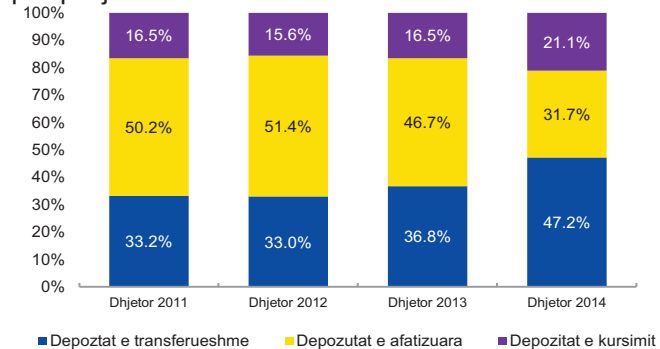
Struktura e depozitave sipas afatit të maturimit ka pësuar ndryshime gjatë vitit 2014 në krahasim me vitin paraprak kur struktura e depozitave dominohej nga depozitat e afatizuara. Në vitin 2014, pjesa më e madhe e depozitave ishin në formë të depozitave të transferueshme, të cilat përbënë 47.2 përqind të gjithsej depozitave. Depozitat e afatizuara përbënë 31.7 përqind, ndërsa ato të kursimit u përfaqësuan me 16.5 përqind (figura 23). Zvogëlimi i theksuar i pjesëmarrjes së depozitave të afatizuara në strukturën e gjithsej depozitave mund të jetë ndikuar nga rënia e theksuar e normave të interesit në depozita, gjë që mund të ketë dekurajuar afatizimin e depozitave nga depozituesit.

Në kuadër të strukturës së depozitave të afatizuara, pjesëmarrjen më të lartë prej 50.5 përqind vazhdojnë ta kenë depozitat me afat më të shkurtër maturimi, gjegjësisht depozitat me afat maturimi 'deri në një vit', megjithëse në vitin 2014 është vënë re një zvogëlim i pjesëmarrjes së kësaj kategorie të depozitave. Ndërsa, depozitat afatmesme dhe afatgjata, që bashkërisht kanë një pjesëmarrje prej 49.5 përqind, u karakterizuan me rritje të pjesëmarrjes në strukturën e depozitave të afatizuaranë vitin 2014 (figura 24).

3.4.2.1 Normat e interesit

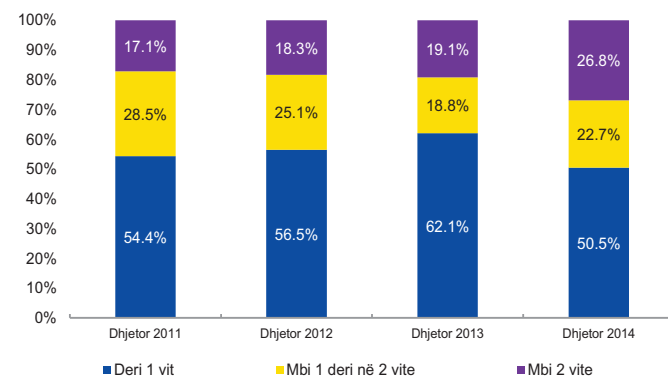
Viti 2014 u karakterizua me rënie të përsheptuar të normës së interesit si për kreditë ashtu edhe për depozitat. Norma mesatare e interesit në kredi u zvogëluar në 9.2 përqind krahasuar me 11.1 përqind në vitin 2013. Për depozita, norma mesatare e interesit u zvogëluar në 1.1 përqind në vitin 2014, nga 2.4 përqind sa ishte në vitin paraprak (figura 25). Rrjedhimisht, dallimi në mes të normës së interesit në kredi dhe depozita u zvogëluar në 8.1 përqind nga 8.7 përqind sa ishte në vitin 2013.

Figura 23. Struktura depozitave sipas maturimit, në përqindje

Burimi: BQK (2015)

Figura 24. Struktura e depozitave të afatizuara

Burimi: BQK (2015)

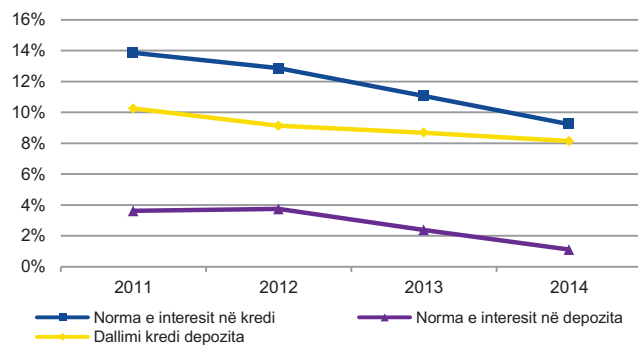
Rënia e theksuar e normës së interesit në kredi në radhë të parë reflekton zvogëlimin e kostos së financimit për bankat si rezultat i zvogëlimit të normës së interesit në depozita. Poashtu, ndikim mund të ketë pasur edhe presioni i konkurrencës si rezultat i të cilit bankat lehtësuan standardet kreditore. Ndërsa, rënie e normës së interesit në depozita pasqyron likuiditetin e mjaftueshëm të sektorit bankar, i cili ka bërë që kërkesa e bankave për depozita të jetë më e ulët.

Gjatë vitit 2014, trendi i rënies së normave të interesit në kredi është shprehur si te kreditë për ndërmarrje, ashtu edhe te ato për ekonomitë familjare. Norma mesatare e interesit te kreditë për ndërmarrje në vitin 2014 u zvogëlua në 9.4 përqind nga 10.9 përqind sa ishte në vitin 2013 (figura 26). Në kuadër të kredive për ndërmarrjet, kreditë investuese u karakterizuan me normë më të ulët të interesit prej 9.7 përqind në vitin 2014 (10.9 përqind në vitin 2013), ndërsa kreditë tjera të biznesit kishin normë më të lartë të interesit prej 10.5 përqind (12.3 përqind në vitin 2013).

Në vitin 2014, norma mesatare e interesit për kreditë e ekonomive familjare u zvogëlua në 9.0 përqind nga 11.4 përqind sa ishte në vitin 2013. Në kuadër të normave të interesit për ekonomitë familjare, norma e interesit për kreditë konsumuese shënoi rënien më të madhe në 9.1 përqind (11.7 përqind në vitin 2013), përderisa interesi në kreditë hipotekare u zvogëlua në 8.2 përqind (9.7 përqind në vitin 2013). Zvogëlimi më i theksuar i normave të interesit për kreditë investuese në kuadër të ndërmarrjeve dhe atyre konsumuese për ekonomitë familjare u reflektua edhe në rritjen e theksuar të kredive të reja për këto dy kategori.

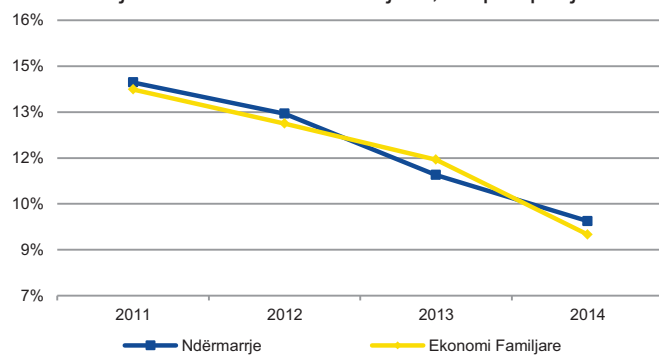
Sa i përket depozitave, norma mesatare e interesit në depozitat e ekonomive familjare zbriti në 0.9 përqind nga 2.8 në vitin 2013 (figura 27). Ndërsa, norma mesatare e interesit në depozitat e ndërmarrjeve në vitin 2014 ishte 1.9 përqind, krahasuar me 1.2 përqind sa ishte në vitin 2013.

Figura 25. Mesatarja e normave të interesit, në përqindje

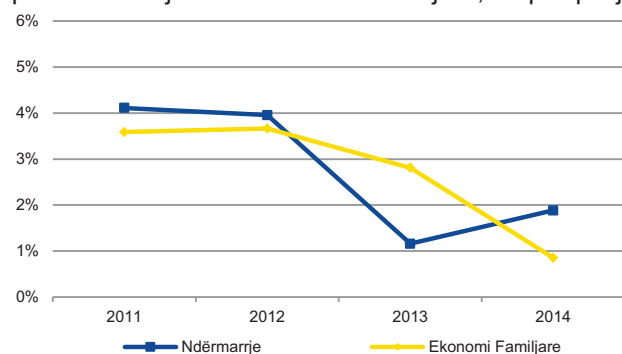
Burimi: BQK (2015)

Figura 26. Normat mesatare të interesit në kredi për ndërmarrje dhe ekonomitë familjare, në përqindje

Burimi: BQK (2015)

Figura 27. Normat mesatare të interesit në depozita për ndërmarrje dhe ekonomitë familjare, në përqindje

Burimi: BQK (2015)

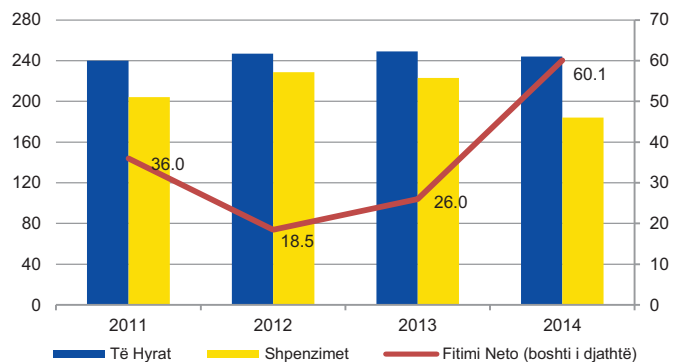
3.4.2.2 Performanca e sektorit bankar

Sektori bankar i Kosovës shënoi rritje të theksuar të profitit gjatë vitit 2014. Neto profiti i realizuar gjatë këtij viti arriti vlerën prej 60.1 milionë euro, krahasuar me vlerën prej 26.0 milionë në vitin 2013. Rritja e profitit në vitin 2014 erdhi si rezultat i menaxhimit më të mirë të shpenzimeve, që shënuan rënie të konsiderueshme krahasuar me vitin e kaluar, përderisa të hyrat shënuan rënie të lehtë.

Të hyrat e sektorit bankar në vitin 2014 arritën vlerën prej 244.2 milionë euro, që paraqet një rënie vjetore prej 1.9 përqind (figura 28). Zvogëlimi i të hyrave të sektorit bankar kryesisht i atribuohet zvogëlimit të të hyrave nga interesi, të cilat dominojnë gjithsej të hyrat me 80.2 përqind, dhe atyre nga jo-interesi që përbëjnë 19.6 përqind të gjithsej të hyrave (figura 29). Të hyrat nga interesi shënuan rënie vjetore prej 1.2 përqind në vitin 2014, rënie kjo që kryesisht i atribuohet zvogëlimit të të hyrave nga interesi në kredi, që ndër tjerash u ndikuan nga normat më të ulëta të interesit gjatë këtij viti. Të hyrat nga jo-interesi u karakterizuan me rënie vjetore prej 3.6 përqind. Kjo rënie ishte kryesisht pasojë e zvogëlimit të hyrave nga tarifatat dhe komisionet.

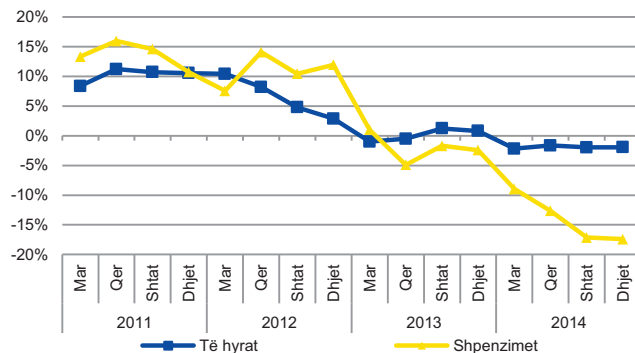
Gjithsej shpenzimet e sektorit bankar në vitin 2014 arritën vlerën 184.2 milionë euro, e cila është për 17.4 përqind më e ulët krahasuar me vitin paraprak. Zvogëlimi i gjithsej shpenzimeve u shkaktua kryesisht nga reduktimi i shpenzimeve të jo-interesit të cilat shënuan rënie vjetore prej 43.0 përqind. Në kuadër të shpenzimeve të jo-interesit, rënien më të madhe e shënuan shpenzimet për provizione, të cilat u reduktuan për 55.4 përqind në krahasim me vitin paraprak. Ndarja më e ulët e provizioneve për humbjet e mundshme nga kreditë është rezultat i rënies së vlerës së gjithsej kredive joperformuese. Gjithashtu, në zvogëlimin e gjithsej shpenzimeve ndikoi edhe reduktimi i shpenzimeve të interesit që shënuan rënie vjetore prej 31.1 përqind. Në kuadër të shpenzimeve të interesit, shpenzimet për interesin në depozita shënuan rënie vjetore prej 37.3 përqind, gjë që kryesisht reflekton zvogëlimin e normës së interesit në depozita.

Figura 28. Bilanci i të hyrave dhe shpenzimeve, në milionë euro

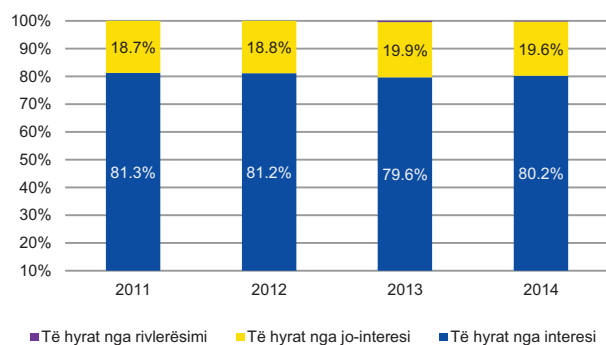
Burimi: BQK (2015)

Figura 29. Normat vjetore të rritjes së të hyrave dhe shpenzimeve

Burimi: BQK (2015)

Figura 30. Struktura e të hyrave, në përqindje

Burimi: BQK (2015)

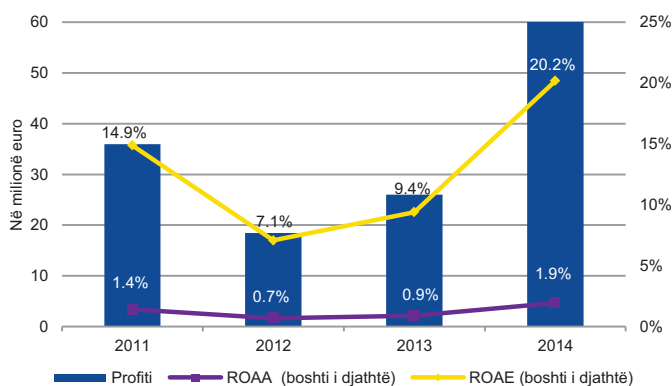
Ndërsa, shpenzimet e përgjithshme dhe administrative, që përfaqësojnë pjesën më të madhe të gjithsej shpenzimeve (figura 30), u karakterizuan me një rritje vjetore prej 1.2 përqind, që nënkupton se zvogëlimi i shpenzimeve të sektorit bankar nuk është shumë i lidhur me përmirësimin e efikasitetit operacional.

Rënia e lehtë e të hyrave, krahasuar me zvogëlimin e theksuar të shpenzimeve, ka ndikuar që raporti i shpenzimeve ndaj të hyrave të sektorit bankar të përmirësohet dukshëm duke u zvogëluar në 75.4 përqind në vitin 2014, krahasuar 89.6 përqind sa ishte në vitin 2013 (figura 31). Po ashtu, profiti i realizuar gjatë vitit 2014 ka ndikuar që Kthimi në Mesataren e Aseteve (ROAA) të përmirësohet në 1.9 përqind, nga 0.9 përqind sa ishte në 2013, përderisa Kthimi në Mesataren e Kapitalit (ROAE) u përmirësua në 20.2 përqind, nga 9.4 përqind sa ishte në 2013 (figura 31).

Në vitin 2014, pjesëmarrja e kredive jo performuese në gjithsej kredite u zvogëluar në 8.3 përqind nga 8.7 përqind sa ishte në periudhën e njëjtë të vitit të kaluar (figura 32). Shuma e kredive jo performuese shënoi rënie vjetore prej 0.2 përqind krahasuar me rritjen prej 18.6 përqind në vitin 2013. Kreditë jo performuese vazhdojnë të jenë mirë të mbuluara me provizionet për humbjet e mundshme nga kredite. Në vitin 2014, mbulueshmëria me provizione ishte 114.4 përqind (110.5 përqind në vitin 2013).

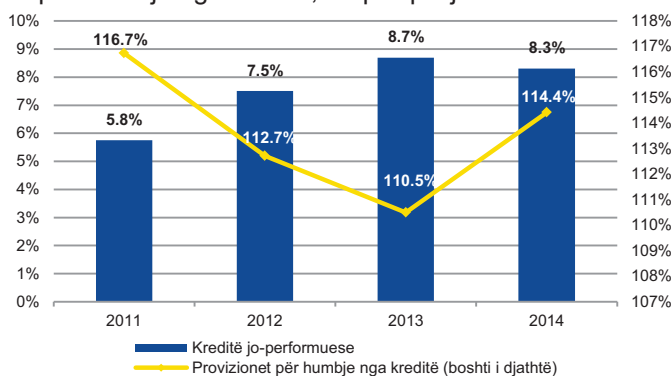
Po ashtu, sektori bankar ka përfunduar edhe më shumë nivelin e kapitalizimit. Treguesi i Mjaftueshmërisë së Kapitalit (CAR) arriti në 17.8 përqind në vitin 2014 nga 16.7 përqind sa ishte në vitin 2013 (figura 33). Përforsimi i nivelit të kapitalizimit kryesisht i atribuohet rritjes së profitit të sektorit bankar në vitin 2014. Sektori bankar i Kosovës gjatë vitit 2014 sikur edhe viteve të kaluara ka vazhduar të ketë pozicion të kënaqshëm të likuiditetit. Në vitin 2014, raporti i kredive ndaj depozitave arriti në 74.2 përqind nga 73.7 përqind në vitin 2013. Për më tepër,

Figura 31. Treguesit e profitabilitetit

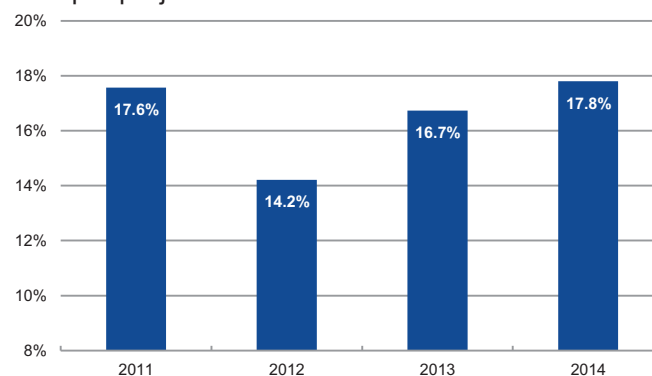
Burimi: BQK (2015)

Figura 32. Kreditë jo performuese dhe provizionet për humbje nga kredite, në përqindje

Burimi: BQK (2015)

Figura 33. Treguesi i mjaftueshmërisë së kapitalit, në përqindje

Burimi: BQK (2015)

raporti i mjeteve likuide ndaj gjithsej detyrimeve afatshkurtëra qëndroi në 43.6 përqind në vitin 2014.⁹

3.4.3 Kompanitë e sigurimit

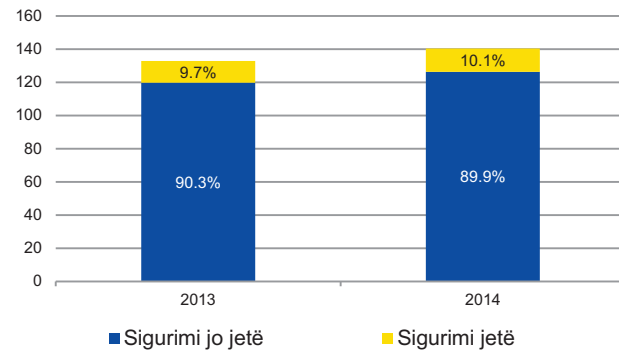
Struktura e sektorit të sigurimeve, gjatë vitit 2014 mbeti e ngjashme me vitet paraprake. Sektori i sigurimeve vazhdon të dominohet nga segmenti 'jo-jetë' i cili përfaqëson 89.9 përqind të gjithsej sektorit, ndërsa pjesa e mbetur prej 10.1 përqind paraqet segmentin e sigurimit 'jetë' (figura 34).

Gjithsej asetet e sektorit të sigurimeve në vitin 2014 shënuan rritje vjetore prej 5.8 përqind, duke arritur vlerën 140.4 milionë euro. Në kuadër të gjithsej aseteve, sigurimet jo-jetë përfshijnë 126.3 milionë euro, ndërsa sigurimet jetë 14.1 milionë euro.

Vlera e primeve të shkruara gjatë kësaj periudhe arriti në 82.0 milionë euro, që krahasuar me vitin 2013 paraqet një rritje prej 3.7 përqind. Primet e sigurimit jo-jetë kanë gjeneruar 79.6 milionë euro, ndërsa ato të sigurimit jetë 2.4 milionë euro. Vlera totale e dëmeve të paguara në vitin 2014 arriti në 33.4 milionë euro, një rënie vjetore prej rreth 17 përqind, prej të cilave 19.1 milionë euro ishin dëme të paguara në kuadër të sigurimit të përgjegjësive ndaj palës së tretë. Zvogëlimi i shumës së dëmeve të paguara nga kompanitë e sigurimit rezultoi në rënien e raportit të dëmeve të paguara ndaj primeve të shkruara në 39.5 përqind krahasuar me 49.1 përqind sa ishte në vitin 2013, gjë që tregon për përmirësim të performancës së sektorit krahasuar me vitin paraprak (figura 35).

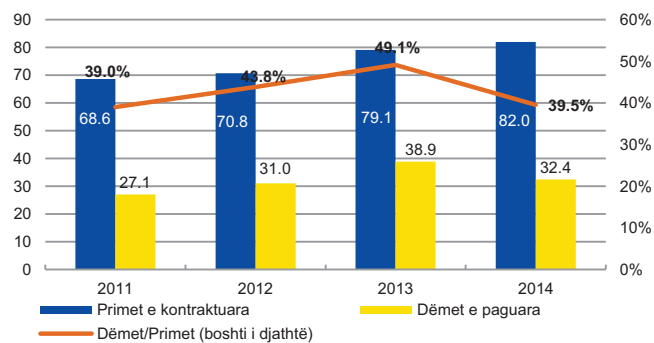
Në vitin 2014, sektori i sigurimeve regjistroi humbje në vlerë prej 318.8 mijë euro, krahasuar me humbjet prej 754.6 mijë euro vitin e kaluar. Sigurimi jo-jetë vazhdon të karakterizohet me humbje krahasuar me sigurimin jetë që rezultoi me performancë të mirë financiare. Sigurimi jo-jetë kishte humbje prej 806.3 mijë euro në vitin 2014, krahasuar me

Figura 34. Asetet e kompanive të sigurimit, në milionë euro

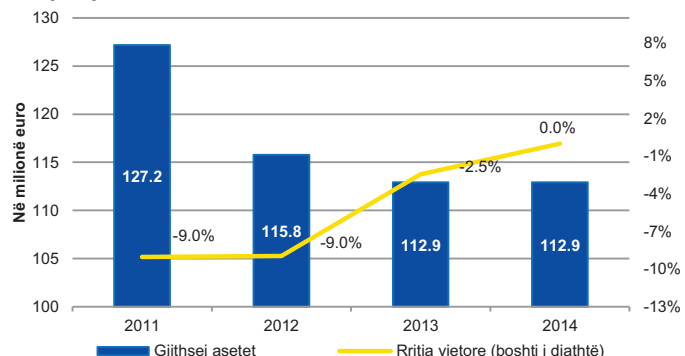
Burimi: BQK (2015)

Figura 35. Primet e kontraktuara dhe dëmet e paguara, në milionë euro

Burimi: BQK (2015)

Figura 36. Asetet e institucioneve mikrofinanciare, rritja vjetore

Burimi: BQK (2015)

⁹ Rregullorja përkatëse e BQK-së kërkon që raporti i mjeteve likuide ndaj detyrimeve afatshkurtra të mos jetë më i ulët se 25 përqind.

humbjet prej 1.0 milionë euro në vitin paraprak. Sigurimi jetë u karakterizua me rritje të profitit në 487.5 mijë euro nga 287.4 mijë euro fitim në vitin e kaluar.

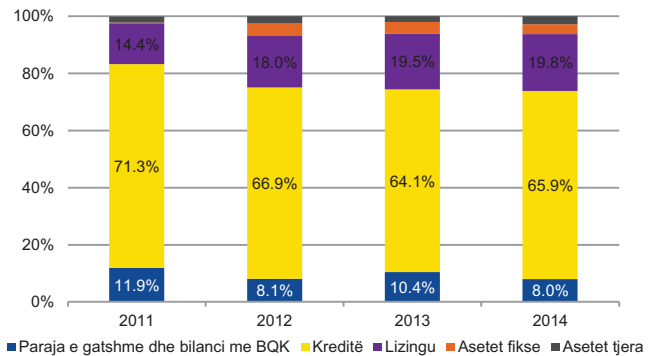
Zvogëlimi i humbjeve pati ndikim edhe në indikatorët e profitabilitetit si Kthimi në Mesataren e Aseteve (ROAA) dhe Kthimi në Mesataren e Kapitalit (ROAE). ROAA u përmirësua në -0.23 përqind (-0.26 përqind në vitin 2013) kurse ROAE u përmirësua në -0.68 përqind (-0.74 përqind në vitin 2013).

3.4.4 Institucionet mikrofinanciare

Sektori i institucioneve mikrofinanciare (IMF) dominohet nga institucionet e themeluara me kapital të huaj, të cilat zotërojnë 92.4 përqind të gjithëj aseteve të sektorit. Në vitin 2014, 3 IMF-të më të mëdha në vend përfaqësuan 52.8 përqind të gjithëj aseteve të sektorit (46.4 përqind në 2013). Sektori mikrofinanciar në vitin 2014 ndërpreu trendin e tkurrjes së aktivitetit të ndjekur gjatë viteve të fundit. Në vitin 2014, vlera e gjithëj aseteve të institucioneve mikrofinanciare arriti në 112.9 milionë euro, që paraqet nivel të ngjashëm me vitin paraprak (figura 36). Në vitin 2014, IMF-të u karakterizuan me rritje të aktivitetit kreditues dhe lizingut, që së bashku përfaqësojnë 85.7 përqind të gjithëj aseteve të sektorit (figura 37). Në vitin 2014, vlera e gjithëj kredive arriti në 74.4 milionë euro, rritje vjetore prej 2.9 përqind (rënie vjetore prej 6.7 përqind në vitin e kaluar). Rritja e kreditimit gjatë vitit 2014 ishte rezultat i zgjerimit të aktivitetit kreditues për ndërmarrje, kurse kreditë për ekonomitë familjare u karakterizuan me rënie të lehtë. Në vitin 2014, kreditë për ndërmarrje shënuan rritje vjetore prej 10.0 përqind, ndërsa kreditë për ekonomitë familjare shënuan rënie vjetore prej 0.4 përqind. Rënia e kredive për ekonomitë familjare mund të jetë ndikuar nga konkurrenca prej sektorit bankar duke marrë parasysh që kreditimi i ekonomive familjare nga sektori bankar gjatë të njëjtës periudhë u karakterizua me rritje të përsheptuar.

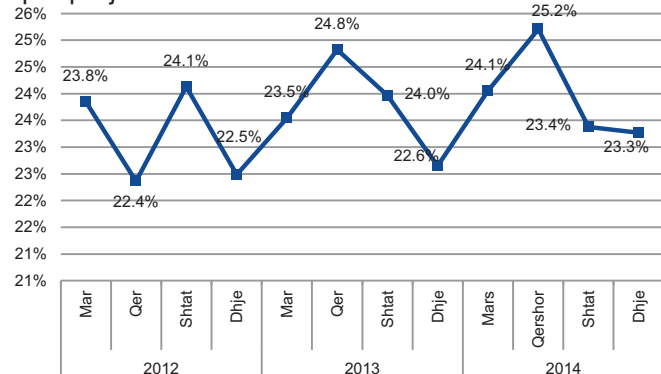
Sipas sektorëve ekonomik, të gjitha kategoritë e kreditimit gjatë vitit 2014 u karakterizuan me rritje. Kreditë për sektorin e shërbimeve të cilat përbëjnë 46.5 përqind të gjithëj strukturës, u karakterizuan me rritje vjetore prej 10.6 përqind në vitin 2014 (rënie vjetore prej 14.4 përqind në vitin 2013). Kreditë për sektorin e industrisë, të cilat janë kategoria e dytë për nga pesha në strukturë, shënuan rritjen më të theksuar vjetore prej 15.3 përqind në vitin 2014 krahasuar me rënie vjetore prej 16.7 përqind në vitin 2013. Lëvizje të ngjashme shënoi edhe kategoria e tretë që përbëhet nga kreditë për bujqësi të cilat u karakterizuan me rritje vjetore prej 3.6 përqind në vitin 2014 (rënie prej 22.6 përqind në vitin 2013).

Figura 37. Struktura e aseteve të IMF-ve

Burimi: BQK (2015)

Figura 38. Normat e interesit në kreditë e IMF-ve, në përqindje

Burimi: BQK (2015)

Vlera e lizingjeve në vitin 2014 arriti në 22.4 milionë euro, duke shënuar një rritje vjetore prej 1.4 përqind (rritje vjetore prej 6.0 përqind në vitin 2013). Lizingjet për ekonomitë familjare u karakterizuan me rritje vjetore prej 97.6 përqind në vitin 2014 kryesisht si rezultat i rritjes së lizingut hipotekar në 11.0 milionë euro nga 5.2 milionë sa ishte në vitin e kaluar. Ndërsa, lizingjet për ndërmarrje shënuan rënie vjetore prej 34.9 përqind në vitin 2014 kryesisht si rrjedhojë e zvogëlimit të lizingut financiar.

Institucionet mikrofinanciare vazhdojnë të karakterizohen me nivel relativisht të ulët të kredive jo performuese dhe nivel

të kënaqshëm të provizioneve për mbulimin e kësaj kategori të kredive. Në vitin 2014, raporti i kredive joperformuese (angl. Non-Performing Loans: NPL) ndaj gjithsej kredive ishte 4.8 përqind, që paraqet një rënie nga periudha e njëjtë e vitit të kaluar, kur ky raport qëndronte në 5.2 përqind. Gjithashtu, edhe mbulueshmëria me provizione u përmirësua në 113.1 përqind në vitin 2014 krahasuar me nivelin prej 107.0 përqind në vitin 2013.

Sektori mikrofinanciar vazhdon të karakterizohet me norma të larta të interesit në kredi. Mesatarja e normës efektive të interesit për kreditë e lëshuara nga ky sektor në vitin 2014 ishte 23.3 përqind (22.6 përqind në vitin 2013). Mesatarja e interesit në kredi për ndërmarrje në vitin 2014 ishte 22.6 përqind (19.8 përqind në vitin 2013), kurse për kreditë e ekonomive familjare norma mesatare ishte 23.8 përqind (23.7 përqind në vitin 2013) (figura 38). Në kuadër të kredive për ndërmarrjet, norma mesatare e interesit në kreditë për sektorin e bujqësisë dhe të shërbimeve në vitin 2014 u rrit në 25.5 përqind përkatësisht 21.7 përqind (25.0 përqind përkatësisht 20.4 përqind në vitin 2013). Kurse, norma mesatare e interesit në kreditë e sektorit të industrisë u zvogëluar në 23.8 përqind nga 25.3 përqind në vitin 2013.

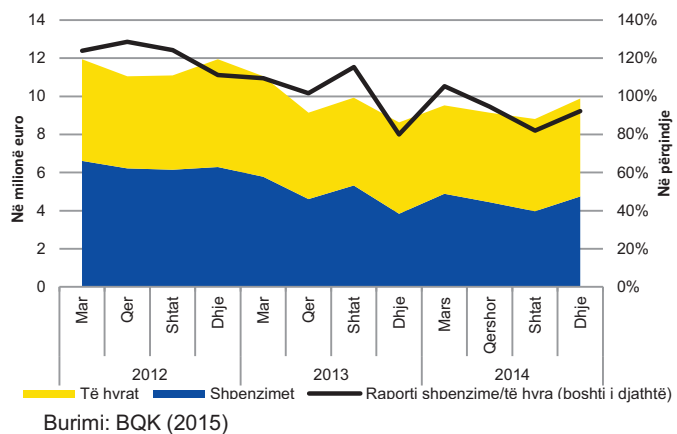
Në vitin 2014, sektori mikrofinanciar realizoi të hyra prej 19.3 milionë euro, që krahasuar me vitin e kaluar paraqet rritje prej 0.6 përqind (rënie prej 7.5 përqind deri në vitin 2013). Gjatë vitit 2014, të hyrat u dominuan nga të hyrat e interesit me pjesëmarrje prej 83.1 përqind, të cilat shënuan rritje vjetore prej 3.3 përqind (rënie vjetore prej 9.6 përqind në 2013). Në anën tjetër, shpenzimet shënuan rënie vjetore prej 7.7 përqind, duke arritur vlerën 18.0 milionë euro. Kjo rënie ishte rezultat i zvogëlimit të shpenzimeve të jo-interesit për 12.5 përqind dhe shpenzimeve të personelit për 3.9 përqind. Treguesi i efikasitetit, i cili matë raportin ndërmjet shpenzimeve dhe të hyrave, në fund të vitit 2014 u përmirësua në 93.3 përqind krahasuar me 101.7 përqind, në vitin paraprak.

Sektori i institucioneve mikrofinanciare e mbylli vitin 2014 me fitim prej 1.3 milionë euro, krahasuar me humbjen prej 324.4 mijë euro në vitin paraprak. Operimi me fitim është reflektuar edhe në përmirësimin e indikatorëve të profitabilitetit. Në vitin 2014, kthimi mesatar në asete (angl. Return on Average Assets: ROAA) u përmirësua në 1.1 përqind nga -0.3 përqind në vitin paraprak. Gjithashtu, kthimi mesatar në kapital (ROAE) u përmirësua në 4.3 përqind nga -1.1 përqind në vitin 2013.

3.4.5. Ndihmësit financiar

Vlera e aseteve të ndihmësve financiar, që përbëhen nga byrotë e këmbimit dhe agjensionet për transferim të parave (ATP), në vitin 2014 arriti në 9.0 milionë euro, që paraqet rritje vjetore prej

Figura 39. Raporti shpenzime/të hyra

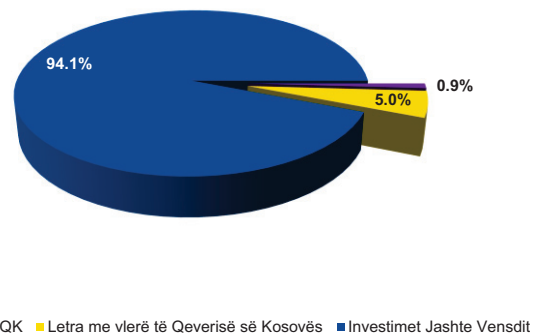

18.6 përqind. Në vitin 2014, të hyrat e ndihmësve financiar arritën vlerën 6.6 milionë euro duke paraqitur rritje vjetore prej 17.0 përqind. Struktura e të hyrave dominohet nga kategoria e të hyrave nga transferet, me pjesëmarrje prej 73.4 përqind në gjithsej të hyrat. Në anën tjetër, shpenzimet arritën vlerën prej 3.4 milionë euro krahasuar me 2.6 milionë euro sa ishin në vitin 2013. Rrjedhimisht, të hyrat neto të ndihmësve financiar arritën vlerën 3.2 milionë euro në vitin 2014, që paraqet një rritje vjetore prej 7.6 përqind.

3.4.6 Sektori Pensional

Sektori pensional vazhdon të jetë sektori me normën më të lartë të rritjes së aseteve në kuadër të sistemit financiar të Kosovës. Vlera e aseteve të sektorit pensional, deri në vitin 2014, arriti në 1.1 miliard euro, duke shënuar rritje vjetore prej 19.1 përqind. Pjesa më e madhe e kursimeve pensionale në Kosovë vazhdon të administrohet nga Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës (FKPK), që menaxhon me 99.5 përqind të gjithsej aseteve të sektorit të pensioneve, ndërsa pjesa e mbetur administrohet nga Fondi Slloveno-Kosovar i Pensioneve (FSKP). Në vitin 2014, asetet e FSKP-së shënuan rritje vjetore prej 9.2 përqind, duke arritur vlerën prej 5.8 milion euro.

Figura 40. Struktura e aseteve të FKPK-së në vitin 2014, në përqindje

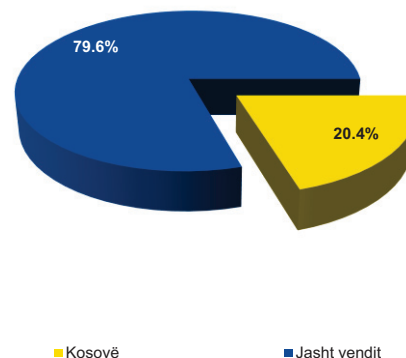

Burimi: BQK (2015)

Sa i përket FKPK-së, struktura e aseteve deri në vitin 2014 u dominua nga investimet në tregun e jashtëm me një pjesëmarrje prej 94.1 përqind (figura 40). Pjesa e mbetur e aseteve përbëhet nga investimet në letrat me vlerë të Qeverisë së Kosovës (5.0 përqind) dhe nga depozitat në BQK (0.9 përqind). Krahasuar me vitin e kaluar, FKPK ka tërhequr pjesën më të madhe të depozitave të mbajtura në BQK dhe ka investuar në fonde investuese në sektorin e jashtëm. Pjesa më e madhe e këtyre investimeve jashtë vendit janë në formë të aksioneve dhe bonove të thesarit të qeverive të huaja.

Investimet jashtë vendit dominojnë edhe strukturën e aseteve të FSKP-së. Deri në vitin 2014, jashtë vendit janë investuar gjithsej 79.6 përqind të aseteve të FSKP-së, ndërsa pjesa e mbetur prej 20.4 përqind paraqet investimet në Kosovë (figura 41).

Figura 41. Struktura e aseteve të FSKP-së në vitin 2014, në përqindje

Burimi: BQK (2015)

Sektori pensional gjatë vitit 2014 u karakterizua me performancë pozitive financiare. Të dy fondet shënuan ngritje të çmimit të aksionit dhe kthim pozitiv nga investimet. Vlera e çmimit të

aksionit¹⁰ të FKPK-së, në vitin 2014, arriti në 1.29 euro, duke shënuar rritje vjetore prej 6.5 përqind. Në vitin 2014, FKPK-ja ka realizuar 66.7 milionë euro kthim bruto nga investimet.

¹⁰ Vlera bazë e çmimit të aksionit për FKPK-në është =1, ndërsa për FSKP-në është =100.

Gjithashtu, edhe vlera e çmimit të aksionit të FSKP-së ka vazhduar me trendin rritës, duke arritur në 145.16 euro në vitin 2014, që paraqet rritje vjetore prej 4.8 përqind. Në vitin 2014, FSKP-ja realizoi kthimin bruto nga investimet në vlerë prej 371.9 mijë euro.

3.5. Projektionet makroekonomike për vitin 2015

Projektionet për rikuperim të aktivitetit ekonomik në nivel global, sidomos në vendet e Eurozonës, pritet të kenë implikime edhe në ekonominë e Kosovës gjatë vitit 2015. Në vitin 2015 eurozona pritet të shënojë një normë reale të rritjes së PBB-së prej 1.5 përqind krahasuar me 0.9 përqind sa ishte në vitin paraprak. Efektet e përmirësimit të ekonomisë në Eurozonë transmetohen në ekonominë e Kosovës nëpërmjet remitencave, investimeve të huaja direkte si dhe kërkesës së jashtme që pritet të ndikojë në eksportet e Kosovës. Përveç transmetimit të efekteve nga zhvillimet pozitive në eurozonë dhe partnerët kryesorë ekonomik, përforcimi i aktivitetit ekonomik në Kosovë pritet të vijë edhe nga zhvillimet në ekonominë vendore.

Projektionet e BQK-së për vitin 2015 sugjerojnë se ekonomia e Kosovës do të karakterizohet me përshpejtim të rritjes ekonomike, e cila pritet të arrijë në 3.5 përqind. Ky përshpejtim i rritjes pritet të gjenerohet nga kërkesa e brendshme, veçanërisht nga investimet. Investimet publike pritet të shënojnë rritje, ndërkohë që projektet me rëndësi të veçantë, siç është koncesionimi i kompleksit turistik “Brezovica” dhe vazhdimi i punimeve në Autostradën Prishtinë-Shkup, pritet të ndikojnë në rritjen e investimeve private. Investimet private pritet të mbështeten edhe nga aktivitetit kreditor, i cili pritet të përshpejtohet për shkak të rënies së normave të interesit në kredi si dhe lehtësimit të standardeve për aprovimin e kredive nga ana e bankave.

Konsumi po ashtu pritet që të kontribuojë pozitivisht në rritjen ekonomike. Faktorët kryesor që pritet të ndikojnë në rritjen e konsumit janë rritja e pagave për shërbyesit civil (rritja e pagave në prill të vitit 2014 pritet të ketë ndikim edhe në vitin 2015 pasi që efekti është i plotë për tërë vitin), rritja e remitencave si dhe rritja e kredive konsumuese. Pozicioni i neto eksporteve pritet të përkeqësohet në vitin 2015, duke ndikuar kështu negativisht rritjen ekonomike në vend. Indikacionet për rritje të aktivitetit në sektorët e ekonomisë si bujqësia dhe prodhimi pritet të ndikojnë në rritje të eksportit. Megjithatë, rritja e kërkesës së përgjithshme pritet të ndikojë në rritjen e vlerës së importit të mallrave, duke ndikuar kështu në thellimin e deficitit tregtar. Përkeqësimi i bilancit të mallrave pritet të zbutet lehtë nga rritja e bilancit pozitiv në llogarinë e shërbimeve.

Çmimet në Kosovë vazhdojnë të përcaktohen kryesisht nga çmimet në tregjet ndërkombëtare, veçanërisht çmimet e ushqimit dhe të naftës. Këto dy kategori të produkteve, të cilat kanë peshën kryesore në shportën e konsumatorit kosovar, janë karakterizuar me rënie të çmimeve në vitin 2014 dhe pritet të mbesin stabile në vitin 2015, andaj edhe presionet inflacioniste pritet të mbesin të dobëta sikurse në vitin e kaluar.

Norma e rritjes së kreditimit për vitin 2015 pritet të ketë ngritje të lehtë, kryesisht si rezultat i kushteve më të mira makroekonomike nga njëra anë, pozitës së mirë të kapitalit të sektorit bankar, lehtësimit të standardeve për aprovimin e kredive nga ana e bankave, pozitës së lartë të likuiditetit dhe nivelit të kënaqshëm të portofolit kreditor. Poashtu, bazuar në pritjet për normë të përshpejtuar të rritjes ekonomike, pritet që edhe kërkesa për kredi të rritet gjatë vitit 2015. Sa i përket depozitave, pritshmëritë për vitin 2015 janë se ato do të rriten me ritëm të ngjashëm me atë të vitit 2014. Bartësit kryesorë të rritjes së depozitave do të vazhdojnë të jenë ekonomitë familjare. Rritja e pagave të sektorit publik (efekti i plotë në vitin 2015) pritet t'i kontribuojë rritjes së depozitave, por që rritja e tillë mund të neutralizohet nga efekti që rënia e normave të interesit në depozita mund të ketë në motivet e depozituesve për të kursyer.

4. Mbikëqyrja e Institucioneve Financiare

4.1. Korniza rregullative dhe procesi i licencimit

4.1.1 Korniza rregullative

BQK-ja, që nga themelimi i saj, e mbështetur në vazhdimësi nga institucione të njohura ndërkombëtare, si Banka Botërore, Fondi Monetar Ndërkombëtar, USAID, Thesari Amerikan, KfW, GIZ, Banka Qendrore Evropiane, etj., ka ndërtuar një kornizë rregullative për rregullimin dhe mbikëqyrjen e institucioneve financiare të bazuar në standardet dhe praktikatat më të mira ndërkombëtare. BQK-ja, gjatë viteve të fundit, ka filluar një proces gradual drejt përafrimit me Principet Bazike për Mbikëqyrjen e Bankave të nxjerra nga Banka për Rregullime Ndërkombëtare (Bank for International Settlements – BIS), Principet Bazike për Mbikëqyrjen e Kompanive të Sigurimeve të nxjerra nga Asociacioni Ndërkombëtar për Mbikëqyrjen e Sigurimeve (International Association of Insurance Supervisors – IAIS) dhe Direktivat Evropiane, që adresojnë rregullimin e institucioneve financiare, si dhe standardet dhe praktikatat më të mira ndërkombëtare për rregullimin dhe mbikëqyrjen e institucioneve financiare. Ky është një proces i vazhdueshëm dhe kompleks pasi që kërkon plotësimin dhe ndryshimin e kornizës ekzistuese ligjore dhe rregullative, si dhe kërkon një qasje adekuate në mënyrë që të studiohen me kujdes rrethanat specifike të Kosovës, për një adaptim të drejtë të këtyre standardeve duke ju përshtatur nevojave të sektorit financiar në Kosovë. Kjo duke marrë parasysh faktin se këto standarde kanë pësuar ndryshime të shumta edhe në vendet e zhvilluara kryesisht në dekadën e fundit, kështu që vazhdimisht kërkohet rishikimi dhe plotësimi i tyre për të reflektuar ndaj zhvillimeve dhe ndryshimeve të vazhdueshme të tregut financiar.

Përpilimi dhe rishikimi i vazhdueshëm i rregulloreve të mbikëqyrjes financiare (banka, institucione mikrofinanciare, institucione financiare jobankare, sigurime dhe fonde pensionale) bëhet nga grupet punuese, me pjesëmarrje të përfaqësuesve të departamenteve përkatëse, si Departamentit të Mbikëqyrjes Bankare, Departamentit të Licencimit dhe Standardizimit, Departamentit të Mbikëqyrjes së Sigurimeve, Pensioneve, Departamentit Juridik, si dhe me mbështetjen e Departamenteve tjera të BQK-së. Gjatë përgatitjes së rregulloreve dhe çdo instrumenti ligjor dhe rregullator, BQK-ja bashkëpunon ngushtë me industrinë, përmes takimeve dhe komunikimit të vazhdueshëm me subjektet e rregulluara, kryesisht përmes shoqatave përkatëse të institucioneve, si Shoqatën e Bankave të Kosovës, Shoqatën e Sigurimeve, Shoqatën e Institucioneve Mikrofinanciare, por në raste të caktuara edhe përmes takimeve të përbashkëta me përfaqësuesit e institucioneve financiare individualisht, përmes të cilave mund të paraqesin opinionet e tyre rreth çështjeve përkatëse. Ky proces ka ndihmuar vazhdimisht në qartësimin e çështjeve specifike që adresohen me rregullore dhe rregullimin e drejtë të tyre, duke marrë parasysh ndikimin e tyre në stabilitetin e sistemit financiar në Kosovë dhe në zhvillimin ekonomik të vendit.

4.1.2 Aktet e reja rregullative të mbikëqyrjes financiare, standardizimi dhe rregullativa

Gjatë vitit 2014 BQK-ja ka përgatitur rregulloret në vijim, të cilat janë miratuar nga Bordi i Bankës Qendrore për adresimin e çështjeve të rëndësishme për mbikëqyrjen e institucioneve financiare duke kontribuar në fuqizimin e mëtejshëm të kornizës së përgjithshme rregullative dhe harmonizimin me standardet ndërkombëtare, si dhe me qëllim të zbatimit të ligjeve përkatëse për mbikëqyrjen e institucioneve financiare:

- Rregullore për Raportet dhe Informatat që kërkohen nga Fondi i kursimeve Pensionale të Kosovës. Qëllimi i kësaj rregulloreje është të përcaktojë kushtet, afatet dhe rregullat e raportimit të Fondit të Kursimeve Pensionale të Kosovës në BQK (miratuar më 29 maj 2014);

- Rregullorja për Licencimin e Ndërmjetësuesve të Sigurimeve (miratuar më 29 gusht 2014). Me këtë Rregullore përcaktohen kushtet dhe kriteret për licencimin e ndërmjetësuesve të sigurimeve;
- Rregullore për procesin e brendshëm të trajtimit të ankesave (miratuar më 25 shtator 2014) - Qëllimi i kësaj Rregulloreje është përcaktimi i kërkesave minimale mbi procesin e brendshëm të trajtimit të ankesave, që kërkon nga institucionet financiare themelimin e njësisë për të trajtuar ankesat, që vijnë nga klientët e tyre, klientët aktualë dhe ata potencialë, me qëllim të krijimit të një fushëveprimi të barabartë për të gjitha institucionet financiare dhe për të siguruar trajtim të drejtë të klientëve. Kërkesat lidhur me procesin e brendshëm të trajtimit të ankesave, rritin mundësinë e klientëve që në mënyrë aktive të mbrojnë të drejtat e tyre, të cilat do të thellojnë më tej besimin e tyre në funksionimin e drejtë të tregut financiar dhe do të ndikojnë pozitivisht në prezencën e tyre në tregun financiar dhe në rritjen ekonomike;
- Rregullorja për Licencimin e Kompanive të Sigurimeve (miratuar më 30 tetor 2014) Kjo Rregullore përcakton kriteret, kërkesat, procedurat dhe afatet, që duhet ndjekur për aplikimin dhe marrjen e licencës për çdo kompani të sigurimeve dhe degë të një kompanie të huaj të sigurimeve, të cilat do të referohen në këtë Rregullore si kompani të sigurimeve, përveç rasteve kur në mënyrë specifike adresohet kompania e sigurimeve e themeluar si subjekt i varur apo degë e kompanisë së huaja të sigurimeve;
- Rregullore për Licencimin e Menaxhuesve të Mjeteve për Mjetet e Fondeve Pensionale (miratuar më 30 tetor 2014). Kjo rregullore përcakton kushtet, kërkesat, procedurat dhe afatet, që duhet ndjekur për aplikimin dhe dhënien e licencës për menaxhuesit e mjeteve për mjetet e fondeve pensionale;
- Rregullore për Pagesën e Pensioneve Individuale të Kursyera (miratuar më 30 tetor 2014). Qëllimi i kësaj rregulloreje është përcaktimi i kushteve për pagesën e pensioneve për pjesëmarrësit dhe përfituesit e Fondit të Kursimeve Pensionale të Kosovës, si dhe ofruesit e pensioneve plotësuese individuale. Gjithashtu kjo Rregullore përcakton kushtet e pagesave të shumave totale dhe pagesat fazore para se të jenë në funksion kontratat e anuiteteve, si dhe pagesat nëpërmjet kontratës së anuitetit në Kosovë;
- Rregullore për Licencimin e Fondeve Plotësuese Pensionale të Punëdhënësve (miratuar më 29 dhjetor 2014). Kjo rregullore përcakton kushtet, kërkesat, procedurat dhe afatet që duhet ndjekur për aplikimin dhe dhënien e licencës për Fondet Plotësuese Pensionale të Punëdhënësve;
- Rregullore për Licencimin e Ofruesve të Pensioneve Plotësuese Individuale (miratuar më 29 dhjetor 2014). Kjo Rregullore përcakton kushtet, kërkesat, procedurat dhe afatet që duhet ndjekur për aplikimin dhe dhënien e licencës për Ofruesve të Pensioneve Plotësuese Individuale.

4.1.3 Projektet e vazhduara gjatë vitit 2014 lidhur me zhvillimin e kornizës rregullative

Gjatë vitit 2014 BQK-ja ka vazhduar me disa nga projektet e filluara më parë dhe ka përgatitur një numër të rregulloreve që janë finalizuar në fillim të vitit 2015, por njëkohësisht janë vazhduar proceset afatgjata për plotësimin e kornizës ligjore dhe rregullative të cilat janë në proces edhe përgjatë vitit 2015.

Në kuadër të projekteve në proces dhe aktiviteteve për përgatitjen e instrumenteve ligjore dhe rregullative, BQK ka vazhduar me aktivitetet për finalizimin e draft ligjit për sigurimet e përgjithshme në kuadër të grupit punues të formuar në bashkëpunim me Ministrinë e Financave. Ky draft ligj është dërguar edhe në zyrën e komisionit evropian për vlerësim sa i

përket pajtueshmërisë me direktivat e BE-së që adresojnë fushën e sigurimeve. Draft ligji për sigurimet e përgjithshme tani është në fazën finale dhe pritet që të miratohet gjatë vitit 2015.

Gjithashtu është përgatitur edhe drafti i ligjit për institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jo-bankare i cili është ndarë si ligj i veçantë pas vendimit të Gjykatës Kushtetuese lidhur me nenet përkatëse që adresojnë këto institucione. Ky ligj gjithashtu është finalizuar si draft nga grupet punuese të BQK-së dhe tani është përcjell për procedurat e mëtejme të aprovimit, i cili pritet të miratohet gjatë vitit 2015.

Në përpjekje të vazhdueshme për të zhvilluar dhe avancuar kornizën rregullative, edhe gjatë vitit 2014, BQK ka vazhduar me plotësimin dhe amandamentimin e rregulloreve për mbikëqyrjen e institucioneve financiare. Disa nga rregulloret e amandamentuar gjatë vitit 2014, të cilat ende janë në proces apo janë finalizuar në fillim të vitit 2015 janë:

- Rregullorja për Kërkesat Minimale të Sigurisë për bankat, e cila adreson kërkesat për pajisjet dhe procedurat minimale që bankat duhet të posedojnë për sigurimin e objekteve të tyre (kjo rregullore është miratuar nga Bordi i BQK-së me 26 mars 2015);
- Rregullorja për Shpërndarjen e Fondeve të Kredisë në para të gatshme, është plotësuar nga grupet punuese dhe është në fazën finale të aprovimit;
- Rregullorja për Ekspozimet e Mëdha është përgatitur dhe është në fazën finale, ku me plotësimet e reja është përafuar me kërkesat e direktivës së BE-së lidhur me adresimin e ekspozimeve të mëdha të bankave;
- Rregullorja për Regjistrimin, Mbikëqyrjen dhe Veprimtaritë e Institucioneve Financiare Jo-Bankare, gjithashtu është plotësuar si draft final me plotësimet sa i përket kërkesave për kapital, qeverisjes së korporatave, si dhe qartësimin të kërkesave për regjistrimin e këtyre institucioneve, e cila për arsye të volumit dhe specifikave të ndryshme të institucioneve që adreson ka vazhduar edhe gjatë këtij viti dhe tani është në fazën finale të miratimit.

Ndërsa projektet e vazhduara edhe gjatë vitit 2014, për zhvillimin e kornizës rregullative janë, si vijon:

4.1.4 Financimi i banimit në Kosovë

Projekti për Financimin e Banimit ka filluar me qëllim të adaptimit të rregullave të shëndosha të kreditimit të mbuluar me pasuri të paluajtshme, të njohur si kreditë hipotekare.

Gjatë këtij projekti janë konsultuar në vazhdimësi të gjitha institucionet relevante që ndërlidhen me pronën e paluajtshme në Kosovë, përfshirë Agjencinë e Kadastrave, Ministrinë e Ambientit, Ministrinë e Financave, Ministrinë e Drejtësisë dhe donatorët tjerë të projekteve të ndërlidhura të këtyre institucioneve si GIZ, USAID, SIDA dhe partnerë tjerë relevant. Gjithashtu, gjatë këtij procesi janë përfshirë edhe bankat dhe institucionet tjera financiare, si akterë kyç në kreditimin e financimit të banimit, të cilat janë konsultuar në vazhdimësi edhe përgjatë procesit të përgatitjes së rregulloreve përkatëse që adresojnë këtë çështje.

Përmes këtij projekti është kontribuar edhe në përgatitjen e Ligji nr. 04/l-134 për Ndërtesat e Banimit në Bashkëpronësi përmes takimeve të përbashkëta me përfaqësuesit e Ministrisë së Ambientit dhe grupeve punuese. Gjithashtu, si pjesë e këtij projekti ka qenë edhe mbështetja e ofruar ndaj Bordit Mbikëqyrës për Licencimin e Vlerësuesve të Pronave të Paluajtshme, të themeluar nga Ministria e Financave, i cili, në bashkëpunim me Odën Ekonomike, organizon trajnimin dhe kryen licencimin e vlerësuesve të pronave të paluajtshme në Republikën e Kosovës.

Si rezultat i këtij projekti janë përgatitur dy rregullore nga Banka Qendrore, të cilat adresojnë dhe rregullojnë procesin e plotë të kreditimit të financimit të banimit, përfshirë kërkesat specifike për vlerësimin e pronave të paluajtshme nga ana e institucioneve financiare me rastin e

kredivë të mbuluara me hipotekë. Rregulloret në fjalë përcaktojnë kërkesat specifike për njoftimin e drejtë të kredi marrësve lidhur me obligimet e tyre në rast të hyrjes në marrëdhënie kontraktuese me bankën apo institucionet tjera financiare kredi dhënëse, për shfrytëzimin e kredivë për financimin e banimit, si dhe kërkesat ndaj institucioneve financiare për vlerësimin adekuat të aftësisë kredi marrëse të klientëve. Në kuadër të projektit është plotësuar edhe rregullorja për adekuatshmërinë e kapitalit për të përcaktuar peshimet adekuat të kredivë hipotekare me rrezik, varësisht nga niveli i mbulesës që ofrohet me hipotekë dhe niveli i përmbushjes së kriterëve specifike të përcaktuara për kualifikimin e kredivë. Kriteret për kualifikimin e kredivë janë përcaktuar me rregulloren për kreditë hipotekare, përfshirë limitet maksimale të këstit të kredisë dhe borxheve totale të kredi-marrësve në raport me të ardhurat mujore të tyre, si dhe kërkesat që lidhen me të drejtat pronësore dhe kërkesat minimale që duhet të përmbaj marrëveshja për kredinë dhe marrëveshja për hipotekën.

Rregullorja për kreditë hipotekare dhe rregullorja për vlerësimin e pronave të paluajtshme fuqizojnë kornizën rregullative për kreditimin e financimit dhe kreditë e mbuluara me pasuri të paluajtshme përmes të cilave krijohen rregulla të qarta për kreditë hipotekare dhe vlerësimin adekuat të hipotekave.

Këto dy rregullore së bashku me plotësimet e rregullores për adekuatshmërinë e kapitalit sa i përkat adaptimit të peshimeve përkatëse me rrezik të kredivë hipotekare sipas kërkesave të reja, janë miratuar në fillim të vitit 2015. Gjatë vitit 2014 është krijuar edhe një data bazë specifike lidhur me kreditë hipotekare në Kosovë, përmes Departamentit të Statistikave dhe Departamentit të Mbikëqyrjes së Bankave. Me këtë databazë do të mbahen shënime të detajuara rreth kredivë hipotekare, të cilat mund të përdoren në të ardhmen për vlerësimin e përshtatshmërisë së politikave ekzistuese dhe nevojave për ndryshimin dhe plotësimin e tyre, varësisht nga ndikimi i tyre në nivelin e portofolit të kredivë hipotekare në Kosovë.

4.1.5 Mbrojtja e konsumatorit për shërbimet financiare

Gjatë vitit 2014 është vazhduar aktiviteti për fuqizimin dhe avancimin e kornizës ligjore dhe rregullative, si dhe kornizës institucionale për mbrojtjen e konsumatorit të shërbimeve financiare dhe për ngritjen e nivelit të njohurive financiare të konsumatorëve në Kosovë.

Ky projekt ka filluar në qershor të vitit 2013, në kohën kur edhe është nënshkruar një marrëveshje bashkëpunimi ndërmjet Bankës Qendrore dhe Ministrisë së Tregtisë dhe Industrisë për të vendosur kanalet e komunikimit dhe bashkëpunimit lidhur me fuqizimin e mbrojtjes së konsumatorit të shërbimeve financiare. Si rezultat i kësaj marrëveshje janë mbajtur shumë takime të përbashkëta, ku në mars të vitit 2014 është organizuar edhe një tryezë e përbashkët për njoftimin e publikut rreth ndryshimeve të fundit sa i përket mbrojtjes së konsumatorit të shërbimeve financiare.

Si pjesë e objektivave të këtij projekti kanë qenë edhe përgatitja e disa rregulloreve dhe procedurave për njoftimin e drejtë të konsumatorëve, por edhe për përcaktimin e rregullave të qarta për institucionet financiare sa i përket njoftimit të drejtë të klientëve rreth shërbimeve financiare dhe adresimin adekuat të ankesave të tyre.

Nga data 01 tetor 2014 është në fuqi rregullorja për procesin e brendshëm të trajtimit të ankesave nga institucionet financiare. Kjo rregullore përcakton afatet kohore dhe definon saktë procesin dhe procedurat që duhet të ndjekin konsumatorët dhe institucionet financiare në rast të adresimit dhe trajtimit të ankesave. Gjithashtu, është përgatitur edhe procedura e brendshme e BQK-së për mënyrën e trajtimit të ankesave të konsumatorëve të shërbimeve financiare, në rast të pranimit të tyre direkt nga konsumatorët apo edhe nga departamenti përkatës për mbrojtjen e konsumatorit në kuadër të Ministrisë së Tregtisë dhe Industrisë.

Si pjesë e këtij projekti është në proces edhe rregullorja e cila përcakton mënyrën e shpalosjes së shërbimeve financiare për konsumatorin, në mënyrë që t'i sqarohen të drejtat dhe obligimet e tij në rast të shfrytëzimit të një shërbimi financiar nga institucioni financiar. Si dhe është planifikuar që gjatë këtij viti të përgatitet një rregullore e veçantë, e cila adreson rregullat e qarta që duhet të aplikohen me rastin e reklamimit të shërbimeve financiare, në mënyrë që konsumatori të mos keq orientohet duke u tërhequr në shërbime financiare pa qenë mirë i njoftuar për obligimet që merr në rast të shfrytëzimit të tyre.

Për të adresuar objektivat e projektit, janë krijuar edhe format standarde të ankesave për konsumatorët, gjithashtu është plotësuar edhe ueb faqja e BQK-së në mënyrë që konsumatorët të gjejnë informacionin e nevojshëm në rast të ankesave të tyre ndaj institucioneve financiare.

Pasi që kjo fushë ka marr fokus më të madh edhe në vendet e zhvilluara pas krizës së fundit financiare dhe janë bërë shumë ndryshime rregullative vetëm gjatë viteve të fundit, Kosova ka përfituar shumë nga ekipi i ekspertëve të Bankës Botërore dhe është në proces të krijimit të një baze solide për adresimin e çështjes së mbrojtjes së konsumatorit të shërbimeve financiare në Kosovë. BQK gjithashtu ka ndërmarr disa aktivitete për ngritjen e edukimit financiar të konsumatorëve përmes tryezave të përbashkëta dhe prezantimeve të organizuara për nxënësit e shkollave në Kosovë.

4.1.6 Angazhimi rreth lehtësimit të zbatimit të kontratave

Gjatë vitit 2014, BQK-ja ka mbështetur projektin Zbatimi i Kontratave Ligjore (Anglisht: Contract Law Enforcement), duke përgatitur legjislacionin sekondar për zbatimin e Ligjit për Marrëdhëniet e Detyrimeve sa i përket pjesëve të cilat rregullojnë shërbimet financiare. Pasi që neni 1058 i Ligjit 04/L-77 për Marrëdhëniet e Detyrimeve ka paraparë që dispozitat e ligjit paraprak të vazhdojnë të zbatohen përshtatshëm deri në momentin e rregullimit të tyre me legjislacion sekondar, dhe pasi që këto çështje kanë të bëjnë me shërbimet financiare, kryesisht shërbimet bankare, duke marr parasysh se BQK është autoriteti i vetëm licencues, rregullativ dhe mbikëqyrës i bankave dhe institucioneve tjera financiare në Kosovë, është vendosur që rregulloret që adresojnë çështjet e përcaktuara me këtë nen, të nxirren nga BQK-ja.

Rregulloret e përgatitura përmes këtij projekti janë:

- Rregullore për Kasafortën;
- Rregullore për Letër kredinë dhe Garancionin Bankar;
- Rregullore për Depozitën;
- Rregullore për Llogarinë Bankare;
- Rregullore për Marrëveshjen e Kredisë; dhe
- Rregullore për Deponimin e Letrave me Vlerë.

Është planifikuar që brenda gjysmë vjetorit të parë të vitit 2015 të finalizohen 6 rregulloret e parapara me këtë projekt. Pas hyrjes në fuqi të këtyre rregulloreve, do të shfuqizohen në tërësi dispozitat ligjore të Ligjit parapake për Marrëdhëniet e Detyrimeve dhe çështjet në fjalë do të rregullohen vetëm me rregulloret e nxjerra nga BQK të bazuara në nenin 1058 të Ligjit 04/L-77 për Marrëdhëniet e Detyrimeve, Ligjin për Bankën Qendrore dhe Ligjin për bankat.

4.1.7 Plotësimi i rregullores për PPP / FT dhe rishikimi i manualit për ekzaminim

Gjatë vitit 2014 është rishikuar edhe rregulla për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit. Drafti i kësaj rregulloreje me ndryshimet e reja me qëllim të adaptimit të kërkesave të ndryshimeve të fundit të Ligjit për parandalimin e pastrimit të parave është i

finalizuar dhe janë marrë në konsideratë edhe komentet e bankave rreth këtij drafti, i cili aktualisht është në proces të shqyrtimit final nga organet vendimmarrëse. Gjithashtu, gjatë kësaj periudhe është rishikuar dhe përgatitur Manuali i Ekzaminimit të institucioneve financiare lidhur me përmbushjen e rregullave dhe zbatimin e rregullores së BQK-së në lidhje me kërkesat për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.

Me ndryshimet e fundit janë adaptuar kërkesat e reja ligjore dhe standardet e reja ndërkombëtare sa i përket fushës së parandalimit të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit, me fokus direktivat përkatëse të BE-së.

4.1.8 Rishikimi i Manualit për Licencimin e Bankave dhe Institucioneve tjera Financiare

Gjatë vitit 2014 është kryer edhe rishikimi i manualit të licencimit të bankave në mënyrë që të adaptohen kërkesat e reja të Ligjit për Bankat dhe Rregullores për Licencimin e Bankave dhe Degëve të Bankave të Huaja. Pas plotësimeve të fundit janë sqaruar të gjitha hapat e nevojshme për parashtrimin e kërkesës nga aplikantët e interesuar për të operuar në Kosovë përmes licencimit dhe regjistrimit të institucioneve financiare. Tani këto kërkesa mund të gjenden edhe në ueb faqen e BQK-së, përmes udhëzuesve përkatës dhe broshurave të përgatitura në mënyrë specifike për ti njoftuar drejtë të gjitha palët e interesuara, të cilat janë publikuar në linkun përkatës të faqes zyrtare. Gjithashtu, me ndryshimet e fundit janë specifikuar qartë afatet kohore dhe obligimet e secilës palë në shqyrtimin e drejtë dhe brenda një kohe sa më të shkurt të gjitha aplikacioneve për licencimin dhe regjistrimin e institucioneve financiare.

4.1.9 Rishikimi i Manualit për Likuidimin e Bankave

Në proces është edhe finalizimi i rishikimit të manualit të likuidimit të bankave, në mënyrë që të adresohen kërkesat e reja ligjore dhe të krijohet një kornizë e qartë operationale për adresimin e rasteve kur bankat mund të hasin në vështirësi, në mënyrë që të krijohen procedurat adekuate për adresimin e shpejt dhe të drejtë të tyre. Me anë të ndryshimeve të reja do të krijohet një infrastrukturë e qartë institucionale në kuadër të BQK-së dhe do të specifikohen saktë procedurat, që duhet ndjekur në rast të marrjes nën administrim apo likuidimit të bankave. Këto procedura specifike do të lehtësojnë dhe shpejtojnë veprimet e mundshme të BQK-së në bashkëpunim me akterët relevantë siç është Fondi për Sigurimin e Depozitave, duke qartësuar mënyrën e komunikimit ndërmjet tyre dhe përgjegjësitë e veprimit për secilin autoritet. Kjo do të lehtësojë zgjidhjen e problemeve të mundshme dhe adresimin e drejtë të tyre në të ardhmen, në rastet kur është e nevojshme ndërhyrja e BQK-së për të përmirësuar dhe zgjidhur problemet e bankave.

4.2. Licencimi

Kriteret e licencimit të përcaktuara me legjislacion, synojnë sigurimin e një tregu financiar të drejtë dhe të rregulluar nëpërmjet një procesi të ndërtuar mbi bazën e parimit të drejtësisë, ndershmërisë dhe barazisë. Kushtet dhe kriteret e licencimit janë të karakterit mbikëqyrës dhe nuk kanë për qëllim vendosjen e barrierave ndaj investitorëve qofshin ata të brendshëm apo të jashtëm. Hyrja e investitorëve të huaj në tregun kosovar, veçanërisht në sektorin financiar, dëshmon politikën e hapur të BQK-së ndaj investimeve të huaja, pa i cenuar kërkesat ligjore.

Struktura e sistemit financiar në fund të vitit 2014 është si vijim: numri i bankave që operojnë në Republikën e Kosovës është 9, prej të cilave 3 janë degë të bankave të huaja. Përveç këtyre nëntë bankave, 1 degë e bankës së huaj ka vetëm licencë paraprake, 1 zyrë përfaqësimi e bankës së huaj, 13 institucione mikrofinanciare si dhe 47 institucione financiare jo bankare, të ndara

sipas aktiviteteve: 4 me aktivitet të kredidhënies/lizingut, 1 me aktivitet të faktoringut, 6 me aktivitet të shërbimit të transferit dhe pagesave dhe 36 me aktivitet të këmbimit të valutave.

Sa i përket siguruesve, në Republikën e Kosovës, në fund të vitit 2014 operuan si vijon: 13 kompani sigurimesh, prej të cilave 10 kompani sigurimi jo-jetë, ndërsa 3 jetë. Nga 13 kompani të sigurimeve, 9 prej tyre janë me pronësi të huaj, ndërsa 4 prej tyre janë në pronësi vendore. Përveç tyre, 1 kompani sigurimesh ka licencë paraprake.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës bazuar në Ligjin për Banka, IMF dhe IFJB është përgjegjëse për licencimin, regjistrimin, mbikëqyrjen dhe rregullimin e bankave dhe institucioneve financiare.

Gjatë vitit 2014, BQK ka marrë vendime që lidhen me:

- dhënien e licencës paraprake për bankën e huaj për hapjen e degës në Prishtinë;
- refuzimin e aplikacionit për dhënien e licencës bankare;
- aprovimin për hapjen e një zyre përfaqësuese të bankës së huaj;
- aprovimin për regjistrimin e katër institucioneve financiare jobankare
- refuzimin e kërkesës për regjistrimin e një subjekti si institucion financiar jobankar për të kryer aktivitetin e transferit të parave dhe këmbimit valutor dhe refuzimin e kërkesës për shtim të aktivitetit të një institucioni financiar jobankar;
- aprovimin e ndryshimeve për statute të bankave dhe institucioneve financiare;
- aprovimin e drejtorëve dhe menaxherëve të lartë të bankave;
- aprovimin e shitblerjes së aksioneve të institucioneve financiare;
- aprovimin për hapje, zhvendosje, mbyllje të degëve dhe nëndegëve të bankave;
- aprovimin për hapje, zhvendosje të zyrave / agjenteve të IMF-ve dhe IFJB-ve;
- aprovimin e auditorëve të jashtëm të bankave, IMF-ve dhe IFJB-ve dhe siguruesve;
- dhënien e licencës paraprake për një kompani sigurimi;
- aprovimin për kryetar dhe anëtar të bordeve për sigurues;
- aprovimin e drejtorëve dhe menaxherëve të lartë të kompanive të sigurimeve;
- aprovimin e auditorëve të brendshëm për kompanitë e sigurimeve;
- aprovimin e agjentëve / operatorëve për kompani të sigurimeve, byronë e sigurimeve dhe fond pensional;
- aprovimin e aktuarëve për kompani të sigurimeve;
- aprovimin e zyrave të reja të kompanive të sigurimeve;
- aprovimin e licencave për ndërmjetësues të sigurimeve;
- aprovime të produkteve të reja të sigurimeve;

- aprovim për shpërndarje dividende;
- aprovime për zhvendosje të zyrave etj.

4.2.1 Aktiviteti i licencimit në sektorin financiar

Dhënia e licencave nga BQK-ja, gjatë vitit 2014 konsistoi në dhënien e licencës paraprake për T.C. Ziraat Bankasi A.S. Ankara, Turqi, për hapjen e degës në Prishtinë, refuzimi i aplikacionit të një kompanie vendore për dhënien e licencës bankare, aprovimin për hapjen e zyrës përfaqësuese të Atlas Bankës AD, Mali i zi, në Prishtinë.

Gjithashtu, janë aprovuar regjistrimet për 4 institucione financiare jobankare, AGC Faktor për të kryer aktivitetin e faktoringut: Euro Toti, Lluk-I dhe Afrimi S, për aktivitet të këmbimit valutor. Gjatë këtij viti aplikacioni i një kompanie të huaj për kryerjen e aktivitetit të transferit të parave dhe këmbimit është refuzuar. Në funksionin e zgjerimit të aktiviteteve gjatë këtij viti BQK-ja ka pasur vetëm një kërkesë nga institucioni Lesna për të shtuar veprimtarinë e shërbimit të pagesave, e cila kërkesë është refuzuar.

Gjatë këtij viti janë aprovuar 4 kërkesa të bankave për ndryshimin e statutit dhe 1 kërkesë e institucionit financiar jo bankar.

Gjatë vitit 2014 pati ndryshime në përbërjen e bordeve të drejtorëve, të komiteteve të auditimit, të menaxherëve të lartë të bankave dhe institucioneve financiare. Janë aprovuar 2 kërkesa për emërim të drejtorëve, menaxhmentit të lartë të bankave dhe institucioneve financiare, ndërsa 6 kërkesa janë refuzuar. Në rastet e aprovimeve të drejtorëve dhe menaxherëve të lartë të bankave, 3 prej tyre janë anëtarë të bordit drejtues, 1 anëtarë i pavarur i komitetit të auditimit, 12 menaxher të lartë të bankave (3 janë kryeshef ekzekutiv, 1 drejtor i degës dhe 8 pozita të tjera ekzekutive).

Në rastet e aprovimit të drejtorëve dhe menaxherëve të lartë të institucioneve financiare, 6 janë anëtar bordi të institucioneve financiare jo bankare, 3 anëtarë bordi të institucioneve mikrofinanciare dhe 2 menaxher të lartë (kryeshef ekzekutiv të IFJB dhe IMF).

Gjatë vitit 2014 pati ndryshime në përbërjen e bordeve të drejtorëve, të komiteteve të auditimit, të menaxherëve të lartë të bankave dhe institucioneve financiare. Sipas Ligjeve 04/L-093 për Banka, Institucione Mikrofinanciare si dhe Institucione Financiare Jo bankare si dhe Rregulloren 2001/25 mbi mbikëqyrjen dhe rregullimin e kompanive të sigurimit e të ndërmjetësuesve të sigurimit, BQK-ja është e mandatuar për aprovimin e këtyre drejtuesve të institucioneve. Nga 18 anëtarë të bordeve të drejtorëve të paraqitur për aprovim në BQK-ja, 12 janë aprovuar dhe 6 janë refuzuar. Nga anëtarët e bordeve të drejtorëve të aprovuar 3 janë të bankave, 6 të IFJB-ve si dhe 3 të IMF-ve, ndërsa sa u përket atyre të refuzuarve 4 janë anëtarë të propozuar nga bankat, 1 nga IFJB-të si dhe 1 nga IMF-të. Po ashtu gjatë kësaj periudhe BQK-ja ka aprovuar emërimin e 6 kryeshefëve ekzekutivë (njëri nga ta është drejtor i një dege të bankës së huaj) të institucioneve financiare ku 4 nga ta ishin nga bankat, 1 nga IMF si dhe 1 nga IFJB-të. Sa i përket menaxherëve tjerë të lartë ku përfshihen zyrtari kryesor për financa, zyrtari kryesor i operacioneve, zyrtari kryesor për risk të bankës dhe çdo person, përveç drejtorit, i cili i raporton drejtpërdrejt bordit të drejtorëve. BQK-ja ka shqyrtuar 8 raste ku të gjitha kanë qenë nga bankat si dhe janë aprovuar nga ana e BQK-së. Në këtë periudhë BQK-ja po ashtu ka aprovuar edhe 1 anëtar të Komitetit të Auditimit të një banke.

Gjatë vitit 2014, BQK ka shqyrtuar një numër kërkesash të bankave lidhur me degët dhe nëndegët e tyre. BQK-ja në këtë vit ka aprovuar hapjen e 1 dege, 4 nëndegëve, 10 zhvendosje të

degëve dhe nëndegëve, si dhe mbylljen e 25 nëndegëve. Bankat kanë mbyllur 26 nëndegë, kryesisht njësi të vogla pas vlerësimit të performancës dhe efikasitetit të tyre, si dhe për arsye se bankat kohëve të fundit kanë investuar në zgjerimin e shërbimeve të automatizuara në mënyrë që t’ju ofrojnë klientëve mundësi për të kryer transaksionet përmes: e-banking, bankomatëve, terminaleve të shitjes.

Ndërsa, sa i përket aktivitetit të industrisë së sigurimeve, është dhënë 1 licencë parapake për një kompani të sigurimeve (“Scardian”). Janë aprovuar 128 kërkesa dhe janë refuzuar 9 kërkesa të parashtruara. Kërkesat kanë qenë duke filluar nga kryetarë / anëtarë bordi, menaxhment i lartë, deri në nivelin e agjentëve dhe licencimet për aprovime të produkteve.

Në kuadër të kësaj, nga Mbikëqyrja Financiare për sektorin e sigurimeve, gjatë vitit 2014 është aprovuar 1 kryetar bordi; 4 anëtarë të bordeve, 14 drejtorë, prej të cilëve 12 nga këta janë të kompanive të sigurimeve, 1 i Byrosë Kosovare për Sigurime dhe 1 ndërmjetësuesve për sigurime. Gjatë këtij viti janë aprovuar edhe 4 auditorë të brendshëm, që të gjithë të kompanive të sigurimeve dhe 20 aprovime për auditorë të jashtëm. Në kuadër të aprovimeve të auditorëve të jashtëm, 13 ju takojnë kompanive të sigurimeve, 5 ndërmjetësuesve për sigurime dhe pjesa tjetër byrosë dhe fondeve pensionale.

Gjithashtu, janë aprovuar 32 agjentë/operatorë, nga të cilët, 29 të kompanive sigurimeve, 2 të ndërmjetësuesve të sigurimeve dhe 1 të Byrosë Kosovare për Sigurime; 4 kërkesa për aktuar; 1 përfaqësues ligjor si dhe janë aprovuar 21 zyre të reja.

Gjatë këtij viti, janë dhënë 4 licenca të reja për ndërmjetësues sigurimesh; është aprovuar 1 kërkesë për shpërndarje dividendë; aprovimi i 1 kërkesë për statut; 3 kërkesa për aprovim të ndryshimit të tarifave për produkte; si dhe aprovimi i 12 kërkesave për zhvendosje të zyrave.

Shpërndarja gjeografike e degëve dhe nëndegëve të bankave përfshin pothuajse të gjithë territorin e vendit. Vazhdon të evidentohet përqendrim më i madh i degëve dhe nëndegëve bankare në Regjionin e Prishtinës (35%) ku edhe përqendrimi i popullsisë është më i madh (25%).

Sa i përket institucioneve tjera financiare, në fund të vitit 2014, kanë operuar 13 institucione mikro financiare, të shpërndara thuajse në tërë territorin e Republikës së Kosovës.

IMF, në fund të vitit 2014, aktivitetin e tyre e ushtruan në 98 degë/nëndegë të shpërndara brenda territorit të vendit. Gjatë vitit 2014 janë aprovuar hapja e 3 nëndegëve si dhe 9 zhvendosje të degëve dhe nëndegëve të IMF-ve.

Në fund të vitit 2014 numri i institucioneve financiare jobankare, që operuan në Kosovë arriti në 47, prej të cilave 4 me kapital të huaj e 43 me kapital vendor. Sipas aktiviteteve janë të ndara si në vijim: 2 institucione kryejnë aktivitetin e kredidhënies, 2 institucione aktivitet të lizingut, 1 institucion aktivitet të faktoringut, 6 institucione shërbimin e transferit dhe pagesave¹¹ si dhe 36 institucione aktivitetin e këmbimit valutor.

Në përgjigje të kërkesave të subjekteve për kryerjen e aktivitetit financiar të këmbimit valutor është rritur në vazhdimësi, në fund të vitit 2014, numri i zyrave të këmbimit valutor arriti në 36 ose 3 zyra këmbimi valutor më shumë se vitin e kaluar. Gjatë vitit 2014, të gjitha kërkesat e ardhura nga subjektet u finalizuan me dhënien e regjistrimit për ushtrimin e aktivitetit të këmbimit valutor. Për periudhën kohore 2004-2014, vitet 2006, 2007 dhe 2014 shënuan rritjen më të madhe të numrit të zyrave të këmbimit valutor.

¹¹ Katër institucione kryejnë aktivitetin e pagesave dhe transferit, 1 institucion kryen vetëm aktivitetin e transferit dhe 1 institucion kryen vetëm aktivitetin e pagesave;

Gjithashtu, aprovime u dhanë edhe për kërkesat e zyrave të këmbimit valutor të regjistruara, për zgjerimin e veprimtarisë së tyre nëpërmjet hapjes së zyrave të reja (3 zyre).

Për sa i takon shpërndarjes gjeografike të zyrave të këmbimit valutor, ato janë të lokalizuara dhe ushtrojnë aktivitetin e tyre po thuajse në të gjithë vendin, me përjashtim të Regjionit të Mitrovicës. Përqendrimi më i madh i tyre mbetet në Regjionin e Gjilanit dhe atë të Pejës. Zgjerimi i shtrirjes gjeografike të subjekteve të regjistruara të institucioneve, që kryejnë aktivitetin e këmbimit valutor gjatë vitit 2014 i takojnë Regjionit të Gjilanit (tri regjistrimet e reja gjatë këtij viti i takojnë këtij regjioni).

Gjatë vitit 2014 ndryshimet në pronësinë e bankave dhe institucioneve financiare, për të cilat ndryshime sipas kërkesave ligjore, institucionet i kanë bërë njoftimet përkatëse BQK-së.

4.2.2 Ankesat e shfrytëzuesve të shërbimeve financiare

Si licencues, rregullues dhe mbikëqyrës i institucioneve financiare dhe e autorizuar sipas ligjeve në fuqi, Banka Qendrore e Kosovës, respektivisht Mbikëqyrja Financiare ka rolin kyç në mbrojtjen e shfrytëzuesve të shërbimeve financiare në Kosovë.

Në kuadër të Mbikëqyrjes Financiare funksionon divizioni i cili bën pranimin, sistemimin dhe shqyrtimin e ankesave për pajtueshmerinë e aktiviteteve të institucioneve financiare me ligjet dhe rregullat në fuqi, si dhe standardet që orientojnë mbikëqyrjen financiare duke përcjell dhe monitoruar sjelljen në treg të tyre. Objektivi i këtij divizioni është vendosja e bazave për shpalosjen adekuate ndaj konsumatorëve dhe mbrojtjen e konsumatorëve të shërbimeve dhe produkteve të institucioneve financiare në Kosovë. Ky divizion shqyrton ankesat e adresuara nga policëmbajtësit, depozitorët / huamarrësit dhe shfrytëzuesit e të gjitha shërbimeve dhe produkteve të institucioneve financiare të mbikëqyrura nga BQK-ja, si dhe furnizon mbikëqyrjen dhe rregullativën me rekomandimet konkrete për praktikën e identifikuar, si jo të favorshme për konsumatorët për adresimin e tyre me veprime të ardhshme.

Aktiviteti i Mbikëqyrjes Financiare në respekt trajtimi të ankesave të shfrytëzuesve të shërbimeve financiare gjatë vitit 2014 përfshinë:

- Vazhdimin e implementimit të projektit për fushën e mbrojtjes së konsumatorëve të shërbimeve financiare që për vitin 2014 përfshinë:
 - a) Aprovimin e rregullores për procesin e brendshëm të trajtimit të ankesave;
 - b) Hartimin e procedurës së brendshme të trajtimit të ankesave në BQK, e cila pritet që të aprovohet gjatë vitit 2015;
 - c) Hartimin e rregullores mbi kërkesat për shpalosje e cila pritet që të aprovohet gjatë vitit 2015;
 - d) Është përpiluar dhe pritet që së shpejti të publikohet broshura në faqen zyrtare të BQK-së, e cila do të informojë saktë konsumatorin për mënyrën e adresimit të ankesave të tyre në Bankën Qendrore.
- Janë shqyrtuar rreth 353 ankesa të shfrytëzuesve të shërbimeve financiare (persona fizikë e juridikë):
 - a) Totali i ankesave për banka, IMF, IFJB e fonde pensionale të adresuara në BQK për vitin 2014 ka qenë 158, ndërsa ankesat më të shpeshta kanë qenë: kategorizimi në regjistrin e

kredive (9%), bllokimin e llogarive (20%) dhe çështje të ndryshme të ndërlidhura me kredi (33%).

- b) Totali i ankesave ndaj kompanive të sigurimeve të adresuara në BQK për vitin 2014 ka qenë 195. Ankesat më të shpeshta kanë të bëjnë me mos kompensimin me kohë të dëmit material dhe jo material nga TPL (59% e total ankesave), aplikimin e malusit (32% e total ankesave), mos kompensimin e shpenzimeve mjekësore nga sigurimi shëndetësor (14%).

Tabela 4. Numri i ankesave sipas institucioneve

Institucionet	Numri i ankesave	Pjesëmarrja
Bankat komerciale	133	38%
Kompanitë e sigurimeve	195	55%
Institucionet mikro financiare	23	7%
Institucionet financiare jo bankare	1	0%
Fondet pensionale	1	0%
Totali i ankesave	353	100%

Burimi: BQK (2015)

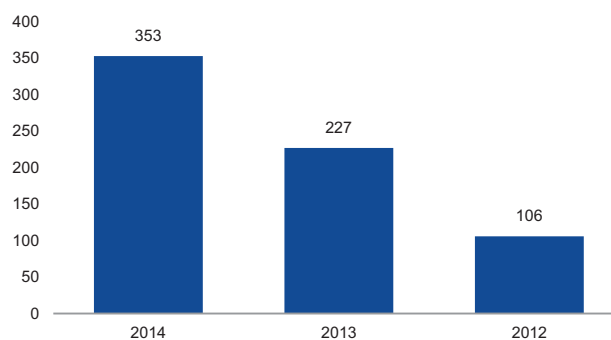
Gjithashtu, duhet të theksohet se një numër i madh i ankesave janë zgjidhur në favor të palëve dhe mbase kjo ka qenë arsyeja e rritjes së volumit të ankesave drejtuar BQK-së.

Nga të dhënat e mësipërme vërejmë se ankesat ndaj kompanive të sigurimeve (55.3% e total ankesave) janë në numër më të madh krahasuar me bankat komerciale apo institucionet e tjera mikrofinanciare e institucionet financiare jobankare. Kjo vjen si rezultat i Rregullores mbi Implementimin e Sistemit Bonus – Malus sidomos implementimi te personat privatë të cilët kanë në pronësi të tyre më shumë se një automjet, si dhe ankesat për mos kompensim të dëmeve qoftë materiale apo jomateriale, më saktësisht ankesat kanë të bëjnë me vonesë në pagesa të dëmeve materiale.

Në tabelën e mëposhtme është i paraqitur edhe numri i ankesave të shqyrtuara nga Divizioni i ankesave të shfrytëzuesve të shërbimeve financiare nëpër vite:

Nga të dhënat e mësipërme vërejmë një trend të rritjes së numrit të ankesave. Siç shihet nga grafiku 9, numri më i lartë i ankesave ishte gjatë vitit 2014, e cila vjen si rezultat i krijimit të infrastrukturës dhe funksionalizimit të Divizionit të ankesave.

Figura 42. Numri i ankesave ndaj institucioneve financiare

Burimi: BQK (2015)

Tabela 5. Numri i ankesave sipas viteve

Industria financiare	Numri i ankesave		
	2014	2013	2012
Bankat komerciale/IMF, IFJB, Fondet pensionale	158	74	36
Kompanitë e sigurimeve	195	153	70
Total	353	227	106

Burimi: BQK (2015)

Në të njëjtën kohë, rritja e numrit të ankesave, ka ardhur edhe si rezultat i vetëdijesimit të shfrytëzuesve financiarë mbi të drejtën e tyre për ushtrimin e ankesës.

4.3. Mbikëqyrja bankare

4.3.1 Ekzaminimet në vend të bankave

Ekzaminimet në vend, si pjesë mjaft e rëndësishme e procesit të mbikëqyrjes së bankave, kanë pasur qëllim shqyrtimin dhe vlerësimin nga afër të profilit të rrezikut të bankave.

Gjatë vitit 2014 janë realizuar gjithsej 11 ekzaminime të bankave, prej të cilave 3 ekzaminime të plota dhe 8 ekzaminime të fokusuara.

Ekzaminimet në vend kanë pasur për qëllim vlerësimin e gjendjes së përgjithshme të bankave, duke u fokusuar në vlerësimin e rreziqeve bankare si: rrezikun kreditor, likuiditetit, tregut dhe rrezikun operacional, të cilat janë kryer sipas qasjes së mbikëqyrjes së bazuar në rrezik.

Gjithashtu, ekzaminimet kanë përfshirë edhe vlerësimin e kontroleve të brendshme, pajtueshmërinë me kornizën ligjore në fuqi të BQK-së, respektivisht pajtueshmërinë me rregulloret bankare, praktikat bankare, vlerësimin e kapitalit, vlerësimin e politikave dhe procedurave, menaxhmentin, fitimet si dhe ekzaminimin e fushës së teknologjisë informative. Rreziku kryesor në kuadër të sektorit bankar gjatë vitit vazhdon të mbetet rreziku kreditor.

Nga ekzaminimet ka rezultuar se bankat janë të shëndosha dhe stabile si dhe janë në pajtueshmëri me kornizën ligjore të BQK-së.

4.3.2 Mbikëqyrja e bazuar në rrezik për institucionet bankare

Me qëllim të zbatimit të strategjisë mbikëqyrëse dhe përafrimit të standardeve dhe praktikave mbikëqyrëse të Bashkimit Evropian, gjatë vitit 2014 nga BQK-ja është përpiluar dhe finalizuar metodologjia e re mbikëqyrëse - mbikëqyrja e bazuar në rrezik. Kjo metodologji, ka si qëllim identifikimin e rreziqeve kritike dhe potenciale, me të cilat ballafaqohet një institucion, ku përmes rishikimit të fokusuar nga mbikëqyrja, vlerësohet menaxhimi i këtyre rreziqeve nga ana e institucioneve dhe aftësia financiare e institucionit për të përballuar pasojat potenciale negative. Me qëllim të zbatimit të kësaj metodologjie është përpiluar manuali i mbikëqyrjes së bazuar në rrezik, i cili në të njëjtën kohë edhe është testuar në dy bankat sistemike në sektorin bankar në vend. Si rrjedhojë, ka ndryshuar edhe struktura e raportit të ekzaminimit, duke u bazuar në llojet e rreziqeve bankare si: rreziku i likuiditetit, rreziku kreditor, rreziku i tregut dhe ai operacional, si dhe aplikimit të vlerësimit të bankave sipas sistemit “CAMELS”.

4.3.3 Kalimi nga Bazel I në Bazel II

Mbikëqyrja Financiare ka zgjedhur një qasje graduale drejt përafrimit me standardet ndërkombëtare me fokus të veçantë direktivat përkatëse të Bashkimit Evropian, për mbikëqyrjen e bankave, të cilat rregullojnë veprimtaritë e institucioneve kreditore dhe përcaktojnë kërkesat për kapitalin e tyre. Ky është një proces i vazhdueshëm duke marrë në konsideratë se pas krizës së fundit financiare, standardet ndërkombëtare të kapitalit të bankave,

të njohura si Korniza Ndërkombëtare për Kapitalin (në vijim: Standardet e Basel II), kanë pësuar ndryshime, me qëllim të rishikimit të çështjeve të cilat janë konsideruar si faktor nxitës të krizës financiare, si dhe duke konsideruar zhvillimin dhe nevojat e sistemit bankar të Kosovës.

Në këtë drejtim, BQK-ja gjatë vitit 2012 dhe 2013 ka adaptuar një numër të konsiderueshëm të kërkesave për bankat në pajtim me Standardet e Basel II, sipas metodave të standardizuara, megjithatë, një harmonizim i plotë i rregullativës ekzistuese për mbikëqyrjen dhe rregullimin e bankave me Standardet e Basel II për kërkesat e kapitalit dhe direktivat evropiane është një projekt afatgjatë, i cili me strategjinë e BQK-së është paraparë të finalizohet gjatë periudhës 2015 – 2019.

Lëvizjet kryesore në drejtim të Standardeve të Basel II janë bërë me ndryshimet e Rregullores për adekuatshmërinë e kapitalit të bankave gjatë vitit 2013, me anë të së cilës përcaktohen kërkesat për mjaftueshmërinë e kapitalit të bankave. Kjo Rregullore ka adaptuar metodën standarde për sa i përket peshimit të mjeteve me rrezik dhe llogaritjes së rrezikun kreditor. Gjithashtu, ka adaptuar metodën e treguesit të thjeshtë dhe atë standarde për rrezikun operacional, me qëllim adresimin më të mirë të nevojave të bankave për kapital për monitorimin e këtyre dy rreziqeve, si dy nga katër rreziqet kryesore të bankave, përfshirë rrezikun e likuiditetit dhe rrezikun e tregut. Me anë të kësaj Rregulloreje kërkohet, që bankat të jenë të mbuluara në çdo kohë me kapitalin minimal të kërkuar, duke plotësuar kërkesat minimale të raportit të mjaftueshmërisë së kapitalit (12 %).

Mësimet e krizës së vitit 2008 nxorën në pah nevojën për rishikimin e Standardeve të Basel II, që sot në termat e një kornize të rishikuar njihen si Standardet e Basel III (ose Direktiva IV dhe Rregullorja e kapitalit, të njohura si “Single Rule Book”). Këto ndryshime kryesisht përfshijnë rishikimin e kërkesave për kapital dhe elementeve përbërëse të kapitalit me qëllim të ngritjes së cilësisë, vendosjen e kërkesave për qëllime të monitorimit të rrezikut të likuiditetit dhe raportit të leverazhit.

Sipas planit të Mbikëqyrjes Bankare për adaptimin e Standardeve të Basel II dhe Direktivat e BE-së, do të vazhdohet me plotësimin e kornizës rregullative për të adaptuar kërkesat e nevojshme të nxjerra nga këto standarde edhe gjatë viteve në vijim, me fokus të veçantë në adaptimin e plotë të shtyllës së parë. Me këto ndryshime parashihet një adaptim i plotë i metodës së standardizuar për peshimin me rrezik të ekspozimeve, duke zgjeruar numrin e klasave të ekspozimit për të reflektuar në zhvillimet e tregut bankar në Kosovë, si dhe duke adaptuar parimet dhe rregullat më të sofistikuara për përllogaritjen e ekspozimeve të peshuara me rrezik, për secilën klasë ekspozimi; parimet dhe metodat e njohjes së teknikave të zbutjes (faktorëve mitigues) së rrezikut të kredisë; si dhe do të adaptohen kërkesat për kapital për mbulimin e rrezikut të tregut dhe kërkesat e autoritetit mbikëqyrës për procesin e vlerësimit të brendshëm të mjaftueshmërisë së kapitalit, bazuar në strategjitë për administrimin e rreziqeve.

Si hap tjetër i rëndësishëm i këtij projekti është edhe përshtatja e kërkesave të shtyllës së dytë – Procesit të Rishikimit Mbikëqyrës, si dhe me hyrjen në fuqi të kërkesave të reja për kapital, do të rishikohen dhe përditësohen edhe kërkesat minimale të publikimit të informacionit nga bankat, të cilat ndikojnë në rritjen e transparencës për palët e interesit dhe të cilat janë të njohura si kërkesat e Shtyllës së III të Standardeve të Basel II, me qëllim të rritjes së disiplinës së tregut përmes kërkesave për shpalesjet dhe rritjen e transparencës.

Në këtë drejtim, në shtator të vitit 2014, BQK-ja ka startuar me projektin specifik për adaptimin dhe implementimin e kornizës rregullative të njohur si Korniza Bazel-it për Kapitalin (Ang. Basel Capital Framework). Gjatë tremujorit të parë është bërë një studim i hollësishëm krahasues i kornizës ligjore dhe rregullative ekzistuese në raport me Standardet e Basel II për të identifikuar fushat të cilat nuk janë në pajtueshmëri, dhe të cilat kërkojnë ndryshime dhe plotësime të nevojshme. Gjatë dy viteve në vijim do të punohet me intensitet të shtuar në

adaptimin e Standardeve të Basel II dhe për të harmonizuar kornizën ligjore dhe rregullative me Direktivat specifike të BE-së rreth mbikëqyrjes së bankave. Duke marrë parasysh se Kosova ka një sektor bankar jo shumë kompleks në krahasim me vendet e zhvilluara, nga aspekti i zhvillimit të shërbimeve financiare dhe ekspozimit ndaj instrumenteve të avancuara financiare, vlerësohet se brenda kësaj periudhe dyvjeçare do të arrihet adaptimi i plotë i kërkesave me rëndësi dhe të aplikueshme për sektorin bankar në Kosovë, të cilat do të ndikojnë në avancimin e mëtejshëm të rregullimit dhe mbikëqyrjes së bankave në Republikën e Kosovës.

4.3.4 Iniciativa e Vjenës

Iniciativa e Vjenës është një nismë me karakter ndërkombëtar ku përveç vendeve të Bashkimit Evropian marrin pjesë edhe vendet e rajonit si: Kosova, Shqipëria, Maqedonia, Bosnja dhe Hercegovina, si dhe Serbia. Qëllimi i kryesor i kësaj iniciative është avancimi i nivelit të bashkëpunimit në fushën e mbikëqyrjes bankare. Për më shumë, vendet e Ballkanit Perëndimor (siç janë specifikuar më lartë) kanë përfaqësuesin e tyre që momentalisht i takon Guvernatorit të Bankës së Maqedonisë, i cili ka zëvendësuar Guvernatorin e Bankës së Shqipërisë.

Në këtë kontekst është konsideruar e rëndësishme së veçantë të ketë një marrëveshje në mes të vendeve të rajonit, më konkretisht, bankave qendrore / autoriteteve mbikëqyrëse të Ballkanit Perëndimor në njërin anë me Bankën Qendrore Evropiane (ECB) / Autoritetin Bankar Evropian (EBA) në anën tjetër. Janë mbajtur disa takime gjatë vitit 2014 me qëllim të harmonizimit të një drafti e ku në thelb është avancimi i bashkëpunimit me ECB / EBA-n në kontekst të shpërndarjes së informacionit mbikëqyrës. Kjo për faktin që vendet e rajonit kanë një ekspozim shumë të madh të sektorit bankar ndaj vendeve të Bashkimit Evropian. Draft-marrëveshja është dorëzuar te ECB / EBA dhe është në fazën e shqyrtimit.

4.3.5 Mbështetja Emergjente me Likuiditet

Mbështetja Emergjente me Likuiditet – në vijim ELA (anglisht: *Emergency Liquidity Assistance*) – ka të bëjë me krijimin e kornizës mbrojtëse për sektorin bankar në raste kur bankat janë solvente por jolikuide. Ky projekt i nisur në vitin 2014 paraqet një rekomandim të Fondit Monetar Ndërkombëtar në këtë fushë. Angazhimi në këtë fushë është shtrirë në dy drejtime, në atë të zhvillimit të metodologjisë dhe të rregullores. Sa i përket rregullores, ajo tashmë është draftuar / finalizuar dhe do të procedohet për miratim së shpejti. ELA parasheh krijimin e një skeme që do të përbëhet nga tri burime dhe atë: Buxheti i Kosovës, BQK-së si dhe bankat komerciale.

Në kuadër të metodologjisë janë paraparë aspektet specifike konform përgjegjësive, që dalin nga Ligji për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës. Po ashtu, janë definuar formularët e veçantë lidhur me ELA.

4.3.6 Stres Testet nga Mbikëqyrja Bankare

Departamenti i Mbikëqyrjes Bankare gjatë vitit 2014 ka zhvilluar mikro strestestin për banka individuale. Kjo do të ndihmojë në identifikimin e hershëm të rreziqeve, pasqyrimin e bankave me gjendje kritike në rast të rënieve ekonomike dhe në drejtimin (fokusimin) e ekzaminimeve në vend.

Departamenti i Mbikëqyrjes Bankare planifikon që gjatë vitit 2015 të mbajë takime të rregullta në baza tremujore me përfaqësuesit e bankave komerciale sa i përket stres testit. Bankat janë të obliguara konform Rregullores për Menaxhimin e Rrezikut Kreditor dhe Rregullores për Menaxhimin e Rrezikut të Likuiditetit të ndërtojnë stres testet e tyre.

Metodologjia e përdorur në stres test i referohet stresimit të kapitalizmit dhe likuiditetit të bankave duke përdorur skenarë të ndryshëm të ndërlidhur me rrezikun kreditor, rrezikun e likuiditetit dhe rrezikun e tregut (rrezikun nga ndryshimi i normave të interesit dhe rrezikun nga ndryshimi i normave të këmbimit). Më detajisht, analiza e ndjeshmërisë është kryer duke marrë në konsideratë:

- i. Rënien në cilësinë e portofolit kreditor;
- ii. Rrezikun e koncentrimit (dështimi i kredimarrësve më të mëdhenj);
- iii. Tronditjet sipas sektorëve të ekonomisë;
- iv. Ndryshimin e normave të interesit;
- v. Rrezikun e tërheqjes sistemike të depozitave;
- vi. Rrezikun e koncentrimit të depozitave të testuar përmes tërheqjes së depozitorëve më të mëdhenj;

Rezultatet e stres testit tregojnë që sektori bankar i Kosovës do të mbetet në përgjithësi i qëndrueshëm edhe pas tronditjeve të supozuara në mjedisin ekonomik (të reflektuar në rritjen e kredive joperformuese, dështimin e kredi-marrësve të mëdhenj etj.).

4.4. Mbikëqyrja e institucioneve mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jobankare

Në funksion të ruajtjes së qëndrueshmërisë së sektorit financiar, Departamenti i Mbikëqyrjes Bankare gjegjësisht Divizioni për Mbikëqyrjen e Institucioneve Mikrofinanciare dhe Jobankare, i cili është përgjegjës për mbikëqyrjen e institucioneve mikrofinanciare dhe jobankare, gjatë vitit 2014 në vazhdimësi ka performuar një mbikëqyrje të bazuar në rrezik të institucioneve mikrofinanciare dhe jobankare, duke kryer ekzaminime direkte në vend, me fokus përshtatshmërinë e kapaciteteve menaxhuese ndaj rreziqeve të këtij sektori e veçanërisht rrezikut kreditor, që ka qenë pikë referimi e aktivitetit mbikëqyrës, pajtueshmërinë e këtyre institucioneve me legjislacionin e BQK-së dhe politikat e brendshme institucionale, si dhe vazhdimin e monitorimeve nga jashtë kundrejt këtij sektori.

Po ashtu, gjatë ekzaminimeve në institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jobankare është ekzaminuar edhe teknologjia informative, duke vlerësuar rrezikun në fushën e teknologjisë informative, ku fokus i veçantë i është kushtuar sigurisë së përgjithshme të sistemeve të Teknologjisë Informative (TI) si dhe krijimit dhe plotësimit të masave të sigurisë së sistemeve të TI-ve. Bazuar në vlerësimet e dala nga ekzaminimet në fushën e sigurisë së këtyre sistemeve, janë dhënë edhe rekomandime të caktuara për këto institucione.

Gjatë vitit 2014, janë realizuar gjithsej 6 ekzaminime në institucionet mikrofinanciare, prej të cilave 5 ekzaminime të plota dhe 1 ekzaminim i fokusuar. Sa i përket institucioneve financiare jobankare, janë realizuar tridhjetë e shtatë ekzaminime, prej të cilave një ekzaminim i plotë në një institucion financiar jobankar kreditues, 2 ekzaminime të plota në 2 institucione financiare jobankare me aktivitet të transferit të parave dhe shërbimit të pagesave dhe 34 institucione financiare jobankare me aktivitet të këmbimit të valutave, të cilat në kohën përkatëse të ekzaminimit kanë qenë të regjistruara për të operuar në vend.

Nga këto ekzaminime është evidentuar se institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jobankare me gjithë nevojën e zhvillimit të mëtutjeshëm kanë avancuar infrastrukturën e nevojshme në funksion të menaxhimit të tyre si: politikat, procedurat dhe sistemet në identifikimin, njohjen dhe monitorimin e rreziqeve relevante në raport me kompleksitetin e tyre. Gjithashtu nga ekzaminimet e realizuara ka rezultuar se institucionet

mikrofinanciare dhe institucionet financiare jobankare përgjithësisht janë në pajtueshmëri me kornizën ligjore të BQK-së.

Pavarësisht ekzaminimeve të rregullta ky departament ka vazhduar me përcjelljen e përbushjes së rekomandimeve dhe zbatimin e urdhëresave për institucionet përkatëse mikrofinanciare dhe jobankare.

Përveç tjerash, në theks të aktivitetit mbikëqyrës ka qenë ngritja e ndërgjegjësimit të institucioneve financiare jobankare, të cilat merren me aktivitet të këmbimit të valutave, në të cilat institucione kryesisht kanë munguar kapacitetet njerëzore dhe teknike për udhëheqjen adekuate të tyre. Me identifikimet, udhëzimet dhe sugjerimet e nevojshme të BQK-së rreth mbajtjes së të dhënave, përpunimit dhe raportimit të tyre, si dhe çështjeve të tjera relevante karshi këtyre institucioneve është reflektuar pozitivisht pozicioni i tyre konform rregullativës, përkatësisht edhe raportimit në BQK.

Gjithashtu, BQK-ja në raste të identifikimeve të parregullsive serioze, mos transparencës apo mos zbatimit të kërkesave përkatëse ka ndërmarrë masa penalizuese dhe korrektuese ndaj institucioneve mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jobankare. Masat në fjalë kanë rezultuar përgjithësisht të jenë përmirësuese për institucionet në fjalë dhe sektorin mikrofinanciar dhe jobankar në përgjithësi.

4.5. Parandalimi i pastrimit të parave

Divizioni i parandalimit të pastrimit të parave (PPP) për funksionimin dhe kryerjen e aktiviteteve në përbushjen e mandatit të tij funksional, gjatë vitit 2014, pikë referuese të ushtrimit të aktivitetit kishte Planin Strategjik të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës, planin vjetor të mbikëqyrjes financiare, planin vjetor dhe strategjinë dhe planin e veprimit të divizionit për parandalimin e pastrimit të parave.

Divizioni për parandalimin e pastrimit të parave në aspekt të fuqizimit të legjislacionit dhe dokumenteve operacionale ka draftuar rregulloren e re për parandalimin e pastrimit të parave dhe manualin e ekzaminimit/inspektimit. Kjo rregullore është hartuar nga ana e divizionit, duke marrë parasysh legjislacionin në fuqi, praktikat ndërkombëtare të fushës dhe asistencën teknike të ekspertëve ndërkombëtarë. Ky dokument është shpërndarë për komente te sektori financiar dhe te Njësia për Inteligjencë Financiare.

Në mënyrë aktive, Divizioni ka marrë pjesë edhe në grupin punues ndërinstitutional në lidhje me hartimin e koncept dokumentit për ndryshimin e Ligjit për parandalimin dhe luftimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit

4.5.1 Mbikëqyrja e institucioneve financiare për PPP

Mbikëqyrja në vend e institucioneve financiare është fokusuar në aspektin e mbrojtjes së sistemeve të tyre nëpërmjet zbatimit të standardeve dhe legjislacionit për parandalimin dhe luftimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit. Fokusi kryesor i Divizionit brenda kësaj periudhe raportuese ishte që të kryejë ekzaminimin e bankave dhe institucioneve financiare në fushën PPP/FT. Këto aktivitete janë paraparë edhe pa planin strategjik të divizionit dhe qëllimi kryesor ishte marrja e informacioneve në vend në lidhje me nivelin e masave që institucionet financiare kanë ndërmarrë për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.

Gjatë vitit 2014, janë realizuar gjithsej 14 ekzaminime, prej të cilave 13 të plota dhe një ekzaminim i fokusuar në institucione financiare. Nga këto 14 ekzaminime, 7 prej tyre janë kryer

në banka, 2 në institucione mikrofinanciare dhe pjesa tjetër e ekzaminimeve është realizuar në institucione financiare jobankare.

Ekzaminimi është fokusuar në fushat kryesore, të cilat konsiderohen me rrezik më të lartë për përcaktimin e nivelit të adekuatshmërisë dhe pajtueshmërisë me legjislacionin dhe praktikën më të mira ndërkombëtare¹² për mbrojtjen e sistemit financiar nga mundësia e futjes dhe përdorimit të fondeve me origjinë të dyshimtë.

Vlerësimi i strukturës organizative të institucioneve financiare dhe raportet e menaxhmentit dhe funksionit të pajtueshmërisë brenda institucioneve financiare, ishte ndër çështjet parësore që ishte subjekt vlerësimi në rastet e ekzaminuara. Bankat kanë hartuar politika dhe procedura që krijojnë mundësi për masa efektive në PPP/FT. Bankat në pronësi të huaj, këto politika dhe procedura i kanë krijuar edhe me ndihmën e bankave amë, të cilat janë miratuar nga bordi drejtues. Në përgjithësi politikën dhe procedurat janë të qarta, të përshtatshme dhe në harmoni me legjislacionin në fuqi dhe praktikën dhe udhëzuesit ndërkombëtar për PPP/FT.

Identifikimi i klientit është njëri ndër aspektet kryesore që kërkon trajtim me kujdes dhe i kushtohet rëndësi e veçantë edhe me standarde ndërkombëtare, të cilat kërkojnë zbatimin e masave për luftë efektive kundër shpëlarjes së parave dhe financimit të terrorizmit. Divizioni PPP i Bankës Qendrore gjatë ekzaminimeve në vend, ka trajtuar aspektin e identifikimit të klientit dhe përcaktimit të pronarit përfitues, sipas legjislacionit në fuqi dhe praktikave më të mira. Nga ekzaminimi në banka, rezulton në përgjithësi se identifikimi i klientëve është në nivel të mirë.

Institucionet financiare të ekzaminuara kanë ndërmarrë masa në drejtim të shtimit të kapaciteteve humane dhe teknike brenda institucionit, duke rekrutuar personel të posaçëm për pajtueshmëri me PPP/FT dhe duke e pavarësuar nga funksioni i kontrollit të brendshëm.

Po ashtu, institucionet financiare kanë ndërmarrë masa adekuate për rritjen e efikasitetit të monitorimit, procedurës së identifikimit të klientëve dhe hapjes së llogarive të reja dhe përcaktimit të pronarit përfitues.

4.5.2 Bashkëpunimi i brendshëm dhe i jashtëm lidhur me PPP

Bashkëpunimi i veçantë ndër-institucional theksohet me Njësinë për Inteligjencë Financiare në drejtim të hartimit të akteve të ndryshme nënligjore në fushën e PPP/FT dhe në aspekt të shkëmbimit të informacioneve me interes, në pajtim me marrëveshjen për bashkëpunim dypalësh në fuqi. Divizioni i PPP-së ka përfaqësuar BQK-në edhe në projekte të ndryshme, sa i përket prezantimit të të arriturave në drejtim të fuqizimit të mbikëqyrjes së PPP/FT. Në këtë drejtim Divizioni i PPP-së ka raportuar në baza tremujore te Koordinatori Nacional kundër Krimit Ekonomik dhe te sekretariati i Strategjisë Kombëtare për luftimin e ekonomisë joformale, pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit dhe krimeve të tjera financiare.

Divizioni për parandalimin e pastrimit të parave ishte edhe pjesë aktive në projektin e vlerësimit të financuar nga Bashkimi Evropian dhe Këshilli i Evropës në "Projektin Kundër Krimit Ekonomik", në të cilin ka ofruar inputin e vet në mënyrë të vazhdueshme sa herë është kërkuar.

4.6. Mbikëqyrja e sigurimeve

Spektori i sigurimeve në Kosovë është i rregulluar dhe i mbikëqyrur nga Banka Qendrore e Republikës së Kosovës (BQK). Synimi kryesor i BQK është krijimi i një ambienti të sigurt, të shëndoshë dhe stabil me qëllim të mbrojtjes së interesave të policëmbajtëseve, palëve të

¹² Standardet ndërkombëtare të Task Forcës për veprim financiar FATF dhe direktivat e Bashkimit Evropian 3 dhe 4 për "mbrojtjen e sistemeve financiare nga mundësia e pastrimit të parave apo financimit të terrorizmit"

dëmtuara, investitorëve potencial si dhe të sigurojë cilësi dhe transparencë të plotë gjatë gjithë procesit të ofrimit të shërbimeve të sigurimit. Në përputhje me këtë, Departamenti i Mbikëqyrjes së Sigurimeve (DMS) që funksionon në kuadër të BQK-së, ka vazhduar aktivitetin e tij mbikëqyrës në mënyrë që të sigurojë stabilitetin e sektorit të sigurimeve, duke marrë masat e duhura dhe me kohë në zbatimin e një mbikëqyrje efektive dhe krijimin e kushteve për zhvillimin e mëtejshëm të sektorit të sigurimeve.

Objektiv kryesor i BQK-së është mbrojtja e policëmbajtësve dhe palëve të dëmtuara, duke vepruar gjithnjë në zbatim të Ligjeve dhe Rregulloreve të BQK-së, brenda të cilave industria e sigurimeve e zhvillon aktivitetin e saj sigurues, duke i kompensuar me rregull dëmet për klientët e saj.

BQK-ja është angazhuar në adaptimin e praktikave më të mira, duke u bazuar në parimet e Asociacionit Ndërkombëtar të Mbikëqyrësve të Sigurimeve, si dhe mbikëqyrjen e bazuar në rrezik, duke kontribuar kështu në rritjen e transparencës së operacioneve ndaj sektorit së sigurimeve dhe njëkohësisht rritjes së transparencës së siguroreseve ndaj publikut.

4.6.1. Monitorimi dhe analizimi i përgjithshëm në fushën e mbikëqyrjes së sigurimeve

Divizioni për Raportim dhe Analiza (DRA), i cili funksionon në kuadër të Departamentit të Mbikëqyrjes së Sigurimeve (DMS), procesin e mbikëqyrjes e zhvillon përmes sistemit të monitorimit dhe analizimit të raporteve financiare si edhe të dhënave tjera të raportuara në BQK nga sigurosesit dhe ndërmjetësuesit e sigurimeve, raporteve të auditorëve të jashtëm, raportet e aktuarëve të autorizuar, si edhe informacione tjera të nevojshme me kërkesa të veçanta nga BQK-ja, përfshirë këtu edhe të dhënat e nxjerra nga sistemi online për sigurimet e detyrueshme nga autopërgjegjësia dhe sigurimet kufitare.

Informacionet e pranuar nga sigurosesit përpunohen dhe analizohen nga DRA dhe rezultatet e këtyre analizave përdoren si shtyrje për Rregullimin, mbikëqyrjen dhe ndërhyrjen e BQK-se ndaj siguroreseve kur është e nevojshme me masa të përcaktuara ligjore dhe rregullativë. Rezultatet e analizave financiare përdoren edhe si bazë për të planifikuar inspektimet e ardhshme të përgjithshme dhe të fokusuara në vend (On-Site) që kryhen nga DMV.

Kështu, në analizën financiare të sektorit të sigurimeve si dhe në vlerësimin individual të performancës së siguroreseve, përdoren treguesit e sistemit IRIS (Sistemi Informativ Rregullativ i Sigurimeve) të përshtatura për sigurosesit Jo Jetë në Kosovë. Këta tregues financiarë i shërbejnë evidentimit në kohën e duhur të problemeve që mund të çojnë në përkeqësimin e një ose të disa parametrave të kompanive të sigurimit dhe industrisë në përgjithësi.

Me kujdes të veçantë është mbikëqyrur pozicionin financiar i sektorit të sigurimeve në përgjithësi dhe si rezultat i kësaj mbikëqyrje efektive nga ana e DMS, ka rezultuar me përmirësimin e vazhdueshëm të pozicionit financiar të sektorit të sigurimeve në Kosovë. Përmirësim ky i cili ka reflektuar me mbrojtje më të mirë të interesave të policëmbajtësve dhe të dëmtuarëve tjerë në përgjithësi.

Një vëmendje e posaçme i është kushtuar treguesve financiar lidhur me mjaftueshmerinë e kapitalit, margjinës minimale të solvencës, kërkesave për kapital variabël në emër të riskut sigurues si dhe të treguesve tjerë financiar të likuiditetit dhe profitabilitetit, përfshirë këtu edhe analizimin e projekt buxheteve. DRA-ja po ashtu me kujdes të veçantë e ka rishikuar nivelin e mjaftueshmerisë së provizioneve teknike, të cilat përfaqësojnë detyrimet ndaj të siguruarve, nëse janë të mjaftueshme dhe nëse në çdo kohë mbulojnë me asete likuide.

Divizioni për Raportim dhe Analiza (DRA) gjatë vitit 2014, përveç aktiviteteve të zakonshme, ka kryer edhe këto aktivitete:

Mbi bazën e projekt buxheteve, DMS ka përgatitë analiza krahasuese lidhur me performancën financiare të kompanive të sigurimeve, lidhur me ekspozimet e mundshme të rreziqeve si dhe treguesve tjerë të likuiditetit duke përgatitur raporte të rregullta tremujore mbi paralajmërimin e hershëm (EWT).

DRA ka shqyrtuar biznes planet e kompanive të sigurimeve dhe ndërmjetësuesëve të sigurimeve të cilët dëshirojnë të hyjnë në tregun e sigurimeve në Kosovë. Vetëm gjatë vitit 2014, DRA ka shqyrtuar dy biznes plane të dy aplikuesve të rinjë për sigurues dhe 2 për ndërmjetësues.

Gjatë vitit 2014, DMS ka shqyrtuar dhe analizuar planet e sanimit për kompanitë e sigurimeve të cilat kanë treguar performancë të dobët financiare. Vetëm gjatë vitit 2014, DRA ka shqyrtuar dhe analizuar planet e sanimit për dy kompani të sigurimeve të cilat kishin treguar performancë jo të mirë financiare.

DRA analizon kërkesat e kompanive të sigurimeve në lidhje me pagesën e dividendës si dhe ka shqyrtuar kërkesat e kompanive të sigurimeve në lidhje me investimet në patundshmëri.

DRA në vazhdimësi ka punuar në shqyrtimin dhe adaptimin e kornizës ligjore. Përveç draftimit të draft rregulloreve, DRA ka përgatitur udhëzues dhe manual në lidhje me shumë çështje të sigurimeve, si p.sh. për DAC, për të arkëtueshmet, etj.

4.6.2 Testi i Paralajmërimit të Hershëm

Testi i Paralajmërimit të Hershëm (TPH) i jep DRA-së mundësinë për të vlerësuar në mënyrë të vazhdueshme nivelet relative të rrezikut në fusha të ndryshme të rreziqeve të biznesit të siguruesve. Testi i paralajmërimit të hershëm përgatitet duke përdorur të dhënat sasiore gjithnjë duke ju referuar në mënyrë të veçantë raporteve dhe tendencave të TPH dhe parametrevë financiarë bazë.

Raportet TPH konsiderohen se janë tregues kyç të fillimit të dobësimit financiar tek siguruesit të përgjithshëm. TPH u identifikuan si raporte që janë në gjendje që të parashikonin paaftësinë paguese me probabilitet të arsyeshëm përpara dështimit të siguruesit. Ato japin një kontribut mjaft të dobishëm për matjen e rrezikut të siguruesit.

Çdo test ka një diapazon normal të pranuar i cili mund të mos jetë i njëjtë në çdo vend, pasi varet nga numri i lojtarëve dhe kushteve tjera në treg. Ka pasur raste kur siguruesit të mos jenë brenda diapazoneve normale. Në këto rrethana, mbikëqyrësi mund të përdorë TPH-në për të identifikuar siguruesit që bëjnë përjashtim, d.m.th., siguruesit me rezultate jo të mira në krahasim me vlerat mesatare ose vlerat me ndodhi më të shpeshtë, por qëllimi përfundimtar duhet të jetë që të sillen të gjithë siguruesit të diapazonet normale ose afër tyre.

Në këtë drejtim, DRA ka qenë e angazhuar që përmes këtyre treguesëve të identifikojë siguruesit të cilët kanë dështuar të mirëmbajnë treguesit në linjë me treguesit mesatar. Në rastet kur ka ndodhë që një sigurues të ketë koeficient nën mesataren, atëherë DMS ka ndërmarrë veprime kundrejt këtyre siguruesëve.

4.6.3. Mbikëqyrja në vend e kompanive të sigurimit

Në përputhje me objektivat e BQK-së, respektivisht sigurimit të qëndrueshmërisë së tregut të sigurimeve dhe mbrojtjes e policëmbajtësve, BQK-ja edhe gjatë vitit 2014 ka vazhduar aktivitetin e saj duke realizuar në vazhdimësi ekzaminime në vend të siguruesve. Gjatë këtij viti, janë realizuar gjithsej 12 ekzaminime, prej të cilave tetë ekzaminime kanë qenë të plota, ndërsa katër ekzaminime kanë qenë të fokusuar.

Qëllimi i ekzaminimeve të plota ka përfshirë vlerësimin e gjendjes së përgjithshme të kompanisë, duke vlerësuar pajtueshmërinë me ligjet dhe rregulloret e BQK-së dhe duke vlerësuar

efektshmërinë e funksionimit të kontrolleve të brendshme, me qëllim të ruajtjes së stabilitetit financiar të kompanisë dhe mbrojtjes së policëmbajtësve. Subjekt i ekzaminimit të fokusuar ka qenë përcjellja e zbatimit të rekomandimeve nga ekzaminimet e kaluara të BQK-së, vlerësimi i menaxhimit të dëmeve si dhe shqyrtimi i pozicioneve tjera me interes.

Ekzaminimet në vend të kompanive të sigurimeve në disa raste kanë evidentuar mos pajtueshmëri me kornizën ligjore të BQK-së, si: mungesë e rolit aktiv qeverisës së bordit drejtues të kompanive, vonesa në trajtimin dhe pagesën e dëmeve, mungesë e sistemit efektiv të kontrolleve të brendshme, nivel i dobët i auditimit të brendshëm, mos respektim i standardeve të IFRS-së për disa pozicione të pasqyrave financiare, praktika jo të mira dhe të shëndosha të menaxhimit të mjeteve të kompanisë, dobësi dhe praktika jo të mira të transaksioneve me palë të ndërlidhura, nënvlerësim i rezervave teknike dhe shkelje të tarifave të produkteve të sigurimit të aprovuara nga BQK-ja. Po ashtu, bazuar në raportimet e rregullta të sigurveve në BQK, janë evidentuar raste të mosrespektimit të kërkesave ligjore në raport me nivelin minimal të kapitalit, solvencës dhe riskut sigurues.

Për të gjitha ekzaminimet e kryera, janë përgatitur raporte në të cilat janë ngritur dhe adresuar çështje të evidentuara gjatë ekzaminimit së bashku me rekomandimet përkatëse. Institucionet e ekzaminuara raportojnë në baza mujore në BQK, për marrjen e veprimeve për eliminimin/përmirësimin e të gjeturave të dala nga ekzaminimet e performuara.

Po ashtu, si rezultat i të gjeturave nga ekzaminimet e realizuara dhe performancës jo të mirë financiare, janë lëshuar vendime nga BQK-ja në të cilat janë shqiptuar gjobitje dhe masat tjera juridike të parapara me legjislacionin në fuqi si: shtimi i mjeteve për plotësim të kërkesave rregullative për kapitalin minimal të kërkuar, nivelin e solvencës dhe riskut sigurues, gjoba monetare, janë kërkuar plane të sanimit, është ndaluar përkohësisht përtëritja e policave ekzistuese të sigurimit apo lëshimi i policave të reja të sigurimit, si dhe për disa kompani është ushtruar monitorim më i përafërt i performancës financiare duke rritur frekuencën e raportimit financiar në BQK.

4.7. Mbikëqyrja e pensioneve

4.7.1 Ekzaminimet në vend të fondeve pensionale

Në funksion të ruajtjes së qëndrueshmërisë së sektorit financiar, gjatë vitit 2014 janë bërë ekzaminimet e fondeve pensionale konform planit të paraparë. Mbikëqyrja e pensioneve ka qenë konsistent me praktikën ndërkombëtare në fushën përkatëse. Duke u mbështetur në qasjen e bazuar në rrezik, vëmendje e theksuar i është kushtuar qeverisjes së fondeve, strategjisë së investimeve, efektivitetit të kontrolleve të brendshme, ruajtjes së likuiditetit adekuat dhe rreziqeve të tjera.

Gjatë vitit 2014, janë kryer ekzaminime të plota dhe të fokusuara në fondet pensionale, me qëllim të aplikimit të mbikëqyrjes më të përafërt të fondeve. Gjatë këtij viti, fondet pensionale kanë vazhduar të aplikojnë një qasje më konzervative të strategjisë së investimeve. Për më shumë, gjatë vitit të kaluar janë realizuar gjithsej 4 ekzaminime të fondeve pensionale, prej të cilave tri ekzaminime të plota dhe një ekzaminim i fokusuar.

Ekzaminimet e plota dhe të fokusuara janë realizuar në harmoni me planin vjetor të vitit 2014, të cilat kanë pasur për qëllim vlerësimin e gjendjes së përgjithshme të fondeve pensionale, duke vlerësuar qeverisjen e fondeve, politikën dhe procedurat, menaxhmentin, performancën e investimeve, efektshmërinë e funksionimit të kontrolleve të brendshme, si dhe pajtueshmërinë me ligjet dhe rregulloret e BQK-së me qëllim të mbrojtjes së mjeteve pensionale të kursyera nga kontribuuesit dhe ruajtjes së stabilitetit financiar të fondeve.

Ndërsa, ekzaminimet e fokusuar në fondet pensionale kanë pasur qëllim përcjelljen e përmbushjes së rekomandimeve nga ekzaminimet e kaluara të BQK-së, si dhe në raste të caktuar ekzaminimi i fushave që janë konsideruar me mangësi. Gjatë ekzaminimit të fokusuar, subjekt vlerësimi ka qenë administrimi dhe monitorimi i pajisjes së pjesëmarrësve me pasqyra të llogarive individuale.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës është anëtare e Organizatës Ndërkombëtare të Mbikëqyrësve të Pensioneve (IOPS). Pjesëmarrja në këto aktivitete konsiston në zgjerimin dhe thellimin e bashkëpunimit me organizatat e tjera relevante dhe autoritetet mbikëqyrëse të pensioneve, duke shkëmbyer përvojat dhe njohuritë profesionale gjatë pjesëmarrjes në konferenca dhe trajnime të organizuara nga IOPS-i.

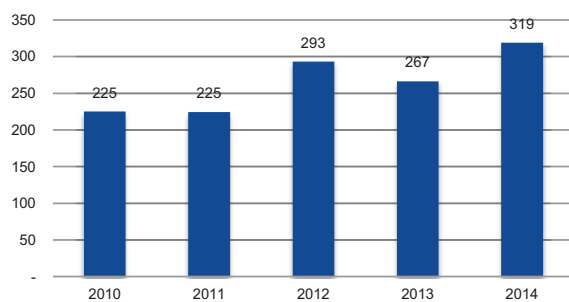
5. Shërbimet e siguruara për autoritetet, komunitetin financiar dhe publikun

5.1. Operacionet dhe menaxhimi i parave të gatshme

BQK-ja gjatë vitit 2014 siguroi një ofertë kualitative dhe kuantitative të parave të gatshme për sektorin bankar me qëllim të shlyerjes së transaksioneve me para të gatshme të ekonomisë dhe qytetarëve. Si rrjedhojë, funksioni dhe qëllimi strategjik i BQK-së për sigurimin e një furnizimi të duhur me kartëmonedha dhe monedha për kryerjen e transaksioneve me para të gatshme në ekonomi është përmbushur në mënyrë të suksesshme.

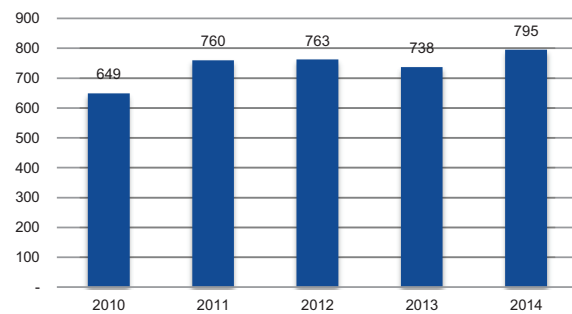
Përgjegjësitë e BQK-së lidhur me operacionet dhe menaxhimin e parave të gatshme kishin të bënin me euron meqë euroja është valuta që përdoret zyrtarisht në Kosovë.

Figura 43. Furnizimi me para të gatshme (vlera), në milionë euro

Burimi: BQK (2015)

Figura 44. Pranimi i parave të gatshme (vlera), në milionë euro

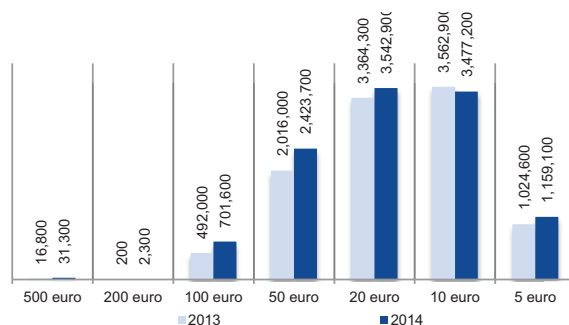

Burimi: BQK (2015)

Vlera e përgjithshme e furnizimit me para të gatshme në vitin 2014 shënoi një rritje prej 19.7% krahasuar me vitin 2013. Struktura e parave të gatshme të furnizuara sipas denominimeve, që në radhë të parë përcaktohet nga kërkesat e sektorit bankar, nuk patën ndonjë ndryshim të dukshëm nga viti 2013 në vitin 2014. Te kartëmonedhat euro vazhduan të dominojnë kërkesat për furnizime me denominimet – 10, 20 dhe 50 euro, ndërsa kërkesat për vëllimet e denominimeve prej 5, 100, 200 dhe 500 euro mbeten dukshëm më të ulëta. Gjatë vitit 2014 kërkesat për vëllimet e denominimeve të ulëta në vlerë prej 20 dhe 5 euro patën rritje të lehtë krahasuar me një vit më parë kurse kërkesat për vëllimin e denominimit në vlerë prej 10 euro kishte një rënie të lehtë.

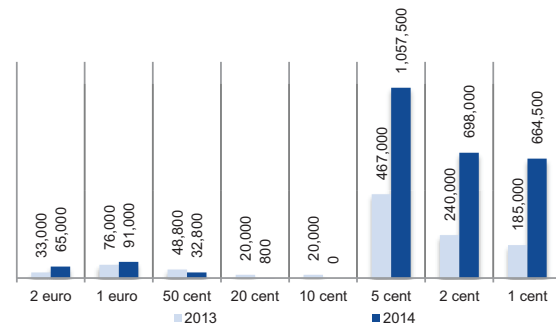
Siç është paraqitur në figurat e mëposhtme, gjatë vitit 2014, BQK-ja i furnizoi bankat komerciale dhe institucionet tjera me më shumë se 11.3 milionë copë kartëmonedha euro (në shumë prej mbi 318.9 milionë euro) dhe mbi 2.6 milion copë monedha euro (në shumë rreth 0.31 milion euro).

Figura 45. Furnizimi me kartëmonedha euro sipas denominimeve (numri i copëve)

Burimi: BQK (2015)

Figura 46. Furnizimi me monedha euro sipas denominimeve (numri i copëve)

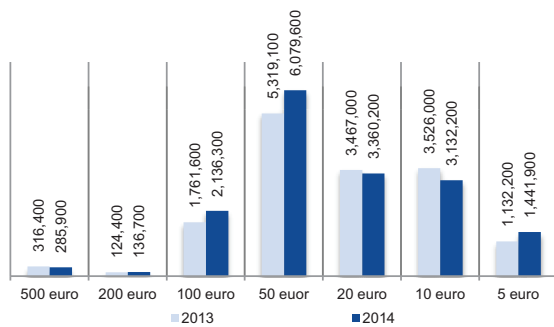
Burimi: BQK (2015)

Furnizimi me monedha euro në vitin 2014 kryesisht u dominua nga monedhat me vlerë të vogël

nga 1 deri në 5 euro cent. Vëllimet e kërkesave për furnizim me denominime të ulëta në vlerë prej 5, 2 dhe 1 euro cent gjatë vitit 2014 shënuan një rritje grupore prej rreth 192% që paraqet një rritje të konsiderueshme krahasuar me një vit më parë. Vëllimet e kërkesave për furnizim me denominime prej 10 euro cent e deri tek dy euro ashtu si në vitin paraprak ishin të ulëta.

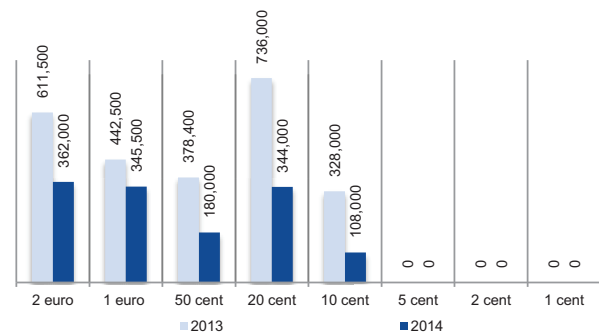
Vlera e përgjithshme e parave të gatshme të pranuar si depozita shënoi një rritje të konsiderueshme prej 7.8% në këtë vit krahasuar me vitin paraprak. BQK-ja pranoi mbi 16.6 milionë copë kartëmonedha (mesatarisht rreth 69,000 copë kartëmonedha në ditë) dhe 1.3 milionë copë monedha euro (mesatarisht rreth 5,600 copë monedha në ditë) si depozita në para të gatshme nga bankat komerciale dhe institucionet e tjera. Të shprehura në vlerë, këto depozita arritën përafërsisht shumat prej 793.6 milionë kartëmonedha euro dhe 1.2 milionë monedha euro. Struktura e kartëmonedhave euro të pranuar gjatë vitit 2014 siç shihet në grafikun e mëposhtëm nuk pati ndonjë ndryshim të madh nga viti paraprak ndërsa struktura e monedhave të pranuar gjatë vitit 2014 gjegjësisht prerjet e monedhave prej 2 dhe 1 euro patën një vëllim të shtuar të depozitimit krahasuar me monedhat e tjera të cilat shënuan një rënie të lehtë.

Figura 47. Kartëmonedha euro të pranuar sipas denominimeve (numri i copëve)

Burimi: BQK (2015)

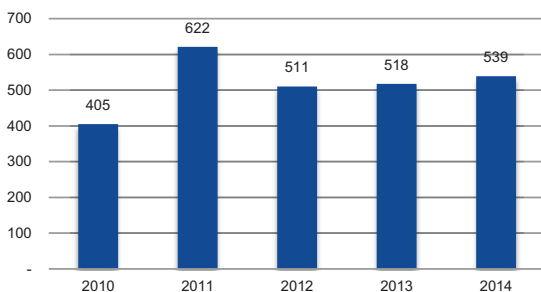
Figura 48. Monedha euro të pranuar sipas denominimeve (numri i copëve)

Burimi: BQK (2015)

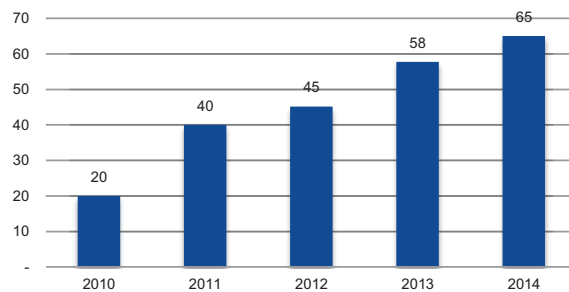
Edhe në këtë vit, ngjashëm me vitet e kaluara, paratë e gatshme neto¹³ të depozituara ishin në një vlerë më të lartë se sa paratë e gatshme të furnizuara. Në fakt, duke arritur në rreth 476 milionë euro, ndryshimi i tillë ishte në një masë më të lartë se sa në vitin e mëhershëm që ishte rreth 471 milionë euro. Kjo rritje ishte kryesisht si rezultat i shtimit të depozitimeve me kartëmonedha euro nga sektori i bankar.

Figura 49. Eksporti i parave të gatshme (vlera), në milionë euro

Burimi: BQK (2015)

Figura 50. Importi i parave të gatshme (vlera), në milionë euro

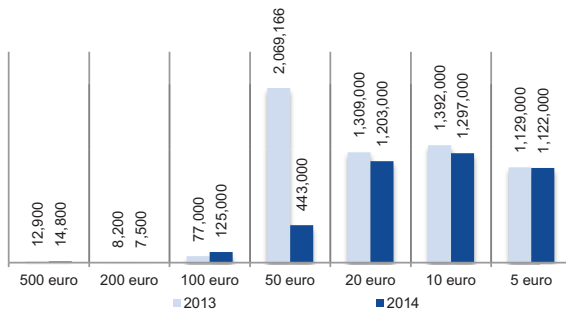

Burimi: BQK (2015)

Me që BQK-ja mban vetëm nivelin optimal të nevojshëm të parave të gatshme për kryerjen e operacioneve, tepricat janë dërguar në eurozonë, ku më pastaj përdoren për kryerjen e pagesave ndërkombëtare si dhe përmes investimeve kthehen në mjete interes-prurëse. Neto dërgesat

¹³ Depozitat minus Tërheqjet.

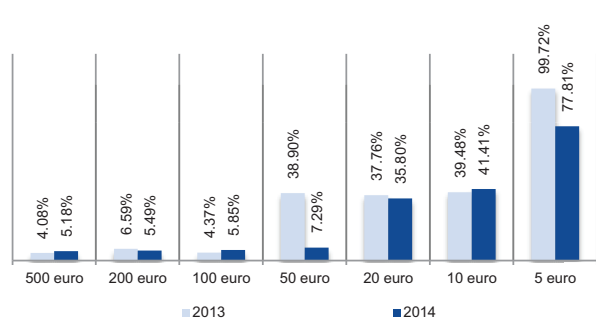
Figura 51. Numri i kartëmonedhave të vjetërsuara të tërhequra nga qarkullimi (numri i copëve)

Burimi: BQK (2015)

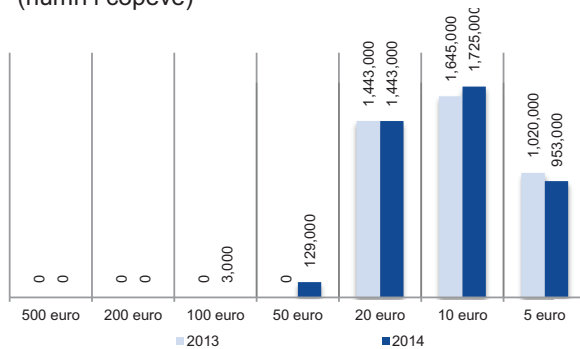
jashtë vendit të parave të gatshme arritën shumën prej 473.9 milionë euro duke qenë më e lartë se sa një vit më herët kur ishin 460.2 milionë euro. Kjo rritje neto e dërgesave erdhi si rrjedhojë e shtimit të depozitimeve të parave të gatshme nga sektori bankar. Ecuritë e eksporteve dhe importeve të parave të gatshme gjatë viteve të fundit janë të paraqitura në dy figurat në vijim.

Figura 52. Proporcioni i kartëmonedhave të tërhequra nga qarkullimi nga gjithëj të pranuar

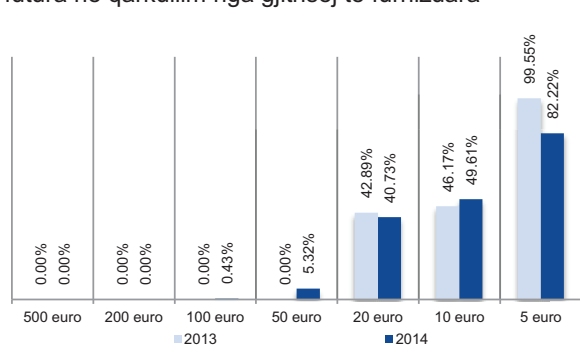
Burimi: BQK (2015)

Figura 53. Furnizimi me kartëmonedha të reja (numri i copëve)

Burimi: BQK (2015)

Figura 54. Proporcioni i kartëmonedhave të reja të futura në qarkullim nga gjithëj të furnizuara

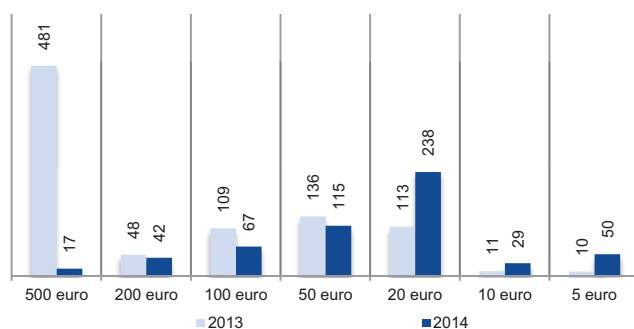

Burimi: BQK (2015)

Ashtu sikurse në vitet e kaluara, operacionet me para të gatshme vijuan të kryhen përmes pajisjeve moderne të procesimit dhe në përputhje me rregullat dhe procedurat standarde të BQK-së. Gjatë vitit 2014, BQK-ja është pajisur me makineri të procesimit të fjalës së fundit të teknologjisë, makineri këto të testuara nga BQE sa i përket aspektit të konformitetit me rregullat e BQE-së. Të gjitha paratë e gatshme të pranuar nga bankat komerciale dhe institucionet e tjera u procesuan (afër 16.6 milionë copë kartëmonedha euro dhe 1.3 milionë copë monedha euro) dhe u klasifikuan sipas shkallës së vjetërsimit.

Rreth 4.2 milionë copë kartëmonedha euro (25.4% e numrit të përgjithshëm kartëmonedhave euro të depozituara nga sektori bankar) gjatë vitit 2014 u klasifikuan si tejet të vjetërsuara dhe u hoqën nga qarkullimi duke u dërguar në bankat e eurozonës. Një vëllim i këtillë i konsiderueshëm i kartëmonedhave euro tejet të vjetërsuara të hequra nga qarkullimi kontribuoi në mënyrë të dukshme në përmirësimin e cilësisë së parave të gatshme në qarkullim në Republikën e Kosovës. Kartëmonedhat që më së

Figura 55. Parate euro te falsifikuara te konfiskuara ne nivel te Kosoves (numri i copëve)

Burimi: Agjencia e Kosovës për Forenzikë (2015)

hoqën nga qarkullimi duke u dërguar në bankat e eurozonës. Një vëllim i këtillë i konsiderueshëm i kartëmonedhave euro tejet të vjetërsuara të hequra nga qarkullimi kontribuoi në mënyrë të dukshme në përmirësimin e cilësisë së parave të gatshme në qarkullim në Republikën e Kosovës. Kartëmonedhat që më së

shumti u klasifikuan si tejet të vjetërsuara dhe u hoqën nga qarkullimi ishin ato të denominimeve 20, 10 dhe 5 euro, për shkak të qarkullimit më të madh të tyre në ekonomi.

Cilësia e parave të gatshme në qarkullim u përmirësua gjithashtu përmes furnizimit të sektorit bankar me kartëmonedha euro plotësisht të reja, të cilat u sollën nga eurozona. Gjatë vitit 2014, BQK-ja furnizoi sektorin bankar me më shumë se 4.2 milionë copë kartëmonedha të reja euro (37.5% e të gjithë numrit të kartëmonedhave euro të furnizuara). Rreth 97% e kartëmonedhave të reja të furnizuara gjatë vitit 2014 ishin kartëmonedha të denominimeve të ulëta (20, 10 dhe 5 euro), me të cilat u furnizuan bankat komerciale për qëllim të pajisjes së bankomatëve të tyre. Mandej, edhe të gjitha kartëmonedhat e përdorura euro që u furnizuan ishin të një cilësie standarde të lartë (cilësia adekuate për bankomatë – ATM standard).

Për sa u përket masave kundër falsifikimit, BQK-ja ka përcjellë rastet e parave të falsifikuara. Në veçanti, vazhdoi të bashkëpunojë me autoritetet për avancimin e raportimit të parave të gatshme të dyshuara si false. Me tutje BQK-ja së bashku me Policinë e Kosovës dhe Laboratorin e Forenzikës publikuan në ueb¹⁴ faqen e BQK-së statistikat mbi paratë e falsifikuara në nivel të Republikës së Kosovës. Më tutje, materiale edukative u publikuan me qëllim të informimit të publikut të gjerë mbi tiparet e sigurisë së kartëmonedhave.

5.2. Mirëmbajtja dhe transaksionet e llogarive

BQK-ja ofron shërbime bankare për Qeverinë e Republikës së Kosovës, Agjencinë Kosovare të Privatizimit (AKP) dhe institucione të tjera siç janë bankat dhe institucionet tjera financiare, subjektet publike, bankat e huaja, bankat qendrore, institucionet financiare ndërkombëtare (Fondi Monetar Ndërkombëtar, Banka Botërore) dhe organizatat ndërkombëtare, siç është specifikuar në nenin 9 të ligjit Nr. 03/L-209 të BQK-së. Në vitin 2014, sikurse edhe viteve të mëparshme, këto shërbime përbëheshin kryesisht nga mirëmbajtjet e llogarive dhe kryerja e pagesave, duke përfshirë çfarëdo forme të kreditimit.

Tabela 6. Shuma e transaksioneve sipas llojeve kryesore të pagesave (në mijëra euro)

Llojet e transaksioneve	2010	2011	2012	2013	2014
Transaksionet me para të gatshme	423658	535189.8569	468754.7505	470786.1071	475751.972
Depozita në para të gatshme	648911	760081.605	762595.57	737523.8	794989.238
Terheqje të parave të gatshme	225253	224891.7481	293840.8195	266737.6929	319237.266
Transferet vendor	392587	462866.6305	335266.7231	581796.7298	839345.0219
Transferet vendor ardhës	1568021	1615232.041	1568574.233	1554535.112	1615753.361
Transferet vendor dales	1175434	1152365.411	1233307.51	972738.3825	776408.3396
Transferet ndërkombëtar	-408689	-558777.7251	-366873.1736	-321675.5369	-714099.0529
Transferet ndërkombëtar ardhës	326319	266705.5446	372966.6375	653710.1036	404473.1335
Transferet ndërkombëtar dales	735008	825483.2697	739839.8111	975385.6405	1118572.186

Burimi: BQK (2015)

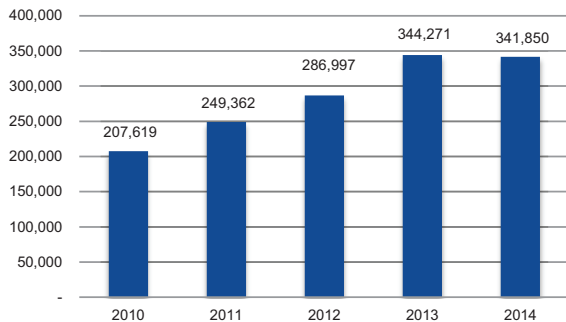
BQK-ja ka mbështetur avancimin e proceseve të kryerjes së transaksioneve dhe akordimeve të Ministrisë së Financave dhe të Agjencisë Kosovare të Privatizimit. Format e pagesave dhe mënyrat e komunikimit u janë përshtatur kërkesave të tyre. Vlen të veçohet elektronizimi i plotë i urdhërtransferëve ndërkombëtarë të Ministrisë së Financave.

Në fund të vitit 2013 dhe në fillim të vitit 2014 u bë përmbyllja e të gjitha fazave të planifikuara të projektit të SWIFT-it dhe të gjitha pagesat ndërkombëtare u realizuan përmes rrjetit SWIFT duke shkurtuar kështu kohën dhe duke ngritur efektivitetin e procesimit.

¹⁴ <http://bqk-kos.org/?id=31>

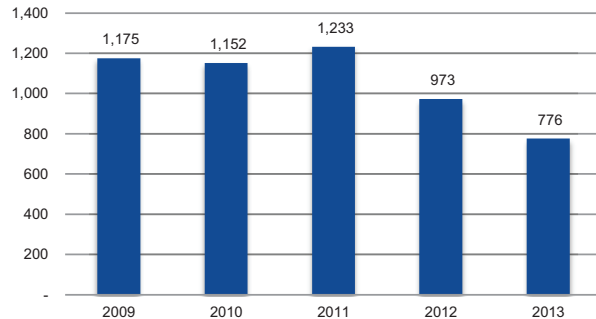
Përderisa pjesa më e madhe e operacioneve me para të gatshme të BQK-së u kryen në emër të dhe për llogari të bankave komerciale, pjesa më e madhe e pagesave vendore të BQK-së janë kryer në emër të dhe për llogari të Thesarit¹⁵.

Figura 56. Vëllimi i transaksioneve vendore shkuarëse, numri

Burimi: BQK (2015)

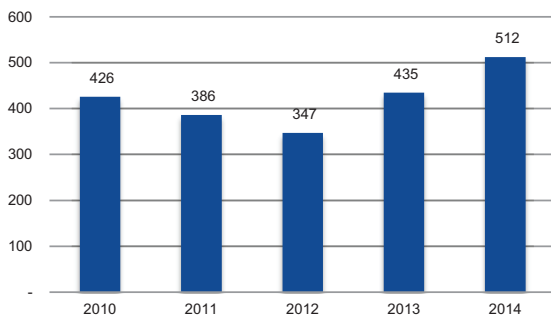
Figura 57. Vlera e transaksioneve vendore shkuarëse, në milionë euro

Burimi: BQK (2015)

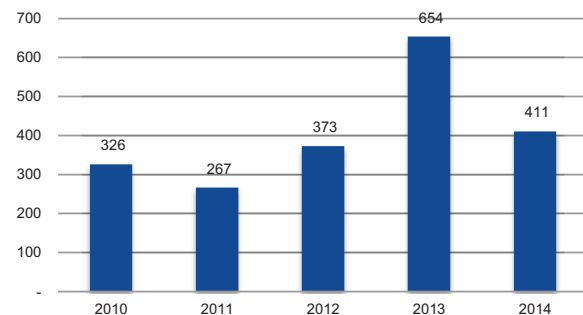
BQK-ja ka procesuar në emër të klientëve të saj afër 342 mijë urdhërpagesa shkuarëse vendore (një zvogëlim prej 0.7% krahasuar me vitin paraprak) dhe ka pranuar për llogari të tyre afër 117.2 mijë urdhërpagesa ardhëse (një rritje prej 11.82% krahasuar me vitin paraprak). Shprehur në vlerë, urdhërpagesat shkuarëse vendore kapën shumën prej mbi 776.4 milionë euro (një zvogëlim prej 20.18% krahasuar me vitin paraprak) dhe urdhërpagesat ardhëse vendore kapën shumën mbi 1.61 miliardë euro (një rritje prej 3.94 përqind krahasuar me vitin paraprak). Numri dhe shumën më e madhe e transaksioneve vendore u krye nga BQK-ja me urdhër dhe për Thesarin.

Figura 58. Vëllimi i transaksioneve ndërkombëtare ardhëse, numri

Burimi: BQK (2015)

Figura 59. Vlera e transaksioneve ndërkombëtare ardhëse, në milionë euro

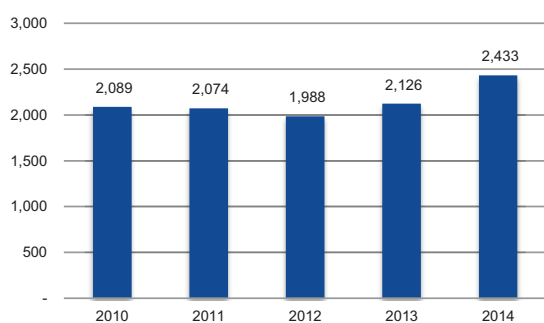
Burimi: BQK (2015)

Sa i përket pagesave vendore dalëse, duhet theksuar se të gjitha bankat komerciale i gjenerojnë vetë ato, kurse institucionet e sigurimit numrin më të madh të pagesave të tyre e kryejnë nëpërmes bankave komerciale. Në të vërtetë, të gjithë llogarimbajtësit e tjerë të BQK-së i shfrytëzojnë shërbimet e pagesave të ofruara nga BQK-ja në mënyrë të kufizuar, pasi që të gjithë ata kanë llogari në banka komerciale.

Sa u përket transaksioneve ndërkombëtare, numri më i madh i tyre u krye nga BQK-ja me urdhër të Thesarit. Në anën tjetër, duke marrë për bazë vlerën e tyre, pjesa më e madhe e transaksioneve ndërkombëtare të kryera nga BQK-ja kishte të bënte me transferët e fondeve të bankave komerciale. Të dhënat vjetore për pesë vitet e fundit mbi transaksionet ndërkombëtare janë të paraqitura në katër figurat në vijim.

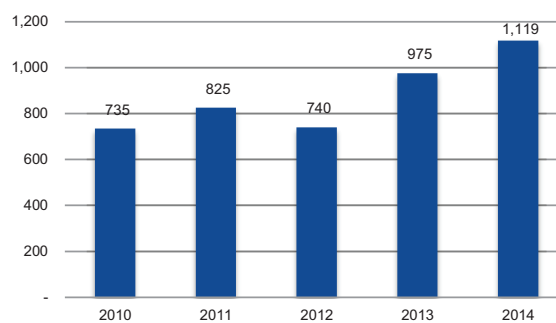
¹⁵ Thesari – Ministria e Financave.

Figura 60. Vëllimi i transaksioneve ndërkombëtare shkuarëse, numri

Burimi: BQK (2015)

Figura 61. Vlera e transaksioneve ndërkombëtare shkuarëse, në milionë euro

Burimi: BQK (2015)

Më 31 dhjetor 2014, depozitat e institucioneve të Qeverisë së Republikës së Kosovës arritën shumën prej 155.5 milionë euro, ndërsa ato të AKP-së arritën shumën prej 557.8 milionë euro.

Në mesin e llogarimbajtësve të tjerë, bankat komerciale dhe institucionet e sigurimit janë më të rëndësishmit sa i përket nivelit të depozitave në BQK. Depozitat e bankave komerciale dhe institucioneve të sigurimeve që mbahen në BQK, kryesisht kanë të bëjnë me obligimet e tyre rregullatore. Ato përbënin 26 për qind të gjithsejt depozitave që u mbajtën në BQK në fund të vitit 2014. Më 31 dhjetor 2014, depozitat e bankave komerciale dhe kompanive të sigurimit ishin në shumën prej 321.7 milionë euro.

Tabela 7. Niveli i depozitave sipas llojeve të llogarive (në mijëra euro)

Llojet e llogarive	2010	2011	2012	2013	2014
I. Llogaritë rrjedhëse	441,758	677,943	1,146,445	1,266,824	1,173,404
Agjencia Kosovare e Privatizimit	65,089	265,310	549,403	530,328	557,801
Institucionet Qeveritare	48,796	89,326	73,697	12,888	90,481
Bankat Komerciale	203,558	209,700	302,147	327,843	315,932
Institucionet Ndërkombëtare (FMN, BB)	76,990	73,393	169,341	156,479	155,885
TKPK + Institucionet Publike (PTK, KEK, etj)	38,131	20,953	27,339	209,655	20,845
FSDK + Të tjera	1,667	10,770	19,060	24,349	26,385
Kompanitë e Sigurimeve	5,780	7,693	4,983	4,955	5,738
Institucionet Ndërkombëtare (UNMIK, EULEX etj)	1,678	729	406	260	268
Fondet Pensionale Suplementare	68	68	68	68	68
II. Depozitat e afatizuar	597,105	425,453	152,000	133,000	65,000
Agjencia Kosovare e Privatizimit	457,105	320,453	0	20,000	0
Institucionet Qeveritare	140,000	105,000	152,000	113,000	65,000
Bankat Komerciale	0	0	0	0	0
Institucionet Ndërkombëtare (FMN, BB)	0	0	0	0	0
TKPK + Institucionet Publike (PTK, KEK, etj)	0	0	0	0	0
FSDK + Të tjera	0	0	0	0	0
Kompanitë e Sigurimeve	0	0	0	0	0
Institucionet Ndërkombëtare (UNMIK, EULEX etj)	0	0	0	0	0
Fondet Pensionale Suplementare	0	0	0	0	0
III. Letrat me vlerë të qeverisë	84,746.55	0.00	45,995.19	80,950.60	0.00
Institucionet Qeveritare	84,747	0	45,995	80,951	0
Gjithsej gjendja	1,123,609	1,103,395	1,344,440	1,480,775	1,238,404

Burimi: BQK (2015)

Tabela 8. Niveli i depozitave klientëve kryesor (në mijëra euro)

Gjendja e llogarive	2010	2011	2012	2013	2014
Gjithsej gjendja	1,123,609	1,103,395	1,344,440	1,480,775	1,238,404
Institucionet Qeveritare	273,543	194,326	271,692	206,838	155,481
Agjencia Kosovare e Privatizimit	522,193	585,763	549,403	550,328	557,801
Bankat Komerciale	203,558	209,700	302,147	327,843	315,932
Të tjera	124,315	113,607	221,198	395,765	209,190

Burimi: BQK (2015)

5.3. Sistemi i Pagesave

Një prej funksioneve primare të BQK-së është funksionimi i një sistemi efikas, të sigurt dhe të qëndrueshëm të pagesave në vend, si shtyllë kyçe e infrastrukturës financiare dhe ekonomisë së një vendi.

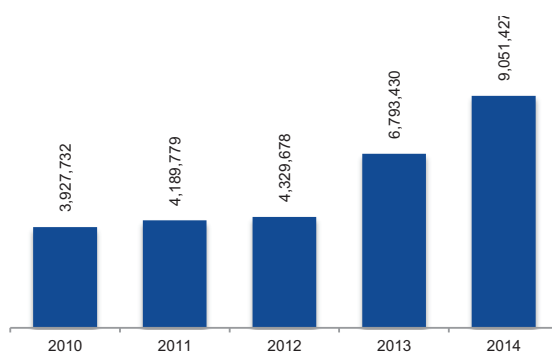
Gjatë vitit 2014, Sistemi Ndërbankar i Pagesave është karakterizuar me qëndrueshmëri, siguri dhe efikasitet të lartë ndër-operues, duke realizuar kliringun dhe shlyerjet me kohë dhe në pajtim me standardet dhe procedurat përkatëse. Po ashtu, Regjistri i Poseduesve të Llogarive Bankare ka funksionuar mirë dhe është shënuar rritje në qasjen e përdoruesve të Këshillit Gjyqësor të Kosovës.

Një ndër aktivitetet me rëndësi në fushën e sistemeve të pagesave, ishte rishikimi dhe harmonizimi i rregullativës përkatëse, duke përforcuar kompetencat mbikëqyrëse të sistemit të pagesave dhe infrastrukturës së tregut në industrinë bankare.

5.3.1 Operimi i Sistemit Elektronik të Kliringut Ndërbankar

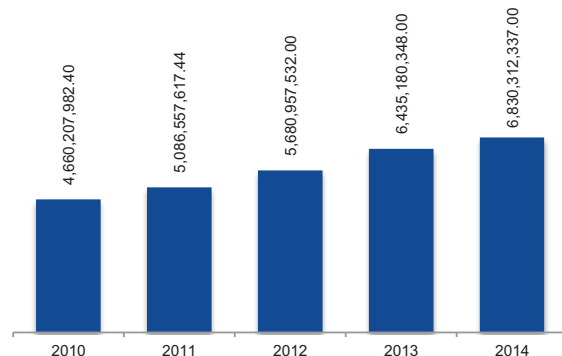
Sistemi Elektronik i Kliringut Ndërbankar (SEKN) funksionon si një sistem i cili mundëson procesimin ndërbankar të një sërë instrumentesh të pagesave.

Figura 62. Numri i transaksioneve në SEKN

Burimi: BQK (2015)

Figura 63. Vlera e transaksioneve në SEKN

Burimi: BQK (2015)

Gjatë vitit 2014, është funksionalizuar në tërësi pjesëmarrja e "Isbank" në SEKN si dhe është mundësuar procesi i raportimit elektronik për Departamentin e Tatimit në Pronë përmes Departamentit të Thesarit/MF.

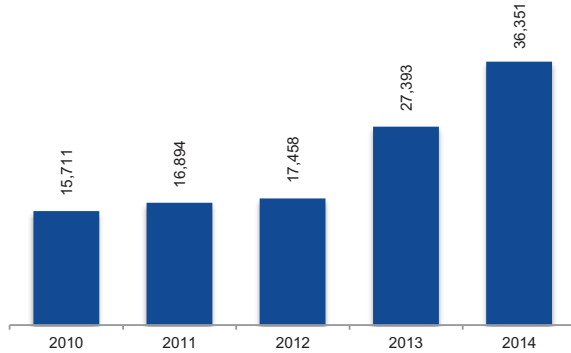
Treguesit statistikorë të aktivitetit të SEKN-së kanë reflektuar me një rritje në vëllim dhe vlerë të transaksioneve, paraqitur si në vijim:

Numri dhe vlera e transaksioneve në SEKN vazhdon të rritet. Janë procesuar rreth 9.1 milionë transaksione me vlerë totale prej afërsisht 6.8 miliardë euro. Rritja e vazhdueshme në vëllim dhe

vlerë të transaksioneve ndërbankare të SEKN-së pasqyron rritjen relative të pagesave pa para të gatshme dhe rritjen e besueshmërisë në sistemin bankar.

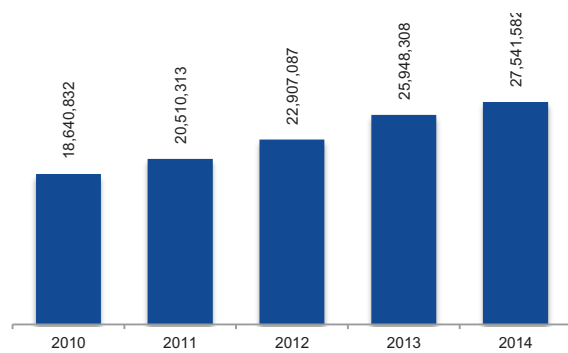
Krahasuar me transaksionet e SEKN-së në vitin paraprak, vëllimi i transaksioneve është rritur për 33.2% dhe vlera e transaksioneve është rritur për 6.14%.

Figura 64. Mesatarja ditore e numrit të transaksioneve në SEKN

Burimi: BQK (2015)

Figura 65. Mesatarja ditore e vlerës së transaksioneve në SEKN

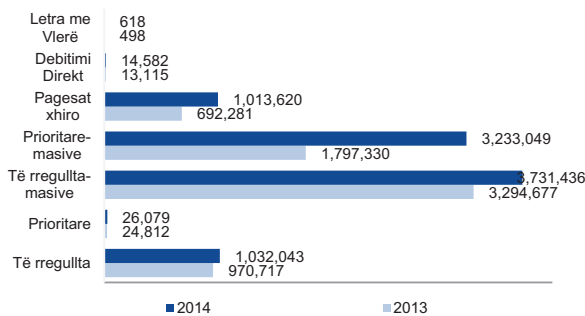

Burimi: BQK (2015)

Ndër faktorët që kanë ndikuar në rritjen e numrit të transaksioneve të SEKN-së ishte procesimi i pagave të shërbyesve të administratës publike, pagesave për kategoritë e skemave sociale të Ministrisë së Punës dhe Mirëqenies Sociale,¹⁶ si dhe pagesat Kos Giro për kompani të shërbimeve publike. Ndërsa, në rritje të vlerës kanë ndikuar kryesisht transaksionet e letrave me vlerë.

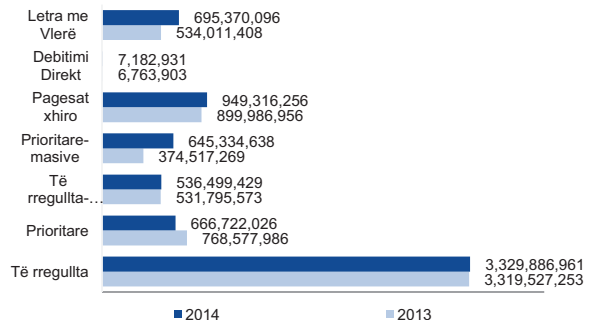
Në kuadër të SEKN-së realizohen disa kategori të veçanta të pagesave, si: pagesat e rregullta (individuale dhe masive), pagesa prioritare (individuale dhe masive), Kos-Giro, Debitimi Direkt si dhe shlyerjet e letrave me vlerë. Niveli i rritjes si për nga vëllimi ashtu edhe vlera e këtyre kategorive të pagesave për vitet 2013 dhe 2014 është paraqitur në figurat si në vijim.

Figura 66. Vëllimi vjetor i transaksioneve të SEKN-së sipas llojeve të tyre

Burimi: BQK (2015)

Figura 67. Vlera vjetore e transaksioneve të SEKN-së sipas llojeve të tyre

Burimi: BQK (2015)

Pagesat e rregullta (individuale dhe masive) përbëjnë rreth 52.63 për qind të vëllimit dhe rreth 56.61 për qind të vlerës së transaksioneve të SEKN-së.

Transaksionet Kos-Giro përfaqësojnë një lloj të veçantë të transaksioneve të rregullta që po ashtu procesohen përmes sesioneve të kliringut dhe shlyhen në baza neto. Transaksionet Kos-Giro janë të destinuar për arkëtimet e standardizuara dhe të automatizuara të entiteteve të mëdha faturuese. Gjatë vitit 2014, numri i pagesave Kos-Giro është rritur për 46.42%, ndërsa vlera e tyre shënoi rritje prej rreth 5.48%.

¹⁶ Në sistemin e SEKN-së, gjatë vitit 2014 janë realizuar pagesat e të gjitha pagave të sektorit publik si dhe gjashtë skemat pensionale të MPMS, përderisa krahasuar me vitin 2013, ishte filluar nga muaji prill me pagesë të pagave dhe që nga korriku, 2013 për pagesa të pensione në SEKN.

Transaksionet prioritare (urgjente) procesohen dhe shlyhen menjëherë gjatë orarit të punës në baza bruto. Ngjashëm me transaksionet e rregullta, transaksionet prioritare kanalizohen përmes SEKN-së ose si transaksione individuale ose si transaksione masive. Ato ende përfaqësojnë një pjesë të vogël të transaksioneve të gjithmbarshme të SEKN-së. Në vitin 2014, sa i përket vëllimit, ato përfaqësuan më pak se 1% të transaksioneve, ndërsa sa i përket vlerës, ato përfaqësuan mbi 9.76% të transaksioneve. Ky lloj i pagesave vazhdon të përdoret kryesisht për kryerjen e pagesave urgjente dhe të atyre me vlera më të mëdha.

Debitimi Direkt si instrument dhe skemë e re e pagesave në Kosovë është duke u përdorur në masë të vogël kundrejt instrumenteve tjera të pagesave. Kështu që gjatë vitit 2014, ky lloj i transaksioneve përfaqësonte në total më pak se 1% të vëllimit dhe vlerës së transaksioneve të SEKN-së.

Vlera e përgjithshme e transaksioneve të shlyera në SEKN ka qenë 6,830,312,337€, ku tri institucionet e para me vlerë më të madhe të transfereve të iniciuara zënë 63.69% të vlerës së përgjithshme, ndërsa të gjitha institucionet tjera zënë 36.31%. Sa i përket numrit të transfereve të iniciuara, nga numri i përgjithshëm i tyre prej 9,052,162, tri institucionet e para me numër më të madh të transfereve të iniciuara zënë 59.74% të numrit të përgjithshëm, ndërsa të gjithë institucionet tjera zënë 40.26%. Një pasqyrë e detajuar e treguesve të përqendrimit të pjesëmarrjes së institucioneve më aktive në SEKN gjatë vitit 2014, kundrejt totalit të aktivitetit në këtë sistem, është paraqitur në tabelën 9.

Tabela 9. Treguesit e përqendrimit për transaksionet e pranuar/hyrëse në SEKN

Sistemi SEKN	Vëllimi	Vlera
Tre banka	63.25%	69.13%
Gjashtë bankat tjera	36.75%	30.87%
Gjithsejt	9,052,162	6,832,448,403

Burimi: BQK (2015)

Sa i përket transfereve të pranuar, tri institucionet me vlera më të mëdha të transfereve të pranuar zënë 69.13% të shumës së përgjithshme, ndërsa gjithë institucionet tjera zënë 30.87%. Ndërsa nga numri i përgjithshëm i transfereve të pranuar, tri institucionet e para zënë 63.25% të numrit të përgjithshëm, ndërsa të gjitha institucionet tjera 36.75%.

Tabela 10. Treguesit e përqendrimit për transaksionet e pranuar/hyrëse në SEKN

Sistemi SEKN	Vëllimi	Vlera
Tre banka	59.74%	63.69%
Gjashtë bankat tjera	40.26%	36.31%
Gjithsejt	9,052,162	6,832,448,403

Burimi: BQK (2015)

5.3.2 Mbikëqyrja, analizat dhe zhvillimet e sistemeve të pagesave

Ligji për Sistemin e Pagesave në Kosovë autorizon BQK-në për mbikëqyrje të sistemit të pagesave, për të siguruar efikasitetin, besueshmërinë si dhe pajtueshmërinë e tij me dispozitat ligjore, ruajtjen e besimit të publikut në sistemin dhe instrumentet e pagesave si dhe promovimin e konkurrencës së lirë në tregun e shërbimeve të pagesave.

Në kuadër të mbikëqyrjes së sistemit të pagesave, janë ndërmarrë aktivitete si dhe është rritur dhe zhvilluar funksioni përkatës në linjë me parimet dhe standardet ndërkombëtare. Janë bërë publikime të rregullta të treguesve analitikë për instrumente të pagesave në Kosovë.¹⁷

Po ashtu, gjatë këtij viti janë kryer inspektime të rregullta në banka me qëllim monitorimin e procesimit të pagesave sipas procedurave të përcaktuara me dispozita ligjore.

Sa i përket fushës së analizave në kuadër të sistemeve të pagesave, ka vazhduar publikimi i analizave të rregullta rreth zhvillimeve të sistemeve të pagesave, si dhe materialeve tjera informative me karakter edukimi financiar për publikun. Gjatë këtij viti janë publikuar këto analiza:

- Analiza mbi përdorimin e instrumenteve të pagesave në Kosovë (në baza tremujore);
- Analizimin e zhvillimeve të skemës së pagesave Kos Giro dhe e Debitimit Direkt;
- Analiza për reduktimin e transkacioneve në para të gatshme;
- Raporte dhe analiza krahasuese mes Kosovës dhe vendeve në rajon mbi zhvillimet e infrastrukturës së sistemeve të pagesave.

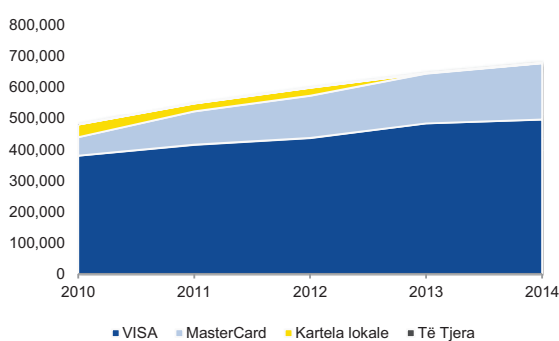
Në kuadër të avancimit të bazës ligjore, janë rishikuar dhe miratuar këto rregullore dhe udhëzime:

- a) Rregullore për Sistemin e Numrave Standardë të Llogarive Bankare,
- b) Rregullore mbi Statistikat e Instrumenteve të Pagesave,
- c) Rregullore për Pagesat Ndërkombëtare,
- d) Udhëzimi për Operimin e Skemës së Debitimit Direkt dhe
- e) Udhëzimi për Operim të Skemës së Pagesave Kos Giro.

5.3.3 Instrumentet e pagesave dhe infrastruktura bankare për shërbime të pagesave

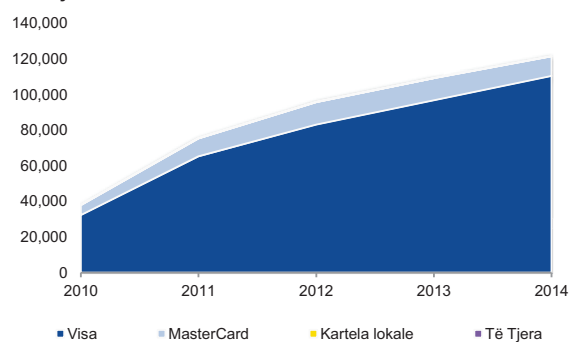
Sa i përket instrumenteve të pagesave dhe infrastrukturës bankare të shërbimeve të pagesave, vlen të theksohet se paraqitet një zhvillim i qëndrueshëm, i prirë me rritje dhe zgjerim si në aplikim të teknologjive inovative ashtu edhe në përdorim të instrumenteve elektronike.

Figura 68. Numri i kartelave të debitit sipas llojit

Burimi: BQK (2015)

Figura 69. Numri i kartelave të kreditit sipas llojit

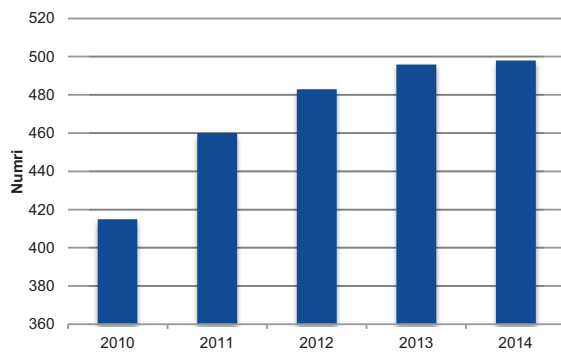

Burimi: BQK (2015)

Bazuar në metodologjinë për raportimin e instrumenteve të pagesave, bankat komerciale kanë vazhduar raportimin e rregullt të statistikave për instrumente të pagesave në Departamentin e Sistemit të Pagesave në BQK.

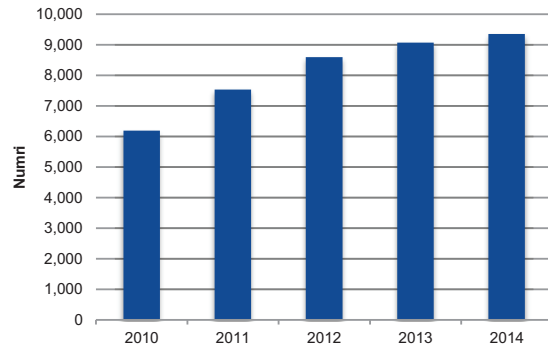
¹⁷ Parimet për Infrastrukturën e Tregut Financiar, BIS, Prill 2012 (<http://www.bis.org/cpmi/publ/d101a.pdf>).

Figura 70. Numri i terminaleve ATM

Burimi: BQK (2015)

Figura 71. Numri i terminaleve POS

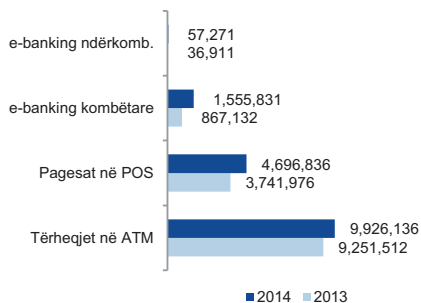
Burimi: BQK (2015)

Nga të dhënat e mbledhura dhe të analizuar gjatë vitit 2014 është krijuar një pasqyrë e gjerë mbi nivelin e zhvillimit të sistemit të pagesave.

Në vazhdimësi, numri i kartelave me funksion pagese është rritur. Rrjeti i terminaleve të bankave në Kosovë po ashtu është në rritje. Në dhjetor të vitit 2014, janë raportuar 678,090 kartela me funksion debiti, 121,652 kartela me funksion krediti dhe 13,284 kartela me parapagim. Këto kartela kanë mundur të përdoren në 498 terminale ATM (bankomat) dhe 9,349 terminale POS (pika të shitjes) të vendosura nëpër Kosovë.

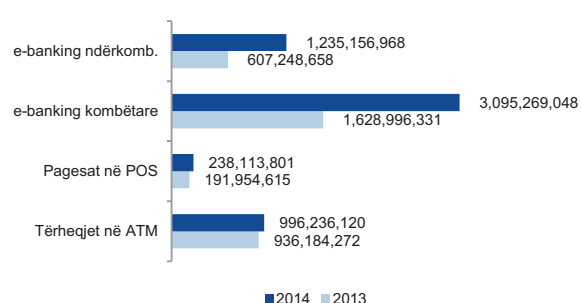
Në krahasim me vitin paraprak, numri i terminaleve ATM është rritur për 0.4% dhe numri i terminaleve POS me 3.1%.

Figura 72. Vëllimi vjetor i transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave

Burimi: BQK (2015)

Figura 73. Vlera vjetore e transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave

Burimi: BQK (2015)

Viti 2014 u karakterizua me një tendencë në rritje të përdorimit të instrumenteve elektronike të pagesave. Numri i pagesave e-banking brenda vendit u rrit për 49.5%, ndërsa vlera e tyre u rrit për 58%. Numri i pagesave në POS terminale është rritur për 25.5%, ndërsa vlera e tyre është rritur për 24.04%. Po ashtu edhe tërheqjet në ATM terminale u karakterizuan me rritje. Numri i tërheqjeve në ATM gjatë vitit 2014 është rritur për rreth 7.29% , ndërsa vlera e tërheqjeve është rritur për 6.41% .

Nga raportimet e bankave rezulton se në fund të vitit 2014, numri i përgjithshëm i llogarive bankare të klientëve ishte rreth 1.92 milion, që paraqet një rritje prej 3.35% krahasuar me fundin e vitit 2013. Rreth 98.37% e llogarive janë të rezidentëve, ndërsa rreth 1.63 % janë të jorezidentëve.

Nga totali i llogarive, në fund të vitit 2014, rreth 157.7 mijë llogari kishin qasje “online” nga interneti për të kryer pagesa apo për të kontrolluar gjendjen e llogarisë, duke shënuar një rritje prej 20.1% në krahasim me vitin 2013.

Tabela 11. Numri i llogarive

Përshkrimi i llogarisë	Totali i llogarive të klientëve			Të aksesueshme nga interneti		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Llogaritë e klientëve (1+2)	1,824,266	1,855,383	1,917,513	97,089	131,365	157,761
1-Llogari të rezidentëve (a+b)(%)	98.40%	98.62%	98.37%	97.00%	97.10%	97.22%
a-Individuale (%)	93.20%	93.25%	93.18%	78.70%	80.11%	79.66%
b-Kompani (%)	6.80%	6.75%	6.82%	21.30%	19.89%	20.34%
2-Llogari të jo-rezidentëve (c+d) (%)	1.60%	1.38%	1.63%	3.00%	2.90%	2.78%
c-Individuale (%)	96.50%	96.35%	96.60%	94.90%	92.50%	91.99%
d-Kompani (%)	3.50%	3.95%	3.40%	5.10%	7.50%	8.01%

Burimi: BQK (2015), Raportimet e bankave sipas “Metodologjisë për raportimin e instrumenteve të pagesave”

Bazuar në të dhënat statistikore zhvillimi i infrastrukturës ka një ritëm më të shpejt krahasuar me vendet e rajonit. Inkurajues mbetet trendi i shpejt i rritjes së përdorimit të instrumenteve elektronike të pagesave.

Sa i përket krahasimit të Kosovës me vendet në rajon, shihet se trendi i shpejtë i zhvillimit gjatë viteve të fundit ka ndikuar, që sot Kosova të ketë përmirësuar pozitën e saj krahasuar me vendet fqinje.

Tabela 12. Tabela krahasuese e instrumenteve dhe terminaleve të pagesave¹⁸

Përshkrimi	Banorë	ATM për milion banorë	POS për milion banorë	Kredit Kartelat për milion banorë	Debit Kartelat për milion banorë	E-Banking për milion banorë
Kosova	1.82	273	4,984	60,073	354,422	72,179
Shqipëria	2.89	284	1,961	22,295	256,446	39,422
Republika Çeke	10.52	418	9,099	153,011	834,348	-
Turqia	75.63	555	30,328	751,490	1,324,408	-
Slovenia	2.06	862	17,279	54,650	1,228,244	-
Bullgaria	7.28	803	9,719	110,207	952,494	-
Hungaria	9.91	487	9,162	136,330	766,442	-
Bosnja	3.84	356	5,313	54,442	406,843	31,907
Mali i Zi	0.62	539	17,921	79,498	560,600	77,766
Kroacia	4.26	968	21,648	84,538	1,596,006	-
Maqedonia	2.06	451	18,042	152,119	577,159	227,232

Burimi: BQK (2015) dhe bankat qendrore apo autoritetet mbikëqyrëse të shteteve përkatëse

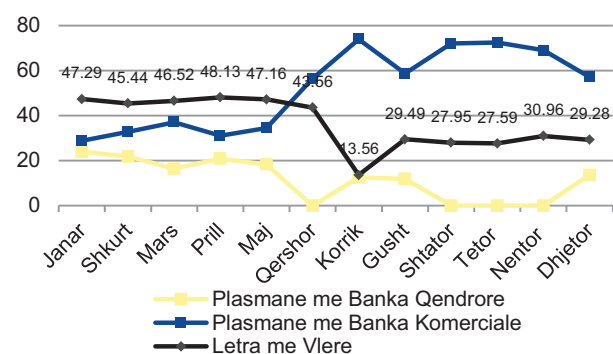
5.4. Menaxhimi i Mjeteve

Sipas Politikës së Investimeve të aprovuar nga Bordi Ekzekutiv i BQK-së, objektivat kryesore të përcaktuara gjatë menaxhimit të mjeteve janë: siguria, likuiditeti dhe kthimi në investime.

Përgjatë vitit 2014, të gjitha mjetet janë investuar në instrumente financiare që hyjnë në kategorinë e instrumenteve të sigurta, likuide dhe me vlerësim kreditor superior.

Kategoritë e instrumenteve financiare në të cilat janë investuar mjetet janë:

Figura 74. Raporti i shpërndarjes së investimeve të portofolit të BQK-së

Burimi: BQK (2015)

¹⁸ Të dhënat në tabelë janë nga viti 2013 pasi që shumica e vendeve në rajon të dhënat për vitin 2014 nuk i kanë publikuar ende.

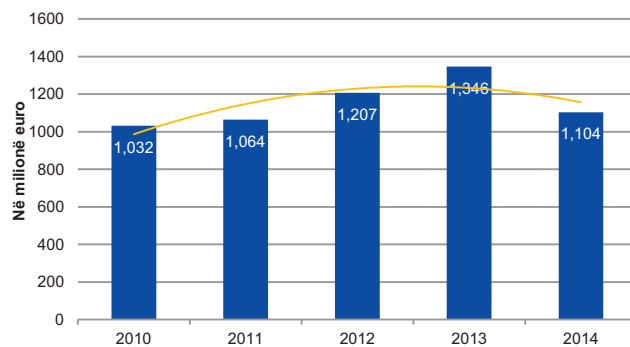
- depozitat e afatizuara bankare me afat maturimi deri në një vit, përkatësisht euro-depozita bankare të afatizuara me banka komerciale dhe qendrore të shteteve të Eurozonës;
- bono të thesarit të shteteve të Eurozonës me afat maturimi deri në një vit dhe;
- obligacione shtetërore të shteteve të Eurozonës me afat maturimi deri në tre vite.

Sipas kategorive të mjeteve të përshkruara më lartë, gjatë vitit 2014 BQK ka mbajtur një shpërndarje adekuate në raport me gjendjen e tregut të Eurozonës, përkundër vështirësive në tregun financiar si rezultat i ndërhyrjes së Bankës Qendrore Evropiane (BQE) përmes politikës monetare nga qershori i vitit 2014, ku normat në depozita u vendosën në nivele negative. BQK ka arritur të realizojë investime me kthime pozitive duke i respektuar objektivat primare të Politikës për Investime.

Figura 74 paraqet raportin e shpërndarjes së mjeteve nga portofolio e BQK-së sipas tipit të instrumentit. Trendi i shpërndarjes së portfolios është relativisht i pandryshueshëm në gjashtëmuajorin e parë të vitit, përveç muajit qershor që u karakterizua me paqëndrueshmëri të lartë të normave në tregun ndërbankar të parasë si rezultat i veprimeve të BQE-së të përshkruara më lartë. Ndërsa, pjesa e dytë e vitit është karakterizuar me pjesëmarrje të njëjtë me bono të thesarit dhe obligacione qeveritare përgjatë muajve. Në këtë raport përjashtim kemi në muajin dhjetor, ku paraqitet rënie e investimeve në letrat me vlerë. Kjo pjesëmarrje më e ulët në investimin e letrave me vlerë gjatë këtij muaji është si rrjedhojë e kushteve të pa favorshme të tregut i cili nuk ka ofruar norma pozitive të kthimit për bono thesari dhe obligacione të emetuara me afat maturimi deri në tre vite sipas Politikës së Investimeve të BQK-së.

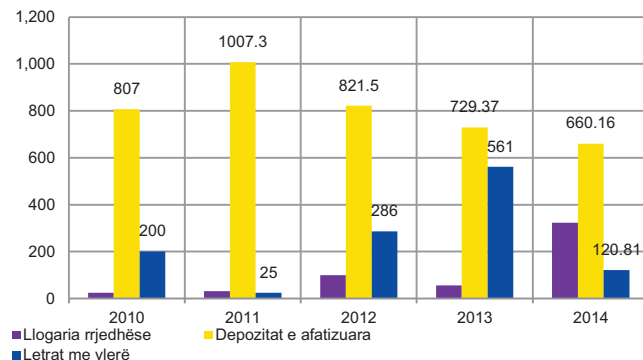
Sa i përket depozitave, shihet që në gjashtëmuajorin e parë kemi pjesëmarrje më të lartë të depozitave me banka qendrore dhe banka komerciale të cilat kanë shënuar ngritje të pjesëmarrjes, duke përfunduar vitin me pjesëmarrje prej 57% nga totali i mjeteve e investuara në portofolio.

Figura 75. Shuma e përgjithshme e mjeteve në portfolion e investimeve e shprehur në milion euro në çdo fundvit

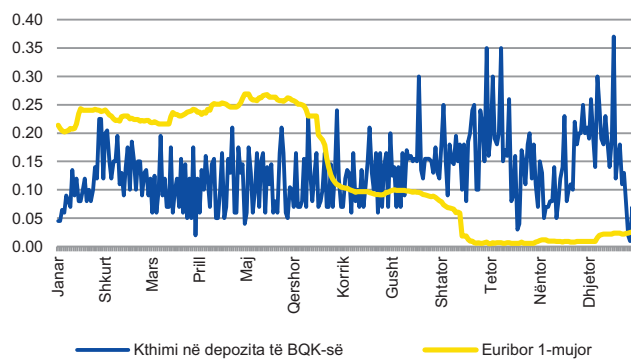
Burimi: BQK(2015)

Figura 76. Shpërndarja e portfolios investuese në çdo fundvit

Burimi: BQK(2015)

Figura 77. Norma e kthimit në depozita të investuara nga BQK dhe norma EURIBOR 1-mujor

Burimi: BQK(2015)

Shuma e mjeteve nën menaxhim të BQK-së është zvogëluar për 18% gjatë vitit 2014 në krahasim me vitin paraprak.

Në figurën 76 pasqyrohet portfolio investuese sipas kategorive të instrumenteve financiare për vitin 2014 krahasuar me vitet paraprake, ku trendi i shpërndarjes më të madhe të mjeteve të plasuar nëpër kategori të ndryshme investuese.

5.4.1. Performanca e portfolios për vitin 2014

Viti 2014 është karakterizuar me vazhdimësi të krizës financiare në Eurozonë. Kriza e çmimeve të naftës ka rënduar edhe më shumë trendin disinflacionist të çmimeve në Eurosistem, duke detyruar Bankën Qendrore Evropiane (BQE) të reduktojë dy herë normat kryesore të financimit, për të kthyer inflacionin drejt nivelit të dëshiruar prej rreth 2%. Më 11 qershor, për herë të parë në histori të saj, BQE ka vendosur normë negative të interesit në depozita si instrument i rregullimit të politikës monetare. Ndërsa, më datë 10 shtator norma negative në depozita u thellua edhe më tej nga -0.10% në -0.20% si dhe norma kryesore e rifinancimit në 0.05%. Kjo ndikoi drejtpërsëdrejti në zvogëlimin e normave të interesit në tregun ndërbankar të Eurozonës dhe rritjen e çmimeve të obligacioneve të denominuara në euro.

Figura 77 paraqet lëvizjen e kthimeve nga investimet në portfolion e BQK-së në raport me tregun ndër-bankar të Eurozonës, respektivisht norma EURIBOR 1-mujore (Norma Mesatare e Huadhënies ndër-bankare për valutën Euro) e cila konsiderohet normë referuese për depozitat e afatizuara të BQK-së në bankat qendrore dhe komerciale të shteteve të Eurozonës. Pika referuese përcaktohet kundrejt të dhënave nga horizonti kohor mesatar i portfolios investuese (33 ditë).

Figura 78 paraqet kthimin më të favorshëm të realizuar në investimet në letrat me vlerë krahasuar me depozitat bankare, e cila vërehet për dy periudhat gjashtëmujore të vitit 2014. Normat e kthimit të portfolios në gjashtëmujorin e dytë janë prekur direkt nga ndërhyrja e BQE-së më 11 qershor 2014, me ç'rast në mënyrë të dukshme janë zvogëluar normat kryesore të interesit.

Investimet në letra me vlerë siç pasqyrohen në Figurën 79 vendosen në periudha më të gjata krahasuar me investimet në depozita bankare. Pavarësisht këtij fakti, mesatarja e ditëve deri në maturim për letrat me vlerë mbetet e ulët, në më pak se tre muaj. Kjo nënkupton që i është kushtuar rëndësi e veçantë edhe likuiditetit që është nga objektivat primare të Politikës së Investimeve të BQK-së.

Figura 78. Norma e kthimit të investimeve në portfolio dhe rreziku për dy periudhat gjashtëmujore të vitit 2012

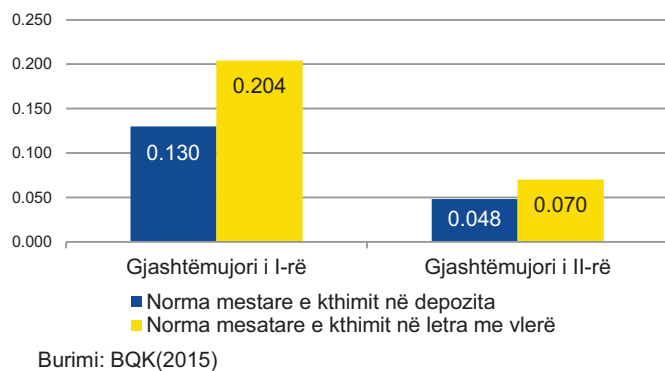
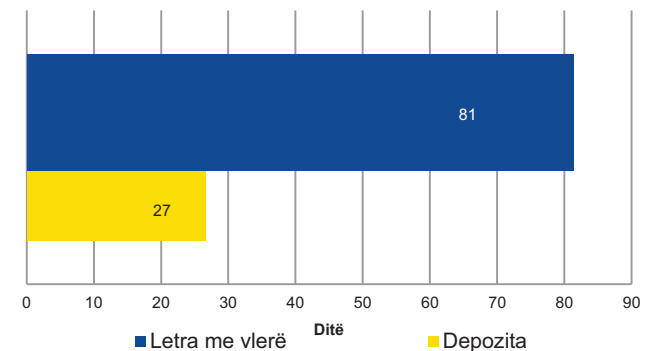

Figura 79. Horizonti kohor mesatar i shprehur në ditë deri në maturim për dy kategoritë e plasmaneve

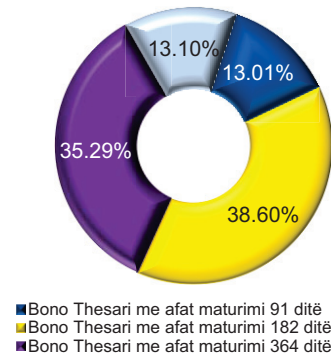
5.4.2 Menaxhimi i Rrezikut

Investimi i mjeteve bëhet në letrat me vlerë të emetuara nga shtetet më kredibile të Eurozonës dhe në institucionet bankare me vlerësim kreditor superior sipas vlerësimeve nga Agjencitë Kreditorë Ndërkombëtare si Standard & Poor's dhe Moody's.

Rreziqet financiare të cilat menaxhohen gjatë investimit të mjeteve financiare nga ana e BQK-së janë: rreziku kreditor, rreziku i normës së interesit, rreziku likuiditetit dhe rreziku operacional.

- **Rreziku kreditor** - Portfolio e investimeve është shpërndarë në mënyrë që të mbahet rreziku kreditor në nivel të ulët. Të gjitha investimet janë realizuar në raport me kriteret e rangimit afatshkurtër kreditor të përcaktuar në Politikën e Investimeve P-2/A-2 (Moody's/S&P) dhe përmes shpërndarjes të investimeve që është përcaktuar sipas limiteve të shprehura në përqindje për shtete dhe institucione bankare.

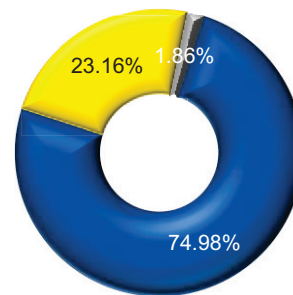
Figura nr. 80. Struktura e Letrave me Vlerë sipas afatit të maturimit

Burimi: BQK (2015)

- **Rreziku i normës së interesit** - është matur duke krahasuar normën e kthimit nga investimet në portfolion e BQK-së me normën EURIBOR 1 mujor (norma mesatare e huadhënies ndërbankare për valutën Euro) si normë krahasuese. Devijimi standard nga norma e interesit për vitin 2014 është 0.07% që nënkupton se norma mesatare e interesit varion për +/-0.07% që konsiderohet si rrezik minimal.

Figura 81. Struktura e pjesëmarrësve në ankande

Burimi: BQK (2015)

- **Rreziku i likuiditetit** - investimet janë bërë në përputhje me horizontin kohor të përcaktuar me Politikën e Investimeve. Instrumentet në të cilat është investuar janë kryesisht instrumente me afat të shkurtër si depozita bankare, bono thesari dhe obligacione shtetërore.
- **Rreziku operacional** - ky rrezik ekziston në të gjitha aktivitetet dhe për të minimizuar rrezikun operacional, investimet janë realizuar me saktësi duke ju nënshtruar kontrollit efikas për çdo transaksion.

5.4.3 Letrat me vlerë të Qeverisë

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës në pajtim me Ligjin për Borxhet Publike Nr. 03/L-175, Neni 2, paragrafi 1.1. dhe 1.2. vepron si agjent fiskal për Ministrinë e Financave (MeF)

Sipas Kalendarit të Emetimeve të Letrave me Vlerë të Qeverisë, në vitin 2014 janë mbajtur 21 ankande përmes platformës elektronike: 4 ankande për bono thesari me afat maturim 91 ditë, 7 ankande për bono thesari me afat maturimi 182 ditë, 6 ankande për bono thesari me afat maturimi 364 ditë dhe 4 ankande për obligacione qeveritare me afat maturimi dy vite.

Në figurën 80 paraqitet struktura e Letrave me Vlerë të Qeverisë e shprehur në përqindje sipas afatit të maturimit.

Pjesëmarrës në tregun e Letrave me Vlerë të Qeverisë kanë qenë të gjithë Akterët Primar, Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës si Pjesëmarrës Primar dhe pjesëmarrësit tjerë përmes Akterëve Primar ku pjesëmarrja e tyre në përqindje është paraqitur në figurën 81.

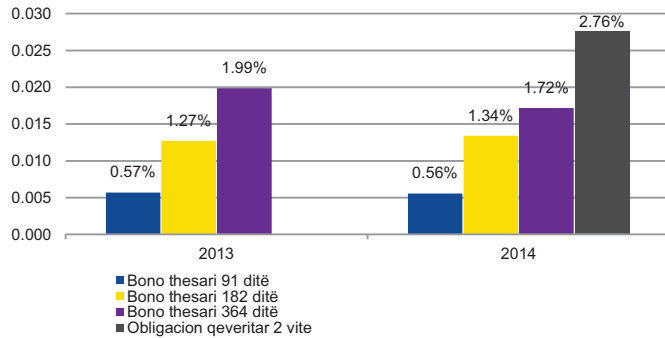
Në vitin 2014 u emetuan për herë të parë obligacionet qeveritare me afat maturimi prej dy vite. Krahasuar me vitin paraprak, norma mesatare vjetore e kthimit për bonot e thesarit me afat maturimi 91 ditë në vitin 2014 ka shënuar rënie nga 0.57 në 0.56 %. Për bonot e thesarit me afat maturimi 182 ditë është shënuar rritje nga 1.27 në 1.34 %. Për bonot e thesarit me afat maturimi 364 ditë është shënuar rënie nga 1.99 në 1.72 %. Norma mesatare e kthimit për obligacionet qeveritare për vitin 2014 ishte 2.76%. Norma mesatare vjetore e kthimit për të gjitha bonot e thesarit në vitin 2014 ka qenë më e lartë prej 1.29% krahasuar me 1.01 % sa ishte në vitin 2013 (figura 82).

Në figurën 83 janë paraqitur të gjitha ankandet ku shihet se kërkesa më e lartë ishte për bono thesari njëvjeçare dhe për obligacione qeveritare dy vjeçare. Gjatë vitit 2014 është funksionalizuar zhvillimi i tregut sekondar të Letrave me Vlerë të Qeverisë së Republikës së Kosovës.

5.5. Regjistri i Kredive të Kosovës

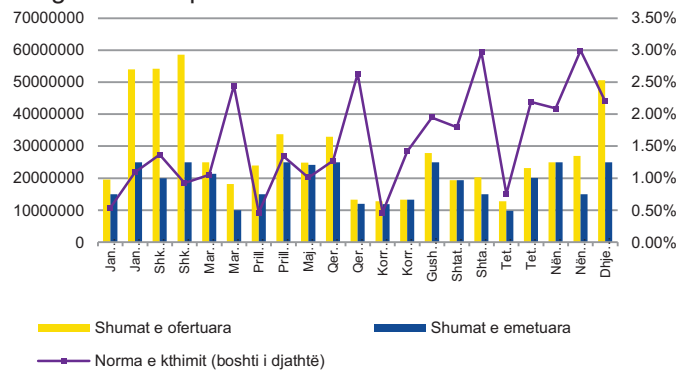
Regjistri i kredive paraqet një shtyllë të rëndësishme të infrastrukturës financiare në segmentin e raportimeve kreditore.

Figura 82. Normat mesatare vjetore të kthimit sipas afatit të maturimit për vitin 2013 dhe vitin 2014

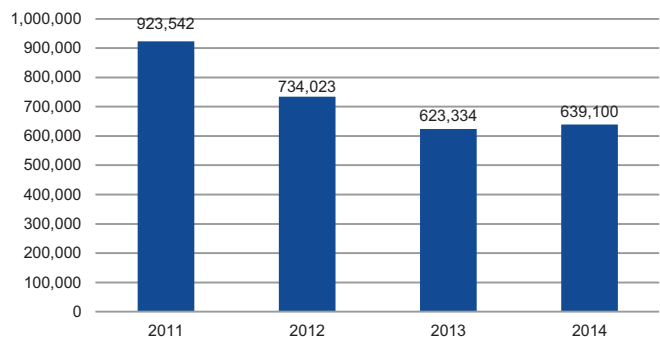
Burimi: BQK(2015)

Figura 83. Ankandet e bonove të thesarit dhe obligacioneve qeveritare në vitin 2014

Burimi: BQK (2015)

Figura 84. Numri i hulumtimeve në sistemin e RKK-së

Burimi: BQK (2015)

Që nga janari 2006, BQK-ja ka në menaxhim të saj sistemin e Regjistrimit të Kredive (RKK), i cili funksionon si një aplikacion i bazuar në internet, në kohë reale dhe ka për qëllim mbledhjen dhe shpërndarjen e informatave kreditore të personave fizik dhe juridik. Qëllimi kryesor është që përmes shpërndarjes së informatave mbi historikun e kredive si dhe atyre aktuale të ndikohet në përmirësimin dhe avansimin e procesit vlerësues për klientët kreditorë si dhe të përkrahet funksioni mbikëqyrës i Bankës Qendrore.

Nga një perspektivë e përgjithshme ekonomike, Regjistri i Kredive lehtëson kredidhënien sa i përket vëllimit dhe kostove si dhe kontribuon në stabilitetin financiar në përgjithësi duke ndihmuar kredidhënësit për një vendimmarrje të drejtë, brenda një kohe më të shkurtër në mënyrë më të saktë dhe më objektive.

Në bazë të rregullores së Regjistrimit të Kredive, anëtar në sistemin e RKK-së janë të gjitha institucionet financiare të përcaktuara nga Banka Qendrore për të qenë ofrues të kredive: të gjitha bankat dhe institucionet mikro-financiare të licencuara si dhe ato institucione financiare jo-bankare dhe kompani të sigurimeve të licencuara për t'u marrë me aktivitete të veçanta kreditore.

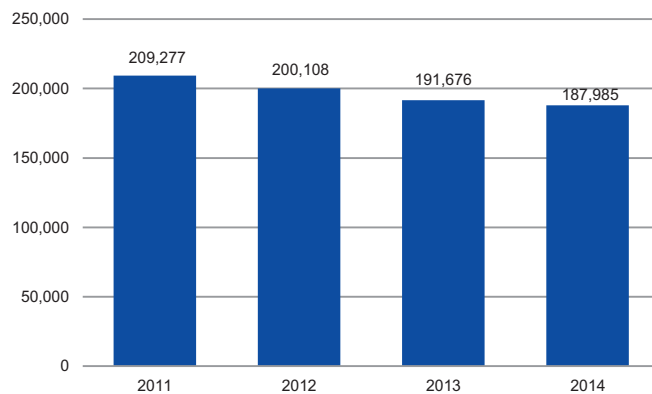
Aktualisht janë të regjistruar rreth 1200 përdorues aktiv të institucioneve kredidhënëse. Gjatë vitit 2014, Regjistri i Kredive ka regjistruar 314 përdorues duke u bazuar në kërkesat e paraqitura nga institucionet kredidhënëse.

Institucionet kredidhënëse qasen në sistemin e RKK-së me qëllim të hulumtimit mbi obligimet dhe historitë kreditore të aplikantëve kreditor ku sipas statistikave që dalin nga sistemi i RKK-së, numri i hulumtimeve gjatë vitit 2014 kap shifrën prej 639,100 hulumtime.

Një pasqyrë mbi këtë aktivitet, në baza vjetore, për vitet 2011, 2012, 2013 dhe 2014 është paraqitur në figurën 84.

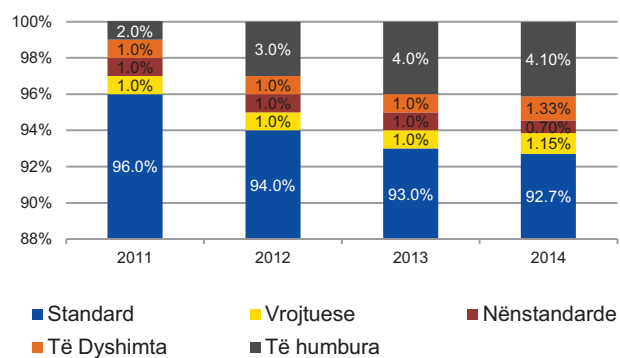
Të gjithë ofruesit e kredive janë të obliguar të raportojnë në Regjistrin e Kredive të gjitha aplikacionet për kredi dhe kreditë e lëshuara për klientët e tyre në përputhje me kushtet e udhëzimit përkatës të lëshuar nga Banka Qendrore.

Figura 85. Numri i kredive të reja

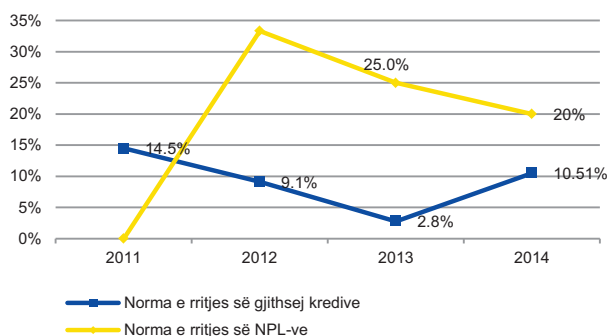
Burimi: BQK (2015)

Figura 86. Struktura e kredive sipas klasifikimit

Burimi: BQK (2015)

Figura 87. Norma vjetore e rritjes së gjithsej kredive dhe NPL-ve

Burimi: BQK (2015)

Gjatë vitit 2014, nga ana e institucioneve kredidhënëse, në sistemin e regjistrit të kredive janë raportuar 187,985 kredi të reja.

Raporti i numrit të kredive të reja për vitet 2011, 2012, 2013 dhe 2014 është paraqitur në vijim përmes figurës 85.

Në figurën 86, 87, dhe 88 janë paraqitur ekspozimet kreditore në bazë të klasifikimeve të raportuara në sistemin e RKK-së për vitet 2011, 2012, 2013 dhe 2014.

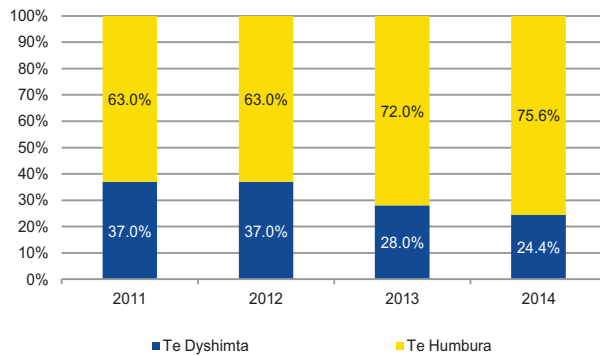
Subjekt i të dhënave në sistemin e RKK-së paraqitet çdo person fizik apo juridik që ndërrmer një obligim kredie. Me obligim kredie nënkuptohet çdo hua, kredit kartelë, garancion, lizing ose produkt tjetër me natyrë kreditore.

Subjektet e të dhënave përpos rolit si kredimarrës mund të paraqiten edhe në role tjera sikur bashkëkredimarrës, garantues, apo edhe si aksionar dhe drejtor të entitetit juridik të cilit i lëshohet obligimi kreditor.

Figura në vazhdim paraqet numrin e kërkesave për raportin individual kreditor të kredimarrësve (fizik/juridik) për vitet 2011, 2012, 2013, dhe vitin 2014.

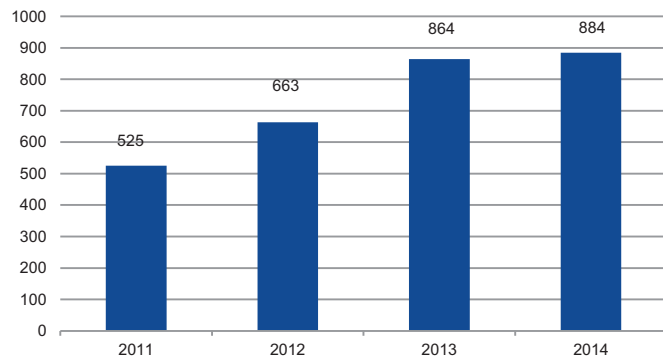
Regjistri i Kredive ka kontribuar drejtpërdrejt në të dhënat e mbledhura nga Banka Botërore (BB) për qëllim të raportit Doing Business 2015.

Figura 88. Struktura e kredive joperformuese, në përqindje

Burimi: BQK (2015)

Figura 89. Numri i i kërkesave për raporte kreditore

Burimi: BQK (2015)

Tabela 13. Rangimi i vendeve të rajonit bazuar ne indikatorin “Getting Credit”

Vendi	Rangimi
Mali i zi	4
Republika e Kosovës	23
Shqipëria	36
Maqedonia	36
Bosna dhe Hercegovina	36
Serbia	52
Kroacia	61
Slovenia	116

Burimi: BQK (2015)

Sipas raportit ‘Doing Business’, të publikuar nga Banka Botërore, fusha që i përket Regjistrit të Kredive “getting credit” për vitin 2014 është vlerësuar në pozitën e 23-të. Krahasuar me vitin e kaluar, ky indikator për vitin 2014 ka shënuar rritje për pesë pozita.

Me këtë vlerësim indikator “getting credit” përsëri vlerësohet si më pozitiv nga të gjithë indikatorët tjerë të raportit DB 2015 për Republikën e Kosovës. Ndërsa krahasuar me vendet e rajonit, indikator “getting credit” për Kosovën qëndron në pozitën e dytë pas Malit të Zi.

5.6. Aktivitetet në fushën e analizave ekonomike dhe stabilitetit financiar

Gjatë vitit 2014, BQK ka vazhduar të përpilojë publikimet periodike, përfshirë Raportin e Stabilitetit Financiar, Raportin e Zhvillimeve Makroekonomike, Vlerësimin Tremujor të Ekonomisë si dhe Raportin e Informatave Mujore të Sistemit Financiar.

Një ndër publikimet më të rëndësishme vazhdon të jetë Raporti i Stabilitetit Financiar, i cili pasqyron qëndrueshmërinë e sistemit financiar duke analizuar zhvillimet e përgjithshme ekonomike së bashku me zhvillimet në aktivitetin, performancën dhe qëndrueshmërinë e të gjithë komponentëve të sistemit financiar të vendit. Raporti i Stabilitetit Financiar, i cili në të kaluarën është publikuar një herë në vit, që nga viti 2014 ka filluar të publikohet dy herë brenda vitit.

Rritja e frekuencës së publikimit është bërë edhe te Raporti i Zhvillimeve Makroekonomike, i cili paraqet një pasqyrë gjithëpërfshirëse rreth zhvillimeve makroekonomike në vend. Ky raport, që nga viti 2014, ka filluar të publikohet dy herë në vit. Gjatë vitit 2014, ky raport është pasuruar edhe me pjesën e projeksioneve makroekonomike, gjë e cila reflekton suksesin e arritur në ndërtimin e modelit për parashikimet makroekonomike. Për t'i siguruar publikut çasje sa më të shpejtë në informacionet rreth zhvillimeve në ekonominë e vendit, BQK ka vazhduar të publikojë në baza të rregullta Vlerësimin Tremujor të Ekonomisë. Për më tepër, në vitin 2014 ka filluar edhe publikimi i Raportit të Informatave Mujore të Sektorit Financiar, i cili paraqet një përmbledhje të indikatorëve kyç për të gjithë komponentët e sektorit financiar të Kosovës dhe publikohet çdo muaj.

BQK ka vazhduar të realizojë Anketën e Kreditimit Bankar me bankat komerciale duke mbledhur kështu informacion të rëndësishëm për faktorët me ndikim në aktivitetin kredidhënës të bankave në Kosovë si dhe pritjeve për aktivitetin kredidhënës në periudhën e ardhëshme. Informacionet nga kjo anketë, e cila realizohet dy herë në vit, përveç që kanë ndihmuar kuptimin më të mirë të zhvillimeve në sektorin bankar, shërbejnë edhe si input i rëndësishëm për parashikimin e rritjes ekonomike dhe të agregatëve tjerë makroekonomik.

Gjatë këtij viti, është arritur për herë të parë të përpilohet Raporti i Mbingarkueshmërisë me Borxh i cili pritet të publikohet së shpejti. Ky raport bazohet në të dhënat e regjistrimit të kredive si dhe në të dhëna shtesë të kërkuara nga bankat dhe pasqyron në hollësi faktorët me ndikim në cilësinë e kredive si dhe vlerëson nivelin e ngarkueshmërisë me borxh të klientëve kreditor. Ky raport do të shërbejë si burim i rëndësishëm informacioni për BQK-në në procesin e vlerësimit të stabilitetit financiar dhe poashtu do t'i shërbejë edhe bankave në procesin e hartimit të politikave të tyre. Raporti, përveç analizës, do të nxjerrë edhe një numër të rekomandimeve që kanë për synim adresimin e dobësive të identifikuara në raport.

Progres i rëndësishëm është shënuar edhe drejtë formulimit të politikës makroprudenciale, në kuadër të projektit me BQE-në, ku kemi arritur ti vendosim konturat kryesore të kësaj politike. Aktivitet i rëndësishëm është shënuar edhe në përpilimin e rregullores për Mbështetje Emergjente me Likuiditet dhe metodologjisë për vlerësimin e mjaftueshmërisë së fondeve në këtë skemë.

5.7. Aktivitetet në fushën e statistikave

Funksioni statistikor i BQK-së është avancuar me implementim të metodologjisë së re ndërkombëtare për statistikën e sektorit të jashtëm, harmonizimin e mëtejshëm të statistikave

sipas *acquis comunitare*, rritjen e mbulueshmërisë, zgjerimin e gamës me statistika të reja, diseminimin e të dhënave në Fondit Monetar Ndërkombëtar (FMN), Bankë Botërore (BB), Eurostat si dhe me avancim të mëtejshëm të sistemit të përpunimit të të dhënave.

Në aspektin e metodologjisë, statistikat e bilancit të pagesave (BP) dhe pozicionit të investimeve ndërkombëtare (PIN) në shtator 2014 u publikuan sipas metodologjisë së re të rekomanduar me manualin e ri “*Manuali mbi Bilancin e Pagesave dhe Pozicionin e Investimeve Ndërkombëtare (BPM6), botimi i gjashtë*”, i FMN-së. Implementimi i *BPM6* është bërë në të njëjtën kohë me vendet e Bashkimit Evropian. BQK paraprakisht ka publikuar informata dhe shpjegime të nevojshme lidhur me kalimin nga versioni *BPM5* në *BPM6*. Janë krijuar tri nënmeny të reja në kuadër të menysë “Statistikat” për qëllime të informimit rreth ndryshimeve që ka sjellë implementimi i metodologjisë së re statistikore. Gjithashtu, janë konvertuar të dhënat për vitet paraprake sipas formatit *BPM6*.

Progres i rëndësishëm është bërë edhe në harmonizimin e metodologjisë të statistikave të sektorit të jashtëm (SSJ) me kërkesat e Eurostatit (*acquis comunitar*). Për dallim nga kërkesat raportuese që rekomandon FMN, nga Eurostatit kërkohet nën-ndarje me e madhe sipas instrumenteve financiare dhe sipas shteteve/regjioneve. Një mision i Eurostatit ka vizituar BQK-në në Maj 2014 për të rishikuar nivelin e përmbushjes së kriterëve të kërkuara me *acquis comunitar* nga BQK në prodhimin e statistikave të sektorit me jashtë, me fokus në statistikat e tregtisë ndërkombëtare në shërbime. Misioni ka vlerësuar lartë progresin e bërë nga BQK në këtë fushë. Përveç kësaj, misioni ka ndihmuar BQK-në në përgatitjen e një plani për avancim të mëtejshëm të SSJ në përpjekje për harmonizim të plotë me statistikat e vendeve të BE-së. Në këtë kontekst, BQK ka bërë implementimin e disa detyrave të parapara me këtë plan, përfshirë draftimin e “Metodikës së përpilimit të statistikave të BP dhe PIN”, kodimin e të dhënave në databazat aktuale për të mundësuar gjenerimin e të dhënave për raportim në Eurostat, etj. Njëherit, BQK ka dizajnuar një pilot-projekt që ka si objekt harmonizimin e statistikave në shërbime ndërkombëtare sipas *vademecum* dhe ka kërkuar mbështetje financiare në kuadër të programit “IPA 2012 Multi-Beneficiary Programme on Statistical Cooperation”. Kërkesa është aprovuar në parim nga GOPA dhe pritet të nënshkruhet në fillim të vitit të ardhshëm. Realizimi i këtij projekti do t’i ndihmojë BQK-së në harmonizimin më të shpejtë të statistikave sipas standardeve evropiane si dhe shpërndarjen e të dhënave në Eurostat. BQK për vitin 2015 ka prioritet të lartë fillimin e raportimit të rregullt në Eurostat dhe Bankën Qendrore Evropiane sipas standardeve që vendet e BE-së aplikojnë.

Në përpjekje për të përmirësuar kualitetin e statistikave, BQK ka zgjeruar listën e mbulueshmërisë duke futur në raportim korporatat jofinanciare të reja. Kryesisht janë ftuar për raportim korporata me pronësi të huaj, të dhënat e të cilave janë të nevojshme për përpilimin e statistikave të investimeve të huaja direkte në Kosovë dhe borxhit të jashtëm. Gjithashtu, është bërë përmirësim i theksuar në shkurtimin e kohës së publikimit nga (t +35 ditë) në (t + 30 ditë) dhe në rritjen e periodicitetit nga tremujore në mujore. Gjatë vitit 2014, statistikat e bilancit të pagesave janë përpiluar në bazë eksperimentale në periodicitetin mujor. Publikimi në bazë mujore do të bëhet që nga muaji mars 2015, me të dhëna për vitin 2014 dhe muajin janar 2015. Njëherit do të përmirësohet edhe afati i publikimit nga t+90 ditë në t+60 ditë.

Me rritjen e kërkesës për informata të reja, BQK ka zgjeruar gamën e produkteve statistikore duke prodhuar më shumë informata për normat e interesit, investimet e huaja direkte, bilancin tregtar dhe për statistikat e borxhit të jashtëm. Statistika të reja janë përpiluar për: normat e interesit në kredi dhe depozita sipas afateve, institucioneve financiare, sektorëve të ekonomisë; importet e mallrave, sipas klasifikimit mallra për konsum, mallra të ndërmjetme dhe mallra kapitale; statistikat për borxhin e jashtëm që ofrojnë informata shtesë sipas sektorit të

huadhënësve. Këto statistika janë në përputhshmëri të plotë me standardet statistikore ndërkombëtare dhe gjatë vitit të ardhshëm do zgjerohet gama e publikimeve.

Gjatë vitit 2014, BQK-së ka bërë një avancim në sistemin e procesimit të të dhënave. Sistemi i ri ofron mundësi më të mëdha për nxjerrje të informatave në mënyrë më të shpejtë dhe më të detajizuar. BQK është në proces të zhvillimit të një softueri të ri, i cili do të përdoret nga DS dhe departamentet tjera të BQK-së për procesimin dhe analizimin më efikas të serive statistikore. Softueri i ri do të mundësojë importimin, procesimin, ruajtjen dhe nxjerrjen e statistikave në mënyrë më efektive. Meqë softueri do të përdoret nga më shumë departamente, do të rritet mundësia për të kontrolluar konsistencën në të dhëna.

Bashkëpunimi me FMN-në, Eurostatin dhe institucionet vendore ka vazhduar. Të dhëna të rregullta periodike janë dërguar në FMN për qëllime publikimi. Në kuadër të bashkëpunimit me Eurostatin dhe Bankën Qendrore Europiane (BQE), BQK ka marrë pjesë në takimet e rregullta në *Komitetin për Statistikat Monetare, Financiare dhe Statistikat e Bilancit të Pagesave* të organizuara nga Eurostatin dhe BQE. Për më tepër, BQK ka bashkëpunuar edhe me bankat qendrore të vendeve të rajonit, organizatat tjera ndërkombëtare dhe institucione të tjera relevante në fushën e statistikave. Në kuadër të bashkëpunimit me institucionet vendore, BQK është anëtare e Këshillit Statistikor të Kosovës, i cili është organ kolegjal për të dhënë këshilla për përgatitjen dhe zbatimin e programit të statistikave zyrtare si dhe për zhvillimin e përgjithshëm të sistemit statistikor të Republikës së Kosovës. BQK është koordinatore e vendit për Sistemin e Shpërndarjes së të Dhënave të Përgjithshme (angl. General Data Dissemination System - GDDS) të FMN-së. Të dhënat për indikatorët kryesor të Kosovës janë publikuar sipas afateve të parapara (muajore, tremujore, dhe vjetore) në kuadër të faqes së BQK-së.

6. Zhvillimet e Brendshme

6.1. Auditimi i Brendshëm

Duke marrë parasysh dinamikën e zhvillimit evolutiv të fushës së auditimit dhe nevojën për zhvillimin e mëtutjeshëm, Auditimi i Brendshëm (AB) i është qasur një procesi të ri të ndryshimit. Është rishikuar i gjithë procesi i deritashëm më qëllim të ngritjes së cilësisë së shërbimeve të Funkzionit të AB-së.

Kanë vazhduar përpjekjet për të përmirësuar më tutje metodologjinë e raportimit më qëllim të rritjes së efikasitetit. Fokusi i orientuar ishte në drejtim të ndjekjes së praktikave dhe metodologjisë që kanë Funkzionet e AB-së në institucionet e vendeve të tjera për të zhvilluar një proces të raportimit më të lehtë, cilësor dhe sa më në kohë.

Gjatë këtij viti është rishikuar dhe kompletuar Korniza ligjore e AB-së. Në kuadër të kësaj janë përgatitur Statuti i AB-së dhe Kodi i Etikës për auditorët e brendshëm dhe të njëjtat janë aprovuar nga Bordi i BQK-së. Janë përcaktuar objektivat strategjike të AB-së, të cilat me pas janë integruar në Strategjinë gjithëpërfshirëse të BQK-së. Është përgatitur Udhëzuesi për Sigurimin dhe Përmirësimin e Cilësisë së Auditimit.

Planit Vjetor të Auditimit i ka paraprirë përgatitja e Universit të Auditimit për periudhën trevjeçare 2014-2016. Universi paraqet gjithë përfshirjen e aktiviteteve të auditimit, Departamentet/Divizionet dhe fushat që auditohen brenda periudhës trevjeçare. Në Plan janë përfshirë proceset të cilat mund të ekspozojnë rrezikshmëri dhe prioritet më të lartë, në veçanti që ndërlidhen me ruajtjen e pasurisë dhe reputacionit të BQK-së.

Auditimet e kryera gjatë vitit kanë mbuluar funksionimin e kontrolleve të brendshme, menaxhimin financiar, proceset administrative dhe sigurinë e sistemeve mbështetëse të Teknologjisë Informative.

Përveç auditimeve të planifikuara, AB ka kryer edhe auditime rasti (ad hoc) me kërkesë të Menaxhmentit të Lartë. Në vazhden e përcjelljes së Portofolios së Investimeve në Bankat Korrespondente të BQK-së, AB gjatë vitit 2014 ka përgatitur 47 raporte speciale në baza javore.

Janë kryer 4 auditime të pavarura të rekonsilimit të llogarive të Qeverisë dhe janë përgatitur raporte tremujore të cilat janë dërguar në Fondin Monetar Ndërkombëtar.

Është avancuar përdorimi i veglave softuerike me qëllim që proceset të auditohen në mënyrë më efektive dhe më efikase.

Gjatë vitit 2014, Funkzioni i AB-së i është nënshtruar dy proceseve të vlerësimit të jashtëm, njëri nga Banka Botërore (raport jo zyrtar) si rezultat i kërkesave të Menaxhmentit për të përmbushur kërkesat e standardeve ndërkombëtare dhe praktikave të auditimit të brendshëm. Vlerësimi tjetër është bërë nga Banka Qendrore Evropiane në kuadër të projektit të analizës së nevojave për plotësimin e parakushteve për anëtarësim në Sistemin Evropian të Bankave Qendrore.

Në kuadër të veprimeve për themelimin e programit për sigurim dhe përmirësim të cilësisë, Shefi i AB-së ka nxjerrë Udhëzuesin për Sigurimin dhe Përmirësimin e Cilësisë së Auditimit, i cili ka filluar të aplikohet për të gjithë auditorët e brendshëm nga Janari 2015.

Stafi i AB-së edhe gjatë vitit 2014 ka vazhduar implementimin e standardit për zhvillim të vazhdueshëm profesional. Këtij qëllimi i ka kontribuar pjesëmarrja në disa ngjarje të rëndësishme të kësaj fushe, siç janë: vizita zyrtare, forume, konferenca dhe seminare të ndryshme.

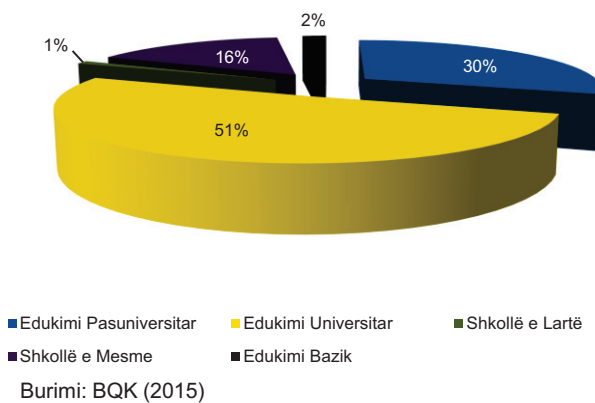
6.2. Burimet njerëzore

Në fund të vitit 2014, numri i të punësuarve në BQK ka qenë 200 të punësuar. Nga gjithsej numri i të punësuarëve, 96 veta ose 48% janë femra dhe 104 vetë ose 52% janë meshkuj.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës vlerëson personelin si një ndër resurset me rëndësi të veçantë dhe vazhdimisht angazhohet për mbështetjen e tyre që t'u sigurojë njohuri të duhura, aftësi dhe ekspertizë adekuate për përmbushjen e detyrave dhe përgjegjësive sipas standardeve më

të larta për arritjen e potencialit të plotë të tyre përmes kurseve, seminareve, edukimeve, etj.

Figura 90. Struktura sipas edukimit

6.3. Aktiviteti ligjor

Konform kornizës ligjore në fuqi, aktiviteti ligjor i Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës gjatë vitit 2014, është fokusuar në implementimin dhe avancimin e kornizës ligjore ekzistuese, duke aprovuar ndryshimin e rregulloreve ekzistuese si dhe duke nxjerr një varg rregulloresh të reja, gjithmonë në pajtim me ligjet në fuqi, legjisacionin e BE-së dhe në përshtatje me dinamikën e zhvillimeve më të reja në sektorin financiar.

Në funksion të avancimit të kornizës ligjore në fuqi, gjatë këtij viti, organet vendimmarrëse të BQK-së kanë miratuar një numër të akteve nënligjore të cilat paraprakisht janë shqyrtuar dhe konfirmuar në aspektin juridik para procedimit për miratim.

Në pajtim me autorizimet dhe objektivat ligjore, Banka Qendrore e Republikës së Kosovës, në vazhdimësi do të fokusohet në mbarëvajtjen e një kornize ligjore e rregullative në harmoni me legjisacionin në fuqi, legjisacionin e BE-së, standardet dhe praktikatat më të mira ndërkombëtare, e të gjitha këto në drejtim të zhvillimit të mëtutjeshëm të sistemit financiar.

6.4. Teknologjia Informative

Gjatë vitit 2014, BQK ka përfunduar krijimin e qendrës moderne për vazhdimësi të punës, duke rritur kështu besueshmërinë e sistemeve të informacionit me sinkronizim në kohë reale në mes dy qendrave, asaj kryesore dhe të vazhdimësisë së punës. Ky projekt nënkupton konfigurimin e të gjitha sistemeve harduerike sipas standardeve të fundit për teknologji dhe vazhdimësi të punës. Po ashtu gjatë vitit, Departamenti i Teknologjisë Informative ka rishikuar dhe plotësuar një numër aktesh të rregullativës së brendshme në fushën e teknologjisë së informacionit.

6.5. Funkzioni i Menaxhimit të Rrezikut

Në pajtim me objektivat ligjore, detyrat dhe orientimet strategjike për avancimin e funksioneve të brendshme, BQK ka themeluar funksionin e Menaxhimit të Rrezikut.

Ky funksion është profilizuar të identifikojë kategoritë e rreziqeve ndaj të cilave ekspozohet BQK, të zhvillojë kornizën e menaxhimit të rreziqeve, politikatat, procedurat, udhëzimet, indikatorët dhe metodologjitë e identifikimit, matjes, vlerësimit, trajtimit dhe monitorimit të rreziqeve. Menaxhimi i Rrezikut është përcaktuar si funksion i parashikimit të ngjarjeve të

pafavorshme dhe pasigurive që kanosin pasuritë, të ardhurat, reputacionin dhe vazhdimësinë e punës. Rangu i aktiviteteve për menaxhimin e rreziqeve është hartuar të sigurojë pajtueshmëri me kuadrin ligjor, rritjen e efikasitetit të operacioneve dhe lehtësimin e arritjes së objektivave të përcaktuar me ligj.

Angazhimi për periudhën raportuese në kuadër të funksionit të Menaxhimit të Rrezikut është artikuluar kryesisht drejt rritjes së ndërgjegjësimit të njësive organizative për atë që ky funksion nuk është aktivitet i veçuar, i ndarë nga aktivitetet kryesore dhe proceset institucionale, por është pjesë integrale e të gjitha proceseve organizative, i shtrirë nga planifikimi strategjik drejt planeve dhe aktiviteteve operative. Kjo fazë është karakterizuar me promovimin e një qasjeje integrale që secili departament dhe njësi organizative të pozicionohet si pjesë e pandashme e aktiviteteve të kontrollit të brendshëm dhe menaxhimit të rrezikut.

Në këtë kronologji angazhimi, është shqyrtuar përshtatshmëria e kuadrit ligjor aplikativ, praktikave dhe metodologjive të zbatuara në Menaxhimin e Rrezikut. Janë vlerësuar politikat dhe rregulloret ekzistuese, përshtatshmëria e kontroleve të brendshme, mjedisi i kontrollit, aktivitetet e kontrollit, procesi i vlerësimit të rreziqeve dhe sistemi i informimit të menaxhmentit.

Pas shqyrtimit të përshtatshmërisë së praktikave ekzistuese, zhvillimi i funksionit të Menaxhimit të Rrezikut është shtjelluar në planin strategjik të BQK-së duke paraparë plotësimin e gjithë kuadrit të nevojshëm rregullativ dhe metodologjik, si pasqyrim i zotimit të BQK-së për të vënë në epiqendër të aktiviteteve të saj Menaxhimin efektiv të Rrezikut drejt realizimit të objektivave. Në rrafshin operacional është hartuar për aprovim Politika për Menaxhimin e Rrezikut duke përcaktuar parimet dhe udhëzimet e nevojshme për Menaxhimin e Rrezikut. Kjo politikë vë themelet për zhvillimin dhe avancimin e mëtejme të kuadrit rregullativ dhe shërben si platformë e përgjithshme në fushën e menaxhimit të rrezikut brenda parimeve të së cilës duhet të konvergjojnë praktikat e të gjitha njësive organizative në fushën e Menaxhimit të Rrezikut.

Perspektiva e funksionit të Menaxhimit të Rrezikut është e orientuar drejt sendërtimit të një platforme bashkëpunimi të përafërt dhe bashkërendimit të aktiviteteve të kontrollit me Auditimin e Brendshëm si dhe komunikimit reciprok mes njësive organizative dhe funksionit të Menaxhimit të Rrezikut.

7. Bashkëpunimi rajonal dhe ndërkombëtar

7.1. Marrëveshjet, promovimi dhe përfaqësimi ndërkombëtar

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës (BQK) ka vazhduar bashkëpunimin me institucionet e rëndësishme financiare ndërkombëtare, duke përfshirë Fondin Monetar Ndërkombëtar, Bankën Botërore, Bankën Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim, Bankën Qendrore Evropiane, si dhe me bankat homologe dhe me institucionet e tjera relevante të vendeve të rajonit me të cilat BQK-ja ka marrëveshje bashkëpunimi.

Gjatë vitit 2014, Banka Qendrore është përfaqësuar në ngjarjet relevante që janë zhvilluar në sferën ndërkombëtare, duke përfshirë takimet vjetore në sesionin pranveror dhe atë vjeshtor të Fondit Monetar Ndërkombëtar dhe të Bankës Botërore.

Sa i përket aktiviteteve dhe ngjarjeve më të rëndësishme të zhvilluara gjatë vitit 2014, duhet të përmendim këtu pjesëmarrjen e BQK-së në Programin e bashkëpunimit teknik të BQE-së me bankat qendrore të regjionit të Ballkanit Perëndimor, i cili ka për qëllim përgatitjen e bankave qendrore të vendeve të regjionit për inkuadrim në Sistemin Evropian të Bankave Qendrore (SEBQ). Guvernatori i BQK-së ishte anëtar i Komitetit Drejtues të këtij programi dhe ka marrë pjesë në tri takimet e zhvilluara në Tiranë, 17 prill 2014, Frankfurt, 29 shtator 2014, dhe Prishtinë, 27 mars 2015. Guvernatori i BQK-së i ka kryesuar dy takimet e fundit dhe me rastin e takimit të zhvilluar në Frankfurt është takuar edhe me anëtar të lartë të personelit dhe Bordit Ekzekutiv të BQE-së.

BQK-ja ka nënshkruar një marrëveshje bashkëpunimi me Bankën Qendrore të Malit të Zi. Përmbajtja e kësaj ka të bëjë me çështjet bilaterale lidhur shkëmbimin e informacionit, licencimin dhe mbikëqyrjen bankare, fuqizimin e luftës kundër shpëlarjes së parave dhe financimit të terrorizmit, menaxhimin në situata të krizave dhe aranzhime të tjera teknike. Kjo është marrëveshja e parë e bashkëpunimit mes Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës dhe Bankës Qendrore të Malit të Zi. Kjo marrëveshje u arrit gjatë kohës së mbajtjes së Samitit të Ministrave të Financave dhe Guvernatorëve të Bankave Qendrore të vendeve të regjionit, i cili u mbajt në Mal të Zi nga 12 deri më 14 qershor 2014. Tema e këtij samiti ishte “E Ardhmja Financiare e Regjionit”.

Një ngjarje e rëndësishme në fushën e marrëdhënieve me jashtë është edhe fillimi i programit të edukimit financiar dhe shënimi i Javës Ndërkombëtare të Parasë, me ç’rast BQK-ja i është bashkuar institucioneve anekënd globit që shënojnë këtë ngjarje të rëndësishme. Në kuadër të kësaj ngjarjeje, BQK-ja ka ndarë çmime për punimet më të mira të nxënësve, të cilët kanë shfaqur krijimet e tyre në temën “Si të kursejmë”. Në vitin 2014, BQK-ja ka vazhduar me ndarjen e çmimeve për studentë për punimet më të mira të dorëzuara në konkursin e hapur “Ekonomistët e rinj”.

Gjatë vitit 2014, në bashkëpunim me Universitetin e Lubjanës, Fakultetin Ekonomik, u organizua konferenca e përbashkët ndërkombëtare me temën “Perspektiva Ekonomike e Evropës Juglindore në periudhën pas krizës”. Kjo konferencë pati për fokus diskutimi trendët aktualë dhe perspektivat afatmesme ekonomike të vendeve të Evropës Juglindore, duke u fokusuar në pengesat e rritjes së tyre ekonomike dhe modifikimet në modelin e zhvillimit ekonomik në periudhën pas krizës.

Në fund të vitit 2014, me rastin e 15-vjetorit të themelimit të saj, BQK organizoi një konferencë solemne, në të cilën morën pjesë përfaqësues të institucioneve të larta vendore dhe udhëheqësit e institucioneve financiare të vendit. Po ashtu, konferencën e nderuan me pjesëmarrjen e tyre edhe përfaqësues të qeverive të huaja dhe institucioneve ndërkombëtare të akredituara në

Republikën e Kosovës. Në këtë konferencë jubilarë, Guvernatori prezantoi zhvillimet kyçe të BQK-së gjatë periudhës 15-vjeçare dhe njoftoi pjesëmarrësit në lidhje me gjendjen dhe ecuritë e fundit në sistemin financiar në Kosovë, duke nënvizuar qëndrueshmërinë dhe performancën pozitive të shënuar gjatë viteve të fundit. Po ashtu aty u theksuan përpjekjet e BQK-së për të adoptuar standardet dhe praktikatat më të mira ndërkombëtare në funksion të avancimit të përgjithshëm institucional dhe aderimit të ardhshëm në SEBQ.

7.2. Asistenca teknike

Gjatë vitit 2014, BQK-ja ka vazhduar të jetë e përkrahur nga institucionet financiare ndërkombëtare dhe donatorët ndërkombëtar si me projektet ekzistuese, ashtu edhe me iniciativat e reja, kryesisht të ofruara nga Thesari Amerikan, USAID, Fondi Zhvillimor Gjerman, Fondi Monetar Ndërkombëtar, Banka Botërore dhe Banka Qendrore Evropiane. Këto institucione kanë përkrahur me ekspertizën e tyre ngritjen e kapaciteteve të brendshme të BQK-së në mbikëqyrjen e institucioneve financiare, avancimin e kornizës ligjore për mbikëqyrje efektive të institucioneve financiare, fuqizim të funksioneve të reja në BQK, institucionalizim të praktikave ndërkombëtare dhe ngritje të kapaciteteve njerëzore për implementim të duhur të kornizës ligjore. Përkrahja e këtyre institucioneve është realizuar në projektet e veçanta ashtu siç është reflektuar në fusha të ndryshme të funksioneve të BQK-së.

Gjithashtu, BQK është mbështetur nga Thesari Amerikan në politikat e përgjithshme zhvillimore dhe në projekte të veçanta. Gjatë vitit 2014, mbështetja e Thesarit Amerikan ka ndikuar në zhvillimin e Projektit për Financimin e Banimit, që ka për qëllim adaptimin e rregullave të shëndosha të kreditimit të mbuluar me pasuri të paluajtshme, të njohur si kreditë hipotekare. Mbikëqyrja bankare dhe Mbikëqyrja e sigurimeve kanë përfutur nga ekspertiza e këshilltareve të Thesarit Amerikan duke ndihmuar në ngritjen e kapaciteteve të brendshme për mbikëqyrje efektive të sistemit financiar. Vlen të theksohet këtu edhe përkrahja e vazhdueshme e për avancimin e kornizës ligjore dhe operacionale në fushën e parandalimit të shpëlarjes së parave për rolin të cilin BQK-ja është e mandatuar me ligj.

BQK është mbështetur nga ekipi i projektit të USAID për Zbatimin e Kontratave Ligjore (Anglisht: Contract Law Enforcement), përgatitjen e legjislacionit sekondar për zbatimin e Ligjit për Marrëdhëniet e Detyrimeve sa i përket pjesëve të cilat rregullojnë shërbimet financiare.

Fondi Monetar Ndërkombëtar ka vazhduar të mbështesë BQK-ne në fushën e mbikëqyrjes bankare, konkretisht përgatitjen e kornizës adekuate për implementimin e mbikëqyrja bankare të bazuar në rrezik. Gjithashtu, ka mbështetur funksionin e stabilitetit financiar dhe analizave ekonomike me pasurimin e projeksioneve ekonomike dhe ndërtim të modelit për parashikime makroekonomike.

Banka Botërore ka vazhduar përkrahjen e sajë përmes ekipit të ekspertëve të angazhuar për fuqizimin dhe avancimin e kornizës ligjore dhe rregullative, si dhe kornizës institucionale për mbrojtjen e konsumatorit të shërbimeve financiare dhe për ngritjen e nivelit të njohurive financiare të konsumatorëve në Kosovë. Gjithashtu edhe Projekti Fuqizimi i Sektorit Financiar dhe Infrastrukturës së Tregut financiar nga kredia e dakorduar në mes të Qeverisë së Republikës së Kosovës dhe Agjencisë Ndërkombëtare për Zhvillim (IDA), që është pjesë e Bankës Botërore, vazhdon të implementohet me dinamikën e planifikuar. Ky projekt fokus të veçantë ka: (i) Financimin e kostos që ndërlidhet me implementimin e Strategjisë së BQK-së për Zhvillimin e Sistemit Kombëtar të Pagesave dhe krijimin e Sistemit për Barazim të Pagesave në Kohë Reale bazuar në Strategjinë e Sistemit Kombëtar të Pagesave, (ii) Ndërtimin e Qendrës për Vazhdimësinë e Funksionimit për BQK-në me qëllim të sigurimit të vazhdimësisë së punës kur ndodhin rastet e katastrofave (nga faktorë të pakontrollueshëm) me qëllim të rimëkëmbjes së operacioneve të teknologjisë informative, që siguron të dhënat e azhuruara nga të gjitha

sistemet kritike të BQK-së, si dhe (iii) Sigurimin e financimit të kapitalit fillestar për Fondin për Sigurim të Depozitave të Kosovës (FSDK).

Vlen të theksohet përkrahja e pranuar në kuadër të programit njëvjeçar të bashkëpunimit teknik të Bankës Qendrore Evropiane (BQE) i dizajnuar për BQK-në, Bankën e Shqipërisë dhe Bankën Popullore të Republikës së Maqedonisë, në partneritet me bankat qendrore kombëtare të Sistemit Evropian të Bankave Qendrore (SEBQ). Qëllimi i këtij programi ishte analizimi i aspekteve të funksioneve të veçanta të bankave qendrore të regjionit tonë që duhet të forcohen në përputhje me parimet dhe praktikat bashkëkohore, duke u fokusuar në avancimin e kompatibilitetit me funksionet e tilla të bankave qendrore të vendeve anëtare të BE-së. Në kuadër të programit të bashkëpunimit teknik, ishin shtatë funksione të veçanta të BQK-së që iu nënshtruan analizës së nevojave për avancim: stabiliteti financiar, mbikëqyrja bankare, sistemet e pagesave, integrimi evropian, teknologjia e informacionit, administrata, dhe auditimi i brendshëm. Për të gjitha këto funksione u identifikuan kërkesat ligjore, organizative dhe të resurseve për të arritur përputhshmërinë me kornizën standarde institucionale dhe operacionale të SEBQ dhe BQE. Pos nga BQE-ja, u përfshinë ekspertë edhe nga bankat qendrore të Austrisë, Italisë, Sllovenisë dhe Portugalisë.

Si një objekt afatgjatë i Kosovës për t'u anëtarësuar në Bashkimin Evropian dhe si një ndër qëllimet kryesore strategjike BQK-ja ka avancuar kornizën e Bazel e mbështetur nga institucioni gjerman për bashkëpunim ndërkombëtar - GIZ.

Perfudnimisht, BQK-ja vazhdon të mbetet e përkushtuar dhe mirënjohëse për përkrahjen e cila i ofrohet nga institucionet financiare ndërkombëtare dhe donatorët e ndryshëm. Avancimet e bëra gjatë kësaj periudhe janë reflektues të vërtetë të shfrytëzimit adekuat të kësaj përkrahje.

8. Pasqyrat financiare të BQK-së

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës
Raporti i Auditorit të Pavarur dhe Pasqyrat Financiare
më dhe për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

Përmbajtja	Faqe
Raporti i Auditorit të Pavarur	2
Pasqyra e gjendjes financiare	4
Pasqyra gjithëpërfshirëse e të ardhurave	5
Pasqyra e ndryshimeve në ekuitet	6
Pasqyra e rrjedhjes së parasë	7
Shënime për pasqyrat financiare	8 - 41

RAPORTI I PAVARUR I AUDITORIT

Për Menaxhmentin e Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës

Ne kemi audituar pasqyrat financiare të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës ("BQK"), të cilat përbëhen nga pasyqra e pozicionit financiar me 31 dhjetor 2-14, pasqyrën gjithpërfshirëse të të ardhurave, pasqyrën e ndryshimeve të kapitalit dhe pasqyrën e rrjedhjes së parasë për vitin e përfunduar, dhe një përmbledhje politikave të rëndësishme kontabël dhe shpalosje të tjera informuese.

Përgjegjësia e Menaxhmentit

Menaxhmenti është përgjegjës për përgatitjen dhe prezantimin e drejtë të këtyre pasqyrave financiare në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar, dhe për kontrolle të brendshme të tilla që menaxhmenti i konsideron si të nevojshme për përgatitjen e pasqyrave financiare, të cilat nuk përmbajnë gabime materiale, qoftë nga gabimet apo mashtrimet.

Përgjegjësia e Auditorit

Përgjegjësia jonë është të shprehim një mendim për këto pasqyra financiare duke u bazuar në auditimin tone. Ne kemi kryer auditimin në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit. Këto standard kërkojnë që ne të jemi në përputhshmëri me kërkesat etike dhe për plaifikojmë dhe kryejmë auditimin për të marrë siguri të arsyeshme nëse pasqyrat financiare nuk përmbajnë gabime materiale.

Auditimi përshinë kryerjen e procedurave për të marrë dëshmi audituese lidhur me shumatat dhe shpalosjet në pasqyrat financiare. Procedurat e selektuar varen nga gjykimi profesional i auditorit, duke përfshirë vlerësimin e rreziqeve për gabime material në pasqyra financiare, qoftë nga mashtrimet apo gabimet. Në vlerësimin e këtyre rreziqeve, auditori konsideron kontrollet e brendshme relevante në përgatitjen dhe prezantimin e drejte të pasqyrave financiare në mënyrë që të dizajnoj procedurat e auditimit të cilat janë të përshtatshme, por jo për qëllim të shprehjes së një mendimi për efektivitetin e kontrolleve të brendshme. Auditimi poashtu përfshinë vlerësimin dhe adekuatshmërinë e politikave kontabël të përodrura dhe arsyeshmërinë e vlerësimeve kontabël të bëra nga menaxhmenti, si dhe vlerësimin e përgjithshëm të prezantimit të pasqyrave financiare.

Ne besojmë se dëshmitë e auditimit të cilat i kemi marrë janë të mjaftueshme dhe të përshtatshme për të orfurar bazat për dhënien e mendimit të auditimit.

Opinionit

Sipas opinionit tonë, pasqyrat financiare të bashkangjitura, prezantojnë në mënyrë të drejtë, në të gjitha aspektet materiale, pozicionin financiar të Bankës me 31 dhjetor 2014, performancën financiare dhe rrjedhjen së parasë për vitin e përfunduar në atë datë në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar.

Çështje të tjera

Pasqyrat financiare të Bankës si më dhe gjatë vitit të përfunduar më 31 dhjetor 2013, janë audituar nga një auditor tjetër, i cili ka shprehur opinion të pakualifikuar për këto pasqyra financiare më 7 maj 2014.

Deloitte Kosova sh.p.k.

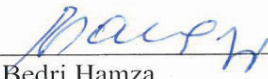
Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

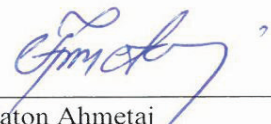
Pasqyra e gjendjes financiare

Më 31 dhjetor të vitit 2014

<i>Në mijë Euro</i>	Shënim	2014	2013
Aktivët			
Paraja e gatshme	7	29,178	27,384
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	8	323,401	61,083
Letra me vlerë (Bono thesari dhe Obligacione Qeveritare)	9	120,789	560,828
Depozita me bankat e huaja	10	660,123	729,473
Mjetet e ndërlidhura me FMN	11	234,786	231,459
Prona dhe pajisjet	12	1,956	1,907
Aktive të paprekshme	13	1,251	1,311
Aktive tjera	14	886	976
Gjithsej aktivët		1,372,370	1,614,421
Detyrimet			
Detyrime ndaj bankave komerciale në vend	15	315,932	333,173
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN-në	16	238,713	234,011
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	17	713,567	757,446
Detyrime ndaj institucioneve publike dhe komerciale	18	50,608	236,597
Detyrime nga huamarrja/et	19	34	-
Detyrime të tjera vendore	20	3,181	3,244
Gjithsej detyrimet		1,322,035	1,564,471
Kapitali dhe rezervat			
Kapitali i autorizuar	21	30,000	30,000
Fondi i rezervave	21a	19,561	19,462
Rezerva nga rivlerësimi		389	301
Neto rezultati (fitimet e mbajtura)		385	187
Gjithsej kapitali dhe rezervat		50,335	49,950
Gjithsej detyrimet, kapitali dhe rezervat		1,372,370	1,614,421

Këto pasqyra financiare të shpalosura në faqet 4 deri në 41 janë miratuar nga menaxhmenti i BQK-së më 27 Prill 2015 dhe është nënshkruar në emër të tij nga:

Bedri Hamza
Guvernator

Faton Ahmetaj
Drejtore për planifikim dhe raportim
financiar

Shënimet nga 1 deri 33 janë pjesë përbërëse e këtyre pasqyrave financiare

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Pasqyra gjithpërfshirëse e të ardhurave

Më 31 dhjetor të vitit 2014

<i>Në mijë Euro</i>	Shënim	2014	2013
Të ardhurat nga interesi			
Të ardhurat nga interesi		1,504	990
Shpenzimet nga interesi		(246)	(181)
Të ardhurat neto nga interesi	22	<u>1,258</u>	<u>809</u>
Të ardhurat nga tarifatat dhe ndalesat			
Të ardhurat nga tarifatat dhe ndalesat		1,640	1,563
Shpenzimet nga tarifatat dhe ndalesat		(318)	(306)
Të ardhurat neto nga tarifatat dhe ndalesat	23	<u>1,322</u>	<u>1,257</u>
Të ardhurat nga aktiviteti rregullativ dhe të hyrat tjera operative			
Të ardhurat nga aktiviteti rregullativ	24	3,310	2,357
Të ardhurat nga grantet	25	77	78
Të ardhurat tjera operative	26	18	10
Fitimi / (humbja) nga kursi i këmbimit	29	(225)	87
Të hyrat operative		<u>5,760</u>	<u>4,598</u>
Shpenzimet administrative (operative)			
Shpenzimet personelit	27	(3,571)	(2,877)
Zhvlerësimi dhe amortizimi	12,13	(485)	(478)
Shpenzimet e përgjithshme dhe administrative	28	(1,319)	(1,056)
Shpenzimet administrative (operative)		<u>(5,375)</u>	<u>(4,411)</u>
Fitimi vjetor		<u>385</u>	<u>187</u>
Të ardhurat e tjera gjithpërfshirëse			
Gjithsej të ardhurat gjithpërfshirëse për vitin		<u>385</u>	<u>187</u>

Shënimet nga 1 deri 33 janë pjesë përbërëse e këtyre pasqyrave financiare

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Pasqyra e ndryshimeve në ekuitet

Për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

	Kapitali	Fondi rezervë	Rezervat e rivlerësimit	Fitimet e mbajtura (Neto Rezultatati/et)	Gjithsej
<i>Në mijë Euro</i>					
Gjendja më 1 janar 2013	30,000	19,166	269	328	49,763
Transferimi në fondin rezervë	-	296	32	(328)	-
Gjithsej transaksionet e kërkuara me ligj	-	296	32	(328)	-
Fitimi për vitin	-	-	-	187	187
Të ardhurat tjera gjithëpërfshirëse	-	-	-	-	-
Gjithsejt të ardhurat gjithëpërfshirëse për vitin	-	-	-	187	187
Gjendja më 31 dhjetor 2013	30,000	19,462	301	187	49,950
Gjendja më 1 janar 2014	30,000	19,462	301	187	49,950
Transferimi në fondin rezervë	-	99	88	(187)	-
Gjithsej transaksionet e kërkuara me ligj	-	99	88	(187)	-
Fitimi për vitin	-	-	-	385	385
Të ardhurat tjera gjithëpërfshirëse	-	-	-	-	-
Gjithsejt të ardhurat gjithëpërfshirëse për vitin	-	-	-	385	385
Gjendja më 31 dhjetor 2014	30,000	19,561	389	385	50,335

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 33 janë pjesë përbërëse e këtyre pasqyrave financiare

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Pasqyra e rrjedhjes së parash

Për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

<i>Në mijë Euro</i>	Shënim	2014	2013
Rrjedhja parave nga aktivitetet operacionale			
Fitimi vjetor		385	187
<i>Rregullime për:</i>			
Zhvlerësimin	12	279	272
Amortizimin	13	206	206
Të ardhurat nga grantet	25	(76)	(78)
Fitimi nga shitja e pajisjeve		(18)	(10)
Të ardhurat nga interesi	22	(1,504)	(990)
Shpenzimet nga interesi	22	246	181
		(482)	(232)
Ndryshime në bono thesari		250,048	(124,860)
Ndryshime në depozita me bankat e huaja		(74,139)	104,661
Ndryshime në mjetet e ndërlidhura me FMN		(3,348)	13,938
Ndryshime në aktive të tjera		91	(514)
Ndryshime në detyrimet ndaj bankave komerciale në vend		(17,242)	31,026
Ndryshime në detyrimet ndaj llogarive të të ndërlidhura me FMN-në		4,720	(12,874)
Ndryshime në detyrimet ndaj institucioneve qeveritare		(43,876)	(64,075)
Ndryshime në detyrimet ndaj institucioneve publike dhe komerciale		(185,989)	187,575
Ndryshime në huamarrja/et		34	-
Ndryshime në detyrimet e tjera vendore		3	22
		(70,180)	134,667
Interesa të marra		1,597	971
Interesa të paguara		(263)	(178)
Paraja neto e gjeneruar nga/(përdorur në) aktivitetet operacionale		(68,846)	135,460
Rrjedhja e parave nga aktivitetet investuese			
Të hyrat nga shitja e pajisjeve		18	10
Blerja e pajisjeve	12	(351)	(729)
Blerja e aktiveve të paprekshme	13	(123)	(92)
Paraja neto e përdorur në aktivitetet investuese		(456)	(811)
Rrjedhja e parave nga aktivitetet investuese			
Të hyrat nga grantet		9	11
Paraja neto e gjeneruar nga aktivitetet financuese		9	11
Rritja/(zbritja) neto në para dhe ekuivalentet e saj		(69,293)	134,660
Efkti i normë së këmbimit		-	-
Paraja dhe ekuivalentët e saj më 1 janar		831,879	697,219
Paraja dhe ekuivalentët e saj më 31 dhjetor	30	762,586	831,879

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 33 janë pjesë përbërëse e këtyre pasqyrave financiare

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

1. Subjekti raportues

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës (nga këtu e tutje "BQK" ose "Banka"), pasardhëse e Autoritetit Qendror Bankar të Kosovës, është një subjekt i pavarur juridik me kompetenca të plota si një person juridik sipas ligjit të aplikueshëm në Republikën e Kosovës. BQK është një subjekt publik i veçantë i cili ka autoritetin për të licencuar, mbikëqyrur dhe rregulluar institucionet financiare në Republikën e Kosovës. Banka vepron në përputhje me Ligjin nr. 03/L-209 për "Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës" të cilit tash e tutje i referohemi si ("Ligji për BQK-në"). Sipas këtij ligji objektivat kryesore të BQK-së janë si vijon:

- të nxisë dhe të mbajë një sistem të qëndrueshëm financiar, duke përfshirë një sistem të sigurt, të shëndetshëm dhe efikas të pagesave.
- të kontribuojë në arritjen dhe mbajtjen e stabilitetit të brendshëm të çmimeve.
- të mbështes politikat e përgjithshme ekonomike të Qeverisë.

Siç është përshkruar në ligj, BQK duhet të veprojë në përputhje me parimet e një tregu të hapur me një konkurrencë të lirë, duke favorizuar ndarjen efektive të resurseve.

BQK vepron nga zyrat e saj që gjenden në Prishtinë. Adresa e regjistruar e zyrës së BQK-së është si më poshtë:

Rr. Garibaldi nr. 33

Prishtinë, Kosovë.

Bordi i Bankës Qendrore, Bordi Ekzekutiv dhe Guvernatori

Organet vendimmarrëse të BQK-së janë Bordi i Bankës Qendrore, Bordi Ekzekutiv dhe Guvernatori. Sipas nenit 79, paragrafit 2 të Ligjit për BQK-në, Bordi i Bankës Qendrore përbëhet nga Guvernatori, Drejtori Gjeneral i Thesarit dhe tre anëtar jo-ekzekutiv dhe është përgjegjës për mbikëqyrjen e zbatimit të politikave si dhe mbikëqyrjen e administrimit dhe operacioneve të BQK-së.

Më 31 dhjetor 2014, Bordi i Bankës Qendrore përbëhej nga këta anëtarë:

- Bedri Peci Kryetar i Bordit
- Bedri Hamza – Guvernator
- Fatmir Plakiqi – Anëtar, Drejtor i Thesarit në Ministrinë e Financave

Bordi Ekzekutiv përbëhet nga Guvernatori, i cili është Kryesues dhe tre Zëvendësguvernatorët dhe është përgjegjës për implementimin e politikave të BQK-së dhe të operacioneve të saj.

2. Baza e përgatitjes

a) Deklarata e përputhshmërisë

Pasqyrat financiare janë përgatitur në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar ("SNRF").

b) Baza e matjes

Pasqyrat financiare janë përgatitur duke përdorur bazat e matjes të specifikuar nga SNRF-ja për secilin lloj të aktiveve, detyrimeve, të ardhurave dhe shpenzimeve. Bazat e matjes janë shpalosur më në detaje në politikat kontabël në shënimin 3 më poshtë.

2. Baza e përgatitjes (në vazhdim)

c) Valuta funksionale dhe e prezantimit

Këto pasqyra financiare prezantohen në Euro (“EUR”), e cila është valuta funksionale e BQK-së. Nëse nuk është shënuar ndryshe, informacioni financiar i prezantuar në Euro është rumbullakësuar në mijëshen më të afërt.

d) Përdorimi i vlerësimeve dhe gjykimeve

Përgatitja e pasqyrave financiare kërkon nga menaxhmenti që të bëjë gjykime, vlerësime dhe supozime që ndikojnë në zbatimin e politikave dhe në shumatat e raportuara të aktiveve dhe detyrimeve, të ardhurave dhe shpenzimeve. Rezultatet faktike mund të ndryshojnë nga ato të vlerësuara.

Vlerësimet dhe supozimet shqyrtohen në bazë të vazhdueshme. Rishikimet e vlerësimeve kontabël njihen në periudhën në të cilën vlerësimi rishikohet dhe në periudhat e ardhshme nëse ato ndikohen. Në veçanti, informatat në lidhje me fushat e rëndësishme të vlerësimit të pasigurisë dhe vendimeve të rëndësishme për zbatimin e politikave kontabël që kanë ndikimin më të konsiderueshëm në shumatat e pranuar në pasqyrat financiare janë përshkruar më poshtë në shënimin 5.

Politikat kontabël të paraqitura më poshtë janë zbatuar në mënyrë të qëndrueshme në të gjitha periudhat e prezantuara në këto pasqyra financiare.

3. Politikat e rëndësishme kontabël

a) Transaksionet në valutë të huaj

Transaksionet në valutë të huaj vlerësohen në valutën funksionale me kursin e këmbimit në datat e kryerjes së transaksioneve. Pasuritë dhe detyrimet monetare të shprehura në valutë të huaj rivlerësohen me kursin zyrtar të këmbimit të asaj date. Fitimi apo humbja nga valutat e huaja për zërat monetarë është diferenca ndërmjet kostove të amortizuara në valutën funksionale në fillim të periudhës, e rregulluar me interesin efektiv dhe pagesat gjatë periudhës, dhe kostove të amortizuara në monedhë të huaj të rivlerësuara me kursin e këmbimit në fund të periudhës. Aktivitetet dhe detyrimet jo-monetare në monedhë të huaj që maten me vlerë të drejtë rivlerësohen në monedhë funksionale në kursin e këmbimit në datën kur është përcaktuar ajo vlerë e drejtë. Diferencat nga valutat e huaja që rrjedhin nga rivlerësimi njihen si fitim ose humbje.

b) Interesi

Të hyrat dhe shpenzimet nga interesi njihen si fitim apo humbje bazuar në metodën e interesit efektiv. Norma e interesit efektiv është norma që zbrit pagesat dhe arkëtimet e pritshme në të ardhmen gjatë jetëgjatësisë së aktivitetit ose detyrimit financiar (ose kur është e përshtatshme, për një periudhë më të shkurtër) deri në vlerën kontabël të aktivitetit ose detyrimit financiar. Norma e interesit efektiv përcaktohet në njohjen fillestare të aktivitetit ose detyrimit financiar dhe nuk rishikohet më pas.

Llogaritja e normës së interesit efektiv përfshin të gjitha komisionet dhe pikat e paguara apo kostot e transaksioneve të pranuar dhe zbritjet apo primet që janë pjesë përbërëse e normës së interesit efektiv.

Kostot e transaksioneve përfshijnë kosto shtesë të ngarkueshme drejtpërdrejt për blerjen, emetimin apo largimin e një aktivi apo detyrimi financiar.

Të ardhurat dhe shpenzimet nga interesi të paraqitura në humbje apo fitim përfshijnë interesat nga aktivitetet ose detyrimet financiare me kosto të amortizuara mbi bazën e interesit efektiv.

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

c) Tarifa dhe komisione

Të hyrat dhe shpenzimet nga tarifat dhe komisionet të cilat janë pjesë përbërëse e normës së interesit efektiv për një mjet apo detyrim financiar, përfshihen në matjen e normës së interesit efektiv.

Të hyrat tjera nga komisionet dhe tarifat, përfshirë tarifat e transaksioneve për llogaritë operative, tarifat e transferimit të fondeve dhe të licencimit njihen në momentin e kryerjes së shërbimeve të lidhura me to.

Shpenzime të tjera për komisione dhe tarifa lidhen kryesisht me tarifa transaksionesh dhe shërbimesh të cilat shpenzohen në momentin që shërbimet përfitohen.

d) Përfitimet e punonjësve

BQK kryen kontributet për sigurimet shoqërore të detyrueshme që përcaktojnë përfitimet pensionale të punonjësve kur ata dalin në pension. Këto kontribute klasifikohen sipas planeve të kontributit të përcaktuara, bazuar në legjislacionin e Kosovës. Kontributet e BQK-së ngarkohen si shpenzim në të ardhura në momentin kur ato ndodhin.

e) Tatimi dhe shpërndarja e fitimit

BQK-ja është e përjashtuar nga tatimi mbi fitimin sipas Ligjit nr. 03/L-209 të miratuar më 22 korrik 2010. Shih shënimin 4 (f) se si BQK-ja alokon fitimin e saj.

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

f) Aktivet dhe detyrimet financiare

Banka klasifikon investimet e saja në këto kategori: Aktivet financiare në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes, kreditë dhe detyrimet, aktivet financiare të mbajtura deri në maturim dhe pasuri financiare të gatshme për tregtim. Ky klasifikim varet nga qëllimi për të cilin investimet janë siguruar. Menaxhmenti përcakton klasifikimin e investimeve të tij sipas njohjes fillestare dhe e rivlerëson këtë gjatë çdo date të raportimit.

Aktivët financiarë në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes

Kjo kategori ka dy nënkategori: aktivet financiare të mbajtura për tregtim dhe ato të përcaktuara sipas vlerës fillestare reale të fitimit apo humbjes. Një pasuri financiare klasifikohet në “aktivet financiare më vlerë reale sipas kategorisë së fitimit apo humbjes së pësuar nëse parimisht sigurohet më qëllim të shitjes afatshkurtër, nëse formon një pjesë të portofolit të aktiveve financiare në të cilat ka dëshmi të përfitimit afatshkurtër, apo nëse përcaktohet kështu nga menaxhmenti.

Kreditë dhe të arkëtueshmet

Kreditë dhe të arkëtueshmet janë mjete financiare jo-derivative me pagesa fikse apo të përcaktueshme dhe që nuk kuotizohen në një treg aktiv përveç atyre që Banka ka për qëllim t'i shesë në afat të shkurtër apo që i ka përcaktuar në vlerën reale sipas fitimit apo humbjes apo vënë në dispozicion për shitje. Fillimisht kreditë dhe të arkëtueshmet njihen në vlerë reale dhe më pas maten në vlerën e amortizuar duke shfrytëzuar metodën e interesit efektiv, minus provizionin për efekt zhvlerësimi. Dispozitat për dëmin e kredive dhe të arkëtueshme përcaktohet kur ka prova objektive se Banka nuk do të jetë në gjendje që të arkëtojë të gjitha shumat e detyrueshme sipas kushteve fillestare. Banka nuk ka aktive të klasifikuara në këtë kategori.

Mjetet financiare të mbajtura deri në maturim

Aktivët financiarë të mbajtura deri në maturim janë pasuri financiare jo-derivative me pagesa fikse apo të përcaktueshme dhe me maturitet fiks përveç atyre që plotësojnë përkufizimin e kreditorëve dhe detyrimeve që menaxhmenti i Bankës ka qëllim dhe mundësi pozitive që të mbaj deri në maturitetit. Fillimisht aktivët njihen në vlerë reale dhe më pas maten në vlerën e amortizuar duke shfrytëzuar metodën e interesit efektiv, minus provizionin për efekt zhvlerësimi. Provizioni për dëmin e shumave të mbajtura në maturim përcaktohet kur ka prova objektive se Banka nuk do të jetë në gjendje që të arkëtojë të gjitha shumat e detyrimeve sipas kushteve fillestare.

Mjetet financiare të gatshme për tregtim

Mjetet financiare të gatshme për tregtim janë pasuri financiare jo-derivative të cilat ose përcaktohen në këtë kategori ose klasifikohen në ndonjërin nga kategoritë tjera. Banka nuk ka aktive të klasifikuara në këtë kategori.

i. Njohja

BQK-ja fillimisht njeh depozitat në datën kur ato krijohen. Të gjitha mjetet dhe detyrimet e tjera financiare njihen fillimisht në datën e tregtimit në të cilën BQK bëhet palë në kushtet kontraktuale të instrumentit.

Aktivi financiar apo detyrimi financiar fillimisht matet me vlerën e drejtë, të cilës i shtohen, për zë jo me vlerën e drejtë përmes fitimit apo humbjes, kostot e transaksionit që i atribuohen direkt blerjes apo emetimit të tyre.

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

f) Mjetet dhe detyrimet financiare (në vazhdim)

ii. Çregjistrimi

BQK-ja çregjistron një aktiv financiar kur të drejtat kontraktuale të rrjedhjeve të parasë që vijnë nga asetit financiar mbarojnë, ose transferon të drejtat për të marrë rrjedhjet e kontraktuara të parasë mbi aktivin financiar në një transaksion në të cilin transferohen në thelb të gjitha risqet dhe përfitimet nga pronësia e asetit financiar. Çdo interes në aktivin financiar të transferuar i cili është krijuar apo mbajtur nga BQK-ja njihet si një pasuri apo detyrim i ndarë. Në çregjistrimin e një mjeti (aseti) financiar, ndryshimi në mes të vlerës bartëse të tij (ose vlerës kontabël të ndarë në pjesën e tij të transferuar), dhe shumën e (i) vlerës së marrë (duke përfshirë çdo aset të ri që ka marrë minus çdo detyrim të ri të supozuar) dhe (ii) çdo fitim apo humbje kumulative që është njohur në të ardhurat e tjera të përmbledhura, njihet si fitim ose humbje.

BQK-ja çregjistron një detyrim financiar kur detyrimet kontraktuale janë anuluar, ndërprerë apo shuar.

iii. Netimi

Mjetet dhe detyrimet financiare netohen me njëra-tjetrën dhe shuma neto paraqitet në pasqyrën e gjendjes financiare atëherë dhe vetëm atëherë kur BQK-ja ka të drejtën ligjore për të netuar këto shuma dhe ka si qëllim ose t'i shlyejë në një bazë neto ose të realizojë pasurinë dhe të shlyejë detyrimin njëkohësisht.

Të ardhurat dhe shpenzimet paraqiten në bazë neto vetëm atëherë kur lejohet nga standardet kontabël, ose për fitimet dhe humbjet e krijuara nga një grup transaksionesh të ngjashme.

iv. Matja e kostos së amortizuar

Kostoja e amortizuar e një mjeti ose detyrimi financiar është vlera me të cilën mjeti ose detyrimi financiar matet në momentin e njohjes fillestare, duke i zbritur pagesat e principalit, plus ose minus amortizimin e akumuluar duke përdorur metodën e interesit efektiv të çdo diference ndërmjet vlerës fillestare të njohur dhe vlerës në maturim, minus çdo zbritje për efekt zhvlerësimi.

v. Matja e vlerës së drejtë

Vlera e drejt (reale) është çmimi që do të merret për të shitur një aktive apo që do të paguhet për të transferuar një detyrim në një transaksion të rregullt mes pjesëmarrësve të tregut në datën e matjes.

Kur është e disponueshme, BQK-ja mat vlerën e drejtë e një instrumenti duke përdorur çmimet e kuotuar në një treg aktiv për atë instrument. Një treg konsiderohet si aktiv, nëse çmimet e kuotuar janë të disponueshme në mënyrë të shpejtë dhe të rregullt dhe përfaqësojnë transaksionet që ndodhin aktualisht dhe rregullisht në treg në bazë të vullnetshme midis palëve.

Nëse tregu për instrumentin financiar nuk është aktiv, BQK vendos vlerën e drejtë duke përdorur një teknikë vlerësimi. Teknikat e vlerësimit përfshijnë përdorimin e transaksioneve më të fundit të midis palëve të mirë informuara dhe në formë të vullnetshme, (nëse janë të disponueshme), referimin në vlerën e drejtë aktuale të instrumenteve tjera që në thelb janë të njëjta, analizat e zbritjes së rrjedhave të parasë dhe modelet e vlerësimit të çmimit. Teknika vlerësuese e zgjedhur, përdor maksimalisht të dhënat e tregut, mbështetet sa më pak të jetë e mundur në vlerësimet specifike të BQK-së, përfshin të gjithë faktorët që pjesëmarrësit në treg do t'i merrnin parasysh në vendosjen e çmimit dhe janë në përputhje me metodologjitë e pranuar ekonomike për vendosjen e çmimit të instrumenteve financiare. Të dhënat për teknikat vlerësuese paraqesin në mënyrë të arsyeshme pritjet e tregut dhe masat e faktorëve të riskut që ekzistojnë në instrumentin financiar. BQK-ja kalibron teknikat vlerësuese dhe i teston ato për vlefshmërinë duke shfrytëzuar çmimet nga transaksionet aktuale të dallueshme të tregut në të njëjtin instrument apo në bazë të të dhënave tjera të dallueshme dhe të disponueshme në treg.

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

f) Mjetet dhe detyrimet financiare (në vazhdim)

vi. Identifikimi dhe matja e dëmtimit

Në çdo datë raportimi, BQK vlerëson nëse ka evidencë objektive që mjetet financiare të cilat nuk mbahen me vlerën e tregut përmes fitimit ose humbjes janë zhvlerësuar. Mjetet financiare zhvlerësohen kur evidenca objektive paraqet që një ngjarje që sjell humbje ka ndodhur pas njohjes fillestare të aktivitetit dhe që ngjarja që sjell humbje ka një ndikim në rrjedhjet e ardhshme të parasë së aktivitetit, të cilat mund të maten me besueshmëri.

Evidenca objektive që mjetet financiare janë të zhvlerësuara mund të përfshijë mospagesa ose vështirësi financiare të huamarrësit, ristrukturimin e një depozite apo paradhënie nga BQK-ja me kushte dhe afate të cilat BQK-ja përndryshe nuk do t'i kishte konsideruar, që janë indikator se një huamarrës ose emetues i letrave me vlerë po falimenton, zhdukja e një tregu aktiv për letrat me vlerë, ose të dhëna të tjera të dukshme lidhur me një grup aktivesh si p.sh ndryshime të pafavorshme në statusin e pagesave të një huamarrësi ose emetuesi në BQK, ose kushte ekonomike që lidhen me mospagesën në kohë në BQK.

Humbja në vlerë (zhvlerësimi) i aktiveve financiare të kryer me koston e amortizuar llogaritet si diferenca mes vlerës kontabël të aktiveve financiare dhe vlerës aktuale të rrjedhjeve të vlerësuara të parave që skontohej me normën origjinale të interesit efektiv të aktivitetit. Humbjet njihen në pasqyrën e të ardhurave dhe pasqyrohen në një llogari provizioni përkundrejt huave dhe paradhënies. Interesat mbi aktivitetet e zhvlerësuara, nëse janë të zbatueshme, vazhdojnë të njihen nëpërmjet skontimeve të pandryshueshme. Kur një ngjarje vijuese shkakton zvogëlim të zhvlerësimit, zhvlerësimi anulohet nëpërmjet të ardhurave ose humbjeve.

g) Paraja dhe ekuivalentët e saj

Për qëllimin e pasqyrës së rrjedhjes së parasë, paraja dhe ekuivalentët e saj përfshijnë kartëmonedhat gatshme, depozita me bankat dhe aktive financiare me rrjedhje të madhe me maturitet origjinal për më pak se tre muaj, të cilat janë objekt i një Risku jo-domethënës të ndryshimeve në vlerën e tyre të drejtë dhe përdoren nga BQK-ja në administrimin e detyrimeve afatshkurtra.

Paraja dhe ekuivalentët e saj mbahen në pasqyrën e gjendjes financiar me kosto të amortizuar.

h) Letra me vlerë të investimit

Letrat me vlerë, që janë Bonot e Thesarit, maten fillimisht me vlerën e drejtë plus kosto të tjera të drejtpërdrejta të transaksionit, dhe në vijim trajtohen si investime që mbahen deri në maturim.

Letrat me vlerë që mbahen deri në maturim janë mjete financiare jo-derivative me pagesa fikse ose të përcaktueshme dhe maturitet fiks, të cilat BQK-ja ka synimin e pozitiv dhe aftësinë që t'i mbajë deri në maturim, dhe të cilat nuk janë përcaktuar me vlerë të drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes. Letrat me vlerë që mbahen deri në maturim përfshijnë bonot e thesarit.

Letrat me vlerë që mbahen deri në maturim mbahen me kosto të amortizuar duke përdorur metodën e interesit efektiv. Çfarëdo shitje apo ri-klasifikim i një shume të konsiderueshme të investimeve të mbajtura deri në maturitet të cilat nuk janë afër maturitetit të tyre, që do të rezultonte në ri-klasifikimin e të gjitha investimeve të mbajtura në maturitet të gatshme për shitje, dhe do të parandalonte BQK-në që të klasifikojë letrat me vlerë të investimit si të mbajtura në maturitet për vitin aktual dhe dy vitet vijuese financiare.

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

i) Prona dh pajisjet

i. Njohja dhe matja

Zërat e pronës dhe pajisjeve paraqiten me kosto minus amortizimin e akumuluar dhe humbjet e akumuluar nga ndryshimi në vlerë.

Kosto përfshin shpenzime që janë drejtpërdrejt të lidhura me blerjen e mjetit. Kosto e mjeteve të ndërtuara nga vetë BQK-ja përfshin koston e materialeve dhe të fuqisë punëtore të drejtpërdrejtë, kosto të tjera që lidhen drejtpërdrejt me sjelljen e mjetit në gjendjen funksionale që ai të jetë i përdorshëm në mënyrën e synuar, dhe kostot e çmontimit dhe lëvizjes së pajisjeve dhe restaurimin e ambientit ku ato janë vendosur.

Programe kompjuterike të blera që janë thelbësore për funksionimin e pajisjes përkatëse kapitalizohen si pjesë e asaj pajisjeje.

Kur pjesë të një elementi të pronës dhe pajisjeve kanë jetëgjatësinë e dobishme të ndryshme, ato kontabilizohen si elemente të veçanta (komponentë kryesor) të pronës dhe pajisjes.

ii. Kosto pasuese

Kostoja e zëvendësimit të një pjese të një elementi të pronës ose pajisjeve njihet në vlerën e mbartur të elementit nëse është e mundur që përfitime të ardhshme ekonomike nga përdorimi i atij mjeti të rrjedhin në BQK, dhe kostoja e tij mund të matet me besueshmëri. Kostot e servisimit të përditshëm të pronës dhe pajisjes (aktiveve afatgjata materiale) njihen në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve në momentin kur ndodhin.

iii. Zhvlerësimi

Zhvlerësimi njihet në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve me metodën lineare përgjatë jetëgjatësisë të secilës pjese të një elementi të aktiveve afatgjata materiale.

Vlerësimi i jetëgjatësisë për periudhën aktuale dhe krahasuese është si më poshtë:

	2014	2013
Investimet në objekte me qira	20 vite	20 vite
Pajisje	5 vite	5 vite
Kompjuterë	3 vite	3 vite
Automjete	5 vite	5 vite

Jetëgjatësia e pajisjeve tjera vlerësohet rast pas rasti. Metoda e zhvlerësimit, jetëgjatësia dhe vlera e mbetur rivlerësohen në datën e raportimit.

j) Asetet e paprekshme

Programet kompjuterike të blera nga BQK-ja njihen me koston historike të zvogëluar për zhvlerësimin e akumuluar dhe humbjet e akumuluar nga ndryshimi në vlerë.

Shpenzimet e mëvonshme për programet kompjuterike kapitalizohen vetëm kur këto shpenzime rrisin përfitimin e ardhshëm ekonomik prej këtij aktivi. Të gjitha shpenzimet e tjera njihen në periudhën që ndodhin.

Shpenzimi i amortizimit njihet në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve, bazuar mbi metodën lineare të amortizimit gjatë jetës së dobishme ekonomike të programit kompjuterik, prej datës në të cilën ky program është i gatshëm për përdorim. Jeta e dobishme ekonomike e programeve kompjuterike bazohet në vlerësimin për shfrytëzimin e atij programi pa qenë nevoja për ndonjë përmirësim të madh, aktualisht nga 3 deri në 10 vite.

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

k) Rënia në vlerë e mjeteve jo-financiare

Vlera kontabël e mjeteve jo-financiare të BQK-së, rishikohet në çdo datë raportimi për të përcaktuar nëse ka evidenca për ndryshim në vlerë. Nëse ka evidenca të tilla atëherë vlerësohet vlera e rikuperueshme e mjetit.

Humbje nga rënia në vlerë njihet nëse vlera kontabël e një aseti ose e njësisë gjeneruese të parasë tejkalon vlerën e rikuperueshme. Njësia gjeneruese e mjeteve monetare është grupi me i vogël i identifikueshëm i asetëve që gjeneron rrjedhë të parasë që janë të pavarura nga mjetet dhe grupet e tjera. Humbjet nga rënia në vlerë njihen në pasqyrën e të ardhurave. Humbjet nga rënia në vlerë e njësive gjeneruese të parasë shpërmdahen në mënyrë proporcionale midis asetëve të tjera të njësisë (grupi të njësive) në baza proporcionale. Vlera e rikuperueshme e një aktivi ose e njësisë gjeneruese të parasë është më e madhja ndërmjet vlerës së tij në përdorim dhe vlerës së drejtë minus kostot e shitjes. Në vlerësimin e vlerës në përdorim, rrjedhjet e ardhshme të vlerësuara të mjeteve monetare zbriten në vlerën e tyre aktuale duke përdorur një normë zbritjeje para taksave që reflekton vlerësimet aktuale të tregut për vlerën në kohë të parasë dhe risqet specifike për aktivin.

Humbjet nga rënia në vlerë të njohura në periudhat e mëparshme vlerësohen në çdo datë raportimi për të përcaktuar nëse rënia në vlerë është zbutur ose nuk ekziston më. Një humbje nga rënia në vlerë anulohet nëse ka pasur ndryshim në vlerësimet e përdorura për përcaktimin e vlerës së rikuperueshme. Humbja nga rënia në vlerë anulohet deri në atë masë sa vlera kontabël e aktivit nuk tejkalon vlerën kontabël që do të përcaktohej duke i zbritur amortizimin dhe zhvlerësimin, dhe sikur të mos ishte njohur ndonjë humbje nga rënia në vlerë.

l) Detyrimet financiare

Burimet e financimit të BQK-së janë depozitat nga institucionet ndërkombëtare, qeveritare, publike, bankare dhe institucione të tjera financiare. Detyrimet financiare maten me koston e amortizuar duke përdorur metodën e normës së interesit efektiv.

m) Të ardhurat nga grantet

Grandet qeveritare njihen fillimisht si të ardhura të shtyra kur ekziston një siguri e arsyeshme se ato do të merren dhe se BQK-ja do t'i përmbahet kushteve lidhur me grandin. Grandet që BQK-ja përfiton për shpenzime njihen si fitim ose humbje në baza sistematike në të njëjtat periudha në të cilat njihen shpenzimet. Grandet që BQK-ja përfiton për koston e një aseti njihen në fitim ose humbje në baza sistematike përgjatë jetës së përdorimit të asetit.

n) Pagat e financuara nga donatorët

Individë të caktuar të angazhuar në BQK janë ekspertë ndërkombëtar të caktuar dhe financiar për një afat të shkurtër nga organizatat ndërkombëtare. Financimi nga këto organizata ndërkombëtare ndër të tjera përfshin, por nuk kufizohet në pagesën e pagave të këtyre ekspertëve ndërkombëtar. Duke qenë se kjo ndihmë i paguhet personave të caktuar drejtpërdrejt nga organizatat ndërkombëtare, nivelet e pagesës nuk janë të njohura dhe as nuk janë të përfshira në këto pasqyrat financiare.

o) Provizionet

Provizioni njihet nëse, si rezultat i ngjarjeve që kanë ndodhur në të kaluarën, BQK-ja ka detyrime aktuale ligjore ose konstruktive që mund të vlerësohen në mënyrë të besueshme, dhe është e mundshme që një dalje e parave apo të mirave ekonomike do të kërkohet për të shlyer detyrimin. Provizionet përcaktohen duke e zbritur rrjedhjen e ardhshme të parasë me një normë para tatimit e cila reflekton vlerësimin aktual të tregut për vlerën kohore të parasë dhe kur është e përshtatshme, riskun specifike për detyrimet.

Provizioni për kontrata të ngarkuara njihet kur përfitimet e pritura për t'u nxjerrë nga BQK-ja nga kontrata janë më të vogla se kostoja e pashmangshme e realizimit të detyrimeve sipas kontratës. Provizioni matet në vlerën aktuale me më të voglën midis koston së pritshme të ndërprerjes së kontratës dhe koston së pritshme neto të vazhdimin të kontratës. Përpara se të njihet një provizion, BQK njeh çdo humbje nga rënia në vlerë e asetit të lidhur me atë kontratë.

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

p) Ndryshimet në politikat dhe shpalosjet kontabël

(i) Standardet dhe interpretimet efektive për periudhën aktuale

Standardet e mëposhtme, ndryshimet në standardet dhe interpretimet ekzistuese të lëshuara nga Bordi i Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit janë efektive për periudhën aktuale:

- **Ndryshimet në SNK 32 "Instrumentet Financiare: Paraqitja"** - Kompensimi i Pasurive dhe Detyrimeve Financiare (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2014),
- **Ndryshimet në SNK 36 "Zhvlerësimi i pasurive"** - Shpalosjet e shumës së rikuperueshme për pasuritë jo-financiare (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2014),
- **Ndryshimet në SNK 39 "Instrumentet financiare: Njohja dhe Matja"**- Ndryshmi në derivate dhe vazhdimi i kontabiliteti të mbrojtjes (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2014),
- **IFRIC 21 "Masë për marrje pasurie"** (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2014).

Miratimi i këtyre ndryshimeve në standardet dhe interpretimet ekzistuese nuk ka dërguar në ndonjë ndryshim në politikat kontabël të Bankës.

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

p) Ndryshimet në politikat dhe shpalosjet kontabël (në vazhdim)

ii) Standardet dhe interpretimet në përfundim që ende nuk janë efektive

Në datën e autorizimit të këtyre pasqyrave financiare, standardet, ndryshimet në standardet ekzistuese dhe interpretimet ishin në përfundim, por ende jo efektive:

- **SNRF 9 "Instrumentet financiare"** (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2018),
- **SNRF 14 "Llogaritë e shtyra të Rregullatorit"** (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2016),
- **SNRF 15 "Të ardhurat nga kontratat me klientët"** (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2017),
- **Ndryshimet në SNRF 11 "Marrëveshjet e përbashkëta"** - Kontabiliteti për Blerjet e Interesave në Aktivitetet e Përbashkëta (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2016),
- **Ndryshimet në SNK 16 "Prona, impiantet dhe paisjet" dhe SNK 38 "pasuritë e paprekshme"** - Sqarimi i Metodave të pranueshme të zhvlerësimit dhe amortizimit (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2016),
- **Ndryshimet në SNK 16 "Prona, impiantet dhe paisjet" dhe SNK 41 "Aktivitet bujqësore"** - Bujqësi: pronari i kultivimeve (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2016),
- **Ndryshimet në SNK 19 "Përfitimet e punonjësve"** – skemat e definuara të përfitimeve: Kontributet e punonjësve (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më apo pas 1 korrikut 2014),
- **Ndryshimet në SNK 27 "Pasqyrat Financiare Individuale"** - metoda e kapitalit neto në Pasqyrat Financiare Individuale (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2016),
- **Ndryshimet në standardet e ndryshme "Përmirësimet në SNRF (të ciklit 2010-2012)"** që rezultojnë nga Projekti i Përmirësimit vjetor të SNRF (SNRF 2, SNRF 3 SNRF, 8, SNRF 13, SNK 16, SNK 24 dhe SNK 38) kryesisht me qëllim që të shmangin mospërputhjet dhe përmirësimin e tekstit (ndryshimet duhet të zbatohen për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 korrikut 2014),
- **Ndryshimet në standardet e ndryshme "Përmirësimet në SNRF (të ciklit 2011-2013)"** që rezultojnë nga Projekti i Përmirësimit vjetor të SNRF (SNRF 1, SNRF 3, SNRF 13 dhe SNK 40) kryesisht me qëllim që të shmangin mospërputhjet dhe përmirësimin e tekstit (ndryshimet do të aplikohen për periudhat vjetore që fillojnë më apo pas 1 korrikut 2014).

Kompania ka zgjedhur të mos adoptojë këto standarde, rishikime dhe interpretime para datave të tyre të hyrjes në fuqi. Kompania parashikon që adoptimi i këtyre standardeve, rishikimeve dhe interpretimeve nuk do të ketë ndikim material në pasqyrat financiare në periudhën e zbatimit fillestar.

4. Menaxhimi i rrezikut financiar

a) Hyrje dhe vështrim

BQK është ekspozuar ndaj risqeve të mëposhtme nga përdorimi i instrumenteve financiare:

- Rreziku kreditor
- Rreziku operacional
- Rreziku i likuiditetit
- Rrezikuu i tregut

Ky shënim paraqet informacion lidhur me ekspozimin e BQK-së ndaj rreziqeve të mësipërme, objektivave, politikave dhe procedurave të BQK-së për matjen dhe menaxhimin e riskut si dhe administrimi i kapitalit nga BQK-ja. Shënime të tjera sasiore dhe cilësore janë përfshirë përgjatë këtyre pasqyrave financiare.

Struktura e menaxhimit të rrezikut

Krijimi dhe mbikëqyrja e administrimit të rrezikut të BQK-së është përgjegjësi e Bordit të Bankës Qendrore. Menaxhmenti i BQK-së raporton rregullisht nëpërmjet Bordit Ekzekutiv të BQK-së tek Bordi Qendror i Bankës mbi praktikën e administrimit të rrezikut. Bordi Ekzekutiv dhe Komiteti i Investimeve e kanë për detyrë të bëjnë hartimin dhe monitorimin e politikave të administrimit të rrezikut të BQK-së. Këto politika zbatohen më pas nga njësitë përkatëse organizative.

Politikat e administrimit të rrezikut të BQK-së janë krijuar për të identifikuar dhe analizuar rreziqet me të cilat përballet BQK-ja, si dhe të vendos kufizime dhe kontroll të duhur për rreziq, dhe të monitoroj rreziqet dhe respektimin e limiteve të vendosura. Politikat dhe sistemet e administrimit të rrezikut rishikohen rregullisht në mënyrë që të reflektojnë ndryshimet në kushtet, produktet dhe shërbimet e ofruara të tregut. BQK-ja, me anë të trajnimeve, standardeve dhe procedurave të administrimit, synon të zhvilloj një mjedis kontrolli konstruktiv dhe të disiplinuar, në të cilin të gjithë punonjësit të jenë të vetëdijshëm për rolet dhe detyrimet e tyre.

Komiteti i Auditimit të BQK-së është përgjegjës për monitorimin dhe rishikimin e pajtueshmërisë me politikën dhe procedurat e administrimit të rrezikut, si dhe për rishikimin e mjaftueshmërisë së strukturës së administrimit të rrezikut lidhur me rreziqet që përballet BQK-ja. Komiteti i Auditimit të BQK-së ndihmohet në kryerjen e detyrave të tij nga Departamenti i Auditimit të Brendshëm. Auditimi i brendshëm ndërmerr auditime të kontrolleve dhe të procedurave të administrimit të rrezikut në mënyrë të rregullt dhe ad-hoc, rezultatet e të cilave raportohen përmes Shefit të Auditimit të brendshëm tek Komiteti i Auditimit.

b) Rreziku kreditor

Rreziku kreditor është rreziku i humbjes financiare për BQK-në nëse një palë kontraktuese e instrumenteve financiare dështon t'i përmbush detyrimet kontraktuale të saj, dhe mund të rrjedh kryesisht nga investimet e BQK-së në letra me vlerë dhe depozita (në tregjet e parasë apo llogari rrjedhëse) në banka të tjera.

Menaxhimi i rrezikut kreditor

i. Investimet dhe ekspozimi ndaj bankave tjera

BQK-ja e kufizon ekspozimin e saj ndaj rrezikut të kreditimit duke investuar vetëm në letra të lëshuara nga qeveritë e vendeve të BE-së dhe duke pasur depozita pranë bankave të huaja, detyrimet afatshkurtra të cilave i janë vlerësuar në një nga dy kategoritë më të larta nga agjencitë ndërkombëtare të njohura për vlerësimin e rrezikut të kreditimit. Duke pasur parasysh vlerësimet e larta kreditore, menaxhmenti nuk pret që ndonjë nga palët kontraktuese të dështojë në përmbushjen e detyrimeve të veta.

4. Menaxhimi i rrezikut financiar / Menaxhimi i rrezikut kreditor (vazhdim)

ii. Ekspozimi ndaj rrezikut kreditor

Ekspozimi më i lartë ndaj rrezikut kreditor bëhet më 31 dhjetor 2014 dhe 31 dhjetor 2013, paraqitet nga vlera e bartur e llogarive rrjedhëse me bankat jo-rezidente, e bonove të thesarit dhe depozitave me bankat jo-rezidente. Për detaje mbi ekspozimin referohuni shënimeve 8, 9 dhe 10.

Asnjë nga ekspozimet e BQK-së nuk është me vonesë ose me rënie në vlerë. Nuk ka ndryshime në politikat e administrimit të rrezikut nga vitet e kaluara. BQK-ja nuk mban asnjë kolateral apo ndonjë element tjetër avancues kreditor kundrejt ekspozimit ndaj rrezikut të kreditor.

c) Rreziku i likuiditetit

Rreziku i likuiditetit është rreziku që BQK-ja të ketë vështirësi në përmbushjen në kohë të duhur të obligimeve nga detyrimet e saj financiare.

Menaxhimi i rrezikut të likuiditetit

Qëndrimi i BQK-së në menaxhimin e likuiditetit është të sigurojë, sa të jete e mundur, që vazhdimisht të ketë likuiditet të mjaftueshëm për të përmbushur në kohë detyrimet, si në kushte normale ashtu edhe në ato të pafavorshme, pa pësuar humbje të papranueshme apo duke rrezikuar dëmtimin e reputacionit të BQK-së.

Politikat e monitorimit dhe adresimit të rrezikut të likuiditetit janë të vendosura nga Bordi Ekzekutiv i Bankës. BQK-ja menaxhon rrezikun e likuiditetit duke investuar në depozita afatshkurtra me bankat jo-rezidente dhe duke mbajtur shuma të mjaftueshme të mjeteve monetare në kasafortat e saj. Politikat e menaxhimit të likuiditetit janë të vendosura në një mënyrë të tillë që edhe në kushte të keqësuar BQK-ja të jetë në gjendje të përmbushë detyrimet e saj. Pozicioni ditor i likuiditetit monitorohet dhe testime të rregullta të likuiditetit kryhen nën skenarë të ndryshëm si për kushte të tregut normale ashtu edhe për ato më të vështira. Të gjitha politikat dhe procedurat e likuiditetit iu nënshtrohen rishikimit dhe aprovimit të menaxhmentit të BQK-së. Raportet mujore që mbulojnë pozicionin e likuiditetit të BQK-së i paraqiten rregullisht anëtarëve të Komitetit të Investimeve nga Departamenti i Menaxhimit të Mjeteve.

Ekspozimi ndaj rrezikut të likuiditetit

Maturiteti i mbetur kontraktual për detyrimet financiare, më përjashtim të pagesave të ardhshme të interesit

31 dhjetor 2014	Shënim	Vlera e bartur	Më pak se 1 muaj	1-3 muaj	3 muaj deri në 1 vit	1 vjet deri në 5 vite
<i>Detyrimet jo-derivative</i>						
Ndaj bankave komerciale në vend	15	315,932	315,932	-	-	-
Ndaj llogarive të lidhura me FMN	16	238,713	136,982	2,798	5,596	93,337
Ndaj institucioneve qeveritare	17	713,567	683,561	30,006	-	-
Ndaj institucioneve publike dhe komerciale	18	50,608	50,608	-	-	-
Nga huamarrja/et	19	34	34	-	-	-
Detyrime tjera vendore	20	2,428	2428	-	-	-
		1,321,282	1,189,545	32,804	5,596	93,337
31 dhjetor 2013						
<i>Detyrimet jo-derivative</i>						
Ndaj bankave komerciale në vend	15	333,173	333,173	-	-	-
Ndaj llogarive të lidhura me FMN	16	234,011	128,278	2,620	7,860	95,253
Ndaj institucioneve qeveritare	17	757,446	687,431	70,015	-	-
Ndaj institucioneve publike dhe komerciale	18	236,597	236,597	-	-	-
Nga huamarrja/et	19	-	-	-	-	-
Detyrime tjera vendore	20	2,428	2428	-	-	-
		1,563,655	1,387,907	72,635	7,860	95,253

4. Menaxhim i rrezikut financiar (vazhdim)

c) Rreziku i likuiditetit (vazhdim)

Tabela e mëparshme tregon rrjedhjet e parasë të pa-zbritura të detyrimeve financiare të BQK-së bazuar në mundësinë më të hershme të maturitetit të tyre kontraktual. Për administrimin e rrezikut të likuiditetit që rrjedh nga detyrimet financiare, BQK-ja mban mjete likuide që përfshijnë para dhe kuivalentë të saj dhe letra me vlerë për të cilat ekziston një treg aktiv dhe likuid.

d) Rreziku i tregut

Rreziku i tregut është rreziku që ndryshimet që përhapen në çmimet e tregut, si normat e interesit, çmimet e kapitalit, normat e kursit të këmbimit dhe kreditë (që nuk lidhen me ndryshimet në gjendjen kreditore të huamarrësit/emetuesit) do të ndikojë në të ardhurat e BQK-së apo vlerën e instrumenteve financiare të mbajtur nga ajo. Objektivi i administrimit të rrezikut të tregut është të menaxhoj dhe kontrolloj ekspozimin ndaj rrezikut të tregut brenda parametrave të pranueshëm, ndërkohë që optimizon kthimin e investimeve.

Menaxhimi i rreziqeve të tregut

Operationet e BQK-së i nënshtrohen rrezikut të luhatjes së normave të interesit në atë masë që aktivet dhe detyrimet që bartin interes maturohen ose riçmohen në kohë apo shuma të ndryshme. Mjetet dhe detyrimet me norma të ndryshueshme janë të ekspozuara ndaj rrezikut bazë, i cili është ndryshimi në karakteristikat e riçimit të indekseve të shumëllojshëm me norma të ndryshueshme.

Veprimtaritë e menaxhimit të rrezikut synojnë të optimizojnë të ardhurat neto nga interesi bazuar mbi nivelet e normave të interesit të tregut konsistent me strategjitë e veprimit të BQK-së. Ekspozimi i BQK-së ndaj rrezikut të tregut lidhet vetëm me portofolet jo të tregtueshme.

Ekspozimi ndaj rrezikut të normës së interesit - portofolet jo të tregtueshme

Rreziku kryesor ndaj të cilit portofolet jo të tregtueshme janë ekspozuar është rreziku i humbjes nga luhatja e rrjedhjeve të ardhshme të parasë apo e vlerave të drejta të instrumenteve financiare për shkak të një ndryshimi në normat e tregut. Rreziku i normës së interesit kryesisht menaxhohet duke monitoruar diferencat midis normave të interesit dhe duke pasur limite paraprakisht të miratuara për intervalet e rivlerësimit. Komiteti i investimeve është autoriteti që monitoron zbatimin e këtyre limiteve. Një përmbledhje e pozicionit të BQK-së lidhur me diferencën midis normave të interesit të portfolios jo të tregtueshme paraqitet si më poshtë:

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)

(d) Rreziqet e tregut (vazhdim)

Ekspozimi ndaj rrezikut të normës së interesit - portfolet jo të tregtueshme

31 dhjetor 2014	shënim	Vlera e	Më pak se	3-6	6-12	1-5 vite
		bartur	3 muaj	muaj	muaj	
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	8	323,401	323,401	-	-	-
Letra me vlerë (Bonde dhe Bono Thesari)	9	120,789	-	-	69,997	50,792
Depozita me bankat e huaja	10	660,123	410,020	240,101	10,002	-
Mjete ne llogarit e ndërlidhura me FMN	11	164,193	62,462	-	-	101,731
Gjithsej		1,268,506	795,883	240,101	79,999	152,523
Detyrime ndaj bankave vendase	15	(315,932)	(315,932)	-	-	-
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	16	(167,803)	(66,072)	-	-	(101,731)
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	17	(713,567)	(648,550)	(65,017)	-	-
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	18	(50,608)	(50,608)	-	-	-
Nga huamarrja /et	19	(34)	(34)	-	-	-
Detyrime të tjera vendase	20	(2,428)	(2,428)	-	-	-
Gjithsej		(1,250,372)	(1,083,625)	(65,017)	-	(101,731)
Ndryshimi		18,134	(287,742)	175,084	79,999	50,792
31 dhjetor 2013	Shënim	Vlera e	Më pak se	3-6	6-12	1-5 vite
		bartur	3 muaj	muaj	muaj	
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	8	61,083	61,083	-	-	-
Letra me vlerë (Bono Thesari)	9	560,828	229,963	330,865	-	-
Depozita me bankat e huaja	10	729,473	553,493	145,953	30,027	-
Mjete ne llogarit e ndërlidhura me FMN	11	165,330	59,597	-	-	105,733
Gjithsej		1,516,714	920,244	476,818	30,027	105,733
Detyrime ndaj bankave vendase	15	(333,173)	(333,173)	-	-	-
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	16	(167,597)	(61,864)	-	-	(105,733)
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	17	(757,446)	(737,439)	(20,007)	-	-
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	18	(236,597)	(236,597)	-	-	-
Nga huamarrja /et	19	-	-	-	-	-
Detyrime të tjera vendase	20	(2,428)	(2,428)	-	-	-
Gjithsej		(1,497,241)	(1,371,501)	(20,007)	-	(105,733)
Ndryshimi		19,473	(451,257)	456,811	30,027	-

Aktivitet dhe detyrimet financiare që nuk bartin interes nuk janë përfshirë në tabelën më lartë.

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)
(d) Rreziqet e tregut (vazhdim)

Rreziku i përgjithshëm jo-tregtar i normave të interesit jo të tregtueshme menaxhohet nga Departamenti i Menaxhimit të Mjeteve, i cili përdor investimet në letra me vlerë dhe depozitat në banka për të menaxhuar rrezikun e përgjithshëm që lind nga aktivitetet jo tregtare të BQK-së.

Menaxhimi i rrezikut të normave të interesit kundrejt limitit të ndryshimit të normave të interesit, plotësohet duke monitoruar ndjeshmërinë e mjeteve dhe detyrimeve të BQK-së ndaj skenarëve të ndryshëm standard dhe jo-standard të normave të interesit. Skenarët standard të cilët vlerësohen në mënyrë periodike, përfshijnë një rënie ose ngritje paralele në të gjitha kurbat e kthimit, prej 100 pikësh bazë ("pb"). Një analizë e ndjeshmërisë së BQK-së ndaj një rritje ose rënie të normave të interesit të tregut (duke supozuar që nuk ka lëvizje asimetrike të kurbove të kthimit si dhe një gjendje të pandryshueshme financiare) është si vijon:

2014

	100 pb	100 pb
	Rritje	Rënie
Efekti i parashikuar në fitim (humbje)	181	(181)

2013

	100 pb	100 pb
	Rritje	Rënie
Efekti i parashikuar në fitim (humbje)	195	(195)

Ekspozimi ndaj rreziqeve të tjera të tregut/valutore të portofoleve jo të tregtueshme

BQK-ja është e ekspozuar ndaj DVT lidhur me aktivet dhe detyrimet e saj në FMN, të cilat i monitoron në vazhdueshmëri. Ekspozimi i BQK ndaj rrezikut të valutave të huaja është si vijon:

2014

	100 pb	100 pb
	Rritje	Rënie
Efekti i parashikuar në fitim (humbje)	36	(36)

2013

	100 pb	100 pb
	Rritje	Rënie
Efekti i parashikuar në fitim (humbje)	23	(23)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)

(d) Rreziqet e tregut (vazhdim)

31 dhjetor 2014	EUR	DVT (Ekuivalenti i EUR)	Gjithsej
Aktivët			
Paraja e gatshme	29,178	-	29,178
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	323,401	-	323,401
Bono thesari	120,789	-	120,789
Depozita me bankat e huaja	660,123	-	660,123
Mjete ne llogarit e ndërlidhura me FMN	101,731	133,055	234,786
Mjetet e tjera	886	-	886
Gjithsej	1,236,108	133,055	1,369,163
Detyrime			
Detyrime ndaj bankave vendase	315,932	-	315,932
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	155,240	83,660	238,900
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	713,567	-	713,567
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	50,608	-	50,608
Nga huamarrja /et	34	-	34
Detyrime të tjera vendore	3,181	-	3,181
Gjithsej	1,238,563	83,660	1,322,223
Pozicioni neto për valuta të huaja		49,395	49,395
<hr/>			
31 dhjetor 2013	EUR	DVT (Ekuivalenti i EUR)	Gjithsej
Aktive			
Paraja e gatshme	27,384	-	27,384
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	61,083	-	61,083
Bono thesari	560,828	-	560,828
Depozita me bankat e huaja	729,473	-	729,473
Mjete ne llogarit e ndërlidhura me FMN	105,733	125,726	231,459
Mjetet e tjera	976	-	976
Gjithsej	1,485,477	125,726	1,611,203
Detyrime			
Detyrime ndaj bankave vendase	333,173	-	333,173
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	155,834	78,384	234,218
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	757,446	-	757,446
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	236,597	-	236,597
Nga huamarrja /et	-	-	-
Detyrime të tjera vendore	3,244	-	3,244
Gjithsej	1,486,294	78,384	1,564,679
Pozicioni neto për valuta të huaja		47,342	

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)

(d) Rreziku i tregut (vazhdim)

BQK-ja kryesisht kryen veprime me Euro, ndërsa monedhat e huaja me të cilat merret BQK-ja janë kryesisht “Të Drejtat e Veçanta të Tërheqjes” (“DVT”). Kurset e këmbimit të përdorura për përkthimin më 31 dhjetor 2014 dhe 2013 ishin si vijon:

	2014	2013
	EUR	EUR
1 DVT	1.1933	1.1173

DVT-të janë aktive shtesë nga rezervat e kursit të këmbimit që përcaktohen dhe mbahen nga Fondi Monetar Ndërkombëtar (FMN). Edhe pse DVT-të nuk janë valutë në vete, ato përfaqësojnë një kërkesë potenciale në valuta të vendeve anëtare të FMN-së me të cilat mund të këmbehen. DVT-të janë krijuar në vitin 1969 si pasojë e mungesës së aktiveve në valutat e preferuara të kohës si dollari amerikan dhe ari, vlera e DVT-ve përcaktohet si mesatare e shportës së katër valutave kryesore, euro, dollari amerikan, funta britanike dhe jeni japonez.

(e) Rreziku operacional

Rreziku operacional është rreziku i humbjeve direkte apo indirekte që shkaktohen nga një shumëllojshmëri shkaqesh të lidhura me proceset e BKQ-së, personelin, teknologjinë dhe infrastrukturën si dhe faktorët e tjerë të jashtëm përveç rrezikut kreditor, të tregut dhe likuiditetit siç janë kërkesat ligjore dhe rregullativ si dhe standardet e pranuar gjerësisht të sjelljes korporative. Rreziku operacional rrjedh nga të gjitha operacionet e BQK-së dhe prek të gjitha njësitë organizative.

Objekti i BQK-së është të menaxhojë rrezikun operacional si dhe të balancojë evitimin e humbjeve financiare dhe dëmtimin e reputacionit të BQK-së me administrimin e kostove efektive.

Përgjegjësia kryesore për zhvillimin dhe implementimin e kontrolleve për monitorimin e rrezikut operacional i përket stafit menaxhues të çdo njësie organizative. Kjo përgjegjësi shoqërohet me respektimin e të gjitha standardeve të BQK-së për menaxhimin e rrezikut operacional në fushat e mëposhtme:

- kërkesat për ndarjen e detyrave dhe përgjegjësi, duke përfshirë këtu edhe autorizimin e pavarur të transaksioneve;
- kërkesat për vlerësime dhe monitorime të transaksioneve;
- përshtatshmëria me kërkesat rregullative dhe ligjore;
- dokumentimi i kontrolleve dhe procedurave;
- kërkesat për vlerësimin periodik të rrezikut operacional dhe përshtatshmërisë së kontrolleve dhe procedurave për menaxhimin e këtij rreziku;
- kërkesat për raportimin e humbjeve operative dhe propozimit të veprimeve korrigjuese;
- zhvillimin e planeve emergjente;
- trajnimin dhe zhvillimin profesional;
- standardet etike dhe të mirësjelljes;
- zvogëlimin të rrezikut, duke përfshirë dhe sigurimin, kur kjo është efektive.

Përshtatshmëria me standardet e BQK-së mbështetet nga një program kontrollesh periodike të ndërmarrë nga Auditimi i brendshëm. Gjetjet e kontrolleve të Auditimit të brendshëm diskutohen me menaxherët e njësisë organizative me të cilat ato janë të lidhura dhe konkluzionet i dërgohen Komitetit të Auditimit dhe menaxhmentit të BQK-së.

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)

(f) Menaxhimi i kapitalit

Në përputhje me Ligjin, BQK-ja krijon dhe mban një rezervë të përgjithshme. Rezerva e përgjithshme nuk mund të përdoret, përveç për qëllime të mbulimit të humbjeve që pëson BQK-ja. Përveç kësaj, BQK-ja do të krijojë llogari të rezervës së rivlerësimit të përealizuara që të japin llogari për fitimet dhe humbjet e përealizuara për shkak të pozicioneve të saj me DVT.

Sipas Ligjit nr. 03/L-209, të ardhurat neto ose humbja neto e BQK-së llogariten në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (SNRF).

Fitimet në dispozicion për shpërndarje do të përcaktohen:

- duke zbritur nga fitimi neto, shumën totale të ardhurave të përealizuara të rivlerësimit, dhe duke ndarë një shumë ekuivalente në llogarinë përkatëse të përealizuara të rezervës së rivlerësimit, dhe
- duke zbritur nga llogaria e duhur e përealizuar e rezervës së rivlerësimit dhe duke shtuar në fitimet e shpërndara shumën e çfarëdo fitimi të përealizuar që është zbritur nga fitimi neto për një ose më shumë vitet e mëparshme dhe u realizuara gjatë vitit aktual financiar.

Humbjet e përealizuara nga rivlerësimi do të transferohen në llogaritë përkatëse rezervë të përealizuara të rivlerësimit deri në kohën kur këto llogari rezervë rivlerësimi kanë një bilanc zero, pasi që këto humbje do të mbulohen nga fitimi i vitit aktual, atëherë nga ana e rezervave të përgjithshme dhe më pas duke i autorizuar llogarisë kapitale.

Të ardhurat neto së pari do të shpërndahen në rezervën të përgjithshme derisa shuma totale e kapitalit fillestar dhe rezervat e përgjithshme barazohen me pesë për qind (5%) të detyrimeve monetare të Bankës Qendrore.

Pjesa prej 50% e bilancit neto të të ardhurave të realizuara që mbeten pas përmbushjes së kriterit të 5% të përmendur më lart, duhet t'i transferohet Ministrisë së Financave. Ndërsa 50% që mbetet nga të ardhurat e realizuar duhet t'i alokohet llogarisë së rezervës së përgjithshme të BQK-së.

(g) Menaxhimi i aktiveve

Në pajtim me Ligjin 03/L-209 dhe Ligjin 03/L-048, BQK-së i është caktuar përgjegjësia për bërjen dhe menaxhimin e investimeve të autorizuara në emër të Ministrisë së Financave.

5. Përdorimi i vlerësimeve dhe gjykimeve

Menaxhmenti diskuton me Bordin e Bankës Qendrore zhvillimin, zgjedhjen dhe paraqitjen e politikave dhe vlerësimeve kritike kontabël të BQK-së, dhe aplikimin e këtyre politikave dhe vlerësimeve. Vlerësimet dhe gjykimet rishikohen vazhdimisht dhe bazohen në eksperiencën historike dhe faktorë të tjerë, duke përfshirë pritshmërinë e ngjarjeve të ardhshme të cilat besohet të jenë të arsyeshme në rrethana të caktuara.

Këto shënime shpjeguese mbështesin komentet mbi menaxhimin e rrezikut financiar (shih shënimin 4).

Burimet kryesore të pasigurisë në matje

Lejimet për humbjet kreditore

Mjetet e regjistruara me kosto të amortizuara vlerësohen për të identifikuar rënien në vlerë të aktivitetit, në bazë të politikave të përshkruara në 3(f)(vi). Përbërësi specifik në totalin e provizioneve për rënie në vlerë të mjeteve financiare të vlerësuara individualisht dhe bazohet në vlerësimin më të mirë të menaxhimit të vlerës aktuale të rrjedhjeve të pritshme të parasë që pritet të pranohen. Për të llogaritur këto rrjedhje të parave, menaxhmenti gjykon mbi situatën financiare të palës në transaksion dhe vlerës neto të realizueshme të çdo kolaterali të vendosur. Çdo aktiv me rënie në vlerë, matet bazuar mbi cilësitë e tij, dhe llogaritja e rrjedhjeve të parasë që konsiderohen të arkëtueshme aprovohet në mënyrë të pavarur.

Gjykime kritike kontabël në aplikimin e politikave kontabël të BQK-së

Gjykimet kritike kontabël të kryera gjatë aplikimit të politikave kontabël të BQK-së përfshijnë:

Klasifikimi i mjeteve dhe detyrimeve financiare

Politikat kontabël të BQK-së krijojnë mundësinë që aktivitetet dhe detyrimet të vendosen që në fillim në kategori të ndryshme kontabël sipas rrethanave të caktuara.

Në klasifikimin e aktiveve financiare si të mbajtura deri në maturim, BQK-ja ka treguar se ka qëllimin pozitiv dhe aftësinë për ti mbajtur mjetet deri në datën e maturimit, siç kërkohet nga politikat kontabël 3 (h).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënim mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

6. Mjetet dhe detyrimet financiare (klasifikimet kontabël dhe vlerat e drejta)

Tabela më poshtë paraqet klasifikimin për çdo klasë të aktiveve dhe detyrimeve financiare të BQK-së, si dhe vlerat e drejta të tyre.

Shënim	Kreditë dhe llogari të arkëtueshme	Të mbajtura në maturitet	Të tjera me kosto të amortizuar	Vlera totale e bartur	Vlera e drejtë
<i>Në mijë Euro</i>					
31 dhjetor 2014					
Paraja e gatshme	29,178	-	-	29,178	29,178
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	323,401	-	-	323,401	323,401
Bono thesari	-	120,789	-	120,789	560,819
Depozita me bankat e huaja	-	660,123	-	660,123	660,123
Aktive me FMN	234,785	-	-	234,785	234,785
	587,364	780,912	-	1,368,276	1,808,306
Detyrime ndaj bankave vendase	-	-	315,932	315,932	315,932
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	-	-	238,713	238,713	238,713
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	-	-	713,567	713,567	713,567
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	-	-	50,608	50,608	50,608
Nga huamarrja /et	-	-	34	34	34
Detyrime të tjera vendase	-	-	2,428	2,428	2,428
	-	-	1,321,282	1,321,282	1,321,282
31 dhjetor 2013					
Paraja e gatshme	27,384	-	-	27,384	27,384
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	61,083	-	-	61,083	61,083
Bono thesari	-	560,828	-	560,828	560,819
Depozita me bankat e huaja	-	729,473	-	729,473	729,473
Aktivitet me FMN	231,459	-	-	231,459	231,459
	319,926	1,290,301	-	1,610,227	1,610,218
Detyrime ndaj bankave vendase	-	-	333,173	333,173	333,173
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	-	-	234,011	234,011	234,011
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	-	-	757,446	757,446	757,446
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	-	-	236,597	236,597	236,597
Nga huamarrja /et	-	-	-	-	-
Detyrime të tjera vendase	-	-	2,428	2,428	2,428
	-	-	1,563,655	1,563,655	1,563,655

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

7. Paraja e gatshme

Paraja e gatshme shprehet e gjitha në Euro.

8. Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja

Këto llogari mbahen në bankat e mëposhtme:

	2014	2013
Deutsche Bundesbank	-	39,337
Raiffeisen Zentralbank	145,497	5,358
Svenska Handelsbanken	10,004	-
Deutsche Bank	104,900	16,388
Pohjola Bank Plc	63,000	-
Gjithsej	323,401	61,083

Të gjitha llogaritë rrjedhëse të bankave të mësipërme kanë një vlerësim kreditor prej A-2/P-2, sipas vlerësimit të vitit 2014 të bërë më 31 dhjetor 2014 nga Standard & Poors/Moody's.

9. Letrat me vlerë (Bono thesari dhe Obligacione Qeveritare)

Të dy kategoritë që bëjnë pjesë në kuadër të grupimit janë letra të borxhit qeveritare të lëshuara nga vendet e Bashkimit Evropian. Bonot e thesarit e shpalosura me poshtë kanë maturitetet deri në një vit. Ndërsa ato të obligacioneve qeveritare deri në dy vite e gjysmë. Të gjitha janë në Euro dhe kanë pasur dhe kanë norma te interesit efektiv që variron nga 0.009% deri në 0.370% vjetore në vitin 2014 (ndërsa në 2013: 0.0051% deri në 2.131% vjetore).

Bonot e thesarit lëshohen nga qeveritë e vendeve të Bashkimit Evropian si më poshtë:

Sipa shteteve:

	2014	2013
Franca	-	244,953
Holanda	50,792	215,901
Belgjika	69,997	99,974
Gjithsej	120,789	560,828

Sipas llojit:

	2014	2013
Bono Thesari	69,997	560,828
Obligacione qeveritare	50,792	-
Gjithsej	120,789	560,828

Vlerësimi kreditor për këto instrumente financiare që BQK-ja ka investuar për periudhën që përfundon me 31 dhjetor 2014 ka qenë per A-1+u dhe P-1, sipas vlerësimit të Standard & Poor's /Moody's. Zvogëlimi krahas me 2013 rrjedh pjesërisht se gjithsej portfolio është zvogëluar (shiko shënim 15, 17 dhe 18) si dhe nga rënia e normave të intersit në tregjet financiare për letrat me vlerë (për ato kategori që politika e investimeve e BQK-së lejon të afatizojmë mjetet e porfolios së saj), që ka bërë që të rritet pozicioni i llogarisë rrjedhëse krahas fund vitit 2013 (shiko shënim 8).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

10. Depozita me bankat e huaja

Depozitat me bankat e huaja janë të përbëra si më poshtë:

	2014	2013
Depozitat e afatizuara		
Raiffeisen Zentralbank	20,000	109,400
Svenska Handelsbanken	80,062	150,943
ING Bank	50,000	-
Deutsche Bundesbank	-	130,000
Rabobank	110,007	30,007
Danske Bank	100,000	30,000
Swedbank	50,000	120,006
Banque Centrale du Luxembourg	150,000	159,016
Pohjola Bank Plc	100,000	-
	660,069	729,372
Interesi i përlogaritur në depozitat e afatizuara		
Raiffeisen Zentralbank	1	1
Svenska Handelsbanken	8	18
ING Bank	1	-
Deutsche Bundesbank	-	3
Rabobank	6	20
Danske Bank	18	23
Swedbank	12	13
Banque Centrale du Luxembourg	1	23
Pohjola Bank Plc	7	-
	54	101
Gjithsej	660,123	729,473

Depozitat e vendosura me bankat e huaja janë të përcaktuara në Euro dhe fitojnë interes me normë efektive që levizë nga 0.005% në 0.0370% vjetore (2013: 0.005% deri në 0.300% vjetore) si dhe kanë maturitet fillestar nga 1 në 273 ditë (2013: nga 1 në 273 ditë). Të gjitha depozitat kanë një vlerësim kreditor minimal prej A-2/P-2, sipas vlerësimit të bërë në dhjetor 2014 nga Standard & Poors/Moody's.

Nëse krahasojmë me fund të vitit 2013 vërejmë edhe këtu një zvogëlim të pozicionit të fund vitit 2014 krahas 2013, i rrjedh kryesisht nga ajo që thamë në shënim 9 lidhur me zvogëlimin e portfolios dhe rënia e normave të interesit në tregje financiare në tremujorin e fundit të vitit 2014.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

11. Mjetet e ndërlidhura me FMN

	2014	2013
Kuota e FMN-së	70,406	65,922
Titujt DVT	62,462	59,597
Interesi i përlogaritur	187	207
FMN	133,055	125,726
Qeveria		
Kërkesa nga Qeveria për shfrytëzimin e fondeve të FMN-së (SBA)	101,731	105,733
Gjithsej	234,786	231,459

Mjetet e listuara më sipër lidhen me pranimin e Kosovës në FMN në qershor të vitit 2009. Në lidhje me anëtarësimin e Kosovës në FMN, BQK-ja vepron si depozitues dhe agjent fiskal. Kjo është në përputhje me Ligjin nr. 03/L-209 për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës dhe Ligjin nr. 03-L-152 për Anëtarësimin e Republikës së Kosovës në Fondin Monetar Ndërkombëtar dhe Organizatat e Grupit të Bankës Botërore.

Kuota në FMN përfaqëson kuotën e regjistrimit që është përcaktuar në kohën e pranimin dhe është e shprehur në DVT (e shpalosur më lartë në ekuivalent të Euros) dhe shuma përcaktohet në bazë të rregullave dhe rregulloreve të FMN-së.

Titujt DVT përfaqësojnë aktive të aprovuara nga Bordi i Guvernatorëve të FMN-së sipas alokimeve të DVT ndaj vendeve anëtare të FMN-së (vendime të marra më 28 gusht 2009 dhe 9 shtator 2009). Titujt DVT përfitojnë norma vjetore të interesit në vitin 2014 të cilat variojnë nga 0.05% në 0.12% vjetore (2013: 0.06% deri në 0.13% vjetore).

Kërkesa nga Qeveria për shfrytëzimin e fondeve të FMN-së përfaqësojnë si detyrime ndaj Qeverisë që rrjedhin nga nënshkrimi i Marrëveshjes Stand-by ndërmjet Qeverisë së Kosovës dhe FMN-së në qershor të vitit 2010, me anë të së cilës Qeveria e Kosovës ka përfituar nga FMN-ja një linjë të shfrytëzimit të mjeteve në përputhje me marrëveshjen në fjalë në total prej 97 milion DVT (113 milion euro), ndërsa pozicioni më 31 dhjetor 2014 është 85.2 milion DVT (apo, 101.7 milion Euro). Norma e interesit të kësaj marrëveshje është e lidhur me normën e interesit sipas kushteve të tregut të normës bazë të interesit të vendosur nga FMN-ja, e cila vetë është e lidhur me normën e interesit të DVT-ve. Norma e interesit për vitin 2013 lëviz në baza tremujore në vit mesatarisht nga 1.05% deri në 1.12% vjetore (në 2013 ka lëvizur nga 1.06% deri në 1.16% vjetore).

Saldo e tërhequr nga FMN-ja deri në 31 dhjetor 2010 dhe tri pjesët e tjera gjatë vitit 2012, në total është rreth 97 milion DVT (113 milion Euro) nga Qeveria e Kosovës sipas marrëveshjes Stand-by. BQK-ja vepron si institucion depozitues për Qeverinë e Kosovës. Për të rregulluar këtë marrëveshje me FMN-në, BQK-ja dhe Qeveria e Kosovës kanë arritur një marrëveshje në korrik 2010 dhe prill 2012 “mbi procedurat për kërkesë, pranim, shërbim dhe ri-blerje të fondeve nga FMN-ja sipas kushteve të marrëveshjes Stand-By. Bazuar në këtë marrëveshje BQK-ja tërheq DVT-të nga FMN-ja në emër të Qeverisë dhe i krediton këto fonde në llogarinë e Qeverisë.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

12. Prona dhe pajisjet

Prona dhe pajisjet përbëhen si më poshtë:

	Investime në objektet me qira	Pajisje	Kompjuter	Automjete	Aktivet në ndërtim	Gjithsej
Kosto						
Më 1 janar 2013	1,550	1,359	858	242	-	4,009
Blerje	495	144	35	-	55	729
Transfer nga/në	-	-	-	-	-	-
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	(19)	(12)	-	-	(31)
Më 31 dhjetor 2013	2,045	1,484	881	242	55	4,707
Më 1 janar 2014	2,045	1,484	881	242	55	4,707
Blerje	2	174	145	-	30	351
Transfer nga/në	10	22	-	-	(32)	-
Transfer nga/në (korrigjim)	-	-	-	-	(23)	(23)
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	-	-	(67)	-	(67)
Më 31 dhjetor 2014	2,057	1,680	1,026	175	30	4,968
Zhvlerësimi						
Më 1 janar 2013	391	1,240	751	177	-	2,559
Zhvlerësimi i vitit	80	75	73	44	-	272
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	(19)	(12)	-	-	(31)
Më 31 dhjetor 2013	471	1,296	812	221	-	2,800
Më 1 janar 2014	471	1,296	812	221	-	2,800
Zhvlerësimi i vitit	103	78	77	21	-	279
Transfer nga/ në (korrigjim)	-	10	(10)	-	-	-
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	-	-	(67)	-	(67)
Më 31 dhjetor 2014	574	1,384	879	175	-	3,012
Vlerat bartëse						
Më 1 janar 2013	1,159	119	107	65	-	1,450
Më 31 dhjetor 2013	1,574	188	69	21	55	1,907
Më 31 dhjetor 2014	1,483	296	147	-	30	1,956

Nuk ka mjete të bllokuara si kolaterale deri më 31 dhjetor 2014 (31 dhjetor 2013: asnjë).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

13. Aktive të paprekshme

Mjetet e paprekshme përbëhen si më poshtë:

	Programe kompjuterike në zhvillim	Programe kompjuterike	Gjithsej
Kosto			
Gjendja më 1 janar 2013	25	2,657	2,682
Blerje	88	4	92
Transfere (nga)/për	-	-	-
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	(649)	(649)
Gjendja më 31 dhjetor 2013	113	2,012	2,125
Gjendja më 1 janar 2014	113	2,012	2,125
Blerje	34	89	123
Transfere (nga)/në	(88)	88	-
Transfere (nga)/në (korrigjim)	-	23	23
Nxjerrje jashtë përdorimit humbura	-	-	-
Gjendja më 31 dhjetor 2014	59	2,212	2,271
Amortizimi			
Gjendja më 1 janar 2013	-	1,257	1,257
Amortizimi për vitin	-	206	206
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	(649)	(649)
Gjendja më 31 dhjetor 2013	-	814	814
Gjendja më 1 janar 2014	-	814	814
Amortizimi për vitin	-	206	206
Nxjerrje jashtë përdorimit/të humbura	-	-	-
Gjendja më 31 dhjetor 2014	-	1,020	1,020
Shumat e bartura			
Gjendja më 1 janar 2013	25	1,400	1,425
Gjendja më 31 dhjetor 2013	113	1,198	1,311
Gjendja më 31 dhjetor 2014	59	1,192	1,251

14. Aktive tjera

Mjetet e tjera përbëhen si më poshtë:

	2014	2013
Të ardhura të përlllogaritura nga tarifat	771	898
Llogari të arkëtueshme dhe parapagime	115	78
Gjithsej	886	976

Të ardhura të përlllogaritura nga tarifat paraqesin vlerësimet për tarifat nga ripërtëritja e licencave dhe tarifa të tjera për institucionet financiare vendore për tremujorin e fundit.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

15. Detyrime ndaj bankave komerciale në vend

Sipas Rregullës XVII të BQK-së për mbikëqyrjen bankare, bankat komerciale që operojnë në Kosovë janë të detyruara të mbajnë rezerva të likuiditetit në shumën prej 10% të depozitave të kualifikuara të klientëve të tyre. Së paku gjysma e kësaj rezerve duhet të mbahet në llogari në BQK-së.

Detyrime ndaj bankave në vend

	2014	2013
ProCredit Bank Kosovë	29,511	29,599
Raiffeisen Bank Kosovë	30,023	25,065
NLB Prishtina	16,984	16,229
Banka Ekonomike	5,910	5,443
Banka për Biznes	3,989	3,838
Banka Kombëtare Tregtare (dega në Prishtinë)	8,740	8,363
Banka Ekonomike Turke (TEB)	14,401	14,667
Komercijalna Banka – Dega në Mitrovicë	2,407	2,091
Turkiye is Bankasi a.s.	1,449	5
Banka Kreditore e Prishtinës	-	-
Gjithsej rezerva e kërkuar	113,414	105,300
Shuma shtesë mbi rezervën e kërkuar		
ProCredit Bank Kosovë	82,301	23,560
Raiffeisen Bank Kosovë	16,110	10,977
NLB Prishtina	25,840	64,153
Banka Ekonomike e Prishtinës	5,005	32,651
Banka për Biznes	16,902	13,135
Banka Kombëtare Tregtare (dega në Prishtinë)	15,098	27,811
Banka Ekonomike Turke (TEB)	32,285	46,842
Komercijalna Banka – Dega në Mitrovicë	2,350	2,098
Turkiye is Bankasi a.s.	6,607	6,641
Banka Kreditore e Prishtinës	20	5
Gjithsej shtesa në llogaritë rrjedhëse	202,518	227,873
Gjithsej shuma në llogaritë rrjedhëse	315,932	333,173

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

16. Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN-në

	2014	2013
FMN Llogaria nr. 1	176	164
FMN Llogaria nr. 2	6	6
FMN Llogaria e letrave me vlerë	155,058	155,663
FMN DVT Shpërndarja	66,072	61,864
Interesi i përlllogaritur	187	206
Gjithsej detyrimi ndaj FMN	221,499	217,903
Detyrimi ndaj Qeverisë		
FMN- Pjesa e kuotës e paguar nga Qeveria	17,214	16,108
Gjithsej detyrimi ndaj Qeverisë	17,214	16,108
Gjithsej	238,713	234,011

Vlerat e mësipërme lidhen me pranimin e Kosovës në FMN në qershor 2009.

Llogaritë nr. 1 dhe nr. 2 janë llogari të FMN-së në BQK që janë hapur sipas kërkesave të bazuara në rregullat dhe rregulloret e FMN-së.

Llogaria e letrave me vlerë të FMN-së paraqet një lloj dëftese të borxhit të cilën Qeveria e Kosovës duhet ta paguaj, sipas kërkesës së FMN-së. Kjo shumë paraqet detyrimin e BQK-së ndaj FMN-së dhe përputhet me kërkesën korresponduese të BQK-së tek Qeveria e Kosovës.

Pjesa e paguar në FMN e kuotës nga Qeveria e Kosovës, paraqet shumën që Qeveria e Kosovës ia ka paguar FMN-së në emër të kuotës së FMN-së.

Shpërndarja e DVT-ve paraqet shpërndarjet e DVT-ve në shtetet anëtare të FMN-së, që është aprovuar nga Bordi i Guvernatorëve të FMN-së më 28 gusht 2009 dhe 9 shtator 2009.

Shpërndarjet e DVT-ve dhe pjesa e paguar e kuotës janë interesa që përmbajnë norma vjetore interesi mesatar që variojnë nga 0.05% - 0.12% për vitin 2013 (2013: 0.06% - 0.12% vjetore).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

17. Detyrime ndaj institucioneve qeveritare

Detyrimet ndaj institucioneve qeveritare përfshijnë llogaritë rrjedhëse si më poshtë:

Llogaritë rrjedhëse	2014	2013
Thesari- Ministria e Financave	90,481	12,888
Agjencia Kosovare e Privatizimit	557,801	530,328
Institucionet e përkohshme administrative	268	260
Gjithsej llogaritë rrjedhëse	648,550	543,476
Depozita me afat		
Thesari - Ministria e Financave	65,017	113,008
Agjencia Kosovare e Privatizimit	-	20,007
Gjithsej depozitat me afat	65,017	133,015
Letra me vlerë		
Thesari - Ministria e Financave	-	80,955
Gjithsej letra me vlerë	-	80,951
Gjithsej	713,567	757,446

Norma e interesit efektiv vjetor për llogaritë rrjedhëse për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2013 është zero (për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2013: zero). Për depozitat me afat normat e interesit efektiv për vitin 2014 lëvizin nga 0.010% - 0.370% vjetore (2013: 0.005% - 0.22 % vjetore).

18. Detyrime ndaj institucioneve publike dhe komerciale

	2014	2013
Llogaritë rrjedhëse		
Kompanitë e sigurimeve	4,982	4,199
Institucionet tjera publike	45,556	232,328
Fondet e licencuara pensionale	68	68
Të tjera	2	2
Gjithsej	50,608	236,597

Norma e interesit efektiv për llogaritë rrjedhëse më 31 dhjetor 2014 dhe 2013 është zero. Ndryshimi në kuadër të grupit rrjedh nga tregheqja e mjeteve të mbajtura në llogari rrjedhëse për njërin nga llogarit e një institucioni publik bazuar në qëllimet e tyre operative me llogarinë vetanake në BQK.

19. Detyrime nga huamarrja/et

	2014	2013
Huamarrja /et	34	-
Gjithsej	34	-

Huamarrje nga Banka botrore pjesa e shfrytëzuar.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

20. Detyrime të tjera vendore

	2014	2013
Llogari në përkujdesje	2,428	2,428
Të ardhura të shtyra nga grandet	456	523
Të ardhurat tjera të shtyra	6	12
Fondi i rezervave	146	-
Kreditorë të ndryshëm	145	281
	3,181	3,244

Ndryshimi rrjedh vetëm nga rrjedha normale e aktiviteteve në kuadër të grupimit në raport me datat kur shpalosen gjendjet.

Bilanci i llogarive në përkujdesje përbëhet nga këto lloje të llogarive dhe shumave.

Shuma prej 1,134 Euro paraqet shumat e qerasë të mbledhura nga BQK-ja deri më 5 janar 2004 në emër të Qeverisë së Kosovës për zyrat e ish Bankës Kombëtare të Kosovës, të cilat i ishin lëshuar me qera subjekteve të ndryshme/individëve. Kjo shumë përfshinë edhe interesin e fituar nga këto pagesa të qerasë deri më 31 dhjetor 2014.

Të përfshira në llogaritë e sigurta të kujdestarisë janë edhe disa shuma parash, në valuta të ndryshme dhe aktive të tjera, që BQK-ja i ka trashëguar që nga krijimi, nga ish Banka Kombëtare e Kosovës dhe interesin e fituar me vite e që deri më 31 Dhjetor 2013 kap shumën prej 538 mijë euro.

Deri më 31 dhjetor 2014 në kuadër të llogarive në përkujdesje janë të përfshira edhe 756 mijë Euro, që ndërliken llogaritë rrjedhëse të Kompanisë së Sigurimeve Kosova e cila është likuiduar në prill të vitit 2010.

Lëvizjet në të hyrat nga grantet janë si vijon:

	Ministria e Financave (ICU Portofoli)	Banka Botërore	Gjithsej
Të hyrat e shtyra nga grantet më 1 janar 2013	555	35	590
Grante të pranuar gjatë vitit	11	-	11
Të ardhurat nga grantet për vitin	(71)	(7)	(78)
Të hyrat e shtyra nga grantet më 31 dhjetor 2013	495	28	523
Të hyrat e shtyra nga grantet më 1 janar 2014	495	28	523
Grande të pranuar gjatë vitit	10	-	10
Grandet e njohura si hyrje për vitin	(70)	(7)	(77)
Të hyrat e shtyra nga grantet më 31 dhjetor 2014	435	21	456

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

21. Kapitali i autorizuar

Kapitali i Autorizuar i BQK-së më 31 dhjetor 2014 dhe 2013 është 30,000 Euro sipas Ligjit nr. 03/L-209 të miratuar më 22 korrik 2010.

BQK i raporton direkt Kuvendit të Kosovës. Kapitali i BQK-së nuk i nënshtrohet ndonjë detyrimi.

21a. Fondi rezervë dhe rezerva e rivlerësimit

Fondi rezervë dhe rezerva e rivlerësimit rregullohet me Ligjin nr. 03/L-209 për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës. Fitimi i çdo viti financiar, shpërndahe si përshkruhet në shënimin 4 (f) në përputhje me këtë ligj.

22. Të ardhurat neto nga interesi

Të ardhurat neto nga interesi, përbëhen si vijon:

	2014	2013
Të ardhurat nga interesi		
Nga llogaritë e depozitave	812	548
Nga bonot e thesarit	636	391
Nga llogaritë rrjedhëse	56	51
	1,504	990
Shpenzimet e interesit		
Në llogaritë rrjedhëse të entiteteve jo-bankare	54	50
Në llogaritë rrjedhëse të bankave	-	1
Në depozitat me afat	192	130
	246	181
Të ardhura neto nga interesi	1,258	809

23. Të ardhurat neto nga tarifat dhe ndalesat

Të ardhurat neto nga tarifat dhe ndalesat përbëhen si në vijim:

	2014	2013
Të ardhura nga tarifat		
Nga depozitime parash	459	459
Nga transfertat e jashtme hyrëse	40	45
Nga transfertat e jashtme dalëse	290	191
Nga sistemi kliringut ndër-bankar	477	433
Nga sistemi i regjistrimit të kredive	121	119
Nga menaxhimi i fondeve të thesarit	224	284
Tarifat e tjera	29	32
	1,640	1,563
Shpenzimet nga tarifat		
Për transport parash	273	253
Për transaksione me bankat korrespondente	45	53
Ngarkesat për dënime	-	-
	318	306
Të ardhura neto nga tarifat dhe ndalesat	1,322	1,257

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

23. Të ardhurat nga neto tarifrat dhe ndalesat (vazhdim)

Të ardhurat nga menaxhimi i fondit të thesarit rrjedhin (shënim 23) nga shërbimet e menaxhimit të mjeteve të Thesarit të Ministrisë së Financave nga BQK. Këto shërbime janë në përputhje me Ligjin për BQK-në.

24. Të ardhura nga aktiviteti rregullativ

Të ardhurat të tjera operative përfshijnë kryesisht tarifa të vendosura ndaj institucioneve financiare në Kosovë si pjesë e lëshimit apo ripërtërimit të licencave, po ashtu edhe tarifa të tjera të detyrueshme që kanë të bëjnë me aktivitetet e tyre.

Të ardhurat nga aktiviteti rregullativ:

	2014	2013
Tarifa ngarkuar për bankat komerciale	1,957	1,136
Tarifa ngarkuar për kompanitë e sigurimit	1,144	1,095
Tarifa nga institucionet financiare jo-bankare	196	105
Tarifa nga ripërtëritja e pensioneve	13	21
Gjithsej	3,310	2,367

25. Të ardhurat nga grantet

Të ardhurat nga grantet përbëhen si në vijim:

	2014	2013
Thehari - Ministria e Financave (ICU portofoli)	70	71
Banka Botërore	7	7
Gjithsej	77	78

26. Të ardhurat tjera operative

Të ardhurat tjera:

	2014	2013
Të ardhurat tjera	18	10
Gjithsej	18	10

Në kuadër të të ardhurave tjera janë kryesisht shitjet e disa pasurive të cilat kanë qenë jashtë përdorimit ose me qëllim të zëvendësimit të tyre me te reja më ekonomike dhe më funksionale.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

27. Shpenzimet e personelit

Shpenzimet e personelit përbëhen si në vijim:

	2014	2013
Pagat	2,779	2,130
Kontributet pensionale	439	343
Shpenzimet e sigurimit shëndetësor	178	168
Trajnimet e stafit	43	75
Shpenzimet e Bordit të Bankës Qendrore	107	136
Të tjera	25	25
Gjithsej	3,571	2,877

Numri i punonjësve në BQK më 31 dhjetor 2014 ishte 201 (31 dhjetor 2013: 193). Nga shpalosja me lartë vërehet se kemi rritje të shpenzimeve të personelit, në vitin 2014 krahas me vitin 2013, dhe kjo është e ndikuar nga rritja e personelit dhe pjesërisht nga harmonizimi me strukturën organizative i gradave dhe pagave të personelit në janar të vitit 2014. Ky harmonizim nuk përfshinë Guvernatorin, Zëvendësguvernatorët dhe as anëtarët e bordit të BQK-së.

28. Shpenzimet e përgjithshme dhe administrative

Shpenzimet e përgjithshme dhe administrative përbëhen si në vijim:

	2014	2013
Shpenzimet e sigurimit	185	172
Mirëmbajtje dhe riparime	44	63
Mirëmbajtja e programeve kompjuterik	240	225
Shpenzimet e komunikimit (telefon, teleks, dhe internet)	51	62
Shërbime komunale	97	99
Shpenzimet e auditimit dhe këshillimit	18	19
Shpenzimet sigurisë dhe ruajtjes	44	44
Udhëtime dhe transport	107	117
Shpenzimet operative të veturave	33	29
Materiale zyre	21	27
Shpenzime për përfaqësimi*	36	26
Shpenzime për reprezentacion (tjera*)	11	7
Shpenzime e kafitërisë	28	22
Shpenzimet konsumuese për kompjuterë artikuj të tjerë të nderlidhur	10	18
Shpenzime konsumuese për pajisje	40	30
Shpenzimet e publikimit dhe literaturës	38	33
Asistencë tekniko profesionale dhe shërbime tjera të jashtme	121	5
Anëtarësime shoqata profesionale**	29	26
Shpenzimet e provizioneve***	145	-
Të tjera	21	32
Gjithsej	1,319	1,056

* Shpenzime për reprezentacion (tjera) janë kryesisht dreka/darka reprezentuese të institucionit, Shpenzimet e përfaqësimit përbëhen: konferenca për 15 vjetor, programi i edukimit financiar, përfaqësimi në garat sportive rajonale, pikniku, dhurata e fëmijëve për fund vit, ceremonitë dhe dhuratat për pensionim të personelit, dhurata për 8 mars dhe të ngjashme.

** Anëtarësimet në shoqata profesionale kryesisht janë anëtarësimet në shoqata të nivelit ndërkombëtar të rregullatorëve të mbikëqyrjes së sigurimit, mbikëqyrjes së pensioneve, regjistrimit të kreditëve, për auditim të brendshëm si dhe standarde të raportimit financiar.

*** Provizionet e ndara për konteste gjyqësore të hapura më 31 Dhjetor 2014.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

29. Fitimi/ (humbjet) neto nga këmbimi valutor

Humbja neto nga kursi i këmbimi valutor është 225 mijë Euro për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014, (ndërsa 2013: fitim prej 88 mijë) paraqet fitimet/humbjet e perealizuara në raport me diferencat e ardhura nga këmbimet valutore nga përkthimi i mjeteve dhe detyrimeve të DVT-ve të shprehura në librat e BQK-së.

30. Paraja dhe ekuivalentët e saj

Paraja dhe ekuivalentët e saj përbëhen nga:

	Shënim	2014	2013
Paraja e gatshme	7	29,178	27,384
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	8	323,401	61,083
Bono thesari me maturitet deri në tre muaj	9	-	189,963
Depozita me bankat e huaja me maturitet deri në tre muaj	10	410,007	553,449
Gjithsej		762,586	831,879

Paraja dhe ekuivalentët e saj mbahen për qëllim të përmbushjes së detyrimeve të likuiditetit kryesisht afatshkurtër. Një investim kualifikohet si ekuivalent i parasë kur ai ka maturim afatshkurtër, më pak se tre muaj nga data e blerjes.

31. Detyrime të kontraktuara dhe kontingjente

Ligjore

BQK-ja ka disa procese të hapura gjyqësore kundër saj në datën e raportimit të këtyre pasqyrave financiare. Është mendim i menaxhmentit se rezultati përfundimtar i këtyre padive nuk do të ketë një efekt të rëndësishëm në pasqyrat financiare të BQK-së më dhe për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014, megjithatë duke dashur të jemi të kujdesshëm për disa prej tyre kemi vlerësuar ndarjen e një fondi rezervë i shpalosur si zë të detyrimit tjera.

Detyrimet të kontraktuara kreditore

Më 31 dhjetor 2014, BQK-ja kishte për detyrim që të vendoste depozita në shumën e përgjithshme prej 149 milion Euro (31 dhjetor 2013, BQK-ja kishte për detyrim që të vendoste depozita në shumën e përgjithshme prej 50 milion Euro).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

31. Detyrime të kontraktuara dhe kontingjente (vazhdim)

Detyrimet të kontraktuara kreditore (vazhdim)

Detyrime të tjera

Detyrime e tjera përbëhen nga:

	2014	2013
Kontrata për shërbime	17	47
Kontrata për pajisje	145	27
Gjithsej	162	74

Në vitin 2009, Kosova u bë anëtare e organizatave të grupit të Bankës Botërore – Banka Ndërkombëtare për Rindërtim dhe Zhvillim (BNRZH), Asociacioni Ndërkombëtare për Zhvillim (ANZH), dhe Agjencia për Garantimin e Investimeve Shumëpalëshe (AGISH). Në lidhje me këtë anëtarësim, BQK-ja vepron si depozitare. Kjo është në përputhje me Ligjin nr. 03/L-209 për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës dhe Ligjin nr. 03-L-152 për Anëtarësimin e Republikës së Kosovës në Fondin Monetar Ndërkombëtar dhe Organizatat e Grupit të Bankës Botërore.

Në qershor 2009, Qeveria e Kosovës lëshoi letra premtimi për të bërë pagesa lidhur me anëtarësimet në agjencitë e Bankës Botërore të lartpërmendura, sipas kërkesës dhe instruksioneve të pagesës së tyre. Shuma totale më 31 dhjetor 2014 ishte 645 mijë dhe më 2013 e këtyre letrave të premtimit ishte 645 mijë Euro.

32. Transaksionet me palët e lidhura

Palët e lidhura përfshijnë Menaxhmentin Kyç dhe Bordin e Bankës Qendrore. Kompensimet e tyre paraqiten si më poshtë:

	2014	2013
Kompensimet për anëtarët e Bordit të Bankës Qendrore	81	116
Kompensimet për Komitetin e Auditimit	7	8
Kompensimi për personelin kyç të menaxhmentit	216	170
Gjithsej	304	294

33. Ngjarjet pasuese

Nuk ka ngjarje të rëndësishme pasuese pas datës së bilancit për të cilat do të ketë nevojë të bëhen rregullime ose shënime shpjeguese shtesë në këto pasqyra financiare.

9. Shtojca Statistikore

1.1. Pasqyra e korporatave financiare - Asetet e jashtme neto dhe kërkesat e brendshme

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto								Kërkesat e brendshme								
	Kërkesat ndaj jorezidentëve	prej të cilave:					Minus: detyrimet ndaj jorezidentëve	Kërkesat ndaj qeverisë qendrore			Kërkesat ndaj sektorëve tjerë	Kreditë		prej të cilave:			
		Ari monetar dhe DST-të	Depozita	Letrat me vlerë përveç aksioneve	Kuota në FMN	Asetet dhe ekuitete tjera		Kërkesat ndaj qeverisë qendrore	Minus: detyrimet ndaj qeverisë qendrore	Depozita		Korp. tjera jofinan.	Ek. familjare				
														Ek. familjare	Ek. familjare		
2004	722.8	772.0	—	384.0	236.7	—	83.3	49.2	202.5	-216.8	—	216.8	216.8	419.3	413.5	329.8	83.7
2005	827.3	890.9	—	422.6	242.4	—	145.3	63.6	348.9	-225.7	—	225.7	225.7	574.6	565.6	439.6	126.0
2006	1,173.6	1,245.7	—	660.0	341.3	—	170.8	72.1	231.7	-475.0	—	475.0	475.0	706.6	694.3	548.2	146.1
2007	1,622.4	1,704.6	—	955.0	408.9	—	175.4	82.3	124.5	-853.3	—	853.3	853.3	977.8	965.9	765.1	200.6
2008	1,593.1	1,726.7	—	795.1	661.6	—	128.2	133.6	419.6	-871.8	—	871.8	871.8	1,291.5	1,276.8	995.7	281.0
2009	1,700.5	2,036.2	60.3	910.1	724.5	64.3	144.3	335.7	571.5	-846.3	—	846.3	846.3	1,417.8	1,396.1	1,052.3	343.5
2010	1,957.5	2,387.7	64.0	1,257.8	525.2	68.5	269.3	430.2	766.8	-824.8	—	824.8	824.8	1,591.6	1,568.3	1,127.7	434.2
2011	2,067.8	2,446.0	65.1	1,359.4	230.0	70.1	533.1	378.2	987.5	-798.4	—	798.4	798.4	1,785.8	1,785.8	1,242.1	544.6
2012	2,337.1	2,773.4	63.3	1,260.7	486.0	68.8	666.5	436.3	1,079.9	-764.7	73.8	838.5	838.5	1,847.2	1,819.4	1,271.3	546.3
2013	2,558.5	3,014.1	59.6	1,143.6	818.7	65.9	651.2	456.6	1,263.4	-620.8	153.2	774.0	774.0	1,884.2	1,859.9	1,291.1	567.7
2014	2,648.4	3,113.3	62.5	1,414.7	315.7	70.4	1,024.4	464.9	1,507.4	-488.5	247.4	735.9	735.9	1,995.8	1,971.5	1,331.8	639.0

1.2. Pasqyra e korporatave financiare - Detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Depozitat								Kreditë	Rezerva teknike të sigurimit			Asetet dhe ekuitete tjera	Zëra tjerë (neto)	
	Dep. e transferu eshime	prej të cilave:			Dep. tjera			Ek. neto i ek. familjare ne fondet e pens.		Pagesa e premive dhe rezervave					
		Korp. publike jofinan.	Korp. tjera jofinan.	Ek. familjare	Korp. publike jofinan.	Korp. tjera jofinan.	Ek. familjare								
2004	670.7	273.7	34.6	81.3	145.5	273.7	149.3	24.4	222.5	2.3	106.5	88.7	17.9	145.1	0.7
2005	830.6	315.0	67.6	76.8	155.5	515.6	181.3	33.7	298.9	3.0	174.5	152.4	22.1	165.8	2.2
2006	886.4	300.5	34.8	96.4	156.2	586.0	193.3	27.6	359.5	3.4	251.4	223.9	27.5	209.3	54.7
2007	1,110.9	386.1	49.6	133.5	187.5	724.8	188.4	43.8	489.3	...	316.1	286.2	29.9	273.8	46.0
2008	1,351.9	390.9	15.4	176.0	186.2	961.0	250.1	51.4	656.7	...	288.6	256.3	32.3	311.1	61.1
2009	1,444.3	483.2	50.1	184.0	237.7	961.0	73.9	82.9	801.9	...	422.3	380.8	41.5	326.1	79.3
2010	1,744.2	621.2	83.8	218.6	303.5	1,123.1	42.8	83.4	995.9	...	540.5	493.7	46.8	361.0	78.6
2011	1,933.6	658.4	68.1	208.1	360.9	1,275.1	60.8	79.7	1,129.6	...	647.8	593.3	54.5	389.7	75.0
2012	2,076.6	700.2	13.8	257.5	407.2	1,376.5	61.8	78.2	1,232.9	...	814.9	745.1	69.8	399.2	111.5
2013	2,275.3	848.0	16.4	299.6	506.6	1,427.3	55.7	98.2	1,268.4	...	990.3	919.0	71.3	403.9	152.4
2014	2,354.4	1,134.6	21.1	338.4	743.5	1,219.8	51.6	58.0	1,104.8	...	1,173.8	1,094.1	79.7	453.2	174.3

2.1. Pasqyra e korporatave depozituese - Asetet e jashtme neto dhe kërkesat e brendshme

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto								Kërkesat e mbrendshme									
	Kërkesat ndaj jorezidentëve							Minus: Detyrimet ndaj jorezidentëve	Kërkesat neto ndaj qeverisë qendrore			Kërkesat ndaj sektorëve tjerë						
	Paraja e gatshme	Depozita	Letrat me vlerë përveç aksioneve	Kuota e FMN-së	Kreditë	Të tjera	Kërkesat në qeverinë qendrore		Minus: Detyrimet ndaj qeverisë qendrore	Kreditë	Korporata publike jo-financiare	Korporata tjera jo-financiare	Ekonomitë familjare					
2001	583.3	604.8	239.2	358.1	7.5	—	—	215	-44.2	-70.3	—	70.3	26.1	25.9	...	25.9	—	
2002	649.5	674.1	53.1	621.0	...	—	—	24.6	-171.8	-258.6	—	258.6	86.8	86.5	...	80.8	5.7	
2003	695.8	727.0	73.2	533.6	119.6	—	—	0.6	-12.6	-346.4	—	346.4	233.8	232.8	...	193.5	39.0	
2004	648.7	687.9	55.3	384.0	236.7	—	11.7	0.2	39.2	156.9	-216.8	—	216.8	373.8	373.7	...	289.9	83.7
2005	695.1	744.5	74.6	422.6	242.4	—	4.7	0.2	49.3	289.0	-225.7	—	225.7	54.6	513.9	...	387.9	126.0
2006	975.4	1035.6	63.4	660.0	303.1	—	7.7	15	60.2	162.2	-475.0	—	475.0	637.1	636.6	...	490.5	146.1
2007	1377.5	1426.1	145.3	955.0	308.2	—	12.1	5.5	48.6	39.1	-853.3	—	853.3	892.4	892.1	0.2	691.3	200.6
2008	1436.1	1512.0	121.1	794.9	581.8	—	13.5	0.7	75.9	311.9	-871.8	—	871.8	1183.8	1183.4	0.1	901.7	281.0
2009	1531.9	1782.4	111.4	910.0	626.7	64.3	9.7	0.1	250.6	442.9	-846.3	—	846.3	1289.3	1289.0	0.3	942.9	343.5
2010	1616.2	1957.1	164.3	1257.8	372.7	68.5	29.0	10	340.9	632.8	-824.8	0.0	824.8	1457.5	1457.1	6.3	1006.6	434.2
2011	1603.8	1900.3	124.9	1359.3	227.0	70.1	52.1	18	296.6	867.7	-798.4	0.0	798.4	1666.1	1665.6	15	1130.6	514.6
2012	1729.7	2102.8	141.4	1260.7	482.7	68.8	81.5	4.4	373.1	962.9	-778.7	59.8	838.5	1741.6	1740.9	14	1172.9	546.3
2013	1965.4	2358.3	157.9	1433.5	815.3	65.9	112.0	4.1	392.9	1113.3	-673.9	100.1	774.0	1787.2	1786.0	0.2	1196.7	567.7
2014	1880.3	2083.9	167.5	1414.6	311.6	70.4	61.4	3.0	403.1	1390.4	-492.6	243.3	735.9	1883.1	1881.9	0.6	1235.0	639.0

2.2. Pasqyra e korporatave depozituese - Detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Detyrimet e parasë së gjerë	Depozita e përfshira në parandë e gjerë											Depozita jashtë parasë së gjerë	Kapitali aksionar dhe tjera	Zëra të tjerë (neto)
		Depozita të transferu eshme					Depozita t tjerë								
		Korporat a të tjera financiare	Korp. publike jo-financiare	Korp. të tjera jo-financiare	Ek. familjare	Korporat a të tjera financiare	Korp. publike jo-financiare	Korp. të tjera jo-financiare	Ek. familjare						
2001	486.8	486.8	361.5	.	7.0	135.3	219.2	125.2	.	.	31.3	93.9	12.9	25.2	14.3
2002	413.6	413.6	285.3	.	3.5	160.1	121.7	128.3	.	.	23.9	104.4	25.1	43.8	-4.8
2003	499.3	499.3	278.7	.	5.3	139.0	134.4	220.6	.	.	87.1	133.5	29.2	61.1	-6.4
2004	719.5	719.5	303.5	29.8	34.6	81.3	145.5	416.0	19.1	149.3	24.4	222.5	—	87.1	-1.0
2005	865.4	865.4	345.6	30.5	67.6	76.8	155.5	519.9	24.3	181.3	33.1	279.6	19.9	94.4	4.3
2006	912.8	912.8	336.4	35.9	34.8	96.4	156.2	576.3	30.5	193.3	24.6	322.4	40.6	128.8	55.4
2007	1126.6	1126.6	413.7	27.7	49.6	133.5	187.5	712.8	40.3	188.4	41.8	439.0	53.7	186.5	49.8
2008	1393.0	1393.0	454.6	63.7	15.4	176.0	186.2	938.3	47.6	250.1	44.2	593.8	74.9	233.8	46.4
2009	1548.5	1548.5	621.4	138.2	50.1	184.0	237.7	927.0	60.7	73.9	71.7	718.5	98.1	249.2	79.1
2010	1747.9	1747.9	674.3	53.1	83.8	218.6	303.5	1073.6	85.2	30.2	73.5	883.7	138.2	278.5	84.4
2011	1902.2	1902.2	705.3	37.8	77.2	208.1	360.9	1196.9	91.0	49.2	71.7	979.9	175.8	302.9	90.6
2012	2036.8	2036.8	759.5	41.9	31.2	257.5	407.2	1277.3	100.4	49.8	70.5	1053.1	206.2	321.1	128.5
2013	2388.5	2388.5	1096.3	226.5	39.1	299.6	506.6	1292.1	62.2	43.7	92.3	1088.9	209.7	329.0	151.5
2014	2287.4	2287.4	1194.2	60.1	21.1	338.4	743.0	1092.7	67.2	39.4	50.2	930.6	208.7	374.1	150.4

Tabela 3.1. Pasqyra e BQK-së - Asetet e jashtme neto dhe kërkesat e brendshme

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto										Kërkesat neto ndaj qev. qendr.	Kërkesat ndaj sektorëve tjerë	Detyrimet ndaj KTD-ve
	Kërkesat ndaj jorezidentëve						prej të cilave:						
	DST-të	Paraja e gatshme	Dep.	Letrat me vlerë përveç aksioneve	Kuota e FMN-së	Minus: Detyrimet ndaj jorezidentëve	Alokimi i DST-ve	Llogaria e FMN-së					
2001	293.7	296.2	—	150.8	145.4	—	—	2.6	—	—	-70.3	0.2	173.9
2002	345.4	345.8	—	17.5	328.3	—	—	0.4	—	—	-258.6	0.3	46.2
2003	454.3	454.6	—	26.6	427.4	—	—	0.3	—	—	-346.4	1.0	59.6
2004	344.7	349.9	—	12.1	213.2	124.4	—	5.2	—	—	-216.8	0.1	72.9
2005	394.4	397.5	—	24.5	213.4	159.5	—	3.1	—	—	-225.7	0.8	82.5
2006	641.1	641.2	—	11.1	424.9	203.6	—	0.1	—	—	-472.9	0.5	94.5
2007	1,057.6	1,057.6	—	63.8	759.0	229.3	—	...	—	—	-849.4	0.3	113.6
2008	1,110.7	1,110.7	—	39.7	529.0	541.3	—	—	-870.5	0.3	137.2
2009	1,088.3	1,198.5	60.3	21.8	522.3	529.7	64.3	110.2	60.3	49.1	-681.5	0.2	233.2
2010	1,108.0	1,246.9	64.0	60.2	854.4	199.2	68.5	138.9	64.2	73.0	-813.1	0.5	203.6
2011	1,094.5	1,234.6	65.1	13.5	1,059.3	25.0	70.1	135.8	65.7	69.4	-797.2	0.5	209.7
2012	1,238.8	1,469.1	63.3	16.8	1,034.1	286.0	68.8	230.3	64.6	165.3	-837.9	0.7	302.1
2013	1,392.1	1,610.0	59.6	27.4	896.2	560.8	65.9	218.0	61.9	155.8	-773.3	1.2	333.2
2014	1,146.5	1,368.1	62.5	29.2	1,085.2	120.5	70.4	221.6	66.1	155.2	-730.5	1.2	315.9

Tabela 3.2. Pasqyra e BQK-së - Detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Depozitat e përfshirë në paranë e gjerë								Depozitat e përjashtuara nga paraja e gjerë			Kaporatat dhe të tjera		prej të cilave:		Zëra tjerë (neto)
	Dep. e transferu eshme		prej të cilave:					Depozita tjerë		Korp. tjera jofinanciare	Qeveria lokale	tjera	Kapitali	Profiti humbja e vitit		
	Korp. tjera financiare	Korp. tjera financiare	Qeveria lokale	Korp. publike jofinanciare	Korp. tjera jofinanciare	Korp. tjera financiare										
2001	8.4	8.4	—	—	7.0	1.4	—	—	12.9	10.6	2.4	4.7	2.6	1.1	23.6	
2002	3.9	3.9	—	—	3.5	0.4	—	—	25.1	24.6	0.5	10.6	2.6	3.6	1.3	
2003	5.3	5.3	—	—	5.3	...	—	—	27.4	25.7	1.7	16.1	2.6	4.5	0.5	
2004	37.7	32.6	20.7	19	9.9	...	5.1	5.1	—	—	—	18.0	10.0	3.0	-0.6	
2005	66.6	62.5	23.3	16	37.6	...	4.1	4.1	—	—	—	20.4	10.0	3.0	...	
2006	49.9	419	310	0.4	10.5	...	8.0	8.0	—	—	—	25.5	10.0	6.4	-12	
2007	57.2	46.7	22.4	3.2	21.1	...	10.6	10.6	—	—	—	33.8	20.0	9.2	3.9	
2008	63.9	56.7	49.9	5.3	1.5	...	7.2	7.2	—	—	—	41.4	30.0	7.5	-2.0	
2009	130.8	130.8	129.7	...	1.1	—	—	—	44.9	30.0	3.7	-2.0	
2010	45.6	45.6	43.9	...	0.0	—	—	—	47.9	30.0	3.0	-1.8	
2011	39.5	39.5	36.8	...	0.2	—	—	—	54.3	30.0	5.8	-1.3	
2012	51.5	51.5	49.8	...	0.0	—	—	—	50.4	30.0	1.8	-2.4	
2013	239.0	239.0	236.6	...	0.0	—	—	—	50.5	30.0	0.2	-2.7	
2014	53.0	53.0	39.7	...	10.9	—	—	—	51.0	30.0	0.6	-2.8	

Tabela 4.1. Pasqyra e KTD-ve - Asetet e jashtme neto dhe kërkesat e brendshme

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto								Kërkesat ndaj BQK-së	Kërkesat neto ndaj qeverisë qendrore	Kërkesat ndaj sektorëve tjerë				
	Kërkesat ndaj jorezidentëve	prej të cilave:				Minus: Detyrimet ndaj jorezidentëve	prej të cilave:				Kreditë	Korp. publike jofinan.	Korp. tjera jofinan.	Ek. familjare	
		Paraja e gatshme	Depozita	Letrat me vlerë përveç aksioneve	Depozita		Kreditë								
2001	289.7	308.6	88.3	212.8	7.5	18.9	13.9	5.0	176.8	—	25.9	25.9	—	25.9	—
2002	304.1	328.3	35.6	292.7	...	24.2	17.5	6.7	45.7	—	86.5	86.5	—	80.8	5.7
2003	241.5	272.4	46.6	106.2	119.6	31.0	20.0	10.9	59.6	—	232.8	232.8	0.2	193.5	39.0
2004	304.0	338.0	43.2	170.8	112.3	34.0	12.7	21.3	73.2	—	373.7	373.7	—	289.9	83.7
2005	300.7	346.9	50.1	209.2	82.9	46.2	18.4	27.9	81.6	—	513.9	513.9	—	387.9	126.0
2006	334.4	394.5	52.3	235.1	99.4	60.1	21.4	38.7	88.8	-2.1	636.6	636.6	—	490.5	146.1
2007	319.9	368.5	81.5	196.0	78.9	48.6	17.9	30.7	107.5	-3.9	892.1	892.1	0.2	691.3	200.6
2008	325.4	401.3	81.4	265.9	40.5	75.9	42.0	33.7	136.8	-1.3	1,183.4	1,183.4	0.1	901.7	281.0
2009	444.0	583.9	89.6	387.7	97.0	140.0	65.5	74.5	233.1	-164.9	1,289.0	1,289.0	0.3	942.9	343.5
2010	507.6	709.8	103.5	403.5	173.4	202.2	85.5	116.7	203.4	-11.6	1,457.1	1,457.1	6.3	1,006.6	434.3
2011	509.2	665.7	111.5	300.0	202.0	156.5	64.8	90.5	220.0	-1.2	1,665.6	1,665.6	1.5	1,130.6	516.1
2012	490.9	633.7	124.6	226.6	196.7	142.8	87.6	50.3	301.1	59.2	1,740.9	1,740.9	1.4	1,172.9	546.7
2013	573.4	748.3	130.6	247.3	254.4	174.9	90.4	82.4	331.8	99.4	1,786.0	1,786.0	0.2	1,196.7	568.6
2014	534.3	715.8	131.2	329.4	191.1	181.5	90.6	87.8	315.9	187.3	1,881.9	1,881.9	0.6	1,235.0	639.1

Tabela 4.2. Pasqyra e KTD-ve- Detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Depozitat e përfshira në parinë e gjere										Dep. e përjashtuara nga paraja e gjere	prej të cilave:		Kapitali dhe të tjera	Zërat tjerë (neto)	
	Depozitat e transferueshme	prej të cilave:				Depozitat tjera	prej të cilave:					Korp. tjera jofinanciare	Ek. Familjare			
		Korp. tjera financiare	Korp. publike jofinan.	Korp. tjera jofinan.	Ek. familjare		Korp. tjera financiare	Korp. publike jofinanciare I/	Korp. tjera jofinanciare	Ek. familjare						
2001	478.4	353.1	.	.	133.9	219.2	125.2	.	.	313	93.9	.	.	.	20.4	-6.4
2002	409.7	281.4	.	.	159.7	121.7	128.3	.	.	23.9	104.4	.	.	.	33.2	-6.6
2003	494.0	273.4	.	.	139.0	134.4	220.6	.	.	87.1	133.5	1.8	1.8	.	45.0	-7.0
2004	681.9	270.9	9.0	24.7	81.3	145.5	410.9	14.0	149.3	24.4	222.5	0.0	0.0	0.0	69.1	-0.1
2005	798.8	283.0	7.2	30.0	76.8	155.5	515.8	20.2	181.3	33.1	279.6	19.9	0.7	19.3	74.0	3.4
2006	862.9	294.5	4.9	24.3	96.4	156.2	568.4	22.5	193.3	24.6	322.4	40.6	3.0	37.1	103.3	50.9
2007	1,069.3	367.1	5.3	28.5	133.5	187.5	702.3	29.8	188.4	41.8	439.0	53.7	2.0	50.3	152.7	39.8
2008	1,329.0	397.9	13.8	13.8	176.0	186.2	931.1	40.4	250.1	44.2	593.8	74.9	7.3	63.0	192.3	48.1
2009	1,417.8	490.6	8.5	48.9	184.0	237.7	927.2	60.8	73.9	71.7	718.5	97.9	11.2	83.5	204.2	81.0
2010	1,702.2	628.6	9.2	83.8	218.6	303.5	1,073.6	85.2	30.2	73.5	883.7	138.2	9.9	112.2	230.4	85.7
2011	1,862.8	665.9	10.1	67.9	208.1	360.9	1,196.9	91.0	49.2	71.7	979.9	175.8	8.0	149.7	252.8	102.2
2012	1,985.3	708.0	9.6	13.8	257.5	407.2	1,277.3	100.4	49.8	70.5	1,053.1	206.2	7.8	179.8	270.7	129.8
2013	2,149.4	857.3	11.8	16.4	299.6	506.6	1,292.1	62.2	43.7	92.3	1,088.9	209.7	5.9	179.4	278.5	152.8
2014	2,234.4	1,141.7	20.4	10.2	338.4	743.5	1,092.7	67.2	39.4	50.2	930.6	208.7	7.8	174.2	323.1	153.2

Tabela 5.1. Pasqyra e KTF-ve – Asetet e jashtme neto

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto						Kërkesat ndaj korp. depozituese						Kërkesat neto ndaj qeverisë qendrore	Kërkesat ndaj sektorëve tjerë	Kreditë	
	Kërkesat ndaj jorezidentëve		prej të cilave:		Minus: Detyrimet ndaj jorezidentëve	Kreditë	BQK			Korporata tjera depozituese						
			Letrat me vlerë përveç aksioneve	Kapitali aksionar dhe tjera			Dep. e transferu eshme	Dep. tjera	Dep. të transferu eshme	Dep. tjera						
2004	74.1	84.2	—	83.3	10.1	10.1	48.9	25.8	20.7	5.1	23.0	9.0	14.0	—	45.6	39.9
2005	132.1	146.4	—	145.3	14.3	14.3	54.8	27.4	23.3	4.1	27.4	7.2	20.2	—	60.0	51.7
2006	198.1	210.0	38.3	170.8	11.9	11.9	66.9	39.0	31.0	8.0	28.0	4.9	23.0	—	69.5	57.7
2007	244.9	278.5	100.7	175.4	33.6	33.6	72.8	32.9	22.4	10.6	39.8	6.2	33.6	—	85.4	73.8
2008	157.0	214.7	79.8	128.2	57.7	57.7	113.0	57.1	49.9	7.2	55.9	7.9	48.0	—	108.3	94.0
2009	168.6	253.8	97.9	144.3	85.1	85.1	200.0	129.7	129.7	...	70.3	7.4	62.9	—	130.8	109.4
2010	341.3	430.5	152.5	269.3	89.2	89.2	142.8	43.9	43.9	...	98.8	8.2	90.6	—	139.7	116.9
2011	464.0	545.7	3.1	533.1	81.7	81.7	138.1	27.7	27.7	...	110.4	7.3	103.1	—	128.1	102.5
2012	607.6	670.8	3.3	666.5	63.2	63.2	154.0	32.4	32.4	...	121.6	9.7	111.9	13.9	125.5	98.3
2013	593.0	655.8	3.5	651.2	62.7	62.7	313.0	213.9	213.9	...	99.1	14.6	84.5	53.1	117.5	94.4
2014	967.6	1029.4	4.0	1024.4	61.8	61.8	119.5	15.0	15.0	...	104.5	14.3	90.1	54.7	119.9	96.8

Tabela 5.2. Pasqyra e KTF-ve – Detyrimet, përjashtuar sektorin e jashtëm dhe atë fiskal

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Kreditë	Rezervat teknike të sigurimit				Kapitali aksionar dhe tjera				Zëra tjerë				
		Kap. neto i ek. familjare në rez. e sig. të jetës	Kapitali neto i ek. familjare në fondet pensionale	Parapag. i premive dhe rez. kundrejt kërk. Kum.	Fondet e kontribuar nga pronarët	Fitimet e pashpërndara	Rezervat e përgjithshme dhe ato të veçanta	Profiti/humbja vjetore	Detyrime tjera	Minus: asete tjera	Plus: përshatja e konsolidimit			
2004	2.3	106.5	...	88.7	17.9	58.0	42.6	8.6	5.0	1.7	1.7	9.3	7.6	—
2005	3.0	174.5	—	152.4	22.1	71.4	47.7	12.9	6.7	4.0	-2.1	4.4	6.5	—
2006	3.4	251.4	—	223.9	27.5	80.5	55.2	15.8	7.9	1.6	-0.7	7.4	8.2	—
2007	...	316.1	—	286.2	29.9	87.4	62.1	20.1	1.7	3.5	-0.4	9.6	10.0	—
2008	1.0	288.6	—	256.3	32.3	77.4	54.0	12.7	7.4	3.4	11.3	24.2	12.9	—
2009	2.9	422.3	...	380.8	41.5	77.0	53.4	19.4	7.2	-3.1	-2.7	13.1	15.8	—
2010	2.9	540.5	...	493.7	46.8	82.5	59.7	13.6	7.2	2.0	-2.1	20.9	23.1	—
2011	3.3	647.8	...	593.3	54.5	85.4	60.4	13.3	10.8	0.9	-6.3	16.1	22.4	—
2012	7.2	814.9	...	745.1	69.8	78.1	63.5	9.8	10.7	-6.4	0.7	29.0	28.4	—
2013	6.8	990.3	...	919.0	71.3	75.6	64.2	1.3	11.1	-1.0	3.9	29.8	25.9	—
2014	3.2	1,173.8	...	1,094.1	79.7	79.1	64.3	-0.5	14.4	0.9	5.6	30.4	24.8	—

Tabela 6.1. Depozitat në euro në KTD-të – Sipas maturitetit fillestar, sektorët kryesorë

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Gjithësej depozita ne euro														
	Oeveria	Korporatat financiare						Korporatat jofinanciare			Sektorë tjerë vendor			Jorezidentët	
		Korporatat tjera depozituese	Ndërmjetësit e tjerë financiarë	Kompanitë e sigurimit	Fondet pensionale	Ndihmësit financiar	Korporatat publike jofinanciare	Korporatat tjera jofinanciare	Ekonomitë familjare	OJSHEF					
2001	492.3	—	—	—	—	—	—	—	165.2	—	165.2	313.1	313.1	—	13.9
2002	427.2	—	—	—	—	—	—	—	183.6	—	183.6	226.1	226.1	—	17.5
2003	515.8	—	1.8	1.8	—	—	—	—	226.1	—	226.1	267.9	267.9	—	20.0
2004	674.9	1.3	25.6	3.7	3.5	15.5	—	2.9	275.3	173.5	101.8	360.3	350.7	9.6	12.3
2005	815.3	2.9	35.4	8.1	5.8	18.8	—	2.8	319.0	211.3	107.7	440.7	428.7	12.0	17.3
2006	890.4	7.0	28.1	0.1	2.4	24.7	0.4	0.5	337.8	217.4	120.5	499.2	486.1	13.1	18.2
2007	1092.0	4.1	39.1	3.1	5.6	28.3	0.4	1.7	386.2	215.5	170.7	647.0	631.9	15.2	15.6
2008	1366.9	14	62.9	5.0	6.5	31.5	19.4	0.4	479.7	263.8	215.9	785.0	774.5	10.5	37.9
2009	1640.1	165.0	78.2	6.1	5.9	43.1	22.6	0.4	371.5	121.6	249.9	962.2	948.8	13.4	63.2
2010	1830.8	11.7	105.0	7.3	7.9	47.6	41.6	0.6	414.9	122.3	292.5	1220.1	1206.1	14.0	79.1
2011	1982.4	2.7	117.5	9.9	6.8	57.2	43.1	0.5	406.6	128.5	278.1	1395.6	1373.4	22.2	60.0
2012	2,162.8	0.7	120.0	3.8	6.2	64.3	45.3	0.4	401.7	75.6	326.1	1,558.6	1,535.4	23.2	81.7
2013	2,314.1	1.8	88.2	2.5	7.4	72.3	5.7	0.3	455.6	72.1	383.5	1,685.1	1,658.7	26.4	83.4
2014	2,426.3	8.8	104.6	2.8	5.1	79.3	17.1	0.3	449.7	61.8	387.9	1,781.1	1,750.6	30.6	82.1

Tabela 6.2. Depozitat në joeuro në KTD-të – Sipas maturitetit fillestar, sektorët kryesorë

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Gjithësej depozita ne jo euro																	
	BQK	Korporatat financiare						Korporatat jofinanciare			Sektorë tjerë vendor				Jorezidentët			
		Korporatat tjera depozituese	Ndërmjetësit e tjerë financiarë	Kompanitë e sigurimit	Fondet pensionale	Ndihmësit financiar	Korporatat publike jofinanciare	Korporatat tjera jofinanciare	Ekonomitë familjare			OJSHEF						
												Dep. e transferu eshme	Depozitatë kursimit	Depozitatë tierë				
2005	29.4	—	—	—	—	—	—	—	2.8	—	2.8	26.0	25.7	10.8	—	14.9	0.3	0.5
2006	34.3	—	—	—	—	—	—	—	3.7	0.3	3.5	29.8	29.6	12.4	—	17.2	0.2	0.5
2007	53.3	0.5	—	—	0.1	0.4	—	—	8.1	1.5	6.6	44.3	44.2	16.2	—	28.0	0.1	0.4
2008	81.9	0.9	—	—	—	0.9	—	—	11.6	0.1	11.5	68.4	68.2	22.9	—	45.2	0.3	1.0
2009	112.1	2.1	—	—	—	0.9	—	—	18.3	1.3	17.0	91.1	90.9	29.7	—	61.1	0.2	0.7
2010	113.8	3.1	—	—	—	—	—	0.2	13.7	4.3	9.4	93.8	93.3	33.1	25.9	34.3	0.5	3.1
2011	131.5	0.3	—	—	—	—	—	—	9.8	0.1	9.7	117.5	117.0	46.5	31.7	38.9	0.4	3.8
2012	120.9	1.6	—	—	—	—	—	0.2	9.6	—	9.6	104.9	104.7	45.7	27.0	32.0	0.2	4.8
2013	136.9	0.7	—	—	—	—	—	—	14.3	—	14.3	116.7	116.2	59.6	29.6	27.0	0.5	5.2
2014	113.1	0.3	—	—	—	—	—	—	8.5	—	8.5	97.8	97.3	63.2	21.5	12.6	0.6	6.5

Tabela 6.3. Kreditë e KTD-ve – Sipas maturitetit fillestar

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Gjithësej kreditë															Kreditë në jo euro	
	Korporatat financiare	prej të cilave:		Korporatat jo-financiare	Korporatat publike jo-financiare	prej të cilave:			Sektori tjetër i brëndshëm	prej të cilave:			Jo-rezidentet				
		Nderm. tjerë financiarë	Komp. e sigurimeve			Korporatat jo-financiare	Deri në 1 vit	Mbi 1 vit deri në dy vite		Mbi 2 vite deri në 5 vite	Ekonomitë familiare						
											Deri në 1 vit	Mbi 1 vit deri në dy vite		Mbi 2 vite deri në 5 vite			
2001	25.9	—	—	—	25.9	—	25.9	24.6	13	—	—	—	—	—	—	—	—
2002	86.5	—	—	—	80.8	—	80.8	67.3	13.5	—	5.7	5.7	14	4.3	—	—	—
2003	232.8	—	—	—	193.7	0.2	193.5	124.7	68.7	0.2	39.0	39.0	114	16.0	116	—	—
2004	373.7	—	—	—	289.9	...	289.9	111.5	111.3	67.2	SW	83.7	15.9	15.2	52.6	—	—
2005	513.9	—	—	—	387.9	...	387.9	117.9	125.2	144.7	126.0	126.0	19.5	21.0	85.4	—	—
2006	636.6	—	—	—	490.5	...	490.5	128.7	127.7	234.1	146.1	146.1	19.7	24.7	101.7	—	—
2007	892.1	—	—	—	691.5	0.2	691.3	174.0	122.6	394.6	200.6	200.6	24.0	29.6	147.1	—	—
2008	1,183.4	0.6	—	0.6	901.8	0.1	901.7	191.0	132.3	578.4	281.0	281.0	20.9	30.9	229.2	—	—
2009	1,289.0	2.3	12	1.1	943.2	0.3	942.9	215.7	113.0	614.2	343.5	343.5	27.0	32.1	284.5	—	—
2010	1,458.7	9.9	6.8	3.0	1,010.3	6.3	1,004.1	255.2	64.3	429.5	434.3	434.2	26.5	30.7	201.9	16	2.5
2011	1,698.1	17.3	15.6	1.7	1,288.6	15	1,270.0	298.8	83.4	479.1	512.4	510.9	44.0	38.1	218.6	32.4	7.3
2012	1,763.4	19.8	16.3	3.5	1,171.2	14	1,169.8	313.4	91.7	494.8	543.0	542.6	52.2	37.3	218.8	22.5	6.9
2013	1,805.8	20.4	17.3	3.1	1,194.7	0.2	1,194.5	378.0	97.4	471.5	564.7	563.9	65.4	41.1	212.4	19.9	6.1
2014	1,882.3	7.1	5.8	1.3	1,233.4	0.6	1,232.7	367.0	93.6	772.1	635.4	635.3	69.6	42.6	523.1	0.5	6.0

Tabela 6.4. Kreditë e KTD-ve, sipas industrisë

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Gjithësej									
	Bujqësia	Industria, energjia, dhe ndërtimi			Shërbimet					
		Deri në 1 vit	Mbi 1 vit	Deri në 1 vit	Mbi 1 vit	Deri në 1 vit	Mbi 1 vit			
2001	25.9	—	3.8	3.8	0.0	22.2	22.2	0.0
2002	86.5	1.5	1.5	—	13.6	13.6	0.0	71.4	71.4	0.0
2003	232.8	4.7	3.9	0.8	22.2	12.6	9.7	205.8	119.7	86.1
2004	289.9	7.9	3.9	4.1	47.8	22.5	25.3	234.2	89.5	144.8
2005	387.9	12.5	4.1	8.4	74.2	24.5	49.7	301.1	92.4	208.8
2006	490.5	16.4	3.4	13.0	97.7	28.0	69.7	376.4	120.6	255.8
2007	691.5	29.0	4.1	24.9	144.5	32.8	111.7	518.0	149.5	368.5
2008	902.4	37.4	4.1	33.3	160.2	28.9	131.2	704.8	126.4	578.4
2009	945.5	38.2	3.8	34.4	236.7	54.8	181.9	670.5	113.2	557.3
2010	1,027.0	38.3	0.4	37.9	268.5	77.4	191.1	720.2	193.1	527.1
2011	1,149.5	40.5	2.7	37.8	284.7	82.3	202.4	824.4	220.5	603.8
2012	1,194.2	43.6	3.0	40.6	290.4	74.1	216.2	860.2	232.3	627.9
2013	1,217.4	45.8	3.3	42.5	291.4	95.8	195.6	880.2	286.2	594.0
2014	1,242.8	49.4	4.0	45.5	290.0	85.8	204.2	903.4	281.8	621.5

Tabela 6.5. Normat efektive të interesit të KTD-ve

(Mesatarja vjetore e normës së interesit në depozita, në përqindje)

Përshkrimi	Norma e interesit në depozita	Korporatat jofinanciare								Ekonomitë familjare						
		Depozitat e transferueshme	Depozitat e tjera						Depozitat e kursimit	Dep. e transferueshme	Depozitat e tjera					Depozitat e kursimit
			Më pak se 250.000 euro			E barabartë ose më shumë se 250.000 euro					Deri në 1 muaj	Mbi 1 muaj deri në 3 muaj	Mbi 6 muaj deri në 1 vit	Mbi 1 vite deri në 2 vite	Mbi 2 vite	
			Deri në 1 muaj	Mbi 1 muaj deri në 3 muaj	Mbi 6 muaj deri në 1 vit	Deri në 1 muaj	Mbi 1 muaj deri në 3 muaj	Mbi 6 muaj deri në 1 vit								
2004	2.8	0.1	1.7	2.3	2.9	3.3	*	*	16	...	16	2.1	2.8	3.8	4.0	1.7
2005	2.9	0.1	1.8	2.2	2.9	2.7	2.5	*	1.7	...	1.7	2.2	3.0	3.9	4.1	1.7
2006	3.0	0.4	1.9	2.4	3.7	3.0	3.0	*	1.6	...	1.9	2.3	3.2	4.2	4.4	1.7
2007	3.3	0.4	2.2	2.7	3.6	3.8	3.9	*	1.9	...	2.1	2.5	3.3	4.2	4.6	2.0
2008	4.2	0.5	2.8	3.5	4.4	4.0	4.8	*	2.7	0.1	2.9	3.4	4.2	4.7	5.1	2.4
2009	4.3	0.8	3.1	3.7	5.0	3.9	4.5	*	2.9	0.2	3.2	3.5	4.4	4.8	5.4	2.6
2010	3.7	1.1	2.8	3.1	5.0	3.1	3.5	5.4	2.4	0.3	2.8	2.9	4.4	4.6	5.3	2.3
2011	3.5	1.0	2.2	3.0	4.7	2.4	3.7	5.2	2.2	0.4	2.5	2.6	4.2	4.5	5.1	2.0
2012	3.6	0.9	2.2	2.8	4.7	1.8	3.9	4.7	2.1	0.5	2.4	2.5	4.2	4.5	5.2	2.0
2013	3.4	0.7	1.1	2.0	3.1	1.7	3.5	4.3	2.0	0.6	2.1	2.3	3.7	4.3	4.8	1.6
2014	1.1	0.2	0.6	0.6	1.1	0.1	*	0.9	0.6	0.1	0.5	0.6	1.0	1.4	1.9	0.7

Tabela 6.6. Normat efektive të interesit të KTD-ve - Normat në kredi

(Mesatarja vjetore e normës së interesit në kredi, në përqindje)

Përshkrimi	Norma e interesit në kredi	Korporatat jofinanciare								Ekonomitë familjare					
		Kreditë investuese			Kreditë joinvestive		M bitërheqje	Linja Kreditore	Kreditë me mbulesë depoziti	M bitërheqje	Kreditë me mbulesë depoziti	Kreditë konsumuese	Kreditë hipotekare		
		Deri në 1 vit	Mbi 1 vit deri 5 vite	Mbi 5 vite	Deri në 1 vit	Mbi 1 vit deri 5 vite							Mbi 1 vite deri në 5 vite	Mbi 5 vite	
2004	15.0	15.4	14.9	14.9	15.0	15.0	15.3	12.8	*	*	*	12.8	*	*	
2005	14.9	16.3	14.3	14.3	14.7	15.2	15.3	12.4	*	*	*	12.4	*	*	
2006	14.7	16.4	14.4	14.4	15.4	15.0	15.4	12.5	*	*	*	12.5	13.4	*	
2007	14.6	*	14.8	14.8	15.2	15.2	14.8	13.0	*	*	*	13.0	12.2	*	
2008	14.7	21.1	15.0	15.0	16.6	15.3	13.9	14.1	*	19.2	*	14.1	11.2	9.5	
2009	14.3	16.6	14.6	14.6	14.0	15.6	14.6	14.6	*	17.7	*	13.1	10.6	10.0	
2010	14.6	18.0	14.9	11.5	18.2	16.5	12.4	13.5	6.7	21.9	6.8	13.8	12.1	10.7	
2011	14.1	16.3	14.1	12.3	18.1	15.2	12.1	13.2	6.4	18.9	6.4	13.6	11.9	10.6	
2012	13.4	14.9	12.9	10.9	16.3	14.7	11.0	12.1	6.6	16.3	6.8	13.5	11.4	10.1	
2013	12.4	13.4	12.2	10.4	14.5	13.6	10.2	11.9	6.0	15.5	6.3	12.2	10.9	9.6	
2014	10.7	11.5	10.6	10.2	10.7	11.7	9.3	11.3	4.4	13.6	3.9	10.9	9.4	8.7	

Tabela 7.1 Bilanci i Pagesave të Kosovës

(Në milionë euro)

Përshkrimi	Bilanci nga llogaria rrjedhëse dhe kapitale							Bilanci nga llogaria financiare					Gabimet dhe harresat neto
	Llogaria rrjedhëse						Llogaria kapitale	Investimet e huaja direkte	Investimet portfolio	Investimet tjera	Asetet rezervë		
	Mallrat	Shërbimet	Të ardhurat primare	Të ardhurat sekundare									
2004	-186.4	-208.2	-981.5	-19.9	138.3	655.0	219	-57.6	-42.9	32.1	66.0	-112.7	128.8
2005	-228.5	-247.4	-1080.0	-6.8	139.1	700.3	19.0	-53.8	-107.6	17.5	68.7	-32.4	174.7
2006	-205.2	-226.1	-1,163.7	19.6	158.8	759.3	20.8	35.7	-289.2	65.4	181.6	77.9	241.0
2007	-197.5	-214.0	-1,354.4	112.0	186.3	842.0	16.5	5.8	-431.0	34.5	108.0	294.3	203.3
2008	-450.5	-460.9	-1,644.7	146.6	164.0	873.2	10.5	-288.4	-34.15	109.9	-75.1	18.25	162.1
2009	-273.8	-374.1	-1,646.3	227.0	61.8	983.4	100.3	-109.0	-276.9	124.4	138.3	-94.8	164.8
2010	-494.4	-515.7	-1,741.6	176.0	67.4	982.5	213	-275.8	-331.1	48.6	-46.7	53.4	218.5
2011	-616.4	-658.4	-2,047.1	256.3	111.3	1,021.1	42.0	-377.5	-378.9	57.8	4.8	-6.12	238.9
2012	-367.2	-380.2	-2,050.1	323.8	153.6	1,192.5	12.9	-141.0	-213.3	185.7	-374.9	261.4	226.2
2013	-304.7	-339.4	-1,995.6	312.2	121.5	1,222.4	34.7	-132.2	-250.2	139.3	14.4	-35.7	172.5
2014	-419.8	-441.0	-2,051.5	336.1	106.3	1,168.1	212	-145.1	-123.9	13.3	22.6	-57.0	274.7

7.2. Llogaria rrjedhëse

(Në milionë euro)

Përshkrimi	Bilanci					Kredi				Debi					
	Mallrat	Shërbimet	Të ardhurat primare	Të ardhurat sekundare		Mallrat	Shërbimet	Të ardhurat primare	Të ardhurat sekundare	Mallrat	Shërbimet	Të ardhurat primare	Të ardhurat sekundare		
2004	-208.2	-981.5	-19.9	138.3	655.0	1,292.4	613	249.0	158.4	823.8	1,500.7	1,042.8	268.9	20.1	168.9
2005	-247.4	-1,080.0	-6.8	139.1	700.3	1,361.4	64.0	268.0	170.5	859.0	1,608.9	1,144.0	274.8	31.4	158.7
2006	-226.1	-1,163.7	19.6	158.8	759.3	1,483.4	98.5	311.9	187.8	885.1	1,709.4	1,262.3	292.2	29.0	125.9
2007	-214.0	-1,354.4	112.0	186.3	842.0	1,720.9	164.1	382.5	239.2	935.2	1,935.0	1,518.5	270.4	52.9	93.1
2008	-460.9	-1,644.7	146.6	164.0	873.2	1,813.7	211.3	396.9	233.3	972.3	2,274.7	1,856.0	250.3	69.3	99.1
2009	-374.1	-1,646.3	227.0	61.8	983.4	1,984.5	172.5	521.7	183.5	1,106.8	2,358.6	1,818.8	294.7	121.7	123.4
2010	-515.7	-1,741.6	176.0	67.4	982.5	2,147.6	299.2	574.3	186.7	1,087.4	2,663.3	2,040.8	398.3	119.2	105.0
2011	-658.4	-2,047.1	256.3	111.3	1,021.1	2,314.4	316.5	625.2	239.1	1,133.6	2,972.8	2,363.7	368.9	127.8	112.5
2012	-380.2	-2,050.1	323.8	153.6	1,192.5	2,449.8	281.9	641.4	230.0	1,296.4	2,830.0	2,332.0	317.6	76.4	103.9
2013	-339.4	-1,995.6	312.2	121.5	1,222.4	2,483.2	291.5	632.5	227.5	1,331.7	2,822.6	2,287.0	320.3	106.0	109.3
2014	-441.0	-2,051.5	336.1	106.3	1,168.1	2,572.4	320.8	770.6	214.5	1,266.5	3,013.3	2,372.3	434.5	108.1	98.4

7.3. Llogaria financiare

(Në milionë euro)

Përshkrimi	Bilanci i llogarisë financiare		Investimet direkte		Investimet portfolio		Investimet tjera		Derivatet financiare	Asetet rezervë				
	Investimet jashtë vendit	Investimet në ekonominë raportuese	Jashtë vendit	Në ekonominë raportuese	Jashtë vendit	Në ekonominë raportuese	Jashtë vendit	Në Kosovë						
2004	-57.6	47.4	105.0	-42.9	...	42.9	32.1	32.1	...	66.0	128.0	62.0	-	-112.7
2005	-53.8	126.5	180.3	-107.6	...	107.6	17.5	17.5	...	68.7	141.3	72.6	-	-32.4
2006	35.7	367.5	331.8	-289.2	5.6	294.8	65.4	65.4	...	181.6	218.7	37.0	-	77.9
2007	5.8	508.5	502.7	-431.0	9.7	440.7	34.5	34.5	...	108.0	170.0	61.9	-	294.3
2008	-288.4	231.2	519.6	-341.5	28.4	369.9	109.9	109.9	...	-75.1	74.7	149.7	-	18.2
2009	-109.0	230.6	339.7	-276.9	10.5	287.4	124.4	124.8	0.5	138.3	190.1	51.8	-	-94.8
2010	-275.8	405.6	681.4	-331.1	37.4	368.5	48.6	48.6	...	-46.7	266.2	312.9	-	53.4
2011	-377.5	83.7	461.2	-378.9	5.5	384.4	57.8	57.8	...	4.8	81.7	76.8	-	-61.2
2012	-141.0	316.6	457.6	-213.3	15.8	229.1	185.7	185.7	...	-374.9	-146.3	228.5	-	261.4
2013	-132.2	217.2	349.4	-250.2	30.0	280.2	139.3	139.3	...	14.4	83.5	69.1	-	-35.7
2014	-145.1	90.4	235.4	-123.9	27.3	151.3	13.3	13.3	...	22.6	106.8	84.2	-	-57.0

7.4 Dërgesat e migrantëve - Sipas shteteve

(Në përqindje)

Përshkrimi	Gjithësi	Gjermania	Zvicra	Italia	Austria	Belgjika	ShtBA	Suedia	Franca	Norvegjia	Kanada	Britania e Madhe	Danimarka	Finlanda	Holanda	Slovenia	Vendet tjera
2008	100	37.7	15.9	13.1	6.2	2.8	2.8	3.7	3.9	19	2.2	15	19	1.1	12	14	2.6
T1	100	34.9	214	10.5	5.3	3.7	3.5	3.3	3.4	2.6	17	16	10	1.1	11	10	4.2
T2	100	39.4	19.7	11.3	6.1	2.9	2.6	2.9	4.0	2.4	18	13	0.9	0.9	13	14	15
T3	100	37.4	212	9.8	6.0	2.8	2.6	3.5	3.8	2.8	2.1	13	0.9	1.1	10	15	2.2
2009 T4	100	38.1	22.0	9.8	5.5	2.8	2.3	3.2	3.9	3.2	19	13	0.8	1.1	12	13	17
T1	100	34.8	210	8.8	5.7	2.6	3.9	3.1	3.5	2.8	13	15	0.9	1.1	12	3.4	4.4
T2	100	34.7	20.7	7.9	3.9	2.9	4.7	3.1	3.6	3.1	2.0	17	0.7	0.7	10	3.7	5.9
T3	100	33.2	214	7.0	6.5	2.5	4.8	3.4	4.0	2.5	2.3	16	0.6	0.9	10	5.6	2.7
2010 T4	100	34.1	216	7.2	5.5	2.9	3.1	3.7	4.1	2.6	19	13	0.6	0.7	10	4.5	5.3
T1	100	32.7	23.7	7.5	5.6	2.8	4.6	3.9	3.8	2.8	15	15	0.7	0.8	12	3.9	3.0
T2	100	32.8	23.0	7.0	5.5	2.0	4.0	3.1	3.7	2.8	2.1	13	0.9	1.0	10	3.9	6.1
T3	100	33.8	23.4	6.2	5.5	2.9	2.3	3.6	4.2	2.6	2.0	12	0.6	0.8	10	3.3	6.7
2011 T4	100	33.7	22.1	7.4	5.5	2.7	3.9	3.4	3.8	2.8	19	14	0.7	0.9	1.1	4.0	4.9
T1	100	36.9	23.7	4.8	6.0	1.1	6.3	3.6	2.8	4.9	0.7	3.2	0.8	0.7	0.5	5.0	5.0
T2	100	37.4	26.3	8.4	6.4	6.6	3.9	0.8	0.4	13	0.1	19	0.1	0.1	0.1	5.4	0.8
T3	100	34.6	22.6	7.9	5.9	3.2	3.9	3.1	3.2	2.8	15	18	0.7	0.8	0.8	3.6	3.7
2012 T4	100	34.5	210	8.5	6.2	2.6	3.8	3.3	3.3	2.3	19	18	0.5	0.8	0.0	3.7	5.9
T1	100	33.6	22.5	7.5	5.8	2.7	4.2	3.4	3.5	3.0	16	18	0.7	0.9	1.0	3.7	4.3
T2	100	33.3	25.5	5.9	5.7	2.5	4.6	2.5	14	2.3	13	4.0	0.8	0.9	10	5.3	3.1
T3	100	33.6	24.4	6.6	7.8	2.5	4.3	3.5	4.5	2.3	0.4	19	0.7	0.8	0.9	4.9	1.1
2013 T4	100	35.3	22.7	10.6	4.6	1.6	4.4	2.1	5.0	2.7	18	17	0.5	0.6	1.5	0.5	4.2
T1	100	36.7	214	5.9	3.8	2.3	6.0	3.1	4.1	2.3	15	3.1	0.4	0.6	1.1	0.8	7.0
T2	100	36.6	23.7	5.4	4.5	2.1	6.4	2.7	3.2	2.4	13	3.3	0.4	0.6	0.6	1.5	5.5
T3	100	35.5	23.9	4.6	3.6	2.1	6.5	3.4	3.5	2.6	19	3.0	0.5	0.7	0.7	1.1	6.5
2014 T4	100	36.8	211	3.8	3.1	4.0	6.1	2.4	2.4	5.5	0.7	3.1	1.0	0.3	0.1	2.2	7.3

8.1. Investimet direkte sipas shteteve

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2014)

Kodi	Shtetet	Gjithsej Investimet Direkte hyrëse			Gjithsej Investimet Direkte dalëse		
			Ekuitetet	Transaksionet kapitale tjera		Ekuitetet	Transaksionet kapitale tjera
European Union		987.0	755.0	232.0	74.3	62.4	119
AT	Austria	149.9	133.4	16.4	3.6	3.3	0.3
BE	Belgjika	12.8	9.5	3.3	2.7	2.7	0.0
BG	Bulgaria	31.6	3.8	27.8	0.6	0.6	0.0
CY	Qipro	6.7	2.0	4.7	3.7	3.7	0.0
FR	Franca	14.4	15.2	-0.8	3.1	3.1	0.0
DE	Gjermania	253.5	249.2	4.3	212	212	0.0
GR	Greqia	9.5	8.8	0.7	1.9	1.9	0.0
IT	Italia	16.9	16.9	0.1	3.3	3.3	0.0
NL	Holanda	184.1	145.8	38.4	15.1	3.5	11.6
RO	Rumania	3.8	3.7	0.1	0.3	0.3	0.0
SI	Slovenia	216.7	87.5	129.2	7.5	7.5	0.0
SE	Suedia	17.3	17.0	0.3	1.2	1.2	0.0
GB	Britania e Madhe	38.7	35.2	3.5	6.4	6.4	0.0
	Shtetet tjera të BE-së	31.2	27.2	4.0	3.8	3.8	0.0
Shtetet tjera Evropiane		644.3	442.6	201.6	85.5	84.7	0.7
AL	Shqipëria	98.5	60.3	38.2	39.8	39.2	0.6
HR	Kroacia	11.8	9.6	2.3	3.3	3.3	0.0
MK	Maqedonia	24.5	14.5	10.0	10.5	10.4	0.0
NO	Norvegjia	16.1	14.9	1.2	0.6	0.6	0.0
RS	Serbia	14.3	10.6	3.6	6.4	6.4	0.0
CH	Zvicra	178.6	158.1	20.4	10.3	10.2	0.1
TR	Turqia	291.6	166.8	124.8	3.8	3.8	0.0
	Shtetet tjera Evropiane	9.0	7.8	1.2	10.8	10.8	0.0
Shtetet tjera		128.5	104.9	23.5	14.8	14.8	0.0
US	Shtetet e Bashkuara të Amerikës	69.0	51.5	17.5	7.9	7.9	0.0
AE	United Arab Emirates	37.4	32.8	4.6	1.5	1.5	0.0
	Shtete tjera jo të cekura më lartë	22.1	20.6	1.5	5.4	5.4	0.0
ZZ	Të paspecifikuara	1,199.3	936.5	262.8	0.0	0.0	0.0
Gjithsej		2,959.1	2,239.2	720.0	174.6	161.9	12.6

9.1. Asetet në formë të investimeve portofolio sipas shteteve

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2014)

Përshkrimi	Shteti	Ekuitetet	Gjithsej letrat me vlerë të borxhit		Gjithsej	
			Letrat me vlerë të borxhit afatgjatë	Letrat me vlerë të borxhit afatshkurtër		
AE	Emiratet e bashkuara	-	0.1	0.1	-	0.1
AT	Austria	-	5.9	-	5.9	5.9
BE	Belgjika	-	35.0	-	35.0	35.0
CA	Kanada	-	-	-	-	0.0
CZ	Republika Çeke	-	0.1	0.1	-	0.1
DE	Gjermania	0.1	53.6	0.2	53.4	53.7
DK	Danimarka	-	19.2	-	19.2	19.2
ES	Spanja	-	0.1	0.1	-	0.1
FI	Finlanda	-	10.1	-	10.1	10.1
FR	Franca	36.9	15.7	0.1	15.5	52.5
UK	Mbretëria e bashkuar	-	0.2	0.2	-	0.2
GR	Greqia	-	0.0	0.0	-	0.0
HU	Hungaria	-	0.4	0.4	-	0.4
IE	Irlanda	564.1	0.2	0.2	-	564.3
IT	Italia	-	0.2	0.2	-	0.2
LT	Lituania	-	0.2	0.2	-	0.2
LU	Luksemburgu	422.8	18.1	0.1	18.0	440.9
LV	Letoni	-	0.2	0.2	-	0.2
NL	Holanda	-	44.1	0.2	43.8	44.1
PL	Polonia	-	8.2	0.1	8.2	8.2
PT	Portugalia	-	0.1	0.1	-	0.1
RO	Romania	-	0.2	0.2	-	0.2
RS	Serbia	-	-	-	-	0.0
SE	Suedia	-	14.2	-	14.2	14.2
SI	Slovenia	-	0.9	0.7	0.2	0.9
TR	Turqia	-	0.1	0.1	-	0.1
US	Shtetet e Bashkuara	0.4	23.1	0.0	23.1	23.5
Gjithsej vlera e investimeve		1,024.4	250.4	3.7	246.7	1,274.7

10.1. Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Neto	Asetet				Detyrimet				
		Investimet direkte jashtë vendit	Investimet portfolio	Investimet Tjera	Asetet rezervë	Investimet direkte në Kosovë	Investimet portfolio	Investimet Tjera		
2007	1,254.2	2,397.2	15.2	444.4	1,285.6	652.0	1,143.0	924.5	...	218.6
2008	912.4	2,537.1	43.8	463.9	1,359.1	670.3	1,621.2	1,294.3	...	330.3
2009	484.2	2,816.9	59.1	622.0	1,559.4	576.5	2,325.3	1,589.8	...	742.9
2010	428.8	3,256.9	96.6	693.8	1,832.0	634.5	2,817.8	1,971.0	...	857.0
2011	133.9	3,325.1	102.0	740.2	1,908.2	574.7	3,191.2	2,326.1	...	863.0
2012	248.8	3,705.1	117.8	986.6	1,760.6	840.0	3,456.3	2,524.3	...	931.9
2013	363.7	4,102.6	147.5	1,192.6	1,963.2	799.3	3,738.8	2,816.4	...	922.4
2014	299.6	4,276.6	174.6	1,274.7	2,081.5	745.9	3,977.1	2,959.1	...	1,017.9

10.2. Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare - Sipas sektorëve

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare NETO												
	Banka Qendrore			Bankat			Qeveria			Sektorët tjerë			
	Asetet	Detyrimet		Asetet	Detyrimet		Asetet	Detyrimet		Asetet	Detyrimet		
2007	1,254.2	1,057.6	1,057.6	...	319.9	368.5	48.6	-123.3	971.1	1,094.4
2008	912.4	1,110.7	1,110.7	...	318.1	401.3	83.2	-516.4	1,025.0	1,541.4
2009	484.2	1,089.3	1,149.6	60.3	427.3	583.9	156.7	-249.0	...	249.0	-783.3	1,083.4	1,866.7
2010	428.8	1,129.0	1,194.8	65.9	488.0	709.8	221.8	-260.0	...	260.0	-928.1	1,352.2	2,280.3
2011	133.9	1,114.8	1,181.3	66.4	479.1	675.5	196.4	-253.6	...	253.6	-1,206.4	1,468.4	2,674.8
2012	248.8	1,351.9	1,416.8	65.0	458.0	633.6	175.6	-336.5	...	336.5	-1,224.5	1,654.7	2,879.3
2013	363.7	1,497.2	1,559.3	62.1	540.2	748.3	208.1	-321.8	...	321.8	-1,351.9	1,794.9	3,146.9
2014	299.6	1,247.3	1,313.7	66.3	481.6	715.8	234.2	-326.4	...	326.4	-1,103.0	2,247.1	3,350.1

10.3. Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare - Asetet dhe Detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	PIN Neto	Asetet ndërkombëtare të Kosovës		Detyrimet ndërkombëtare të Kosovës			
		Në formë të kapitalit	Në formë borxhi	Në formë të kapitalit	Në formë borxhi		
2007	1,254.2	2,397.2	174.1	2,223.1	1,143.0	621.2	521.8
2008	912.4	2,537.1	152.9	2,384.2	1,624.6	886.5	738.1
2009	484.2	2,816.9	191.7	2,625.2	2,332.7	1,139.4	1,193.3
2010	428.8	3,256.9	280.6	2,976.3	2,828.0	1,455.3	1,372.8
2011	133.9	3,325.1	398.0	2,927.1	3,191.2	1,760.7	1,430.5
2012	248.8	3,705.1	784.2	2,920.9	3,456.3	1,938.4	1,517.8
2013	363.7	4,102.6	786.2	3,316.4	3,738.8	2,129.9	1,608.9
2014	299.6	4,276.6	1,186.3	3,090.3	3,977.1	2,239.2	1,737.9

11.1. Borxhi i jashtëm – Pozicioni bruto

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Gjithsej Borxhi i Jashtëm Bruto															
	Borxhi Publik dhe Borxhi Publik i Garantuar								Borxhi i Sektorit Privat i Paguarantuar							
	Qeveria				Banka Qendrore e Republikës së Kosovës				Bankat			Sektorët tjerë			Investimet Direkte: Kreditimi ndërmjet kompanive	
	Afatshkurter		Afatgjate		Afatshkurter		Afatgjate		Afatshkurter		Afatgjate	Afatshkurter		Afatgjate		
2007	520.6	-	-	-	-	-	-	-	520.6	48.6	48.6	-	168.8	141.1	27.7	303.2
2008	736.6	-	-	-	-	-	-	-	736.6	83.2	83.2	-	245.6	194.5	51.1	407.8
2009	1,191.4	249.0	-	-	249.0	60.3	0.8	59.5	882.1	156.7	156.7	-	275.0	221.2	53.8	450.4
2010	1,371.5	260.0	-	-	260.0	65.9	1.7	64.2	1,045.6	221.8	221.8	-	308.0	232.7	75.4	515.8
2011	1,428.4	253.6	-	-	253.6	66.4	0.7	65.7	1,108.4	196.4	196.4	-	346.6	259.8	86.8	565.4
2012	1,517.3	336.5	-	-	336.5	65.0	0.4	64.6	1,115.9	175.6	175.6	-	354.4	321.0	33.5	585.9
2013	1,608.2	321.8	-	-	321.8	62.1	0.3	61.9	1,224.3	208.1	208.1	-	329.7	281.1	48.5	686.5
2014	1,737.1	326.4	-	-	326.4	66.3	0.3	66.1	1,344.3	234.2	234.2	-	390.1	294.8	95.3	720.0

11.2. Plani i kthimit të Borxhit të Jashtëm Publik

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2014)

Përshkrimi	Një vit ose më pak se një vit				Mbi një vit deri në dy vite				Viti i tretë	Viti i katërt	Viti i pestë	Mbi 5 deri në 10 vite	Mbi 10 deri në 15 vite	Më shumë se 15 vite
	0 deri 3	4 deri 6	7 deri 9	10 deri 12	13 deri 18	19 deri 24								
	Borxhi i Jashtëm i Sektorit Publik	31.0	-	13.3	4.1	13.5	58.3	25.3						
Kryegjëja	23.2	-	9.5	3.9	9.8	50.9	21.6	29.4	53.4	21.9	12.1	66.0	65.8	99.4
Interesi	7.7	-	3.8	0.3	3.7	7.4	3.8	3.6	6.5	5.8	5.3	20.3	9.9	1.0
Borxhi i Jashtëm i Sektorit Privat i Garantuar nga Qeveria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kryegjëja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Interesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gjithsej	31.0	-	13.3	4.1	13.5	58.3	25.3	33.0	59.9	27.8	17.4	86.4	75.7	100.4
Kryegjëja	23.2	-	9.5	3.9	9.8	50.9	21.6	29.4	53.4	21.9	12.1	66.0	65.8	99.4
Interesi	7.7	-	3.8	0.3	3.7	7.4	3.8	3.6	6.5	5.8	5.3	20.3	9.9	1.0

11.3. Borxhi i Jashtëm Bruto - Sipas kreditorëve

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2014)

Përshkrimi	Gjithsej Borxhi i Jashtëm Bruto						Investimet Direkte: Kreditimi ndërmjet kompanive
	Borxhi i Jashtëm Bruto përjashtuar Investimet Direkte						
	Qeveria	BQK	Bankat	Sektorët tjerë			
Fondi Monetar Ndërkombëtar	167.8	167.8	101.7	66.1	-	-	-
Banka Botërore	213.2	213.2	213.2	-	-	-	-
IBRD	192.3	192.3	192.3	-	-	-	-
IDA	20.9	20.9	20.9	-	-	-	-
Kreditorët tjerë	1,356.0	636.0	115	0.3	234.2	390.1	720.0
Gjithsej Borxhi	1,737.1	1,017.1	326.4	66.3	234.2	390.1	720.0

11.4. Pozicioni Neto i Borxhit të Jashtëm

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2014)

Përshkrimi	Borxhi i Jashtëm Bruto (1)	Asetet e Jashtme në Instrumente borxhi (2)	Borxhi i Jashtëm Neto (3)=(1)-(2)
Qeveria	326.4	0.0	326.4
Afatshkurtër	0.0	0.0	0.0
Afatgjatë	326.4	0.0	326.4
Kreditë	326.4	0.0	326.4
Banka Qendrore e Republikës së Kosovës	66.3	1,313.7	-1247.3
Afatshkurtër	0.3	1,235.2	-1235.0
Bono të thesarit dhe certifikatat e borxhit	0.0	120.5	-120.5
Depozitat dhe Valutat	0.3	1,114.7	-1114.4
Afatgjatë	66.1	78.4	-12.4
Instrumentet tjera të Borxhit	66.1	78.4	-12.4
Bankat	234.2	715.8	-481.6
Afatshkurtër	234.2	715.8	-481.6
Instrumentet e tregut të parasë	0.0	191.1	-191.1
Kreditë	87.8	61.4	26.4
Depozitat dhe Valutat	143.3	460.7	-317.4
Instrumentet tjera të borxhit	3.1	2.7	0.4
Afatgjatë	0.0	0.0	0.0
Sektorët tjera	390.1	1,048.2	-658.1
Afatshkurtër	294.8	1,044.7	-749.9
Instrumentet e tregut të parasë	0.0	0.3	-0.3
Kreditë	136.3	0.0	136.3
Kreditë Tregtare	158.5	11.2	147.3
Afatgjatë	95.3	3.5	91.8
Bono të thesarit dhe certifikatat e borxhit	0.0	3.5	-3.5
Kreditë	95.3	0.0	95.3
Depozitat dhe Valutat	0.0	0.0	0.0
Investimet Direkte: Kreditimi ndërmjet kompanive	720.0	0.0	720.0
Borxhi ndaj kompanive ndërlidhëse	0.0	0.0	0.0
Borxhi ndaj investitorëve direkt	720.0	0.0	720.0
Tjera	0.0	0.0	0.0
Borxhi i Jashtëm NETO (3)	1,737.1	3,077.7	-1340.6

10. Referencat

Agjencia e Statistikave të Kosovës (2015): Statistikat Ekonomike;

European Commission (2015): EU Candidate and Pre-Accession Countries; Economic Quarterly 3, Economic and Financial Affairs;

European Commission (2015): Eurostat Database;

European Central Bank (2015): Monthly Bulletin, European Central Bank, Frankfurt.

International Monetary Fund (2015): World Economic Outlook, WOE Database;

International Monetary Fund (2015): World Economic Outlook, WOE Report;

International Monetary Fund: Global Financial Stability Report, April 2015;

Ministria e Financave (2015): Raporti gjashtëmuor i të hyrave dhe shpenzimeve;

ASK (2015):

a) Indeksi i çmimeve të konsumit, qasur në maj 2015:

http://ask.rks.gov.net/cmimet/publikimet/cat_view/988-cmimet/15-indeksi-i-cmimeve-te-konsumit

b) Indeksi i çmimeve të prodhimit, qasur në maj 2015:

http://ask.rks-gov.net/cmimet/publikimet/cat_view/98-cmimet/79-indeksi-i-cmimeve-te-prodhimit

c) Indeksi i çmimeve të importit, qasur në maj 2015:

http://ask.rks.gov.net/cmimet/publikimet/cat_view/98-cmimet/80-indeksi-i-cmimeve-te-importit

d) Reportori Statistikor mbi ndërmarrjet ekonomike, qasur në maj 2015:

http://ask.rks-gov.net/publikimet/cat_view/12-regjistri-statistikor-i-bizneseve

e) Statistikat e tregtise së jashtme, qasur në shkurt 2015:

<http://ask.rks-gov.net/tregtia-e-jashtme/publikimet>

f) Llogaritë kombëtare: <http://ask.rks-gov.net/llogarite-kombetare/ll-kombetare>

FMN (2014): World Economic Outlook April 2015, International Monetary Fund (IMF): qasur në maj 2014: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2015/01/weodata/index.aspx>

European Commission:

Ministria e Financave

Rr. Garibaldi, nr.33, 10000 Prishtinë,
Republika e Kosovës
Tel: +381 38 222 055; Fax: +381 38 243 763
Web: www.bqk-kos.org